ہندی اردو لغت

ابو محمد امام الدین رام نگری

हिन्दी उर्दू लुग़त

अबू मुहम्मद इमामुद्दीन

साहित्य सदन
रामनगर, बनारस स्टेट

मूल्य
२।।)

ساہتیہ سدن رام نگر بنارس اسٹیٹ

قیمت
۲ روپیہ
۸ آنہ

ہندی اردو لغت

مرتبہ

ابو محمد امام الدین رام نگری

ایڈیٹر

ماہنامہ "اسلامی ساہتیہ"

ناشر

ساہتیہ سدن۔ رام نگر بنارس اسٹیٹ

قیمت ساڑھے تین روپے

(طبع ثانی)

وزارت تعلیم حکومت ہند نئی دہلی ۱۴؍ جنوری ۱۹۴۹ء

محب محترم ابو محمد امام الدین صاحب!

آپکے خط مورخہ ۴؍ جنوری ۱۹۴۹ء کے متعلق مولانا (ابو الکلام آزاد) صاحب نے مجھ سے یہ لکھنے کی خواہش ظاہر فرمائی ہے کہ اردو اور ہندی کا جو کام آپ کر رہے ہیں اسے وہ بہت پسند فرماتے ہیں "ہندی اردو لغت" کے بارے میں ان کا خیال ہے کہ اگر ہندی لفظوں کے ساتھ ان کا تلفظ بھی اردو رسم الخط میں دیا جا سکتا ہوتا تو بہت اچھا ہوتا۔

نیاز مند۔ ایم این مسعود پرائیویٹ سیکریٹری آنریبل وزیر تعلیم

اکابر ملک کا اظہار پسندیدگی

کاشی ودیا پیٹھ کے سالانہ جلسہ تقسیم اسناد ۱۹۴۹ء کی شرکت کیلئے شری جگ جیون رام وزیر محنت حکومت ہند۔ شری سمپورنانند وزیر تعلیم صوبہ یو۔پی۔ شری پرشوتم داس ٹنڈن صدر کانگریس کل ہند بنارس تشریف لائے تھے ان کی خدمت میں "ہندی اردو لغت" اور ہندی ماسٹر وغیرہ کتابیں پیش کی گئیں جنکے متعلق ان اکابر نے اپنی مسرت اور پسندیدگی کا اظہار فرمایا۔

گرانقدر آراء

○ مولانا محفوظ الرحمٰن صاحب نامی سابق پارلیمنٹری سکریٹری وزیر تعلیم یو-پی-

آپ جو کام کر رہے ہیں بے حد ضروری ہے آج ملک کیلئے ایسی کتابوں (ہندی اردو لغت ہندی ماسٹر وغیرہ) کی سخت ضرورت ہے۔

○ مولوی حیات اللہ صاحب انصاری ایڈیٹر روزنامہ "قومی آواز" لکھنؤ۔

میں نے آپ کی کتابیں ہندی ماسٹر اور دونوں لغتیں منگوائیں اور ان کو پڑھا بہت اچھی کتابیں ہیں۔ ان کی تیاری پر مبارکباد قبول فرمایئے۔

○ مولوی انیس الرحمٰن صاحب ایڈیٹر "نئی زندگی" الہ آباد

دونوں لغت مجھے بہت پسند آئے مجھے خود ایسی کتابوں کی ضرورت تھی۔ آپ نے اس وقت یہ کتابیں شائع کر کے بڑی خدمت کی ہے۔

○ ڈاکٹر عابد حسین صاحب ایڈیٹر "نئی روشنی" جامعہ نگر دہلی:-

آپ کی مرسلہ کتابیں (ہندی اردو لغت اور ہندی ماسٹر وغیرہ) جیس میں نے انھیں دیکھا پڑھکر بہت خوشی ہوئی آپ بہت ضروری اور مفید کام انجام دے رہے ہیں۔

○ حضرت جگن ناتھ آزاد ایڈیٹر "آجکل" دہلی:-

موجودہ دور میں ہندی کی اہمیت سے انکار نہیں کیا جا سکتا۔ اور ہندی سیکھنے کیلئے ان کتابوں (ہندی اردو لغت اور ہندی ماسٹر) کی افادیت ہر اعتبار سے مسلمہ ہے۔

○ حضرت قمر نعمانی سہسرامی ایڈیٹر "الوارث" بمبئی:-

جو شخص ہندی زبان میں مہارت نامہ حاصل کرنا چاہے وہ بغیر کسی امداد کے تھوڑا سا وقت نکالکر ان تصنیفات (ہندی اردو لغت، ہندی ماسٹر) کا بغور مطالعہ کرے وہ بہت جلد ہندی کا ماہر ہو جائیگا۔

○ سردار جگت سنگھ صاحب ایڈیٹر "رہنمائے تعلیم" دہلی:-

وہ الفاظ اور اصطلاحات جو اخباروں رسالوں کتابوں اور دفتروں اور کچہریوں میں استعمال کئے جاتے ہیں انکے معانی معلوم کرنے کیلئے یہ لغت بہت فائدہ مند ہے۔

○ وید پرکاش صراف ادارہ "رنبیر" جموں:-

بلاشبہ یہ کتابیں (ہندی اردو لغت، اور ہندی ماسٹر وغیرہ) اس ضرورت کو پورا کرنے میں یکتا ہیں جو آج سارے ہندوستان کو پیش ہے۔ میں اس کار خیر کی کامیابی کیلئے دعا گو ہوں۔

○ ادارہ "ہماری زبان" علی گڑھ:۔

"ہندی اردو لغت" میں عام ضرورت کے سیاسی معاشرتی مذہبی صنعتی علمی اور سائنٹفک مفرد الفاظ کے علاوہ ایسے مرکب اصطلاحی الفاظ بھی بڑی تلاش وجستجو سے جمع کر دیئے گئے ہیں جو اخباروں رسالوں کتابوں اور دفتروں میں تو استعمال کئے جاتے ہیں لیکن لغات کی کتابوں میں نہیں ملتے۔

○ مولوی مسعود علی صاحب بی۔ اے سابق سشن جج ریاست حیدرآباد دکن:۔

آپ کی مرسلہ کتابیں (ہندی اردو لغت اور ہندی ماسٹر وغیرہ) میں نے پڑھیں میرے پاس اس قسم کی اور بہت سی کتابیں موجود ہیں مگر جس ترتیب اور آسانی کو آپ نے ملحوظ رکھا ہے وہ اور کتابوں میں مطلق نہیں پائی جاتی۔ بلحاظ وقت آپ مسلمانوں کی اچھی خدمت کر رہے ہیں۔

○ مولوی محمد ناصر الدین صاحب سابق سول وسشن جج ریاست رام پور۔

"ہندی ماسٹر" اور "ہندی اردو لغت" کی جلدیں ملیں۔ میں نے ان کا بغور مطالعہ کیا۔ ادارہ اسلامی ساہتیہ نے نہایت مفید کام انجام دیا ہے۔ ہندی نہ جاننے والوں کیلئے یہ کتابیں مشعل راہ کا کام دیں گی۔

○ دارا شاہجہاں صاحب وکیل ہائیکورٹ بھوپال:۔

آپ کی ہندی آموز کتب ملیں از راہ کرم کرنل رحمن اللہ صاحب بہادر کی خدمت میں بھی ایک سیٹ بذریعہ وی۔ پی ارسال فرما کر شکر گزار بنائیں موصوف کو آپکی کتابیں بہت پسند آئیں۔

○ حافظ خواجہ محمد علیشاہ صاحب فاضل مظاہر العلوم (دیوبند) پروفیسر تھیالوجیکل کالج سہارنپور

آپ کی کتابیں (ہندی اردو لغت، ہندی ماسٹر) بیحد مفید و نفیس اور تعریف سے مستغنی ہیں میرے لئے بہت مفید ثابت ہوئیں۔ حق تعالیٰ آپ کی مساعی قبول فرمائے۔

بسم اللہ الرحمن الرحیم

پیش لفظ

یوں تو ایک زمانے سے ہندی کو سرکاری زبان بنائے جانے کے نعرے بلند ہو رہے تھے لیکن ملک کے آزاد ہوتے ہی دفتروں اور کچہریوں میں ہندی کا ہنگامہ برپا ہو گیا جو لوگ ہندی سے بالکل ناآشنا تھے اور ابتدا ہی سے اردو میں کام کر رہے تھے ان کو چھ مہینے کے اندر ہندی سیکھ کر ہندی میں کام کرنے کا آرڈر دیدیا گیا۔ جن لوگوں کی قسمتیں سرکاری ملازمتوں سے وابستہ تھیں۔ ان میں عام پریشانی پھیل گئی ان کے لئے دو ہی راستے تھے مقررہ مدت کے اندر ہندی سیکھ لیں، یا روزی سے ہاتھ دھوئیں۔

اس موقع پر مجھے خیال ہوا کہ کوئی ایسا قاعدہ لکھ دیا جائے جس کے ذریعہ اردو داں طبقے کم سے کم وقت میں بغیر استاد ہندی سیکھ لیں۔ چنانچہ میں نے اردو قاعدے کے اصول و طرز پر ایک قاعدہ لکھا جو "ہندی ماسٹر" کے نام سے شائع ہے یہ اتنا آسان ہے کہ ایک شخص ہندی کے صرف ۳۲ حروف تہجی سیکھ کر سیدھے سادے الفاظ اور جملے پڑھنے لگتا ہے۔ اور مختلف حرکات و اعراب کو ایک ایک دو دو منٹ میں سمجھتا ہر قسم کے لفظ اور جملے پڑھتا چلا جاتا ہے اب یہ قاعدہ چار حصوں میں شائع ہے اور بغیر استاد کے

ہندی پڑھنے کا سب سے زیادہ آسان اور مکمل نصاب ہے، ذہین لوگ اس کے ذریعہ ایک ہی ہفتہ میں ہندی پڑھ لیتے ہیں اور چند ہفتوں میں عام طور پر پڑھنا لکھنا سیکھ لیتے ہیں۔

میں نے اسی زمانے میں لغت کی بھی دو کتابیں لکھیں۔ ایک "ہندی اردو لغت" اور دوسری "اردو ہندی لغت" تاکہ اہل ضرورت ہندی الفاظ کی اردو "ہندی اردو لغت" سے معلوم کرلیں اور اردو لفظوں کی ہندی "اردو ہندی لغت" سے۔

"ہندی ماسٹر" اور ان دونوں لغتوں سے ضرورتمندوں کو بروقت نہایت گرانقدر مدد ملی۔ ملک کے ہر طبقہ کے لوگوں اعلیٰ سرکاری عہدہ داروں، ججوں، کلکٹروں، پیشکاروں۔ سپرنٹنڈنٹوں۔ اہلمدوں، محرروں، وکیلوں، پروفیسر، ماسٹروں متعلموں، اڈیٹروں، تاجروں سب نے فائدہ اٹھایا۔

اس لغت کی خصوصیات حسب ذیل ہیں:۔

۱۔ یہ سب سے پہلا ہندی اردو لغت ہے۔

۲۔ ہر طبقہ کی ضرورتوں کے مطابق پارلیمنٹری، دفتری، عدالتی، سیاسی، صنعتی علمی، ادبی، تعلیمی، مذہبی، سائنٹفک غرض تمام اصناف کے الفاظ موجود ہیں۔

۳۔ پہلی اشاعت اور ہندی کے سرکاری زبان بنائے جانے کے بعد جو ہزاروں نئے الفاظ سرکاری اور غیر سرکاری حلقوں میں وضع ہوئے ہیں اور دفتروں، کچہریوں، اخباروں، رسالوں، کتابوں اور سرکاری اعلانات و جرائد اور ریڈیو میں استعمال ہو رہے ہیں وہ بھی اس ایڈیشن میں شامل ہیں۔ ان کے علاوہ ہر علم و فن کے ہزاروں نئے لفظوں کا اضافہ ہوا ہے۔

۴۔ آزاد ہندوستان کا جو نیا دستور اساسی بنا ہے اس کے ہندی ایڈیشن کے الفاظ و اصطلاحات بھی اس میں داخل کر دیئے گئے ہیں۔

۵۔ عام تعداد کے لوگوں کیلئے ہندی کے مرکب لفظوں کا پہچاننا اور سمجھنا دشوار ہوتا ہے۔ ایسے الفاظ اخباروں کتابوں اور سرکاری اداروں میں برابر استعمال

ہوتے ہیں۔ لیکن ہندی کتب لغات میں نہیں ملتے، اس لغت میں بڑی تلاش و جستجو سے ایسے الفاظ جمع کر دیئے گئے ہیں۔

۶- اہل لغت عام طور پر لفظوں کا مفہوم بتا دیتے ہیں۔ لیکن اس لغت میں ہندی لفظوں کے مترادف اردو الفاظ دیئے گئے ہیں تاکہ حسب ضرورت ہندی لفظ کا صحیح اردو اور اردو لفظ کا صحیح ہندی بدل معلوم کر لیا جا سکے۔

۷- ہندی لفظوں کے اردو معانی کے علاوہ بہت سے مروج انگریزی لفظوں کے مترادفات بھی دیئے گئے ہیں۔

۸- لغت کی بڑی بڑی بلند پایہ کتابوں میں ہر طرح کے عامیانہ لفظوں کو بھر کر ان کی ضخامت بڑھا دی جاتی ہے۔ مثال کے طور پر بڑے سائز کے ساڑھے بارہ سو صفحے کے ایک ہندی لغت کے یہ الفاظ دیکھئے:- اَٹکنا۔ اَٹ پٹ۔ اَٹبر۔ اک بک۔ بڑکنا، بھڑکدار۔ بھڑک۔ تھوتھی۔ تھُڑی۔ تھوک۔ تھوتھا۔ چھینک۔ چھینکا۔ چھینٹ۔ چھیچھڑا۔ چھیچھالیدار۔ دھونکنا۔ دھونکی۔ دھونکنی۔ ڈھچر۔ ڈھنگلانا۔ ڈھدھا۔ کھلواڑ۔ کھلاٹی۔ کھلاڑی۔ گدگدی۔ گدڑی۔ گٹھل۔ گڑگڑانا۔ بھبکا۔ بھبھک۔ بھبھکنا۔ بھاگڑ۔ لٹکا۔ لبھونہاں۔ لٹ پٹ۔ لٹاپوٹ۔ لڑبلا۔ لدھڑ۔ تڑک۔ تڑک بھڑک۔ تڑتڑانا۔ تڑاتڑ۔ چم چم۔ چماچم۔ چپاک۔ چل پوں۔ جھنک منک۔

بھرتی کے ایسے الفاظ سے اس لغت کا حجم بھی بڑھایا جا سکتا تھا، لیکن اس قسم کے لفظوں کو اس کتاب میں جگہ نہیں دی گئی ہے جن کو اہل فن استعمال نہیں کرتے، یا جن کو لوگ عام طور پر سمجھتے ہیں۔ اس میں صرف منتخب مشکل الفاظ جمع کئے گئے ہیں جن کے معانی جاننے کی لوگوں کو ضرورت ہوتی ہے۔ اس اعتبار سے یہ لغت بڑی بڑی ضخیم کتابوں کے برابر ہے۔

۹- اس لغت کے شروع میں ۲۸ صفحے کا ایک مقدمہ "رہنمائے ہندی" کے عنوان سے شامل کیا گیا ہے۔ اس میں لفظوں کی نوعیتیں اور صورتیں

بھائی گئی ہیں۔ اس مقدمہ کو مطالعہ میں رکھکر ہر طرح کے نئے ہندی الفاظ بنائے اور سمجھے جا سکتے ہیں۔ اس مقدمے کی وجہ سے یہ لغت ہندی لغت کی بڑی بڑی کتابوں سے بھی زیادہ مفید بن گئی ہے۔

۱۰۔ پہلے ایڈیشن کی نسبت اس ایڈیشن میں تقریباً دگنے الفاظ ہیں اور حجم بھی دگنے کے قریب ہے اس لئے اس کی افادیت میں پہلے سے کہیں زیادہ اضافہ ہوگیا ہے۔

ان خصوصیات کی بناء پر یہ ایڈیشن ان حضرات کے لئے بھی ضروری ہے۔ جن کے پاس پہلا ایڈیشن موجود ہے۔ انشاء اللہ یہ ایڈیشن پہلے ایڈیشن سے زیادہ مقبول اور مفید ثابت ہوگا۔

اسلامی ساہتیہ سدن
رام نگر۔ بنارس اسٹیٹ
جنوری سنہ ۱۹۵۰ء

ابو محمد امام الدین

رهنمائے هندی

چند مفید قاعدے

کتب لغات کے مرتب و مولف صرف الفاظ کے جمع و تالیف پر اکتفا کرتے هیں لیکن هم اس کتاب کو زیادہ سے زیادہ مفید اور کارآمد بنانے کے لئے پہلے چند اهم اور ضروری قواعد درج کر رهے هیں" ان قاعدوں کے ذهن نشین کر لینے سے حسب ذیل فائدے هونگے—

ا—یوں تو لغت کے هر لفظ کے معنی درج کئے گئے هیں—لیکن ان قاعدوں سے لفظوں کی نوعیت و حقیقت معلوم هو جائیگی—

۲—هندی کے اخبارات و کتب اور کاغذات کے مطالعہ کے دوران میں ایسے مرکب الفاظ مل سکتے هیں جو ممکن هے اس لغت میر موجود نہ هوں—لیکن ان قاعدوں کے ذریعہ انکے سمجھنے میں قیمتی مدد ملیگی—

۳—ان قاعدوں کی مدد سے متعدد قسم کے هزاروں نئے الفاظ کي تشکیل کی جاسکتی هے اس لئے هندی بولنے اور لکھنے کے ضرورتمند ان قاعدوں کے ذریعہ حسب ضرورت الفاظ بنا سکتے هیں اور استعمال کر سکتے هیں—

حرفوں کی تبدیلی کا قاعدہ

نیچے جو مرکب الفاظ دئے جا رہے ھیں ان میں ایک حرف دوسرے حرف سے بدل جاتا ھے—جس قاعدے کے مطابق یہ تبدیلی ھوتی ھے اسے سندھی (संधि) کہتے ھیں اس تبدیلی کا سبب وہ حرف ھیں جو اصل میں الفاظ کے پہلے جزو کے آخر اور دوسرے جزو کے شروع میں آتے ھیں—اس مسئلے کا تعلق قواعد یا گرامر سے ھے جسکی تفصیل کا یہاں موقع نہیں - تبدیلی کی ضرورتوں کو سمجھ لینا بھی ایک حد تک مفید ھوگا—

اصل	بدلا ھوا	معنی
परम अर्थ	परमार्थ	کار خیر
हस्त अक्षर	हस्ताक्षर	دستخط
मत अनुयायी	मतानुयायी	پیرو
स्नान-आहार	स्नानाहार	غسل اور کھانا
विद्या अर्थी	विद्यार्थी	طالب علم
विद्या आलय	विद्यालय	دارالعلوم
शिला आधार	शिलाधार	سنگ بنیاد
महा आत्मा	महात्मा	بزرگ ھستی
परम ईश्वर	परमेश्वर	اللہ تعالی
हित उपदेश	हितोपदेश	نیک ھدایت
महा उत्सव	महोत्सव	جشن عظیم
सूर्य उदय	सूर्योदय	طلوع آفتاب
आत्म उन्नति	आत्मोन्नति	روحانی ترقی
पुरुष उत्तम	पुरुषोत्तम	اعلی انسان

उपसर्ग

اردو میں بھي उपसर्ग (أپ سرگ) هوتے هیں جیسے
بالاخر—غیرقانونی—لاوارث - دراصل فی الحقیقت— بےرحم— نادان
وغیرہ میں با غیر—لا—در—فی—بےناوغیرہ उपसर्ग هیں سنسکرت
أپسرگ جو هندی میں مستعمل هیں یہ هیں —

निर--अव--अनु-अप-सं-सम्-प्रा-प्र-नि--अति-उत--सु-अधि
वि-- अभि—दुर-सह--स पु—अन् अ-आ-उप-परि--प्रति

أپ سرگوں سے معني میں جو تبدیلیاں هو جاتی هیں—ان
کا اندازہ ذیل کی مثالوں سے هو سکتا هے —

۱—ایک لفظ چر चर هے اس کے معنی متحرک اور
چلنے والا وغیرہ کے هیں—أپسرگوں کے لگنے سے اس میں یہہ
معنی پیدا هو جاتے هیں-प्रचार تبلیغ - پروپیگندا दुराचार
بداخلاقی-व्यभिचार- بدکاری विचार- خیال — अविचार خیال بد

۲—لفظ हार سنسکرت کے "हृ" مادہ سے بنا هے—اس کے
معنی هیں چهیننا—چرا لیجانا— أپسرگوں کے لگنے سے اس
کے معنی یہہ هو جاتے هیں-प्रहार ضرب لگانا مارنا—आहार
خوراک- संहार هلاکت—بربادی—विहार کھیل -- تفریح--परिहार
چھوڑنا--دور کرنا उपहार تحفہ—व्यवहार سلوک برتاو—عمل—

۳ करण کرنا अनुकरण نقل کرنا गमन جانا अनुगमन
پیروي کرنا आगमन آنا -

۴—जय فتح प्राजय شکست अजय غیرمفتوح

۵—यश نیکنامی कीर्ति نیکنامی अपकीर्ति अपयश,
بدنامی—

۶—**अ** کے متعدد خواص میں سے ایک عام خاصیت یہ ہے کہ یہہ مثبت کو منفی کر دیتا ہے جیسے **योग्य** قابل **अयोग्य** ناقابل **पवित्र** پاک **अपवित्र** ناپاک **आवश्यक** ضروری **अनावश्यक** غیر ضروری **निश्चित** مقرر **अनिश्चित** غیر مقرر **प्रिय** پسندیدہ **अप्रिय** ناپسند **क्षय** زوال **अक्षय** لازوال اس طرح کے جتنے نفی ہیں ان میں سے **अ** کو الگ کر دیجئے وہ مثبت ہو جائینگے جیسے **अचल** ناقابل انتقال— ناقابل حرکت **असह्य** ناقابل برداشت **असफल** ناکامیاب **असम्मान** بے عزتی **अस्थाई** غیر مستقل **अपर्याप्त** ناکافی—ان سب میں سے **अ** کو نکال دیجئے—سب مثبت ہو جائیں گے مثلاً **चल** قابل انتقال ، حرکت **सह्य** قابل برداشت **सफल** کامیاب **सम्मान** عزت **स्थाई** مستقل **पर्याप्त** کافي —

اتنی مثالوں کے بعد اب ہر اُپسرگ کے مفصل خواص الگ الگ بیان کئے جاتے ہیں—

प्र—یہہ لفظ زیادتی خوبی حرکت شہرت نہایت برتاؤ وغیرہ معنی ظاہر کرتا ہے جیسے **प्रबल** بہت طاقتور **प्रसिद्ध** مشہور—**प्रताप** جلال **प्रयोग** استعمال **प्रणाम** آداب و تسلیم—

परा—یہ زوال اور تحقیر وغیرہ کا مفہوم ظاہر کرتا ہے جیسے— **पराभव** تحقیر **परास्त** مغلوب **पराधीन** محکوم وغیرہ اسکی ایک نمایاں خصوصیت یہ ہے کہ یہ مخالف معنی پیدا کر دیتا ہے جیسے **जय** فتح **पराजय** شکست—

सम्—یہ معیت—شرکت—برابری وغیرہ معنی ظاہر کرتا ہے جیسے **समकालीन** ہمعصر **संतुष्ट** مطمئن **सम्बन्ध** تعلق

सम्मुख روبرو संस्कार رسم و رواج संस्कृति تہذیب सम्बद्ध وابستہ समतल ہموار समकक्ष ہم مرتبہ—

अव--- یہ ناقدری نافرمانی دنائت اور پستی وغیرہ کو ظاہر کرتا ہے اور مخالف معنی دیتا ہے جیسے— अवज्ञा نافرمانی अवनति پستی अवहेलना ناقدری अवगुण بدخوئی अवतार نزول—

निर—ممانعت اور منفی وغیرہ کو ظاہر کرتا ہے جیسے— निर्दोष بے قصور निराकार غیر مجسم निर्जीव بے جان निरोध انسداد -

दुर---دشواری—بدمعاشی—مذمت اور بدحالی وغیرہ کو ظاہر کرتا ہے-جیسے दुर्गम دشوار گذار दुर्दशा بدحالی दुर्बुद्धि بدعقل दुर्जन بدمعاش दुर्भाग्य بدقسمتی दुरुपयोग برا استعمال—

अभि---یہ زیادتی—طلب اور خواهش وغیرہ کو ظاہر کرتا ہے جیسے— अभिमान غرور अभिमत مرغوب अभ्युत्थान عروج अभ्युदय ترقی अभिप्राय مقصد—

वि--یہ برعکس—بدحالی—علحدگی—ناموافقت اور خصوصیت وغیرہ کو ظاہر کرتا ہے جیسے— वियोग جدائی विशेष خاص विख्यात مشہور विकल بے چین विकार خرابی विघटन شکست کرنا—

अधि---یہ اقتدار و حکومت وغیرہ کو ظاہر کرتا ہے— جیسے अधिकार اختیار अधिनायक لیڈر अधिकारी حاکم अधिपत्य اقتدار अध्यक्ष صدر—

सु - یہ آسانی — زیادتی برتری — نیکی اور خوش حالی
وغیرہ کو ظاہر کرتا ہے جیسے — सुगमता آسانی सुदूर دورتر
सुयश نیکنامی सुलभ سہل الحصول सुजन نیک مرد सुगन्ध
خوشبو सुशील خوش اخلاق —

उत — یہ برتری عروج اور انتہا کو ظاہر کرتا ہے جیسے —
उत्कृष्ट ممتاز उत्तम اعلی उत्थान عروج उत्साह حوصلہ —

अति — یہ زیادتی اور برائی کو ظاہر کرتا ہے جیسے —
अतिकाय عظیم الجثہ अतिपवित्र پاک‌ترین अतिगुप्त
پوشیدہ‌ترین अत्यावश्यक نہایت ضروری अतिउत्तम اعلی

नि — نفی اور ممانعت کے معنی ظاہر کرتا ہے جیسے —
निस्सन्देह بے شبہہ निरोध روک निषेध امتناع निवारण ازالہ وغیرہ

प्रति — برابری ہرایک مخالفت اور تعریف وغیرہ معنی
ظاہر کرتا ہے جیسے — प्रतिदिन ہرروز प्रतिशब्द ہر لفظ
प्रतिवादी مدعاعلیہ مخالف प्रतिउत्तर جواب الجواب —

अप — یہ دنائت رزالت کمینگی — برائی نقص — بگاڑ — ترک
جدائی — ممانعت — تخالف وغیرہ کے معنی پیدا کر دیتا ہے جیسے —
अपकर्म براکام अपकर्ष ذلت کمینگی अपकलंक بدنامی
بیجاشکایت अपकार نقصان بدسلوکی अपशब्द بدکلامی
अपकीर्त्ति بدنامی अपदेश فریب خیانت अपगत دور کیا
ہوا مردہ अपक्रम فرار — بے ترتیبی अपयश بدنامی —

परि — زیادتی — تکمیل اور ایثار وغیرہ کو ظاہر کرتا ہے جیسے
परिपूर्ण مکمل परिपक्व خوب پختہ परित्याग ایثار परिदान
خیرات —

غلط استعمال	दुरोपयोग	दुर उपयोग
اعلے درجہ کی دوا	महौषधि	महा औषधि
ہرایک	प्रत्येक	प्रति एक
ایک دیوتا کا نام	रवीन्द्र	रवि इन्द्र
زمین ملک–خدا	पृथ्वीश	पृथ्वी ईश
غرورنفس	आत्माभिमान	आत्म अभिमान
سچی خوشی	सदानन्द	सत् आनन्द
نیک عملی	सदाचार	सत् आचार
خداوندعالم	जगदीश	जगत् ईश
صنعت و حرفت	उद्योग	उत् योग
نجات	उद्धार	उत् हार
افتتاح	उद्घाटन	उत् घाटन
تجاوز	उल्लंघन	उल्लंघन
ذکر	उल्लेख	उत लेख
تلفظ	उच्चारण	उत चारण
روشن	उज्जवल	उत ज्वल
بےدغا	निष्कपट	नि:कपट
بے نتیجہ	निष्फल	नि:फल
بد کاری	दुष्कर्ष	दु:कर्ष
بےحرکت	निश्चल	नि:चल
ارادہ	निश्चय	नि:चय
بری حکومت	दुश्शासन	दु:शासन
بے پانی	निर्जल	नि:जल
بے مایہ	निर्धन	नि:धन
بے معنی	निरर्थ	नि:अर्थ
بے بنیاد	निराधार	नि:आधार

निःउपाय	निरुपाय	بے بس
दुःनीति	दुर्नीति	بری پالسی
मनःगत	मनोगति	دلی کیفیت
मनःभाव	मनोभाव	دلی جذبات
मनःरथ	मनोरथ	دلی مقصد
मनःकामना	मनोकामना	دلی آرزو
पुनःजन्म	पुनर्जन्म	دوبارہ پیدائش
अन्तःगत	अन्तर्गत	اندر-ماتحت
अन्तःज्ञान	अन्तर्ज्ञान	باطنی علم

جزو الفاظ

ہندی میں کچھ حروف ایسے ہیں جنکو **शब्दांश** (جزو الفاظ) کہتے ہیں-یہ تنہا کچھ معنی نہیں دیتے لیکن جب دوسرے لفظوں کے ساتھ جوڑے جاتے ہیں تو بامعنی ہو جاتے ہیں—شبدانش دو قسم کے ہوتے ہیں— ایک وہ جو لفظ کے شروع میں جوڑے جاتے ہیں-انکو **उपसर्ग** (سابقہ) کہتے ہیں—یہہ لفظوں کے ساتھ مل کر ان کے معنی میں طرح طرح کی تبدیلی پیدا کر دیتے ہیں—دوسری قسم کے شبدانش وہ ہیں جو لفظوں کے آخیر میں آتے ہیں انکو **प्रत्यय** (لاحقہ) کہتے ہیں انکے لگنے سے بھی معنی تبدیل ہوجاتے ہیں—

उप — نزدیکی - ماتحتی - چھوٹائی اور امداد وغیرہ کو ظاہر کرتا ہے جیسے-

उपवन باغیچہ उपनगर قصبہ उपमंत्री نائب ناظم उपकार کار خیر-

आ — انتہا - قبولیت - مخالفت - چڑھاو اور کھنچاو وغیرہ کو کو ظاہر کرتا ہے جیسے۔

आजंम تاحیات आरोहण چڑھنا आकर्षण کشش आक्षेप اعتراض — الزام आक्रोश غصہ--

अ, अन् — یہ دونوں انفرادیت اور نفی کے معنی ظاہر کرتے ہیں - جیسے - अयोग्य ناقابل अनिश्चित غیر معین अनन्त بے انتہا अनादि بے ابتدا अपवित्र ناپاک अद्वितीय بے نظیر-

कु — برائی اور رذالت کو ظاہر کرتا ہے جیسے

कुपात्र بدنامی कुपुत्र کم ظرف कुसमय ناخلف कुयश براوقت وغیرہ-

श — معیت اور شرکت کو ظاہر کرتا ہے جیسے साकार مجسم सप्रेम محبت کے ساتھ सपत्नीक بیوی کے ساتھ सचित्र باتصویر -

सह — معیت اور صحبت وغیرہ کو ظاہر کرتا ہے — جیسے सहगामी همسفر सहचर ساتھی सहयोग شرکت کار सहगमन رفاقت—

अनु — یہہ پیچھے، بعد، معیت، همرنگی، علامت، حصہ نزدیکی — مطابقت — قلت — باریکی — خورد ترینی کو

ظاهر کرتا ھے جیسے—**अनुकथन** تکرار کلام—موافقت میں بات کرنا **अनुकम्पा** عنایت—رحمت **अनुरुप** مثل **अनुशासन** نظم حکومت **अनुपात** تناسب **अनुक्रम** سلسلہ **अनुकूल** موافق—محسن—مفید—شریک کار **अनुगमन** پس روی **अनुचर** رفیق—خادم—

प्रत्यय

اوپر بتایا گیا ھے کہ **प्रत्यय** ان **शब्दांशों** کو کہتے ھیں جو لفظوں کے آخر میں لگائے جاتے ھیں یہہ سنسکرت کے علاوہ عام بول چال کی ھندی اور اردو میں بھی مستعمل ھیں جیسے لڑکپن—بھولاپن سجاوٹ—ملاوٹ—دکھاوٹ—بڑھاوا—تازگی خواندگی—انسانیت—حیوانیت—زمیندار—دیانت دار میں —پن وٹ—وا—گی—یت—دار **प्रत्यय** ھیں ان کے علاوہ اس طرح کے جتنے الفاظ بھی آتے ھیں وہ **प्रत्यय** کے حکم میں ھیں ھندی **प्रत्ययों** کے دینے کی ضرورت معلوم نہیں ھوتی—سنسکرت کے جو **प्रत्यय** عام طور پر ھندی میں استعمال ھوتے ھیں وہ یہ ھیں

त्र, ईय, तीय, तन, तम, तर, ता, त्व, त्मक, शः, मान, य, ष्ट
एय, इय, इक, इत, तः, चित्, घा, था, दा, ल, लु, वी, वान

ان **प्रत्ययों** میں ھے کچھہ کے خواص یہہ ھیں—

١—**य, ईय, एय** یہہ **प्रत्यय** جن لفظوں کے ساتھہ لگتے ھیں ان میں لیاقت و قابلیت کے معنی پیدا کر دیتے ھیں مثلاً **पूजा** (پرستش) **पूज्य** (قابل پرستش) **मान** (عزت)

मान्य لائق عزت विभाजन تقسیم विभाज्य قابل تقسیم
दर्शन دیکھنا दर्शनीय قابل دید ग्रहण قبول کرنا
ग्रहणीय قابل قبول दण्ड سزا दण्डनीय لائق سزا
उपमा مثال उपमेय لائق مثال श्रद्धा احترام श्रद्धेय
لائق احترام

فارسی میں ان کی مثالیں دیدنی-خوردنی-گفتنی وغیرہ ہیں—

٢—इक(یعنی کاف ساکن ماقبل مکسور) इय (یعنی ی مفتوح ماقبل ی ساکن) ई (یعنی ی ساکن ماقبل مکسور)

یہ تینوں प्रत्यय جن لفظوں کے ساتھ لگتے ہیں ان میں نسبت کے معنی پیدا کر دیتے ہیں جیسے रसायन
کیمیا रासायनिक کیمیاوی मानस دماغ मानसिक دماغی
समाज معاشرہ सामाजिक معاشرتی राजनीति سیاست
राजनैतिक سیاسی राज حکومت राजकीय حاکمانہ शासन
حکومت शासकीय حاکمانہ स्वर्ग جنت स्वर्गीय جنتی
प्रान्त صوبہ प्रांतीय صوبائی गुणी ہنر مند धना دولت مند

٣—तर-तम یہ دونوں प्रत्यय جن لفظوں کے ساتھ لگتے ہیں ان میں زیادتی کے معنی پیدا کر دیتے ہیں جیسے
अधिक زیادہ अधिकतर زیادہ تر वृहत् وسیع वृहत्तर
وسیع تر उच्च بلند उच्चतर بلند تر प्राचीन قدیم
प्राचीनतम قدیم ترین नवीन جدید नवीनतम جدید ترین
लघु خورد लघुतम خورد ترین

۴— मान–वान–ची مالکیت اور نسبت کے معنی دیتے
ہیں جیسے तपस्या ریاضت तपस्वी صاحب ریاضت माया
قدرت–طلسم मायावी قدرتی، طلسمی बल طاقت बलवान
طاقتور दया رحم दयावान رحم والا गुण ہنر، خوبی गुणवान
ہنرمند चरित्र کردار चरित्रवान باکردار बुद्धि عقل बुद्धिमान
عقلمند प्रकाश روشنی प्रकाशमान روشنی والا कम्पायमान
لرزاں निद्रायमान سویا ہوا दृश्यमान نظر آنے والا—

۵—त्व

बन्धु بھائی बन्धुत्व اخوت प्रभु مالک प्रभुत्व مالکیت
मनुष्य انسان मनुष्यत्व انسانیت कवि شاعر कवित्व
شعریت

۶—ता

कटु تلخ कटुता تلخی सुन्दर حسین सुन्दरता
حسن विशेष خاص विशेषता خصوصیت पवित्र
پاک पवित्रता پاکیزگی सम برابر समता برابری
मित्र دوست मित्रता دوستی शत्रु دشمن शत्रुता
دشمنی

۷—तन

पुरातन قدیم सनातन قدیم

۸—तीय

द्वितीय دوم तृतीय سوم

۹—त्र

एकत्र یکجا सर्वत्र ہر جگہ अन्यत्र دوسری جگہ

۱۰—तः

अन्ततः بالآخر साधारणतः بالعموم उदाहरणतः مثلاً
प्रथमतः اوّلاً अनिवार्यतः لازماً

۱۱—इत (یعني ت ساکن ماقبل مکسور)

पुलकित شادمان लालायित مشتاق दुखित تکلیف زدہ हर्षित مسرور कलंकित داغدار लांछित متہم दण्डित سزایاب

۱۲—शः

क्रमशः بتدریج अल्पशः قلیلاً नित्यशः روزانہ

۱۳—ल

शीतल ٹھنڈا श्यामल کالا

۱۴—दा

सर्वदा ہمیشہ कदा کبھي एकदा ایکبار

۱۵—था

सर्वथा مکمل-کاملاً अन्यथा ورنہ

۱۶—धा

बहुधा بیشتر द्विधा تذبذب

۱۷—चित

कदाचित شاید किंचित تھوڑا

۱۸—आलु

(یعني لام مضموم ماقبل الف ساکن) दया رحم कृपा مہربانی क्षमा معافی दयालु رحم والا कृपालु مہربان क्षमालु معاف کرنے والا

فاعل مفعول بنانے کا طریقہ

اس فاعل کی عام علامت کاف ساکن ماقبل مفتوح ہے اور اس کے بعد الف ساکن ماقبل ت مفتوح کا نمبر ہے اور مفعول کی عام علامت ت ساکن ماقبل مکسور ہے یہہ دونوں جس طرح بنتے ہیں اس کے قاعدے اور انکی صورتوں کو کو نیچے بغور دیکھئے —

الفاظ	معنی	فاعل	مفعول
संपादन	ترتیب-تکمیل	संपादक	संपादित
संयोजन	اسکیم بنانا	संयोजक	संयोजित
संबोधन	خطاب کرنا	संबोधक	संबोधित
नियंत्रण	نگرانی	नियंत्रक	नियंत्रित
निमंत्रण	دعوت	निमंत्रण दाता	निमंत्रित
अनुवाद	ترجمہ	अनुवादक	अनुवादित
पर्यवेक्षण	تبصرہ	पर्यवेक्षक	पर्यवेक्षित
उत्पादन	پیدا کرنا-پیداوار	उत्पादक	उत्पादित
प्रदर्शन	مظاہرہ-نمائش	प्रदर्शक	प्रदर्शित
प्रवर्त्तन	تبلیغ-تحریک	प्रवर्त्तक	प्रवर्त्तित
प्रचलन	ترویج	प्रचालक	प्रचलित
प्रशंसा	تعریف-تحسین	प्रशंसक	प्रशंसित
प्रकाशन	اشاعت	प्रकाशक	प्रकाशित
प्रचार	تبلیغ-پروپگنڈا	प्रचारक	प्रचारित
प्रतिपालन	حفاظت-پرورش	प्रतिपालक	प्रतिपालित
प्रस्ताव	تجویز-ریزلیوشن	प्रस्तावक	प्रस्तावित
प्रवंचना	فریب	प्रवंचक	प्रवंचित

पुरस्कृत	पुरस्कार दाता	انعام	पुरस्कार
प्रदत्त	प्रदान कर्त्ता	عطاء بخشش	प्रदान
प्रलोभित	प्रलोभक	تحریص - ترغیب	प्रलोभन
प्राप्त	प्राप्त कर्त्ता	حصول	प्राप्ति
प्रभावित	प्रभावशाली	اثر	प्रभाव
प्रेरित	प्रेरक	تحریک	प्रेरणा
प्रेषित	प्रेषक	ترسیل	प्रेषण
प्रोत्साहित	प्रोत्साहक	حوصلہ افزائی	प्रोत्साहन
परीक्षित	परीक्षक	امتحان	परीक्षा
पूजित	पूजक	عبادت	पूजा
सूचित	सूचक	اطلاع	सूचना
शोषित	शोषक	چوسنا	शोषण
पोषित	पोषक	پرورش	पोषण
चित्रित	चित्रकार	مصوری	चित्रण
रक्षित	रक्षक	حفاظت	रक्षा
शिक्षित	शिक्षक	تعلیم	शिक्षा
निर्देशित	निर्देशक	ھدایت	निर्देश
चमत्कृत	चमत्कारक	شعبدہ	चमत्कार
रचित	रचयिता	تخلیق	रचना
चिंतित	चिंतक	فکر	चिंता
उत्तेजित	उत्तेजक	اشتعال	उत्तेजना
आनन्दित	आनन्द दायक	مسرت	आनन्द
शा।षित	शाषक	حکومت	शासन
लिखित	लेखक	تحریر مضمون	लेख
घोषित	घोषणा कर्त्ता	اعلان	घोषणा
गणित	गणक	گننا	गणना

व्यवस्थित	व्यवस्थापक	انتظام	व्यवस्था
विध्वंसित	विध्वंसक	تباهی	विध्वंस
वर्द्धित	वर्द्धक	اضافه-ترقی	वृद्धि
मुद्रित	मुद्रक	طباعت	मुद्रण
निर्मित	निर्माता	تعمیر	निर्माण
निर्वासित	निर्वासक	جلاوطن	निर्वासन
निर्वाचित	निर्वाचक	انتخاب	निर्वाचन
संचालित	संचालक	قیادت-تحریک	संचालन

مذکر اور مونث

هندي ميں مذكر كو पुलिंग اور مونث كو स्त्रीलिंग كہتے هيں يہاں مذكر اور مونث كی مختلف صورتيں دي جا رهی هيں ان كے سمجھ لينے كے بعد مذكر اور مونث كا سمجھنا اور بنانا آسان هوجائيگا۔

(ا) جس مذكر كا آخري حرف ساكن اور اس كے پہلے كا حرف زبردار هوگا اسكی مونث كے آخر ميں का آئيگا اور اسكے پہلے كا حرف زيردار هوگا پہلے اسی قاعدے سے بنے هوئے الفاظ دئے جا رهے هيں—

مونث	معنی	مذکر
शिक्षिका	معلم	शिक्षक
सम्पादिका	ایڈیٹر	सम्पादक
लेखिका	مضمون نگار	लेखक

अध्यापिका	پرو فیسر-معلم	अध्यापक
पाठिका	متعلم	पाठक
नायिका	لیڈر	नायक
उपदेशिका	ناصح	उपदेशक
बालिका	لڑکا	बालक
उत्पादिका	پیدا کرنے والا	उत्पादक

[۲] مونث کا ایک وزن هے جس کا آخري حرف زیر اور الف کے ساتھہ هوتا هے جیسے—

महोदया	صاحب	महोदय
चपला	شوخ	चपल
चंचला	شوخ	चंचल
सदस्या	ممبر	सदस्य
प्रीतमा	محبوب	प्रीतम्
आकुला	بے چین	आकुल
अवसन्ना	غمگین-سست	अवसन्न
प्रिया	پیارا	प्रिय

[۳] مونث کا ایک اور وزن هے جسکا آخري حرف زیر اور یے کے ساتھہ آتا هے جیسے—

सुन्दरी	حسین	सुन्दर
दात्री, दायिनी	دینے والا	दाता
कोमलाङ्गिनी	نازک بدن	कोमलाङ्ग
श्रीमती	جناب	श्रीमान्
बुद्धिमती	عقل مند	बुद्धिमान्
दयावती	مہربان	दयावान्
निर्मात्री	تعمیر کرنے والا	निर्माता

सहचर	رفیق-ساتھی	सहचरी
कर्त्ता	کرنے والا	कारिणी
पति	شوہر	पत्नी
नेता	قائد	नेत्री
विद्वान	عالم	विद्यावती

(۴) جن لفظوں کے آخر میں त्व اور य آتے ہیں وہ الفاظ مذکر استعمال ہوتے ہیں-جیسے दायित्व, बन्धुत्व, मनुष्यत्व —राज्य, आलस्य, हास्य,

(۵) ایسے مرکب الفاظ جن کا ایک جزو مذکر اور دوسرا مونث ہوتا ہے ان میں آخری جزو کا لحاظ کیا جاتا ہے یعنی جس مرکب لفظ کا آخری جزو مذکر ہوتا ہے اسے مذکر اور جسکا آخری جزو مونث ہوتا ہے اسے مونث استعمال کرنا چاہئے-ان لفظوں کے آخری جزو مذکر ہیں—विद्या भवन दया सागर, शिक्षा केन्द्र, اور ان لفظوں کے آخری جزو مونث ہیں—पाठशाला, राष्ट्रपताका, विचार प्रणाली

(۶) جس مرکب لفظ کے آخر میں निमित्त اور अनुसार ہوں وہ اپنے پہلے جزو کے مطابق مذکر یا مونث استعمال ہوتا ہے جیسے आज्ञानुसार, शिक्षानिमित्त مونث اور आदेशानुसार प्रश्नानुसार مذکر استعمال ہونگے—

(۷) سنسکرت کے اس وزن کے الفاظ عموماً مونث ہوتے ہیں दया, कृपा, आशा, माला, माया, चन्द्रिका, शिक्षा اسی طرح جن لفظوں کے آخر میں 'ता' آجاتا ہے وہ بھی مونث استعمال ہوتے ہیں-جیسے शत्रुता, राष्ट्रीयता, नैतिकता मित्रता وغیرہ—

(٨) پہاڑوں۔ستاروں۔ٹنوں۔مہینوں۔ دھاتوں اور جواھرات کے نام مذکر استعمال ھوتے ھیں ـــ جیسے ھمالہ۔بندھیا چل۔ سورج ۔چاند۔سنیچر۔اتوار۔ساون۔بھادوں۔نیلم۔پکھراج۔ سونا۔لوھا وغیرہ ـــ اور تاریخ دریا اور نچھتر مونث استعمال کئے جاتے ھیں جیسے ـــ

پریوا۔دوج۔تیج۔گنگا۔جمنا۔اشونی۔بھرنی۔وغیرہ ـــ

(٩) مفرد حرفوں میں یہ حروف مونث ھیں ـــ

ऌ ॡ ऋ ॠ इ ई اور ان کے علاوہ تمام حرف مذکر ھیں ـــ

ـــ:o:ـــ

مضاف اور مضاف الیہ

ھندی میں مضاف الیہ کا ایک قاعدہ تو بالکل سیدھا سادا سا ہے ـــ جیسے علیم کی کتاب اور سلیم کا گھر۔دوسرا قاعدہ سنسکرت کا ھے جس میں مضاف اور مضاف الیہ فارسی کی طرح مرکب شکل سے آتے ھیں ـــ لیکن سنسکرت قاعدے سے آئے ھوئے مضاف اور مضاف الیہ کی ترتیب بھی ھندی ھی کی سی ھوتی ھے یعنی پہلے مضاف الیہ آتا ھے اور بعد میں مضاف صرف اتنا فرق ھوتا ہے کہ درمیان میں "کا" اور "کی" نہیں ھوتے جیسے ـــ

الفاظ	معنی	الفاظ	معنی
विषयसूची	فہرست مضامین	सृष्टि कर्त्ता	خالق کائنات
संपादकमंडल	حلقہ ادارت	राष्ट्र निर्माता	معمار قوم

مدبر عالم	विश्वविधाता	نظم حکومت	शासन व्यवस्था
مصنف کتاب	पुस्तक रचयिता	مدیر جریدہ	पत्र संपादक
حکومت کا عہدیدار	शासन अधिकारी	ابو القوم	राष्ट्रपिता
سوانح حیات	जीवन चरित्र	ہادیٔ عالم	विश्व-पथ-प्रदर्शक
علامت وقف	विरामचिह्न	پیغمبر خدا	ईश दूत
قیام امن	शांति स्थापना	آلہ دوربین	दूरदर्शक यंत्र
طرز تحریر	लेखन शैली	زمانہ قدیم	प्राचीनकाल
وصف خاص	मुख्यगुण	طرز فکر	विचारप्रणाली
بزم شعرا	कवि गोष्ठी	عالم خیال	कल्पना लोक
ادائیگی فرض	कर्त्तव्य पालन	لائحہ عمل	कार्यक्रम
محکمہ آبکاری	मद्य विभाग	کرہ ارض	भूमण्डल
قوت احساس	अनुभव शक्ति	برگ گل	पुष्प पत्र
یوم آزادی	स्वतंत्रता दिवस	میدان جنگ	रण क्षेत्र
وفاق عالم	विश्व संघ	بحری جہاز	जल पोत
تقسیم خطابات	उपाधि वितरण		

—:o:—

صفت اور موصوف

اردو کی طرح ہندی میں بھی پہلے صفت آتی ہے اور موصوف بعد میں آتا ہے—

लिखित भाषण	تحریری تقریر	कृष्ण सागर	بحر اسود
उज्ज्वल वस्त्र	سفید پوشاک	पैनी दृष्टि	باریک نظر
वृद्धा स्त्री	بوڑھی عورت	स्वस्थ बालक	تندرست بچہ

सुसज्जित मञ्च	آراستہ اسٹیج	रक्तिम अधर	سرخ ہونٹ
मधुर मुस्कान	شیریں تبسم	सुशीला पत्नी	سلیقہ مند بیوی
आकर्षक दृश्य	کشش انگیز منظر	पीत मुख	زرد چہرہ
श्वेत अश्व	سفید گھوڑا	सघन वृक्ष	گھنا درخت
उप मंत्री	نائب وزیر	दयालु सम्राट	رحمدل بادشاہ
सुखी प्रजा	خوشحال رعایا	प्रधान अध्यापक	معلم اعلیٰ
नील गगन	چرخ نیلی فام	बलिष्ठ युवक	طاقتور جوان
नव जीवन	حیات نو	वार्षिक अधिवेशन	سالانہ اجلاس
विनम्र प्रार्थना	عاجزانہ درخواست	राज सिंहासन	تخت شاہی
जल पोत	بحری جہاز	प्राकृतिक विज्ञान	علم طبعی
रजतपट	پردہ سیمیں	आंतरिक आघात	اندرونی چوٹ
ईश्वरीय ग्रन्थ	الہی صحیفہ	काल्पनिक चित्र	خیالی نقشہ
विकसित पुष्प	گل شگفتہ	नवोदित स्वतंत्रता	نوطلوع آزادی
सिंह नाद	شیرانہ گرج	अनाथ बालक	یتیم لڑکا
स्वच्छ जल	صاف پانی	उष्ण वायु	گرم ہوا
तरुणी स्त्री	نو خیز عورت	रंजित आकाश	رنگین آسمان
	वीर सैनिक	بہادر سپاہی	

——:*:——

مرکب الفاظ بنانے کے طریقے

یہاں مرکب الفاظ بنانے کے کچھ طریقے بتائے جارہے ہیں انہیں سمجھ لینے کے بعد آپ خود مرکب الفاظ بنا سکتے ہیں ورنہ ان کے سمجھنے کا طریقہ تو معلوم ہی ہو جائے گا۔

۱—प्राप्त (یافتہ)

ख्यातिप्राप्त شہرت یافتہ उपाधिप्राप्त خطاب یافتہ विद्याप्राप्त تعلیم یافتہ — सत्ताप्राप्त با اختیار —

۲—त्मक

रचनात्मक تعمیری कलात्मक فنی ज्ञानात्मक علمی क्रियात्मक عملی —

۳—जनक (پیدا کرنے والا—انگیز—کن-آفریں)

आश्चर्यजनक تعجب خیز- शोकजनक غم آفریں भयजनक خوفناک— खेदजनक— افسوسناک अपमानजनक ذلت ناک व्यंग्यात्मक طنزیہ आलोचनात्मक تنقیدی विचारात्मक فکری

۴—पूर्ण (پر)

आशापूर्ण پرامید- दयापूर्ण رحمانہ— कलापूर्ण فنکارانہ پرہنر अर्थपूर्ण پرمعنی— साहसपूर्ण باحوصلہ— लज्जापूर्ण شرم آگیں—

۵—दायक, दायी (بخش—دہ-رساں)

लाभदायक فائدہ بخش— आनन्ददायक لطف دہ— दुखदायी رنجدہ कष्टदायी اذیت رساں— स्वास्थ्यदायक صحت بخش कष्टदायक تکلیف دہ -

۶—प्रद (بخش—دہ-رساں)

स्वास्थ्यप्रद صحت بخش— लाभप्रद فائدہ رساں शिक्षाप्रद ہدایت بخش सुखप्रद— راحت بخش, भयप्रद— خوفناک

۷—हीन (خالی—بغیر)

हृदयहीन بے دل— बुद्धिहीन بے عقل— दयाहीन— بے رحم— लज्जाहीन بے شرم— धनहीन— بے مایہ पितृहीन— بے باپ—یتیم

۸—वाद (اصول اور طریقہ)

आत्मवाद روحانیت—धर्मवाद مذہبیت—बुद्धिवाद
عقلیت यथार्थवाद حقیقت پسندی-واقعیت-समाजवाद
اصول اشتراکیت—साम्यवाद اشتمالیت—पूँजीवाद اصول
سرمایہ داری—

۹—शील (پسند-پذیر-بان)

उन्नतिशील ترقی پسند-प्रगतिशील عروج پذیر-दयाशील
مہربان—

۱۰—शाली (صاحب-ور)

भाग्यशाली-صاحب قسمت-قسمت ور—शक्तिशाली طاقتور-
समृद्धिशाली خوشحال—صاحب ثروت

۱۱—पूर्वक—(ساتھہ-با-بہ)

प्रेमपूर्वक محبت کے ساتھہ ध्यानपूर्वक بہ غور न्यायपूर्वक
انصاف کے ساتھہ आदरपूर्वक عزت کے ساتہ सम्मानपूर्वक
بالاحترام वीरतापूर्वक بہادری کے ساتھہ—

۱۲—कारक-कार-कारी-कर (کار-کن-رسان-دہ-بخش)
हानिकर نقصان دہ हितकर فائدہ رسان प्रभाकर روشنی
کرنے والا-سورج रुचिकर مرغوب-خوش کن मधुकर بھونرا-شہد
بنانے والا हितकारी فائدہ بخش विनाशकारी تباہ کار
संचयकारी ذخیرہ اندوز आज्ञाकारी اطاعت گزار निर्णयकारी
فیصلہ کن अभिनयकारी اداکار चित्रकार مصور कलाकार
فن کار ग्रन्थकार مصنف भाष्यकार شارح पत्रकार صحافی
कोशकार لغت کا مصنف इतिहासकार تاریخ نگار
हानिकारक نقصان رسان—

۱۳—वर्द्धक (افزا-بڑھانے والا-ترقی دینے والا)
स्वास्थ्य वर्द्धक صحت افزا उत्साह वर्द्धक حوصلہ
افزا बल वर्द्धक قوت افزا ज्ञान वर्द्धक علم افزا—

۱۴—युक्त (پر-ساتھ-قابل) मय (پر)
अश्रुयुक्त پراشک अभिनय युक्त اداکارانہ विधि युक्त
قانونی कला युक्त فن کارانہ वीरतायुक्त بہادری
کے ساتھ प्रेममय پر محبت दयामय پر رحم
भाव मय پرجذبات सौन्दर्यमय پر حسن—

۱۵—अतिरेक—आधिक्य (کثرت-شدت-افراط)

भयातिरेक	شدت خوف	दुखातिरेक	وفور غم
शोकातिरेक	فرط الم	ज्ञानाधिक्य	کثرت علم
भावाधिक्य	فرط جذبات	चिन्ताधिक्य	کثرت فکر

—:o:—

متضاد الفاظ

देश	دیس	विदेश	پردیس
धनी	دولتمند	निर्धन	بے مایہ
अनुकूल	موافق	प्रतिकूल	مخالف
आशा	امید	निराशा	مایوسی
निर्बल	کمزور	सबल	مضبوط
सुकर्म	نیک کام	कुकर्म	بد کام
आदर	قدر	निरादर	ناقدری

एक	ایک	अनेक	متعدد
पूर्ण	مکمل	अपूर्ण	نامکمل
मान	عزت	अपमान	بےعزتي
स्वतंत्र	آزادي	परतंत्र	محکومي
सफल	کامیاب	असफल	ناکامیاب
यश	نیکنامي	अपयश	بدنامي
संमुख	روبرو	विमुख	روگردان
उचित	جائز	अनुचित	ناجائز
उपकार	حسن سلوک	अपकार	بدسلوکي
धर्म	دین	अधर्म	بیدیني
न्याय	انصاف	अन्याय	بےانصافي
आस्तिक	خدا پرست	नास्तिक	منکر خدا
गमन	جانا	आगमन	آنا
पवित्र	پاک	अपवित्र	ناپاک
उन्नति	ترقي	अवनति	زوال
प्रसन्न	خوش	अप्रसन्न	ناخوش
चल	متحرک	अचल	جامد
वियोग	فراق	संयोग	وصل
सुर	دیوتا-نیک	असुर	شیطان-بد
लोक	دنیا	परलोक	آخرت
स्वस्थ	تندرست	अस्वस्थ	بیمار
विद्या	تعلیم	अविद्या	جہالت
सदय	مہربان	निर्दय	بے مہر
क्रय	خرید	विक्रय	فروخت

اس طرح کے الفاظ ہندي میں کثرت سے پائے جاتے ہیں—

तद्भव और तत्सम

ہندي ميں سنسکرت کے کچھ الفاظ اپني اصلي شکل میں مستعمل ہیں اور کچھ بگڑي ہوئي صورت میں-جو الفاظ اصل شکل میں ہیں ان کو तत्सम (تت‌سم) کہتے ہیں اورجنکي صورت تبديل ہو گئي ہے وہ तद्भव (تدبھو) کہلاتے ہیں-يہہ الفاظ بھي صحيح سمجھے جاتے ہیں اور ہندي لٹريچر میں کثرت سے استعمال ہوتے ہیں-ليکن بيجا ہندي پرستي عربي فارسي کے مروج الفاظ کي طرح تدبھو لفظوں کو بھي ہندي سے خارج کر رہي ہے-يہاں ایسے کچھ الفاظ کے نمونے دئے جارہے ہیں—

तत्सम	तद्भव	तत्सम	तद्भव
सूर्य	सूरज	चन्द्र	चाँद
स्वर्ण	सोना	सर्प	साँप
स्वप्न	सपना	श्रृङ्गार	सिंगार
ग्राम	गाँव	श्वांस	सांस
निद्रा	नींद	सान्ध्य	सांझ
परीक्षा	परख	घृणा	घिन
अग्नि	आग	पत्र	पत्ता
पुण्य	पुन	विवाह	ब्याह
पाक्ष	पाख	लौह	लोहा
श्रृङ्ग	सींग	घृत	घी
दक्षिण	दक्खिन	पूर्व	पूरब
पश्चिम	पच्छिम	वर्ष	बरस
राज्य	राज	कारण	कारन

पिता	पित्र	काज	कार्य
खेत	क्षेत्र	कुटी	कुटीर
कांटा	कंटक	बाजा	वाद्य
साखी	साक्षी	बहू	वधु
		हिरदय	हृदय

—:o:—

کچھ غلط مروج الفاظ

ہندی کے کچھ الفاظ ایسے ہیں جن کو بعض لوگ غلط صورت سے استعمال کرتے ہیں ان میں سے کچھ غلط الفاظ کو ہندی کے بعض قدیم اساتذہ نے بھی استعمال کیا ہے مگر سنسکرت قاعدے سے ان کے غلط ہونے میں شبہہ نہیں ہم غلط صورت کے مقابلے میں صحیح صورت درج کر رہے ہیں—

صحیح	معنی	غلط
अखण्ड	غیر منقطع	अकाट्य
अत्युक्ति	مبالغہ گوئی	अत्योक्ति
अधीन	ماتحت	अधीनस्थ
आधिक्य	کثرت	अधिक्यता
बाहुल्य	افراط	बाहुल्यता
दुरवस्था	بدحالی	दुरावस्था
दारिद्र	ناداری	दारिद्रता
दर्शन	دیکھنا	दर्शण

त्रिवार्षिक	سہ سالہ	त्रैवार्षिक
जागृत	بیدار	जागरित
घनिष्ट	گنجان	घनिष्ठ
उपरोक्त	مذکورہ الصدر	उपर्युक्त
धैर्यता	استقلال	धैर्य
निरपराधी	بے قصور	निरपराध
निराशा	ناامیدی	नैराश्य
निर्दोषी	بے عیب	निर्दोष
निर्धनी	مفلس	निर्धन
निर्लज्जा	بے شرم	निर्लज्ज
नीरोगी	تندرست	नीरोग
पार्वतीय	کوہستانی	पर्वतीय
पैत्रिक	آبائی	पैतृक
प्रवर्त्त	مائل	प्रवृत्त
व्यवहारित	مستعمل	व्यवहृत
उत्कर्षता	اعلیٰ	उत्कर्ष
सराहनीय	قابل تحسین	श्लाघनीय
सशंकित	تشویش ناک	शंकित
सम्मुख	سامنے	सम्मुख
सदोपदेश	نیک نصیحت	सदुपदेश
श्रीवान	محترم	श्रीमान्
व्याकुलित	بیقرار	व्याकुल
उज्वल	سفید	उज्ज्वल
पूज्यनीय	قابل عبادت	पूज्य
माधुर्यता	خوبصورتی	माधुर्य
सौन्दर्यता	حسن	सौन्दर्य
मनो कष्ट	دلی اذیت	मनः कष्ट

महानता	بڑائی	महत्ता
मैत्रता	دوستی	मैत्री
आवश्यकीय	ضروری	आवश्यक
द्वतीय	دوسرا	द्वितीय
एकत्रित	مجتمع	एकत्र
आधीन	ماتحت	अधीन
लावण्यता	جمال	लावण्य
अत्याधिक	بہت زیادہ	अत्यधिक

—:o:—

ہندی اردو لغت

अ

نوٹ — جس مثبت لفظ کے پہلے अ لگا دیا جاتا ہے وہ اسے منفی اور بر عکس معنی میں تبدیل کر دیتا ہے — اسی طرح अ کے ذریعہ منفی بنے ہوئے کسی لفظ میں سے अ ہٹا دیا جاتا ہے تو وہ مثبت ہو جاتا ہے - اس لغت میں ان دونوں قسموں کے الفاظ کثرت سے موجود ہیں اس لئے اس قاعدے پر نظر رکھنا بہت مفید ہوگا —

अंक	جسم - حصہ - نشان - نمبر - ہندسہ - عدد - گود
अंकक	مہر
अंक गणित	علم ہندسہ
अंकन	نقش کرنا - رجسٹری کرنا
अंकनाधिकारी	رجسٹرار، رجسٹری افسر
अंकपत्र / अंक पत्रक	ٹکٹ - اسٹامپ
अंक-पत्रित	اسٹامپ لگا ہوا / اسٹامپ پر لکھا ہوا
अंक पाली	دایہ
अंक प्रणाली	ہندسہ
अंक माल	ہم آغوشی - ملنا
अंक संकलन	فراہمی - اعداد و شمار
अंक संगठन-कार्यालय	دفتر فراہمی اعداد و شمار
अंकित	مندرج - تحریر شدہ - کندہ
अंकुर	نوک - کلی - شگوفہ - کونپل
अंकुरक	گھونسلہ
अंकुरित	نوشگفتہ - اگا ہوا
अंकुश	روک - فیل رانی کا آلہ

अंग — جسم-حصہ-جز

अंगज — جسم سے پیدا-بیٹا-پسینہ-شراب-مرض

अंगजा — بیٹی

अंगण — صحن

अंग भंग — کسی عضو کا ٹوٹ جانا

अंग विद्या — علم قیافہ

अंगार — انگارہ

अंगीकार — قبولیت-اقرار

अंगीकृत — منظور-قبول

अंगुष्ठ — انگوٹھا

अंगुष्ठ चिह्न — انگوٹھے کا نشان

अंगुष्ठ चिह्नित — انگوٹھے کا نشان بنا ہوا

अंगुष्ठप्रतिमुद्रा वचक्षण — انگوٹھے کے نشان کا ماہر

अंचल — کنارا-دامن

अंचित — معبود-قابل پرستش

अंज — کنول

अंजली — چلو-انجلی

अंजित — کاجل لگائے ہوئے

अंड — انڈا-نافہ مشک-فوطہ

अंडकोश — فوطہ

अंडज — انڈے سے پیدا ہونے والی مخلوق

अंडाकार — بیضاوی

अंत — موت-خاتمہ-آخر

अंतक — ہلاک کرنے والا-ملک الموت

अंतकाल — موت-آخری وقت

अंतक्रिया — موت کی آخری رسم

अंतर — باطن-دل-فرق-درمیان-اندر

अंतर पट — پردہ-جدائی

अंतपाल — محافظ مکان سنتری

अंतरण — منتقلی-انتقال

अंतरणलेख्य — دستاویز انتقال

अंतरंग — قریبی،قلبی-اندرونی

अंतरद्वन्द्व — اندرونی تصادم قلبی کشمکش

अंतरस्थ — اندرونی-باطنی-دلی

अंतरा — وسط-قریب جدا-علاوہ بغیر

अंतरात्मा — ضمیر-قلب

अंतराल — حلقہ-دائرہ-درمیان

अंतरिक्ष — خلا-فضا-آسمان

अंतरिक्ष-विज्ञान — فلکیات علم فضائی

अंतरित — تھکا ہوا-چھپا ہوا

अंतरिम सरकार — عبوری حکومت

अंतरीप — راس-وہ زمین جو سمندر میں دور تک چلی گئی ہو

अंतर्गत — ماتحت، اندر، شامل باطن

अंतर्गति — تخیل

अंतर्ज्ञान — خود شناسی باطنی علم

अंतर्दृष्टि — بصیرت-باطنی نظر

अंतर्दशा — اندرونی حالت

अंतर्चक्षु — بصیرت دیدہ باطن

अंतर्हित — غیر مرئی-معدوم

अंतर्द्धान — معدوم-گم-غائب

अंतर्द्वार — خفیہ دروازہ

अंतर्निविष्ट — دل میں بیٹھا ہوا

अंतर्निहित — اندرونی، پوشیدہ

अंतर्बोध — باطنی علم-خود شناسی

अंतर्भाव — دلی حالت اندرونی کیفیت

अंतर्भूत — وصل-روح-باطن جان-شامل

अंतर्भूत लाभ — مواصلات

अंत प्रान्तीय — بین صوبائی

अंतर्राष्ट्रीय — بین الاقوامی

अंतर्वेद — گنگا جمنا کے درمیان کا علاقہ-دوآبہ

अंतर्यामी — دل کا حال جاننے والا-خدا

अंतर्लीन — محو-مشغول

अंतर्लापिका — وہ پہیلی جس کا حل اسی میں موجود ہو

अंतर्वृत्ति — دلی رجحان-میلان

अंतर्रश्मि प्रणाली — عکس ریز

अंतःशय्या — بستر مرگ

अंतःसलिला — زمین کے اندر بہنے والی ندی

अंतःसुधार — اصلاح باطن

अंतःकरण — قوت مدرکہ-قلب ضمیر

अंतः पुर — اندرونی مکان زنانخانہ

अंतःप्रेरणा — باطنی تحریک نیت-ارادہ

अंतस — دل

अंतस्थ — وسط یا درمیان میں واقع

अंतस्ताप — ذہنی تکلیف

अंततोगत्वा — بہر حال-بالآخر

अंतिम — اختتامی، آخری

अंतिम यात्रा — سفر آخرت

अंत्य	آخری
अंत्य पट्ट	اختتامی پٹہ
अंत्यज	ناپاک-اچھوت
अंत्यानुप्रास	تک بندی
अंत्येष्टि	میت کی رسم
अंते वासी	اپرنٹس-امیدوار
अंधकार	اندھیرا
अंध परंपरा	کورانہ رسم و رواج
अंध विश्वास	توہم پرستی کورانہ اعتقاد
अंब	ماں—آم
अंबक	تانبہ—آنکھ-باپ
अंबर	آسمان
अंबरीष	ایک راجہ-جنگ
अंबा	ماں
अंबालिका	ماں
अंबु	پانی—چار کی تعداد
अंबुज	کنول-بید-سنکھ بجلی
अंबुद	بادل—ناگر موتھا
अंबुभृत	بادل
अंबुनिधि	ذخیرہ آب-سمندر
अंबुरुह	کنول
अंभ	پانی-چار
अंभोज	کنول
अंभोनिधि	سمندر
अंभोरुह	کنول
अंश	حصہ—جزو
अंशक	حصہ دار-شریک- تقسیم کرنے والا
अंशतः	جزاً
अंशदान	حصہ دینا-تقسیم کرنا-الاٹ مینٹ
अंशदाता	حصہ تقسیم کرنے والا
अंशदानिक	حصہ یاب-حصہ دیا ہوا
अंश धारी	حصہ دار
अंश भागी	حقدار-حصہ دار
अंश सुता	دریائے جمنا
अंशावशेष	باقیات
अंशी	حصہ دار
अंशु	سورج—کرن-روشنی- جھلک
अंशुक	پوشاک—دوپٹہ
अंशु माली	سورج
अकच्छ	برہنہ—بے ستر
अकथ	ناقابل بیان
अकथनीय	ناقابل بیان
अकपट	مخلص-بے دغا
अकरास	انگڑائی
अकरुण	بے رحم
अकर्मक क्रिया	فعل لازم
अकर्म	برا کام
अकर्मण्य	کاہل—بے عمل

अकलंक — بے عیب-بے داغ
अकस — عناد-رقابت
अकस्मात — دفعتاً—اتفاقاً—
अकलुष — پاک-صاف
अकाट्य — ناقابل تردید-قطعي
अकाट्य प्रमाण — قطعي ثبوت
अकाम — بے رغبت-بے طمع
अकारण — فضول—بے وجہ
अकार्य्य — ہرج—بدکاري
अकाल — قحط-بے وقت
अकाल मृत्यु — بے وقت موت
अकालिक — بے وقت
अकिंचन — مفلس-نادار
अकीर्ति — بدنامي
अकीर्ति कर — بد نام کن
अकुंठ — تیز
अकुटिल — سیدھا سادہ
अकुलीन — کمینہ-غیر شریف
अकुशल — منحوس-غیر ماہر
अक्त — محیط-کامیاب-تر
अक्लिष्ट — غیر رنجیدہ-مسرور
अकृच्छ — سہولت-آساني
अकृत्रिम — غیر مصنوعي-خالص-سچا
अक्रूर — رحیم
अकृतज्ञ — احسان فراموش / ناشکر گذار

अकेतन — بے گھر بار والا
अक्ष — محور-پہیہ-جوا-گاڑي-آنکھہ-روح-علم-دائرہ-سانپ
अक्षत — سالم-غیر شکستہ
अक्षतयोनि — باکرہ
अक्षम — ناچار—مجبور / ناقابل معافي
अक्षय — لازوال
अक्षर — حرف
अक्षरशः — حرف بحرف
अक्षि — آنکھہ
अक्षुण्ण — بے نقص-مکمل
अक्षोभ — اطمینان-سکون
अखण्ड — مکمل-غیر منقسم
अखण्डनीय — ناقابل تقسیم / ناقابل تردید
अखण्डित — کامل
अखाद्य — نا خوردني
अखिन्न — خوش
अखिल — تمام-سب-کل
अखिल भारतीय — آل انڈیا-کل ہند
अखेटक — شکاري
अग — درخت—پہاڑ—سورج- / جامد—کج رو
अगज — ہاتھي
अगति — بدحالي

अगत्या — آئندہ

अगम — دشوار گذار-مشکل- عسیر الفهم-عسیر الحصول

अगम्य — مشکل-ناپیدا کنار- دشوار گذار

अगणित — بے شمار

अगस्त्य — ایک ستارہ-ایک رشي-ایک درخت

अगाध — جس کي تهاہ اور انتها نہ هو

अगोचर — غیر مرئي-معدوم

अग्नि — آگ

अग्नि काण्ड — آتش زدگي

अग्नि कुण्ड — آتش کدہ

अग्नि दाह — لاش جلانا

अग्नि परीक्षा — آتشین امتحان

अग्नि पूजक — آتش پرست

अग्नि मान्द्य — بهوک نہ لگنا

अग्नि होत्र — هندو مذهب میں یگیہ کي ایک قسم

अग्र — خاص-ممتاز-اگلا حصہ

अग्र गण्य — پیشوا-قائد

अग्र क्रयाधिकार — حق شفعہ

अग्र क्रयाधिकारी — جسے حق شفعہ حاصل هو

अग्र गामी — اقدام پسند-پیشوا

अग्रज — بڑا بهائي-قائد-برهمن

अग्रजन्मा — بڑا بهائی-قائد-برهمن

अग्रदूत — پهلا پیغام رساں-پهلا لیڈر

अग्र मान्यता — اولیت-ترجیح

अग्रणी — پیشوا-قائد

अग्रलेख — اخبار کا افتتاحیہ

अग्रसर — اقدام کرنے والا-پیشوا-قائد-پیش رو

अग्राह्य — ناقابل قبول-ناجائز

अग्रिम — مقدم-آئندہ-پیشگي

अग्रिम दान — پیشگي دینا

अग्रिम धन — پیشگي رقم

अग्रिम पत्र — بیعانہ نامہ

अघ — گناہ

अघट, अघटित — ناممکن الوقوع

अघमर्षक, अघ नाशक — گناہ کو مٹانے والا

अचर — غیر متحرک-جامد

अचल — غیر منتقل-جامد

अचल पदार्थ — جمادات

अचपल, अचंचल — سنجیدہ متین

अचल सम्पत्ति — غیر منقولہ جائداد

अचला — غیر متحرک-زمین

अचिंत — بے فکر

अचिर	جلد-فوري
अचेत	جامد-لاشعور-بے ہوش
अचैतन्य	غیر ذي شعور-اضطراب
अच्युत	دائم-باقي-لازوال
अछोह	سکون-بے لوثي
अज	بکرا-مینڈھا-غیر مولود-خدا
अजस्र	ہمیشہ
अजातशत्रु	جسکا کوئي دشمن نہ ہو
अजित	غیر مفتوح
अजिर	آنگن ہوا-جسم
अजीर्ण	بدہضمی-نیا
अजेय	غیر مفتوح
अज्ञ	جاہل-بے علم
अज्ञता	جہالت-بے علمي
अज्ञात	غیر ظاہر-لامعلوم
अज्ञान, अज्ञानी	نادان
अज्ञानता	بیوقوفي-بے علمي-نادانی
अज्ञेय	ناقابل فہم-جو جانا نہ جا سکے
अट्टहास	قہقہہ
अट्टालिका	محل-ایوان
अडिग	غیر متزلزل
अणि	دھار-نوک-کنارا
अणु	ایٹم-باریک ترین ذرہ-دقیق ترین
अणुक	ماہر-چالاک
अणुविक	ذراتي
अणुविक शक्ति	ذراتي قوت-ایٹمي طاقت
अणु वीक्षण	خورد بین
अतएव	اس لئے
अतथ्य	بے حقیقت-جھوٹ
अतप्त	سرد-بے حرارت
अतल	زمین کا دوسرا طبقہ
अतः	اس وجہ سے-اس لئے
अति	گذشتہ-زیادتي-تجاوز
अतिक्रम	ناشائستگي-بدسلوکي
अतिक्रमण	زیادتي-حد سے تجاوز-خلاف ورزي
अति क्रांत	گذشتہ-تجاوز
अति काय	عظیم الجثہ
अतिथि	مہمان
अतिथि सत्कार	مہمان نوازي
अति पवित्र	نہایت پاکیزہ
अति पात	فساد-بدامنی
अति बल	نہایت زور آور-زبردست
अतिरिक्त	ضمیمہ-زائد-فاضل
अतिरिक्त अंक	زاید اشاعت-ضمیمہ
अतिरिक्त आय	زاید آمدني
अतिरिक्त कथन	بیان زاید
अतिरिक्त लाभ	بونس

अतिरेक	زیادہ
अतिवादी	سخت گیر
अतिशय	انتہائی-بہت زیادہ
अतिशयोक्ति	مبالغہ گوئی
अतीत	گذشتہ-ماضی
अतीत काल	زمانہ ماضی
अतुल	بے اندازہ
अतुलनीय	اندازہ سے زائد-بیش قدر
अतुल्य	ناقابل وزن-نہایت وزنی
अतुष्टि	ناسیری-حرص
अतृप्त	تشنہ-ناسیر-غیر مطمئن
अतृप्ति	عدم تسکین-تشنگی-بے اطمینانی
अतृष्ण	بے نفس-بے غرض
अत्यंत	بے حد-بے انتہا
अत्याचार	بے انصافی-زیادتی-ظلم
अत्याचारपीड़ित	ستم رسیدہ-مظلوم
अत्याचारी	ستم گر-ظالم
अत्यावश्यक	نہایت ضروری
अत्युक्त	مبالغہ
अत्युक्ति	مبالغہ گوئی
अत्युत्कट	سخت-دشوار-بہت تیز
अत्युत्कंठा	بے حد اشتیاق-بے حد آرزو
अथच	اور-اور بھی
अथवा	یعنی-یا-نیز
अदत्त	غیر ادا شدہ
अदम्य	زبردست-بے قابو
अदिति	آواز-فضا-کونین
अद्य	اب
अद्यापि	اب بھی-ہنوز
अद्रि	پہاڑ-سورج
अदूरदर्शी	کوتاہ بین-ناعاقبت اندیش
अदृश्य	پوشیدہ-غیر مرئی
अदृश्यज्ञान	علم غیب
अदृश्यज्ञानी	عالم غیب
अदृष्ट	پوشیدہ-نادیدہ
अदृष्ट ज्ञाता	عالم غیب
अदृष्ट भाषा	لسان غیب
अदृष्ट वाणी	آواز غیب
अद्भुत	نادر-عجیب
अद्वितीय	واحد-عدیم النظیر
अद्वैत	خدا-واحد-لاثانی
अद्वैत वाद	عقیدہ وحدت الوجود-ہمہ اوست
अधम	ذلیل-کمینہ-نیچ
अध मर्ण	قرض خواہ
अधर	زیریں لب
अधरज	ہونٹوں کی سرخی

अधर पान — بوسۂ لب

अधर्म — الحاد-بے دینی-لامذہبیت

अधर्म मैथुन — زنا-ناجائز مباشرت

अधः — پستی-نیچے

अधः पतन — زوال-پستی

अधि — غلبہ-حکومت-اقتدار-

अधिक — زیادہ

अधिकता — کثرت-زیادتی

अधिकरण — بنیاد-اقتدار-عنوان قبضہ-نالش-کچہری

अधिकरण परिव्यय — کورٹ چارج رسوم عدالت

अधि करण्य — وارنٹ

अधिकर्मी — اورسیر

अधिकांश — بیشتر حصہ

अधिकाधिक — زیادہ سے زیادہ

अधिकार — غلبہ-حکومت-اختیار-دخل-قبضہ

अधिकारक — حاکم-افسر

अधिकार पत्र — چارٹر-مختار نامہ-وثیقہ-حقوق نامہ

अधिकार पुष्टि — استحکام دخل

अधिकार प्रदायन — دخل دھانی

अधिकार प्राप्त — صاحب اختیار اختیار یافتہ

अधिकार पृच्छा — اظہار حق

अधिकार शक्ति — قوت اختیار

अधिकार सीमा — حد اختیار

अधिकार लिप्सा — حرص حکومت

अधिकार सम्पन्न — حاکم-صاحب اختیار

अधिकारारूढ़ — متمکن علی المنصب-برسراقتدار-

अधिकारिकी — اتھارٹی-مجاز

अधिकारी भवन — سرکاری عمارت-افسر کی کوٹھی

अधिकोष — بنک

अधिकृत — زیراقتدار-مقبوضہ

अधि ग्राहक — مرتہن

अधि भूमि — مقبوضہ اراضی

अधिक्षिप्त — پھینکا ہوا-حقیر و ذلیل

अधिक्षेप — اہانت-طنز-شکایت

अधिक्षेत्र — علاقہ-رقبہ

अधिगत — معلوم-حاصل-آزاد-فوت شدہ

अधिगुप्त — محفوظ-مخفی-دبا ہوا

अधिचार — ارتکاب جرم

अधित्यका — ٹیلہ-ہموار زمین

अधिदेय — بھتہ

अधिदैव	ناگہانی-خاندانی دیوتا
अधिनाथ	مالک
अधिनायक	فرمانروا-ڈکٹیٹر آمر
अधिनियम	قانون-ایکٹ-ریگولیشن
अधि निवास	قیام گاہ-کوارٹر
अधिप	مالک
अधिपति	قابض-مالک پریسیڈنگ افسر
अधिपत्य	تسلط-قبضہ-اقتدار
अधि पत्र	وارنٹ
अधि पुरुष	خدا
अधि प्राप्य	بونس
अधि रक्षी	ہیڈ کینسٹبل-جمعدار
अधि राज	فرمانروا-بادشاہ
अधि वास	سکونت گاہ-قیام
अधि वासी	ساکن-باشندہ
अधिवेशन	اجلاس-جلسہ
अधि योजक	مہتمم
अधि योजन	اہتمام
अधि लोक	دنیا
अधि वक्ता	ایڈووکیٹ
अधिवाचक	پلیڈر
अधिशासन	ملکي انتظام-ایڈمنسٹریشن
अधि शुल्क	کورٹ فیس
अधि साक्षी	سرکاري گواہ
अधि सूचना	اعلان و اطلاع
अधिष्ठान	شہر-جائے سکونت مقام
अधिष्ठाता	پریسیڈنگ افسر صدر اعظم
अधिष्ठित	قائم-متمکن نگران-سپرنٹنڈنٹ
अधीन	زیر پناہ-تابع-ماتحت
अधीन न्यायालय	ماتحت عدالت
अधीनता	ماتحتي-تابعداري
अधीनस्थ	تابعدار-ماتحت مقبوضہ
अधीर	بے صبر-بے قرار
अधीरता	اضطراب-بے صبري
अधीश	صاحب حکومت-اولو الامر-مالک
अधीश्वर	صدر-بادشاہ-مالک
अधीक्षक	سپرنٹنڈنٹ
अधुना	ابھي
अधृति	گھبراہٹ
अधो	نیچے-تلے

अधोगत	زوال پذیر
अधोगति	تباہی-تنزل
अधोदेश	نیچے کی جگہ- نیچے کا حصہ
अधोधम	ذلیل ترین
अधोमुख	اوندھا منہ-الٹا
अध्यक्ष	افسر اعلیٰ-صدر-اسپیکر
अध्ययन	مطالعہ
अध्यवसाय	سعی مسلسل مستقل ہمیشہ
अध्यवसायी	باعمل-کاروباری
अध्यात्म	روحانیت
अध्यात्म वाद	روحانیت
अध्यात्म विद्या	روحانی علم
अध्यादेशक	کمانڈر
अध्यापक	ماسٹر-معلم
अध्यापन	معلمی
अध्याय	باب-حصہ
अध्यारोप	شکایت-عیب جوئی-بہتان بندی
अध्यास	بہتان-الزام
अध्रुव	غیر متعین
अध्व	راستہ
अ, अन्,	نفی کا معنی دینے والا لفظ
अनंग	کام دیو-کیوپڈ
अनंत	بے شمار-بے انتہا
अनंत चतुर्दशी	بھادوں کی چودھویں تاریخ
अनंतर	فاصلہ-فرق
अनत	بے خم-سیدھا
अनाधिकारी	غیر مجاز-بے اختیار
अनध्याय	تعطیل
अननुपालित	عدم تعمیل شدہ
अन्न प्राशन	بچے کو اناج کھلانے کی رسم
अनन्य	ایک ذات میں مشغول رہنے والا
अनपराधी	بے قصور
अनपच	بدہضمی
अनभिज्ञ	لاعلم-ناواقف
अनभिज्ञता	لاعلمی-ناواقفیت
अनभिग्रह	راز سے خالی ہونا
अनभिप्रेत	خلاف مقصد- خلاف رائے
अनभिमत	مختلف الرائے غیر متفق
अनभिव्यक्त	غیر واضح
अनभ्यास	ناخواندگی- نامشقی
अनभ्यस्त	نومشق-ناخواندہ

अनम्र — غیر منکسر- طاقتور-سرکش
अनय — مصیبت-نحوست- براطریقہ-گناہ
अनरीति — براطریقہ
अनर्थ — برعکس معنی-خرابی
अनर्थकारी — شریر-بدکار
अनर्थक — فضول-لایعنی
अनर्गल — بکواس-بے ہودہ گوئی
अनर्हता — ناقابلیت
अनर्ही करण — ناقابل قرار دینا
अनल — آگ
अनवच्छिन्न — مسلسل
अनवद्य — ناقابل شکایت
अनवधान — بےاحتیاطی-غفلت
अनवधि — دائمی-مسلسل
अनवेद्य — ناقابل دست اندازی
अनवरत — مسلسل-غیر منقطع
अनशन — ترک غذا-فاقہ کشی
अनश्वर — لازوال-لافانی
अनस्तित्व — لاوجودیت
अनाख्यात — غیر مشہور
अनागत — آئندہ
अनाचार — بد کرداری-بداعمالی
अनाढ्य — مفلس
अनातप — سایہ-بے حرارت-سرد

अनातुर — مستقل مزاج- ثابت قدم
अनाथ — لاوارث-یتیم
अनाथालय — یتیم خانہ
अनादर — بے عزتی-ناقدری
अनादि — بے ابتدا-ازلی-خدا
अनादृत — بے عزت-ذلیل
अनाधार — بے بنیاد-بے سہارا
अनाधिकार — مجبوری-ناحق- بے اختیاری
अनाधिकार अवरोध — حبس بے جا
अनाधिकार-पूर्ण लाभ — استحصال بے جا
अनाधिकार रोक — مزاحمت بے جا
अनाप्त — بے عقل-بے حقیقت
अनामय — شفا-صحت-خیر و عافیت
अनामिका — چھوٹی انگلی کے بعد والی انگلی-بنصر
अनामिष — بے گوشت
अनायत्त — بے باک-مطلق العنان
अनायास — آسان-سہل
अनार्य — نامہذب-وحشی- غیر آریہ

अनार्जव — بد دیانتی
अनावश्यक — فضول-غیر ضروری
अनाविल — صاف-شفاف
अनावृत — بے پردہ
अनावृष्टि — خشک سالی
अनाश्रय — کس مپرس-بے پناہ
अनास्था — بداعتقادی
अनाहार — فاقہ
अनाहूत — نا خواندہ مہمان
अनिच्छा — ناپسندیدگی-بے رغبتی
अनिच्छा पूर्वक — بے رغبتی کے ساتھہ-بادل ناخواستہ
अनिद्रा — بے خوابی
अनित्य — بے حقیقت-عارضی-فانی
अनियत — بے حد-غیر معین-غیر مستقل
अनियमित — بے قاعدہ-بے ضابطہ
अनिर्वचनीय — ناقابل بیان
अनिर्दिष्ट — لامحدود-غیر معین-بے اندازہ
अनिल — آگ
अनिवार्य — واجب-لازم-ناگزیر
अनिश्चित — غیر منفصل-غیر معین

अनिषिद्ध — حلال-غیر ممنوع
अनिष्टकर — ضرر رسان
अनिष्पादन — عدم تعمیل
अनिष्पादित — غیر تعمیل شدہ
अनीति — ظلم-بے انصافی، بدراہی
अनीश्वर वादी — خدا کا منکر-دہریہ-نیچری
अनुकथन — مسلسل گفتگو
अनुकंपा — مہربانی-ہمدردی
अनुकरण — تقلید-پیروی
अनुकर्षण — کشش-تقلید
अनुक्रोध — رحم-مہربانی
अनुक्रम — طریقہ-رسم-سلسلہ
अनुक्रम पंजी — انڈکس رجسٹر
अनुक्रमणिका — سلسلہ-فہرست مضامین
अनुकृति — عکاسی-نقل
अनुकलित — اصلاح شدہ
अनुग — فرمانبردار-پیرو-خادم
अनुगत — پناہ گیر-خدمتگار-پیرو
अनुगमन — پیروی-رفاقت
अनुगामी — مطیع-پس رو-مقلد
अनुग्रह — احسان-مہربانی
अनुग्रहीत — احسان مند-شکر گذار

अनुचर गृह	اردلي روم
अनुचित	نامناسب-ناجائز
अनुचित हस्ताक्षेप	بے جا دست اندازي
अनुचित प्रवेश	مداخلت بے جا
अनुचित प्रभाव	بے جا دباؤ
अनुचित उपयोग	استعمال بے جا
अनुच्छेद	پیرا گراف-دفعہ
अनुज	چھوٹا بھائي
अनुजीवी	ماتحت
अनुज्ञा	حکم-اجازت-منظوري-پرمٹ
अनुज्ञात	منظور شدہ
अनुज्ञापन	منظوري دینا
अनुज्ञप्ति	لائسنس دینا
अनुतप्त	گرم-تکلیف زدہ
अनुताप	صدمہ-پشیماني-افسوس
अनुत्तर	لاجواب
अनुत्तर दायी	غیر ذمہ دار
अनुत्तर दायी शासन	غیر ذمہ دارانہ حکومت
अनुदत्त	ذلیل-پست
अनुदान	گرانٹ-عطیہ
अनुदार	متعصب-تنگدل-کٹر
अनुदार दल	قدامت پسند پارٹي
अनुदिन	روزانہ
अनुदेश	ہدایت
अनुद्विग्न	پرسکون
अनुद्यमी	بے عمل-سست
अनुधावन	تقلید-فکر و تحقیق
अनुनय	استدعا-التجا
अनुन्नत वर्ग	پست طبقہ
अनुनासिक	منہ اور ناک سے بولے جانے والے حرف
अनुप	بے نظیر-بے مثل
अनुपकार	برائي-نقصان-بد سلوکي
अनुपम	بے نظیر-بے مثال
अनुपमेय	مثل و نظیر سے بالاتر
अनुपयुक्त	ناقابل استعمال-ناجائز
अनुपयोगी	ناقابل استعمال
अनुपलब्ध	ناقابل حصول-نایاب
अनुपस्थित	غیر حاضر
अनुपस्थिति	غیر حاضري
अनुपस्थिति दण्ड	جرمانہ غیر حاضري
अनुपात	برابري-تناسب

अनुचर خادم-نوکر-اردلی

अनुपान مریض کی غذا

अनुपालन تعمیل

अनुपालनाभाव عدم تعمیل

अनुपेक्षनीय ناقابل نظرانداز

अनुप्राशन کھانا

अनुप्रास ایک شعری ھنر

अनुपेक्षा بغور دیکھنا

अनुबन्ध ٹھیکہ-پابندي-قید

अनुबन्धित پابند-مقید

अनुबोधक میمورنڈم

अनुभव احساس-قیاس-تجربہ

अनुभव शक्ति قوت احساس

अनुभव सिद्ध تجربہ شدہ-مجرب

अनुभूत تجربہ شدہ

अनुभूति تجربہ-احساس

अनुमति حکم-اجازت-لائسنس

अनुमतिदान لائسنس دینا

अनुमतिदान अधिकारी لائسنسنگ افسر

अनुमति दान गण لائسنسنگ بورڈ

अनुमति पत्र اجازت نامہ-لائسنس-پروانہ

अनुमान اندازہ-قیاس-تخمینہ

अनुमानपत्र بجٹ

अनुमानित قیاسي-تخمیني

अनुमित ,, ,,

अनुमोदन سفارش-تائید

अनुयायी مطیع-مقلد-پیرو

अनुयाचक کنویسر

अनुयाचन کنویسنگ

अनुयोजन سوال-پوچھہ گچھہ

अनुयोज्य قابل شکایت

अनुरंजन دلچسپي

अनुरक्त محو-مشغول

अनुरत محو-مشغول

अनुराग محبت-تعلق خاطر

अनुराध عجز و منت

अनुराधा سترھواں نچھتر (ستارہ)

अनुरोध اپیل-اصرار-سفارش-استدعا

अनुरूप مثل-مطابق

अनुलंवन معطلي

अनुलंबित معطل

अनुलाप بار بار کہنا

अनुलेपन غازہ-اپٹن

अनुवर्त्तन تقلید و پیروي

अनुवर्त्ती مقلد و پیرو

अनुवाद ترجمہ

अनुवादक مترجم

अनुवादित مترجمہ

अनुशंसा	سفارش
अनुशंसित	سفارش شدہ
अनुशासक	حاکم
अनुशासन	نصیحت-حکم ہدایت-ضابطہ
अनुशासनात्मक	انضباطي انتظامي-قانوني
अनुशासन शील	ضابطہ پسند
अनुशासन भंग	ضابطہ شکني
अनुशीलन	مطالعہ-غوروفکر
अनुषंग	تعلق-ملاقات-رحم
अनुष्टुप	شاعری کي ایک بحر
अनुष्ठान	افتتاح-استعمال
अनुष्ठेय	قابل عمل.کردني
अनुसंधान	تحقیق-ریسرچ تفتیش-تجربہ
अनुसंधान कर्ता	محقق
अनुसंधानशाला	تجربہ گاہ
अनुसंधेय	قابل تحقیق
अनुसरण	تقلید-پیروي-عمل درآمد
अनुसार	مطابق-بموجب
अनुस्वार	ایک نقطہ جونون غنہ کا کام دیتا ہے
अनुहार	مثل
अनूठा	نایاب-نادر
अनूप	بے مثل-حسین
अनेक	متعدد
अनेकता	تعدد
अनैसर्गिक	غیر فطری
अन्न प्राशन	بچوں کو پہلي بار اناج کھلانے کے رسم
अन्तर्सचिव	انڈر سکریٹري
अन्य	دیگر-دوسرا-غیر
अन्यत:	کہیں اور سے
अन्य अधिदेय	بھتہ
अन्यत्र	دوسري جگہہ
अन्यथा	ورنہ
अन्य पुरुष	ضمیر غائب
अन्य मनस्क	مضمحل-سست
अन्यान्य	دوسرے دوسرے
अन्याय	ظلم-بے انصافي
अन्यायी	ظالم-بے انصاف
अन्योक्ति	ایک شعري ہنر
अन्यान्य	باہم دگر-ایک شعري ہنر
अन्योन्याश्रित	لازم و ملزوم
अन्वय	تھریم-ازروئے قواعد فقرے کا تجزیہ کرنا
अन्वित:	شامل-ساتھہ-مشترک
अन्वीक्षण	فکر و تحقیق
अन्वीक्षण यंत्र	خوردبین

अन्वेषण تحقیق و جستجو
अप ہانی-بد-برا
अपकर्म بدکاری
अपकर्ष تحقیر-زوال-کمینگی
अपकाजी خود غرض
अपकार براکام
अपकीर्ति بدنامی
अपकृष्ट ذلیل-کم
अपक्रम بدنظمی-گریز
अपक्व خام-نا تجربہ کار
अपघात قتل-دغابازی
अपच بدہضمی
अपचय نقصان
अपचार قبضہ بالجبر-مداخلت بے جا
अपचारी شریر
अपजय شکست
अपटु ناتجربہ کار
अपठित ناخواندہ-ان پڑھ
अपथ برا راستہ
अपथ्य مضر غذا
अपद्रव्य بری چیز
अपनयन اغوا
अपनाम بدنامی
अपनीत اغوا
अपनेता اغوا کرنے والا
अपभोग خیانت

अपभ्रंश مسخ شدہ غلط لفظ
अपभ्रष्ट منحرف
अपमान توہین-ناقدری بے عزتی
अपमानित بے عزت
अपमार्ग بری راہ
अपमृत्यु بے وقت موت
अपसमीक्षा پنچایت
अपसमीक्षा पत्र پنچایت نامہ
अपयश بدنامی
अपयोजन خیانت
अपर دوسرا-غیر-اڈیشنل
अपरपक्ष فریق ثانی
अपरंपार بے حد و بے کنار
अपर सचिव اڈیشنل سکریٹری
अपरा دوسرا-غیر دنیاوی علم مغربی سمت-عنصر یاتی علم
अपराजित غیر مفتوح
अपराध قصور-خطا-جرم
अपराध अंगीकार اقبال جرم
अपराध पत्र فرد جرم
अपराध स्वीकृति اقبال جرم
अपराध शील जाति / अपराध व्यवसायी जाति جرائم پیشہ اقوام

अपराधी مجرم
अपरिग्रह نامنظور-خیرات ایثار
अपरिचित اجنبي-ناشناسا
अपरिच्छिन्न بے نقاب-کھلا هوا
अपरिणीत دوشیزہ
अपरिमित بے حد-بے انتہا
अपरिवर्तित غیر مبدل
अपरिहार्य ناگزیر-لازمي
अपर्याप्त ناکافي
अपरूप بدشکل
अपरोक्ष حاضر جوابي
अपलज्ज بے شرم
अपलाप بکواس-غلط بیاني
अपलोक بدنامي
अपवर्ग ایثار-نجات-خیرات
अपवर्तन ضبطي
अपवाद شکایت-الزام-بدنامي استثناء
अपवादक شکایت اور برائي کرنے والا
अपवित्र ناپاک
अपवित्रता ناپاکي
अपविद्ध متروک
अपव्यय اسراف-فضول خرچي
अपशकुन شگون بد-نامبارک

अपशब्द گالي-بد کلامي
अपस्मार مرگي
अपस्वार्थी خود غرض
अपहत هلاک شدہ
अपहनन هلاک کرنا
अपहरण اغوا-چھیننا-بھگانا
अपहरित स्त्री اغوا شدہ عورت
अपात्र نالائق-برا شخص
अपादान جدائي-گرھن
अपान جسم کي پانچ هواؤں میں سے ایک هوا
अपावन ناپاک
अपार دشوار گذار-بے انتہا
अपि بھي-هي
अपितु-अपिच بلکہ
अपुष्ट غیر مصدقہ
अपूर्ण غیر مکمل-ناقص
अपूर्ण भूत ماضي ناتمام
अपूर्व غیر معمولي-عجیب-اعلیٰ
अपेक्षा بہ نسبت-اصرار-توقع خواهش
अपेक्षाकृत حسب پسند-نسبتاً
अपेक्षणीय قابل لحاظ-لازمي
अपेक्षित مرغوب-متوقع-ضروري
अप्रकट غیر منکشف-پوشیدہ

अप्रगल्भ خام-نابالغ-بے حوصلہ

अप्रचलित ناقابل استعمال- غیر مروج

अप्रतिदेय ऋण مستقل قرض

अप्रत्याशित غیر متوقع

अप्रतिभ شرمیلا-کم عقل-فسردہ

अप्रतिम بے مثل

अप्रतिष्ठ حقیر-بے عزت

अप्रतिष्ठा تحقیر-بے عزتی

अप्रतिष्ठित حقیر-بے عزت

अप्रत्यक्ष غیر ظاہر-مخفی

अप्रत्यक्ष साक्ष्य غیر چشمدید گواہ

अप्रतीति لاعلم-بے بھروسہ / ناقابل احترام

अप्रशिक्षण प्राप्त ٹریننگ نہ پایا ہوا

अप्रसन्न ناراض-ناخوش

अप्रसिद्ध غیر مشہور-گمنام

अप्रस्तुत غیر حاضر

अप्रदान پیشگی

अप्रधान معمولی-حقیر / غیر ممتاز

अप्रधान कर्म قواعد کی ایک اصطلاح مفعول ثانی

अप्राकृतिक غیر قدرتی / مافوق الفطرت

अप्राकृतिक संयोग فعل خلاف وضع فطری

अप्रिय ناپسندیدہ

अप्सरा حور-آسمانی حسینہ- رقاصہ فلک

अफल فضول-بیکار

अबला کمزور-یعنی عورت

अबाध بے روک

अबाल نوجوان

अबोध نادان-بے عقل

अब्द سال

अब्धि سمندر

अभंग کامل-غیر شکستہ

अभक्ष ناخوردنی

अभद्र بے تمیز-ناشائستہ

अभय بے خوف

अभय पद نجات

अभाग بد نصیبی

अभागा بد نصیب

अभाव فقدان-کمی

अभावी ناممکن

अभि करण ایجنسی-دلالی-مختاری

अभि क्रमण حملہ

अभिकर्त्ता — ایجنٹ
अभिख्या — زینت-خطاب
अभिगमन — مجامعت-قربت
अभिगणन — شمار کرنا
अभिग्रह — اقرارجرم و چوری غرور-حملہ
अभिघात — چوٹ-ضرب
अभिचर — نوکر
अभिचार — جنتر منتر کا علم
अभिजन — خاندان کا پرورش کنندہ
अभिजित — فاتح
अभिज्ञान — یاد-نشانی
अभिदिष्ट — معذکرہ-مذکورہ
अभिधान — نام-لغت
अभिधेय — قابل ترتیب-قابل تصدیق
अभिनन्दन — تعریف-سپاس التجا
अभिनन्दन पत्र — تہنیت نامہ سپاس نامہ
अभिनन्दन ग्रन्थ — وہ کتاب جو قابلیت کے اعتراف میں نذر دی جائے
अभिनय — اداکاری-جذبات نگاری
अभिनव — نیا

अभि निविष्ट — محو-مشغول-دھنسا ہوا
अभिनिवेष — غور-محویت-داخلہ-لگن
अभिनियुक्ति — مختار بنانا-حقوق دینا
अभिनेता — ایکٹر-اداکار
अभिनेत्री — ایکٹرس
अभिन्न — غیر منقطع-متحد-یکجا
अभिन्यास — حوالہ کرنا-جمع کرنا
अभिपात — ساقط
अभिप्राय — مدعا-مقصد-منشاء
अभिप्राप्ति — رسید-اکنالجمینٹ
अभिप्राप्यक — مطالبہ-بل
अभिप्रेत — مقصود-مراد
अभिभव — شکست-ہار
अभिभावक — وکیل
अभिभाषक संघ — انجمن وکلاء-بار ایسوشی ایشن
अभिभाषण पत्र — وکالت نامہ
अभिभूत — مغلوب-شکست خوردہ
अभिमत — رائے-مرغوب
अभिमंत्रण — مشورہ

अभिमर्षण	غوروفکر- زنا
अभिमान	فخر-غرور
अभिमुख	بالمشافہ-روبرو
अभियाचन	قیمانگ-تقاضہ مطالبہ ۔
अभियान	حملہ-مہم-چڑھائي
अभियुक्त	ملزم-مدعاعلیہ
अभियुक्त पक्ष	فریق مدعاعلیہ
अभियोग	استغاثہ-الزام-نالش
अभियोग दैनिकी	کیس ڈائري
अभियोग पत्र	استغاثہ جرم چارج شیٹ
अभियोगी	فریادي--مستغیث مدعي
अभियोजन	مقدمہ چلانا چالان
अभिरूचि	دلچسپي-پسند رغبت
अभिरुप	دلکش
अभिलषित	جس کي آرزو کي جائے
अभिलाषा	خواہش-تمنا-آرزو
अभिलाषी	متمني-آرزومند
अभिलेख	ریکارڈ
अभिलेखालय	دفتر خانہ- ریکارڈ روم
अभिलेखपाल	محافظ دفتر ریکارڈ کیپر
अभिलिखित	مندرج-تحریر شدہ
अभिवाचन	خواندگي
अभिवांछित	جس کي خواهش کي جائے
अभिवादन	اظہار احترام- سپاس-ستائش-بندگي خیر مقدم
अभिवादन पत्र	سپاس نامہ
अभिव्यक्ति	اظہار-توضیح انکشاف
अभिव्यक्ति स्वातंत्रय	آزادئي اظہار خیال
अभिव्यक्त	اعلان شدہ-شائع شدہ-ظاہر
अभिशंसन	مجرم قرار دینا
अभिशाप	لعنت-بد دعا
अभिषंग	ہم آغوش ہونا شکست
अभिषंगी	شریک جرم
अभिषेक	حکومت دینا- منصب سنبھلني-فائز ہونا

अभिसंधान	دغا بازي- جعلسازي
अभिसंधि	دغا-فريب
अभिसाधक	ايجنٽ-نمائندہ
अभिसाधन	ايجنسي- نمائندگي
अभिस्रावन	شراب ڪشيد ڪرنا
अभिस्रावनी	ڊسٽلري-ڀٺي
अभिहित	بيان شده-مذڪوره
अभीत	بي خوف
अभीरू	بي خوف-نڊر
अभीष्ट	مدعا-مطلوب و مرغوب
अभीष्ट पत्र	مطلوبه ڪاغذ
अभीप्सित	مدعا-مطلوب و مرغوب
अभुक्त	بغير ڀڳاهوا چيڪ- ڊرافٽ
अभूत पूर्व	نهايت شاندار- غير معمولي
अभेद	يڪسان-بلا تفريق
अभेद्य	ناقابل شڪست
अभ्यंग	غازه
अभ्यंतर	درميان-اندر-وسط
अभ्यर्थन	استدعا-خير مقدم احترام
अभ्यर्थी	اميدوار-ڪنڊيڊيٽ
अभ्यर्पण	منتقلي-سپردگي
अभ्यस्त	خوگر-تجربه ڪار-مشاق
अभ्यागत	مهمان
अभ्यास	عادت-مشق-تجربه
अभ्यास पाठ	مشقي سبق
अभ्युत्थान	ترقي-عروج
अभ्युदय	طلوع-عروج-ترقي
अभ्रांत	نامشڪوڪ-غير مشتبه
अमंगल	منحوس-نامبارڪ
अमनस्क	اداس
अमर	لافاني
अमर पद	نجات
अमर लोक	لافاني عالم
अमरावती	اندرلوڪ
अमर्यादा	بي سلسله-بي عزتي
अमर्ष	غصه
अमल	صاف-نشه-اثر
अमात्य	پرائيوٽ-نجي
अमात्य-सचिव	وزير-ديوان-پرائيوٽ سيڪريٽري
अमान्य	ناقابل منظوري
अमानुषिक	شيطاني غير انساني
अमिट	لافاني
अमित	ڪثير-افراط-زياده

अमिश्रित	غیر مرکب- خالص- بے میل
अमुक	فلاں
अमूर्त्त	غیر مجسم
अमूल	بے اصل- بے بنیاد
अमूल्य	بے انتہاقیمتی- بے بہا
अमृत	شیریں- آب حیات
अमृत गर्भ	خدا
अमोघ	بے خطا
अमोल	بے قیمت- مفت
अयश	بدنامی
अयस्कांत	ایک جواہر- مقناطیس
अयुक्त	ناقابل
अयोग्य	ناقابل- نالائق
अयोनि	خدا- نامولود غیر مخلوق
अयोनिज	درخت- برھما- وشنو- فرشتہ
अरण्य	جنگل
अराजक	باغیانہ
अराजकता	طوائف الملوکی- بغاوت
अराजकवाद	لاحاکمیت- انارکزم- نراج
अराध्य	معبود
अराधना	پرستش- عبادت- پوجا
अरि, अरिंद	مخالف- دشمن
अरुचि	ناپسندیدگی- بے رغبتی
अरुण	سرخی- آفتاب
अरुणशिखा	سرخ چوٹی- مرغ
अरुणोदय	شفق صبح
अर्चा, अर्चन, अर्चना	پرستش- مورتی پوجا
अर्जन	کمائی
अर्थ	مال- مقصد- معنی- مدعا
अर्थकरण	معنی بیان کرنا
अर्थदण्ड	مالی سزا- جرمانہ
अर्थशास्त्र	معاشیات- علم الاقتصاد
अर्थपूर्ण	بامعنی- معنی خیز
अर्थमंत्री	وزیر مال
अर्थविभाग	شعبہ مالیات
अर्थसचिव	وزیر مال
अर्थसंकट	اقتصادی بدحالی
अर्थसमिति	اقتصادی مجلس
अर्थान्तर न्यास	ایک شعری ہنر
अर्थालंकार	شاعری کی ایک معنوی خوبی
अर्थिक	مالیاتی- اُمیدوار
अर्थी	دولت مند- سائل
अर्द्ध	نصف

अर्द्ध अधिकृत — نیم سرکاری
अर्द्धाङ्ग — نصف بدن-لقوہ
अर्द्धाङ्गिनी — بیوی-نصف حصہ جسم
अर्पण — وقف-ہدیہ-سپردگی-خیرات
अर्पित — نذر-ہدیہ-خیرات
अर्च्य — سالک-خدا-ممتاز
अर्वाचीन — جدید
अर्ह — ممتاز-لائق پرستش
अलंकार — سامان آرائش-زیور
अलंकृत — آراستہ مزین
अलक — گھنگھرالے بال
अलभ्य — نایاب-عسیر الحصول
अलि — سہیلی-بھونرا-شراب
अलिन्द — چبوترا- چھجہ
अलिप्त — بے تعلق-بے لوث
अली — سہیلی-بھونرا-سطر
अलीक — جھوٹا
अलोल — قائم-ساکن
अलौकिक — سماوی-غیر دنیاوی
अल्प — قلیل-کم-چھوٹا
अल्पकालिक ऋण — عارضی قرض
अल्पकालीन — قلیل المدت
अल्पजीवी — قلیل الحیات

अल्पज्ञ, अल्पज्ञान — کم علم
अल्पश: — تھوڑا تھوڑا
अल्पमत — قلت رائے-قلیل الرائے
अल्पमूल्य — کم قیمت-سستا
अल्पसंख्यक — قلیل التعداد اقلیت
अल्पबुद्धि — کم عقل
अल्पवाची — کم سخن
अल्पव्यय साध्य — کم خرچ
अल्पवयस्क — نابالغ-کم عمر
अल्पायु — قلیل الحیات
अवकथन — ذکر و عبادت
अवकर्षण — زبردستی کھینچنا باہر کھینچنا
अवकाश — چھٹی-فراغت-فرصت
अवक्रोश — غیبت-شکایت
अवगत — باخبر-واقف-آگاہ
अवगाहन — نہانا-چھان بین
अवगुंठन — نقاب-گھونگٹ
अवगुण — بدخوئی-عیب-بدی
अवग्रह। — رکاوٹ- قحط سالی- فطرت-افواہ-دعا
अवघट — دشوار گذار-نشیب و فراز
अवघात — ضرب-جھوٹ
अवज्ञा — عدول حکمی-نافرمانی

अवज्ञाकारी نافرمان۔بے حکم
अवचेतना تحت الشعور
अवतरण نزول۔ترجمہ۔حصہ۔بعثت
अवतार ظہور۔جسم اختیار کرنا
अवतीर्ण کامیاب
अवदान ایثار۔التجا۔تردید نیک چلنی
अवदात زرد۔گورا
अवद्य گنہ گار۔قابل ترک قابل شکایت
अवधान توجہ۔ہوشیاری
अवधारित مقررہ۔مجوزہ
अवधायक داروغہ
अवधायक अधिकारी افسر انچارج
अवधारण فیصلہ۔تقرر
अवधि زمانہ۔مدت۔میعاد
अवधि बाधित میعادی
अवधूत جوگی۔سنیاسی
अवनति پسماندگی۔پستی۔زوال
अवनि زمین
अवबोध بیداری۔علم
अवभास علم۔روشنی۔غلط علم فریب

अवम ذلیل۔کمینہ
अवमर्दन اذیت رسانی
अवयव عضو
अवयस्क نابالغ
अवर چھوٹا۔ذلیل۔غیر۔کمزور
अवरुद्ध مسدود۔بند
अवरुद्ध स्त्री داشتہ۔مدخولہ
अवरूढ़ معزول۔اوپر سے نیچے اترا ہوا
अवरोप بری
अवरोपण بیخ کنی۔بری کرنا
अवरोध بندش۔ضابطہ
अवर्ण بے رنگ
अवर्णय ناقابل بیان
अवर्त्त بھنور
अवर्जित غیر ممنوع۔حلال۔مباح
अवलंब
अवलंबन سہارا۔انحصار۔امداد
अवलंबनहीन ناچار۔بے کس بے سہارا
अवलेप غازہ
अवलेह چاٹنے کی دوا
अवशिष्ट باقیماندہ
अवशिष्ट भोक्ता عصبہ
अवशेष باقی

अवश्यंभावी لازم-متوقع-محکم غیر متزلزل

अवश्य ضرور-بے شبہ

अवश्यमेव لازماً-بالضرور

अवसन्न پژمردہ-غمگین

अवसर موقع

अवसर वादी موقع پرست-ابن الوقت

अवसाद خمار-اضمحلال

अवसान خاتمہ-اختتام

अवस्थित موجود-حاضر

अवस्था حالت-عمر

अवहेलना ناقدری-نافرمانی بے اعتنائی

अवाक { ساکت-ھکا بکا-متحیر-حیران

अविकल صحیح-جوں کا توں-بجنسہ

अविकार غیر متغیر-بے عیب-لازوال

अविचल { قائم-ثابت غیر متحرک

अविचार لامذھبیت-ناسمجھی

अविद्यमान غیر موجود

अविभाज्य ناقابل تقسیم

अविरल متواتر-مستقل

अविराम بے توقف-مسلسل-عارضی

अविश्रांत بے تھکا ھوا

अविश्वास بے اعتمادی

अविश्वसनीय ناقابل اعتبار

अविलंब بے تاخیر-فوری

अविलेय جو ملایا نہ جاسکے-ناقابل انضمام

अविच्छिन्न { بے تفریق-سالم غیر منقطع-

अविद نادان-بیوقوف

अविदित لامعلوم-مبہم

अविद्या نادانی-جہالت

अविवाद بے بحث و تکرار

अविवेक بیوقوفی-نادانی

अविहित अभिस्रावण شراب کی نا جائز کھید

अविगत جو جانا نہ جاسکے

अविग्रह لامعلوم

अविनय بے انکساری-گستاخی بے باکی

अविनश्वर لافانی

अवेक्षा دست اندازی

अवेद्य — قابل دست اندازي
अवैतनिक — بے تنخواہ
अवैतनिक अवकाश — بے تنخواہ رخصت
अवैज्ञानिक — خلاف حکمت
अवैध — ناجائز-خلاف قانون
अवैध सम्बन्ध — ناجائز تعلق آشنائي
अवैधानिक — ناجائز-خلاف قانون
अवैधानिक संस्था — غیرقانوني جماعت
अवैधानिक समुदाय — مجمع خلاف قانون
अव्यय — غیر مبدل-خدا
अव्ययन — خرچ نہ کرنا
अव्यक्त — غیر واضح-غیر منکشف
अव्यवस्था — بے ضابطگی-بد نظمي-ابتري
अव्यवस्थित — بے نظم-پراگندہ
अव्यवहारिक — ناقابل عمل
अव्यर्थ — بے خطا-بامعني
अशंक — نڈر-بے خوف
अशक्त — کمزور
अशक्य — دشوار

अशांत — بے قرار-بے سکون
अशांत चित्त — پریشان طبع-پراگندہ خیال
अशासकीय — غیر سرکاري
अशिक्षित — غیرتعلیم یافتہ ناخواندہ
अशिष्ट — بدتہذیب-ناشائستہ
अशित अस्त्र — بے دھار کا اسلحہ
अशुद्ध — ناپاک-غیر صحیح-غلط
अशुद्धि पत्र — غلط نامہ
अशुभ — منحوس-نامبارک
अशोक — ایک درخت-بے غم
अशोभनीय — نازیبا-ناموزوں
अशौच — ناپاکي
अश्रद्धा — بے اعتقادي-بیزاري
अश्रांत — مسلسل-لگاتار
अश्रु — آنسو
अश्रुपात — اشکباري
अश्लीलता — بے حیائي-بداخلاقي-کمینگي
अश्व — گھوڑا
अश्व मेध — جگ کي ایک قسم
अश्विनी — پہلا ستارہ-گھوڑي
अष्ट — آٹھ
अष्टमी — آٹھویں تاریخ

अष्टांग — آٹھ اعضا-یوگ کے آٹھ طریقے-وید کے آٹھ حصے
असंख्य — بے شمار
असंगत — نامناسب-ناموزوں
असंतुष्ट — غیر مطمئن
असंतुलित — غیر متوازن
असंप्रदान — ناقابل تقسیم
असंबद्ध — غیر متعلق-بے تعلق، بے ربط
असंभव — ناممکن
असंभाव्य — غیر متوقع
असंलग्न — نامناسب-ناموزوں
असंयत — غیر متقی-بے باک، بے قابو
असंशय — بے شبہہ
असंस्कृत — بدتہذیب-غلط-نادرست
असज्जन — غیر مہذب-شریر برا
असहमति — اختلاف رائے
असत्य — جھوٹ-بے حقیقت
असत्य कथन — غلط بیانی
असन्नद्ध — مغرور-جو تیار نہ ہو
असभ्य — غیر مہذب-ناشائستہ
असमर्थ — بے قابو-بے استعداد، مجبور-بے اختیار
असफल — ناکام
असफलता — ناکامی
असमंजस — کشمکش-تامل، تذبذب
असम — بے مثل-بے ہمت
असमय — ناوقت-بے وقت
असम्मत — نارضامند
असमाजिक — غیر معاشرتی
असमान — بے مثل-غیر متوازن
असमावेश — عدم اشتمال
असहन शील — نامتحمل-تنک مزاج
असहिष्णु — چڑچڑا-تنک مزاج
असह्य — ناقابل برداشت
असाधारण — غیر معمولی
असाध्य — دشوار-ناقابل عمل
असामयिक — خلاف وقت
असार — بے حقیقت-بے اصل
असावधान — بے احتیاط-غافل
असीम — بے حد
असुर — شیطان-راکشش
अस्त — غرق-غروب-غائب
अस्तव्यस्त — درہم برہم-پریشان
अस्तित्व — ہستی-وجود
अस्तु — لہذا-خیر
अस्थाई — غیر مستقل-عارضی
अस्थि — ہڈی

अस्थिर — غير مستقل
अस्पर्शयता — چهوت چهات
अस्पर्शयता-निवारण — چهوت چهات كانسداد
अस्त्र — هتهيار-اسلحه
अस्वस्थ — ناتندرست-مريض
अस्वाभाविक — غير فطري-مافوق الطبيعت
अस्वीकार — نامنظور-انكار
अहंकार — غرور
अहर्निश — شب وروز-همه وقت
अहम्मति — جهالت-غرور
अहिंसा — عدم تشدد
अहिंसात्मक — غير جارحانه / غير متشددانه
अहितकर — مضر-غير مفيد
अहिवात — سهاگ
अहोरात्र — شب وروز

आ

आंक — عدد-حرف-جزو
आंकड़ा — اعداد و شمار
आंकना — خط كهينچنا- / تخمينه كرنا / ميزان لگانا
आंगलविधिशास्त्र — انگريزي قانون

आंतकर — ٽرمنل ٽيكس
आंतरिक — قلبي-اندروني / داخلي
आंतरिक आघात — اندروني چوٽ
आंतरिक व्यवस्था — داخلي نظم
आंदोलन — تحريك-هلچل
आन्दोलित — متحرك
आंशिक — جزئي
आकंपन — كانپنا
आकर्षण — كشش
आकर्षक — كشش انگيز
आकलन — جمع كرنا-شمار / كرنا-ديكهنا-جانچ / تجربه
आकस्मिक — اتفاقي-ناگهاني
आकस्मिक अवकाश — اتفاقي / رخصت
आकस्मिकघटना — اتفاقي حادثه
आकांक्षा — خواهش-آرزو
आकार — شكل-ساخت- / جسم-سائز
आकारक — سمن
आकारण — طلبي
आकाश — آسمان-خلاء
आकास कुसुम — آسماني / پهول / انهوني بات

आकाश गंगा	کہکشاں
आकीर्ण	وسیع-مکمل-تنگ
आकुंचन	شکن
आकुंठन	شرم-سمٹانا-سمٹنا
आकुंठित	محجوب-شرمندہ
आकुल	بے قرار-بے چین
आकृति	ساخت-شکل
आकृष्ट	متوجہ-مائل-رجوع
आक्रन्दन	گریہ و زاری
आक्रमण	حملہ
आक्रमणात्मक	حملہ آورانہ
आक्रांत	شکست یاب۔ جس پر حملہ کیا گیا ہو
आक्रोश	غصہ-اعتراض-بددعا
आक्लांत	پژمردہ-غمگین
आक्षेप	الزام-اعتراض
आख्या	تشریح-نام-شہرت
आख्यायिका	قصہ-کہانی
आख्यायक	رپورٹر
आगन्तुक	نووارد-مہمان
आगत	مہمان-نووارد
आगम अधिकारी	ریونیو افسر
आगमपंजिका	رجسٹر موصولات
आगमन	آمد-ورود
आगणन	تخمینہ
आगणित आय	تخمینی آمدنی
आगामी	آئندہ
आगार	گھر-مندر-خزانہ-ایوان
आग्रह	اصرار-کوشش-ہمت
आघात	حملہ-ضرب
आचमन	پانی سے منہ صاف کرنا
आचरण	چال چلن-برتاؤ-عمل
आचार	کردار-اخلاق-برتاؤ
आचार भ्रष्ट	بداخلاق-بدچلن
आचार शास्त्र	علم الاخلاق
आचार वान	نیک چلن
आचार्य	ماہر-عالم-مرشد
आच्छन्न	چھپا ہوا-پوشیدہ-پردہ
आच्छादन	لباس و پوشاک
आच्छादित	ڈھکا ہوا
आजन्म	تاحیات، عمر بھر
आजन्म कारावास	مدت العمر قید
आजीविका	روزی-معاش
आजीवन	تاحیات
आजीवन पट्ट	تاحیاتی پٹہ
आज्ञा	حکم-فرمان
आज्ञा अभिप्राय	منشائے حکم
आज्ञा उल्लंघन	عدول حکمی
आज्ञाकारी	فرمانبردار، اطاعت گذار

आज्ञापक	حکم دہندہ
आज्ञादाता	اولوالامر
आज्ञानुसार	حسب حکم
आज्ञानिष्पादन	اجرائے حکم
आज्ञापत्र	حکم نامہ
आज्ञा पत्रशुल्क	فیس حکمنامہ
आज्ञाफलक	آرڈر شیٹ
आडंबर	ڈھونگ-تصنع-نمائش
आतंक	دہشت-ہراس
आतंक ग्रस्त	دہشت زدہ
आतंकवादी	دہشت پسند
आततायी	ظالم-انتہائی شریر
आतप	دھوپ
आतिथ्य	میزبانی
आतुर	بیقرار-مضطرب
आत्म	خود-اپنا-ذاتی-نفس
आत्म अनुभव	ذاتی تجربہ / احساس / خودی
आत्म सुधार	اصلاح نفس
आत्म कथा	سوانح عمری / سرگزشت
आत्म गौरव	عزت نفس- / خودداری
आत्मग्लानि	پشیمانی-ضمیر کی ملامت
आत्म गत	آپ بیتی
आत्म घात	خودکشی
आत्म ज्ञान	خودشناسی
आत्म चेतना	شعور نفس
आत्मत्याग	ایثار
आत्म निर्भर	خود کفیل
आत्म निर्णय	خودارادیت
आत्म निग्रह	ضبط نفس- / تقویٰ
आत्म परिवर्तन	تبدیلی قلب
आत्म प्रशंसा	خودستائی
आत्म प्रवंचना	خود فریبی
आत्म रक्षा	خود حفاظتی
आत्म वध	خودکشی
आत्म विस्मृत	خود فراموش
आत्म विश्वास	خوداعتمادی
आत्म विद्या	علم الہیات
आत्म शक्ति	قوت روحانی
आत्म श्लाघा	خودستائی
आत्मशुद्धि	تزکیہ نفس
आत्म संयम	تقوی-ضبط نفس
आत्मसचिव	پرائیویٹ / سکریٹری

आत्म सम्मान	خودداري- عزت نفس
आत्म समर्पण	خودسپردگي
आत्म हत्या	خودڪشي
आत्म हीनता	احساس ڪهتري- ذلت نفس
आत्मा	نفس-دل-روح-غرور
आत्मावलंबी	خود ڪفيل
आत्मिक	روحاني
आत्मीयता	قرابتداري-محبت
आत्मीय	قرابتدار-دلي دوست
आत्मोत्सर्ग	ايثار نفس
आदर	عزت-احترام
आदरणीय	قابل احترام-معزز
आदर्श	نمونه-نصب العين- اصول-معيار
आदर्श वाद	اصول پسندي معيار پسندي
आदर्श वाक्य	مقصدي فقره
आदर्श समाज	آئيڊيل سوسائٽي -معياري معاشره
आदान	ليڻ
आदान प्रदान	تبادله-ليڻ ڏيڻ
आदि	قديم-ازل-ابتدا-اول
आदित्य	ديوتا-سورج-اندر برهمڻ
आदिम	قديم-اول-ازلي
आदीप्त	روشن
आदेश	حڪم-فرمان-هدايت
आदेशानुसार	حسب حڪم
आदेशपत्र	هدايت نامه- حڪم نامه
आद्यंत	ابتدا تا انتها
आद्य	ابتدائي
आद्योपांत	ابتدا تا انتها
आधर्षण	گرفتاري
आधर्षित	گرفتار
आधार	بنياد-انحصار-اصل
आधारात्मक	بنيادي
आधारित	منحصر
आधिक्य	افراط-ڪثرت
आधिकारिक	حاڪم مجاز
आधिदैविक	قدرتي-عقلي
आधिपत्य	غلبه-اقتدار
आधिपत्यच्युत	معزول
आधिभौतिक	مادي-حيواني
आधुनिक	جديد
आध्यात्मिक	روحاني-قلبي
आनन्द	خوشي-نشاط
आनन्द दायक	مسرت بخش

आनन्दित مسرور
आनत جھکا ہوا۔منکسر
आनन چہرہ
आनर्त्त رقص گاہ۔جنگ
आनुपात اوسط۔تناسب
आनुपातिक تناسب کے مطابق تناسبی
आनुपूर्वी حسب سلسلہ
आनुमानिक قیاسی۔تخمینی
आनुषंगिक ضمنی۔ماتحت
आनियम ریگولیشن
आपत्ति اعتراض۔عذر
आपत्तिजनक قابل اعتراض
आपत्तिपत्र عذرداری۔عذرنامہ
आपन्न تکلیف زدہ
आपराधिक متعلقہ جرائم۔ کریمنل۔ مجرمانہ
आपराधिक व्यवहार کریمنل کیس۔ فعل مجرمانہ
आपराधिक न्यायालय کریمنل کورٹ
आपराधिक अधिकरण کریمنل کورٹ
आपराधिकबल سعی مجرمانہ
आपराधिक-ईप्सा قصد مجرمانہ
आपराधिकअधिक्षेत्र دائرہ جرم
आपराधिकप्रविधि کریمنل لاء
आपराधिक-अपयोजन خیانت مجرمانہ
आपराधिक-प्रमाद مجرمانہ غفلت
आपराधिकप्रक्रिया
आपराधिक प्रसर کارروائی متعلقہ جرم
आपराधिक-अभियोजन خیانت مجرمانہ
आपराधिक अंग جزو مجرمانہ
आपराधिक अपचार قبضہ بالجبر مداخلت مجرمانہ
आपराधिकविज्ञान علم الجرائم
आपराधिक-नरहत्या قتل انسانی مستلزم سزا
आपराधिक कार्य فعل مجرمانہ
आप्लवन بھیگنا غوطہ لگانا
आप्त حاصل۔ماہر۔سچا۔رشی
आबद्ध پابند۔مشروط
आभा رونق۔جلوہ۔نور
आभार احسان
आभार प्रदर्शन اظہار تشکر

आभारी	شکر گذار-احسان مند
आभास	عکس-جھلک-اشارہ-قیاس
आभासित-सुखाधिकार	حق آسائش قیاسی
आभुक्ति	حق استعمال
आभूषण	زیور
आभूषित	مزین-آراستہ
आभ्यंतरिक	باطنی-اندرونی
आभ्यंतर	درمیانی-اندرونی
आभ्यासिक-अपराधी	عادی مجرم
आमंत्रण	دعوت-بلاوا
आमंत्रित	مدعو
आमर्ष	غصہ
आमात्य	وزیر
आमात्य मण्डल	وزارتی کمیشن
आमाशय	معدہ
आमिष	گوشت-سامان عیش-رشوت
आमुख	ابتدا-تمہید
आमूल	جڑسے-جڑتک-بنیادی
आमोद	عیش-تفریح
आमोद प्रमोद	عیش و عشرت
आम्र	آم
आय	آمدنی
आय कर	انکم ٹیکس
आय कर-अधिकारी	انکم ٹیکس افسر
आय व्यय	آمد و خرچ
आय व्यय-परीक्षक	آڈیٹر-محاسب
आय व्यय-फलक	گوشوارہ آمد و خرچ
आयव्ययिक	بجٹ
आयत	طویل-وسیع
आयत्त	ماتحت
आयस	لوہا
आयात	درآمد
आयात कर	درآمدی ٹیکس
आयातनीति	درآمدی پالیسی
आयास	کوشش
आयु	عمر
आयु पर्यन्त	تاعمر
आयुध	اسلحہ
आयुर्वेद	علم طب
आयुष्मान	طویل العمر
आयुष्य	عمر
आयोग	کمیشن-وفد
आयोजन	انعقاد-انتظام-اہتمام-تقرر

आयोधन	جنگ
आरक्षी	کانسٹیبل-پولیس
आरक्षिक अभियोजन	چالان
आरक्षिक-अधिकारी	افسر پولیس
आरक्षिक-अन्वीक्षक	پولیس سپرنٹنڈنٹ
आरक्षिक अवस्थान	تھانہ
आरक्षिक चर्य्या	پولیس ایکشن
आरक्षिक-विभाग	محکمہ پولیس
आरंभ	ابتدا-شروع
आरंभ काल	ابتدائی زمانہ
आरंभिकशिक्षा	ابتدائی تعلیم
आरंभिक सिद्धांत	اصول اولیہ
आरक्त	سرخ
आरक्ति	سرخی
आरव	آواز-لفظ
आराधक	پوجا کرنے والا
आराधना	بندگی-پوجا
आराध्य	لائق پرستش
आरूढ़	مسندنشین سوار-متمکن
आरोग्य	تندرستی-صحت
आरोग्य शाला	شفاخانہ ہسپتال
आरोग्य-विभाग	محکمہ حفظان صحت
आरोप	الزام-تہمت
आरोप पत्र	فرد قرار داد جرم
आरोप फलक	چارج شیٹ
आरोपण	پودالگانا-بہتان لگانا
आरोहण	چڑھنا
आर्त्त	تکلیف زدہ
आर्त्तनाद	نالہ و فریاد
आर्थिक	اقتصادی-مالیاتی-معاشی
आर्थिक वर्ष	مالی سال
आर्द्र	رقیق-پتلا
आर्य	عالی خاندان ممتاز-محترم
आर्य पुत्र	مالک
आर्या	ساس-دادی
आलंबन	انحصار-سہارا
आलंबित	جوکسی کے سہارے پر ہو-منحصر
आलय	خانہ-گھر
आलस	کسل-سستی
आलाप	گفتگو

आलिंगन — ہم آغوشی
आलि, आली — سکھی-سہیلی
आलेप — ضماد-لیپ
आलेख — ڈرافٹ-پروزہ ہنڈی
आलोक — روشنی
आलोकित — روشن
आलोचक — تنقید نگار-تبصرہ نگار
आलोचना — تنقید-تبصرہ
आलोचनात्मक — تنقیدی
आवधिक — میعادی
आवरण — پردہ-پوشاک
आवरण पृष्ठ — گیٹ اَپ-گردپوش
आवर्त — گرداب-چکر
आवर्तन — گھمانا-چکردینا
आवश्यक — ضروری
आवश्यक सुखाधिकार — حق آسائش ضروری
आवश्यकता — ضرورت
आवागमन — آمدورفت-مرنا جینا
आवास — گھر
आवाहन — بلاوا
आविर्भाव — تخلیق-ظہور
आविर्भूत — ظاہر-پیدا

आविष्कार — ایجاد-انکشاف
आविष्कारक — موجد
आविष्ट — مشتعل-پرجوش
आवृत — پوشیدہ-ڈھکا ہوا
आवृति — بار بارکی مشق-دہرانا
आवेग — ہیجان-جوش-جذبہ
आवेदन — استدعا-درخواست-التجا
आवेदनपत्र — عرضی-درخواست
आवेदक — درخواست کنندہ
आवेश — آمادگی-روانی-جوش
आवेशपूर्ण — پرجوش
आशंका — خوف-خطرہ-اندیشہ
आशय — مقصد-مدعا
आशा — امید-سہارا
आशापरक — کنڈیڈیٹ-امیدوار
आशालीन — ناشائستگی
आशालीन प्रदर्शन — مظاہرہ ناشائستگی
आशालीन प्रकाशन — ناشائستہ لٹریچرکی اشاعت
आशालीनतः — ناشائستہ طورپر
आशाधारी — امیدوار
आशा वादी — رجائی-امید پسند

आशीर्वाद	دعا
आशिष	دعا
आश्चर्य	حیرت-تعجب
आश्चर्य जनक	حیرت خیز
आश्चर्य चकित	ھکا بکا-متحیر
आश्रम	مکان-سادھو وغیرہ کے رھنے کي جگہ
आश्रय	پناہ-سہارا-انحصار
आश्रित	منحصر-محتاج
आश्वासन	تسکین-اطمینان
आश्लेश	ھم آغوشي-ملاقات
आश्वस्त	مطمئن
आश्विन	کوار کا مہینہ
आसंग	تعلق
आसंजन	قرقي
आसक्त	عاشق-مشغول
आसक्ति	عشق-محویت
आसन	طریقہ نشست-بیٹھنے کي چیز
आसन्न	قربت-نزدیکي
आसन्न काल	موت
आसन्न प्रसवा	زچہ
आसन्न भूत	زمانہ ماضي قریب
आसव	شراب
आसीन	بیٹھا ھوا
आसुरी	راکچھسي-شیطاني
आसेध	نقب
आस्तिक	خدا پر عقیدہ رکھنے والا-خدا پرست
आस्तिकवाद	خدا پرستي
आस्था	اعتقاد
आस्पद	مقام-مرتبہ-خاندان
आस्फोटन	شگفتہ ھونا-کھلنا
आस्वादन	چکھنا
आस्वाद	لذت-ذائقہ
आहत	زخمي
आहरण	چھیننا-چرانا لیجانا
आहार	غذا-خوراک
आहूत	بلایا ھوا
आहुति	منتر پڑھ کر کوئي چیز آگ میں ڈالنا
आह्लाद	خوشي
आह्वान	پکار-خطاب
आह्वान पत्र	طلبي کا کاغذ-سمن

इ

इंगित	اشارہ
इंदिरा	زینت-عکس
इंदीवर	نیلا کنول
इंदु	چاند

इंद्र	دیوتاؤں کا راجہ
इंद्र जाल	جادو-شعبدہ
इंद्र धनुष	قوس قزح
इंद्र वधू	بیر بہوٹی
इंद्रिय	حواس یعنی قوت باصرہ-سامعہ-لامسہ وغیرہ
इंद्रियजित	نفس کو قابو میں رکھنے والا
इंद्रिय दमन	نفس کشی
इंद्रिय निग्रह	ضبط نفس
इच्छा	خواہش-تمنا
इच्छानुकूल	حسب خواہش
इच्छापूर्वक	بخوشی
इच्छा दमन	نفس کشی
इच्छुक	آرزومند-تمنائی
इतर	دوسرا-باقی-ذلیل-معمولی
इतरेतर	باہم ایک دوسرے
इतस्तुतः	تامل-اِدھر اُدھر
इति	اختتام-اتمام
इति वृत	پرانا قصہ-کہانی
इतिहास	تاریخ-گذرے ہوے واقعات
इतिहास कार	مورخ
इत्यादि	وغیرہ
इषु	تیر
इषुधि	ترکش
इष्ट	دوست-محترم-مطلوب-مقصود
इष्टि	خواہش-محبت-آرزو
इयत्ता	کورم

ई

ईप्सा	خواہش-ارادہ-قصد
ईप्सित	بالقصد-مرغوب-مقصود
ईप्सु	آرزومند-خواہش مند
ईर्ष्या	رشک-رقابت-حسد
ईर्षालु	حاسد
ईश	خدا-مالک
ईश दूत	فرشتہ-خدا کا پیغمبر
ईशता	خدائی-ملکیت
ईश्वर	خدا-مالک
ईश्वरीय	قدرتی-خدائی
ईषण	جلد بازی
ईषत	تھوڑا-ذرا
ईषिका	تصویر بنانے کا برش
ईहा	کاروبار-تجارت-خواہش
ईहित	مرغوب-مطلوب

उ

उऋण	غیر مقروض

उक्त	مذکورہ-کہاہوا
उक्ति	قول-بیان-ذکر
उग्र	تیز دشوار-ھولناک
उग्र स्वभाव	تندمزاج
उग्रता	تندي-تیزي
उग्रा	تند مزاج عورت
उचित	مناسب
उच्च	بلند
उच्चतर	بہت بلند
उच्चतम	بلند ترین
उच्चतम न्यायालय	هائي کورت
उच्च न्यायालय	سپریم کورت
उच्चाटन	بد دلي-اُکھاڑنا
उच्चार	لفظ قول
उच्चारण	تلفظ
उच्चरित	تلفظ کیا هوا-کہاهوا
उच्छव	دهوم دهام-تقریب
उच्छन्न	اجڑا هوا
उच्छिन्न	اُکھڑا هوا
उच्छिष्ट	جوٹھا
उच्छृंखल	مطلق العنان-بےباک
उच्छेद	لوٹ مار-هلاکت و تباهي
उच्छ्वसित	شگفتہ-کھلا هوا
उच्छ्वास	سانس
उच्छ्वासित	بےجان-غیر متحد
उछंग	گود
उज्ज्वल	روشن-درخشاں
उज्ज्वलता	چمک-صباحت
उड्डयन	پرواز کرنا-هوابازي
उड्डीयमान	پرواز کرتا هوا
उतावला	جلد باز
उत्कंठा	اضطراب-اشتیاق
उत्कंठित	مضطرب-مشتاق
उत्कंप	لرزہ-کپکپي
उत्कट	تیز-دشوار
उत्कर्ष	ممتاز-اضافہ-تکمیل
उत्कीर्ण	شگفتہ-نقش-کھودا هوا
उत्कृत	کھودا هوا
उत्कृष्ट	نفیس-اعلیٰ-ممتاز
उत्कृष्टता	امتیاز-برتري
उत्कोच	رشوت
उत्क्षिप्त	اُچھالا هوا
उत्तंग	بلند
उत्त	تعجب-شبہ
उत्तप्त	گرم مشتعل-مغموم-رنجیدہ
उत्तम	اعلیٰ-ممتاز
उत्तमपद	اعلیٰ عہدہ
उत्तम पुरुष	متکلم
उत्तमोत्तम	اعلیٰ سے اعلیٰ-بزرگ ترین

उत्तमर्ण	مہاجن-قرض دینے والا
उत्तरंग	دہلیز
उत्तर	شمال-جواب-بدلہ
उत्तरदाता	جوابدہ-ذمہ دار
उत्तर दायित्व	جواب دہی-ذمہ داری
उत्तर दायी	ذمہ دار-جواب دہ
उत्तर पत्र	وصیت نامہ
उत्तर वादी	مدعاعلیہ
उत्तर प्रत्युत्तर	جواب الجواب
उत्तर दान	وصیت
उत्तर कर्त्ता	موصی
उत्तर दान ग्रहीता	موصی الیہ
उत्तर जीवी	پسماندہ
उत्तराधिकार	نیابت-وراثت-خلافت
उत्तराधिकार वंचित	محروم وراثت
उत्तराधिकार हीन	لاوارث
उत्तराधिकारी	نائب-وارث-خلیفہ
उत्तराभास	بے سرو پا جواب
उत्तरार्द्ध	شمال کا نصف حصہ
उत्तरीय	شمالی
उत्तरोत्तर	بتدریج-بترتیب
उत्ताप	غم-تکلیف
उत्ताल	بھاری-تیز-دشوار-خوفناک
उत्तीर्ण	کامیاب-نجات یافتہ
उत्तेजना	اشتعال-تحریک
उत्तेजक	اشتعال انگیز
उत्तेजित	مشتعل
उत्तुंग	بہت بلند
उत्तोलन	بلند کرنا
उत्पट	چادر-دوپٹہ
उत्पत्ति	تخلیق-پیدائش-ابتداء
उत्पन्न	مخلوق پیدا
उत्पल	کنول
उत्पात	فساد-شورش
उत्पाती	فسادی-شورش پسند
उत्पादन	پیداوار
उत्पादक	پیدا کرنے والا
उत्पादित	پیدا کیا ہوا
उत्पीड़न	ظلم و ستم
उत्पीड़ित	مظلوم-ستم زدہ
उत्प्रेक्षा	بے پروائی-ایک شعری صنعت
उत्प्लावन	اچھل کود
उत्फुल्ल	شادان-فرحاں
उत्संग	گود
उत्सर्ग	ترک و ایثار

उत्सर्जन — ترک و ایثار
उत्सव — جشن-تقریب مسرت
उत्साह — حوصلہ-اُمنگ
उत्सादन — برخاستگي-موقوفي-منسوخي
उत्सादित — برخاست
उत्सुक — مشتاق-مضطرب-بے قرار
उत्सुकता — اشتیاق-اضطراب
उद्गार — جذبہ-جوش-هیجان
उद्भव — تخلیق-پیدائش
उदय — طلوع-نکلنا
उदयगिरि / उदयाचल — مشرقی سمت کا وہ پہاڑ جس پر آفتاب طلوع ہوتا ہے
उदर — پیٹ-معدہ
उदरपूर्ति — شکم پري
उद्गम — سرچشمہ-معدن مخرج
उद्घात — چنگي گھر
उद्घाटन — نقاب کشائي-افتتاح-نمائش
उद्घाटन समारोह — جشن افتتاح
उद्यान — باغ
उदार — فراخدل-متحمل-بزرگ فیاض
उदार हृदय / उदार चित्त — روادار-فراخدل
उदारता — رواداري-فراخدلي
उदासीन — غیرجانبدار-پژمردہ-بے تعلق
उदासीनता — غیر جانبداري-بے تعلقي-پژمردگي
उदाहरण — مثال
उदाहरणार्थ — بطور مثال
उदित — طلوع
उद्दण्ड — بے خوف-بے باک
उद्दीपन — مشتعل کرنا-بھڑکانا
उद्दीपक — روشن کرنے والا-ابھارنے والا
उद्दीत — مشتعل-متحرک
उद्देश्य — مقصد-نصب العین
उद्धत — گنوار-اکھڑ
उद्धरण — نقل-اوپر اُٹھانا-تباہ کرنا
उद्धार — نجات-رهائي
उद्धृत — نقل شدہ
उद्ध्वस्त — شکستہ-گرا ہوا
उद्बुद्ध — شعور-شگفتہ
उद्बोध — احساس-شعور

उद्बोधन	آگاہ کرنا-احساس دلانا
उद्बोधक	آگاہ کرنے والا-احساس دلانے والا
उद्भावना	تصور-تخیل
उद्भास	روشني-چمک زینت
उद्भासित	آراستہ-ظاهر معلوم
उद्भिज	نباتات
उद्भ्रांत	حیرت زدہ-بهونچکا
उद्बंधन	پهانسي
उद्यत	آمادہ-تیار
उद्यम	کوشش-پیشہ-مزدوري
उद्यमी	مستعد-مزدور
उद्यान-पर्यवेक्षक	گارڈن سپروائزر
उद्योग	کوشش-پیشہ-مزدوري-صنعت
उद्योगी	کوشش کرنے والا-مزدور-محنتي
उद्योजन	پیروي
उद्योजक	پیروکار
उद्योजनाभाव	عدم پیروي
उद्योत	رونق-روشني-جهلک
उद्रेक	اضافہ-ترقي

उद्वासन	بهگا دینا
उद्वासित	بهگایا هوا
उद्विग्न	مضطرب-بےقرار
उद्वेग	گهبراهٹ-تکلیف جدائي
उद्वेलित	شوخ-متحرک-مضطرب-موجزن
उद्वेजन	غصہ دلانا
उन्नत	باعروج-ترقي یافتہ
उन्नति	ترقي-عروج
उन्नति शील	ترقی پسند
उन्नाद	بلند آواز
उन्मत्त	پاگل-سرشار
उन्मद	بدمست
उन्माद	خبط-دیوانگي
उन्मादक	نشہ آور
उन्मादित	بدمست
उन्मीलन	شگفتہ هونا-آنکهیں کهولنا
उन्मीलित	کهلا هوا
उन्मुक्त	آزاد-کهلا هوا
उन्मुख	مضطرب-مشتاق-چهرہ اٹهائے هوئے
उन्मूलन	استیصال-بیخ کني
उन्मेष	آنکهہ کهلنا
उन्मोचन	کهولنا

उप ڈپٹی-وائس-نائب-تحتی
ضمنی
उपकथा قصہ-کہانی
उपकरण سامان
उपकार نیکی-احسان
उपकारक
उपकारी } نیک محسن
उपकृत احسان مند
उपकृति احسان
उप कृषक شکمی کاشتکار
उप कुल पति وائس چانسلر
उपक्रम آغاز-تمہید
उपक्रमण آغاز-تمہید-تیاری
उपक्रमणिका دیباچہ-فہرست
مضامین
उपगत معلوم-قبول-منظور
उपक्षेप عذر
उपचर्या تیمارداری
उपचार علاج-تیمارداری
उपचित فراہم-اکٹھا
उपज پیداوار
उपत्यका گھاٹی-وادی
उपत्ति تدبیر
उपदंश آتشک-گرمی
उपदेश وعظ-نصیحت-ہدایت
उपदेशक ناصح واعظ

उपद्रव فساد شورش
उपद्रवी فسادی
उप द्वीप چھوٹا جزیرہ
उपधान تکیہ-سہارا
उपनगर قصبہ
उपनाम تخلص
उपनिधि امانت
उपनिविष्ट نوآباد
उपनिवेश نوآبادی
उपनिवेशन نوآباد کاری
उपनिषद وید کی شاخوں کا
آخری حصہ
उपनीत لایا ہوا
उपनेत्र چشمہ
उपन्यास ناول
उपपति ناجائز شوہر-آشنا مرد
उप पत्नी داشتہ عورت
उपपत्ति تدبیر-ساتھ-مقصد
بر آری-واقعہ-مقصد-پذیری
उप भोग استعمال کرنا-فائدہ
اٹھانا
उपभोग्य لائق استعمال
उपमंत्री نائب وزیر
उपमा تشبیہ و تمثیل
उपमान وہ چیز جس سے
تشبیہ دی جائے

उपमित	تشبیہ دادہ
उपमेय	لائق تشبیہ
उपयुक्त	موزون-مناسب
उपभोग	استعمال-تجربہ
उपयोगिता	افادیت
उपयोगी	مفید
उपयोजन	دوسرے کی چیز اپنے کام مین لانا رقم الگ کر دینا
उपरक्षक	فوج کا سنتری
उपरांत	بعد
उपराष्ट्र पति	وائس پریسیڈنٹ
उपरोधक	تہ خانہ
उपरोक्त	مندرجہ بالا
उपयुक्त	مذکورہ بالا
उपलक्षण	اشارہ-خفیف علامت
उपलब्ध	حاصل-معلوم
उपलभ्य	حاصل ہونے والا
उपलक्ष्य	نگاہ-اشارہ-مقصد
उपवन	باغ
उपवाद	شکایت-خدمت
उपवास	فاقہ-روزہ
उप विभाग	سب ڈویزن-تحتی شعبہ یا حلقہ
उप विधि	بائی لاء-تحتی قانون
उपविष्ट	بیٹھا ہوا
उप वेतन	الاؤنس
उप सभापति	نائب صدر-وائس چیرمین
उप संहार	ضمیمہ-اختتام-آخری باب
उपसर्ग	لفظون کے شروع مین آنے والے حروف جو معنی بدل دیتے مین
उप सागर	خلیج
उप सेचन	آبپاشی
उपस्कार	فرنیچر
उपस्थापन	پیش کرنا-پیش ہونا
उपस्थापक	پیش کار
उपस्थल	موقع
उपस्थित	موجود-حاضر
उपस्थिति	حاضری-موجودگی
उपस्थिति कर्णिक	کلرک حاضری
उपस्थिति आज्ञा	حکم حاضری
उपस्थिति अधिकारी	افسر حاضری
उपस्थिति पंजिका	رجسٹر حاضری

उप स्मृति	ہینڈ بک
उपहार	تحفه-سوغات
उपहास	مضحکه-تمسخر-استهزاء
उपहासास्पद	مضحکه خیز
उपाख्यान	فرضي قصه
उपादान	حصول
उपादेय	قابل استعمال
उपाधि	لقب-خطاب-فساد
उपाध्याय	استاد
उपाध्यक्ष	نائب صدر-ڈپٹي اسپیکر
उपाय	تدبیر-ذریعه
उपायुक्त	ڈپٹي کمشنر
उपार्जन	کمانا-فراهم کرنا
उपार्जक	پیدا کرنے والا-کمانے والا
उपार्जित	فراهم شده-کمایا هوا
उपालंभ	طنز-شکایت
उपाश्रित	قائم-پابند
उपासना	عبادت-پوجا
उपासक	عابد-پجاري
उपास्य	معبود-لائق عبادت
उपेक्षा	بے اعتنائي-نفرت-بے تعلقي
उपेक्षणीय	مذموم-قابل نفرت
उपेक्षित	حقیر-مذموم
उपोद्घात	تمهید-دیباچه
उफान	ابال
उभय	دونون
उभय पक्ष	فریقین
उभयथ	جانبین-دونون طرف
उर	سینه
उरगिनी	ناگن
उरज	پستان
उर्मि	لهر
उर्मिल	لهردار
उर्वरा	زرخیز زمین
उर्वशी	ایک آسماني حسینه
उर्वी	زمین
उलथा	ترجمه
उल्का	شهاب ثاقب
उल्का पात	شهاب ثاقب کا گرنا
उल्लंघन	تجاوز-نافرماني
उल्लसित	مسرور-شاد
उल्लास	مسرت-خوشي
उल्लासित	خوش-مسرور
उल्लिखित	مرقوم بالا
उल्लेख	تذکره-نقل
उल्लेखनीय	قابل ذکر
उल्लोल	لهر
उषा	شفق
उषा काल	صبح
उष्ण	حرارت-گرم

ऋ

ऋ — شکایت

ऋक्थ — دولت-جائداد

ऋक्ष — ستارہ-ریچھ

ऋग्वेद — چار ویدوں میں سے ایک

ऋचा — پوجا-عبادت

ऋजु — آسان-سیدھا-موزوں

ऋजुभुज — خط مستقیم سیدھا بازو

ऋण — قرض

ऋण कर्ता — قرض لینے والا

ऋण ग्रस्त — مقروض

ऋणद — قرض ادا کرنے والا

ऋण दाता — قرض دینے والا

ऋण पत्र — تمسک

ऋणी — احسان مند-مقروض

ऋति — فلاح-طریقہ-راستہ

ऋतु — موسم

ऋतु चर्या — موسم کے مطابق کھانے اور رہنے سہنے کا فعل

ऋतुराज — موسم بہار

ऋद्धसिद्धि — دولت و خوش حالی-کامیابی

ए

एव — نیز بھی

एकांग — اکیلا

एक चित्त — یکسو

एक छत्र — کامل بااقتدار بلا شرکت غیرے

एक दा — ایک بار

एकता — اتحاد

एकत्र — اکٹھا

एकत्रित — مجتمع

एक पक्षीय — ایک طرفہ

एक मात्र — صرف-ایک واحد

एक बचन — کلمہ واحد

एकत्व — اتحاد-میل-برابری

एक निष्ठ — موحد

एक मत — ایک رائے

एक रूप — ہم شکل-مشابہ

एकांगी — ایک رخا-ایک ایکٹ کا ڈرامہ-ضدی

एकांत — تنہائی-اکیلا

एकांतिक — بلا شرکت غیرے

एकाकी — تنہا-اکیلا

एकाग्र — یکسو محو

एकाग्रता — یکسوئی-محویت

एकाग्रचित — یکسو خیال والا

एकादश — اگیارہ

एकाधिपत्य — مکمل غلبہ و اقتدار

एकाधिपति — بادشاہ

एकीकरण — متحد کرنا

एकीभूत — ملا ہوا-فراہم شدہ

एतदर्थ — اس کیلئے

ऐ

ऐक्य — اتحاد

ऐतिहासिक — تاریخی

ऐच्छिक — اختیاری

ऐरावत — اندر کا ہاتھی-قوس قزح-بجلی

ऐश्वर्य — جاہ وحشم-دولت و ثروت

ऐश्वर्य वान — خوشحال-دولت مند

ऐश्वर्य-शाली — دولتمند-صاحب ثروت

ऐहिक — دنیاوی

ओ

ओज — رعب-وقار-بہادری-جوہر

ओजस्वी — پرجوش-باوقار

ओत प्रोत — بالکل ملا جلا ملوث-لبریز

ओष्ठ — ہونٹ

औ

औगत — بدحالی

औगुण — بدکرداری-بدخوئی

औचिंत — بے فکر

औचित्य — جواز

औत्कर्ष्य — نفاست عمدگی

औत्सुक्य — اضطراب اشتیاق

औदार्य — فراخدلی-رواداری

औदास्य — بے تعلقی-غیر جانبداری پژمردگی

औद्योगिक — صنعتی

औपचारिक — معالجاتی

औपनिवेशिक — نوآبادیاتی

औपन्यासिक — رومانی-افسانوی

औपम्य — مثل-برابری

औपशमिक — ٹھنڈا کرنے والا سکون بخش

औषधि — دوا

औषधालय — دواخانہ

क

कंकाल — ہڈي کا ڈھانچہ
कंचन — سونا دولت-تندرست
कंचुक — چولي-اچکن-بکتر
कंटक — کانٹا-خلل
कंटकाकीर्ण पथ — پرخار راستہ
कंठ — گلہ-حلق
कंठाग्र, कंठस्थ — حفظ-ازبر
कंदरा — غار
कंदर्प — کام دیو-محبت کا دیوتا
कंप, कंपन — لرزہ-کانپنا
कंपायमान — لرزان
कंपास — قطب نما
कक्ष — بغل-جنگل-کمرہ-درجہ
कक्षा — کلاس-درجہ مقابلہ
कक्षाभेद — طبقاتي تفريق
कज्जल — کاجل-سياهي-بادل
कटक — کينٹ-چھاوني
कटाक्ष — ترچھي نظر-طعن طنز
कटि — کمر
कटिबद्ध — آمادہ کمربستہ
कटु — تلخ-ناگوار
कटुता, कटुत्व — تلخي-ناگواري
कठिन — سخت-دشوار-مشکل
कठोर — سخت
कठोरतम — سخت ترين
कण — ريزہ-ذرہ-چاول کا دانہ

कराकु — حساب-اکاونٹ
कतिपय — قليل-بعض-کچھ
कथन — قول-اظہار-بيان
कथनीय — قابل بيان
कथा — مذہبي وعظ-بات-روايت
कथानक — پلاٹ
कथित — مقولہ-بيان کردہ
कथोप कथन — مکالمہ-گفتگو
कदर्य — بخيل
कदाकार — بدصورت
कदाचार — بدکردار
कदाचित — شايد
कदापि — کبھي-ہرگز
कनिष्ठ — چھوٹا
कनिष्ठिका — سب سے چھوٹي انگلي
कन्या — لڑکي
कन्या दान — داماد کو بيٹي سونپنے کي رسم
कपट — فريب-خيانت
कपट पूर्ण — پر فريب
कपाल — سر-پيشاني-قسمت
कपोल — رخسار-گال
कपोल कल्पित — من گھڑت-فرضي-سني سنائي
कमनीय — حسينہ جميلہ
कमलाकर — تالاب

कर — ہاتھہ-تیکس-مالیہ
करगत — دستیاب
करग्राह — وصولي تیکس
करतल — ہتھیلي
करतल ध्वनि — تالي کي آواز
कर निर्धारण — تیکس کا تعین
कर बद्ध — دست بستہ
करुण — ہمدردي-مہربان
करुणा — ہمدرد-مہرباني
करुणानिधि — مہربان-ہمدرد
कर्कश — سخت-کرخت
कर्ण — کان-پتوار
कर्ण कटु — سمع خراش
कर्ण धार — ملاح-کشتي بان
कर्ण हीन — سانپ-بہرا
कर्णिक — کلرک-محرر
कर्तव्य — فرض
कर्तव्य विमूढ़ — بھونچکا-فرض ناشناس
कर्तव्य परायणता — فرض شناسي
कर्ता — فاعل-خدا-خالق / مرتکب-گرامر مین حالت فاعلي

कर्म — عمل-قسمت-گرامر مین حالت مفعولي
कर्मकर — مزدور
कर्मकाण्ड — ہوم وغیرہ مذہبي رسوم
कर्मचारी — کارکن-افسر-عملہ
कर्मचारी वर्ग — افسر طبقہ
कर्मचारी वृन्द — اسٹاف-عملہ
कर्मण्य — محنت کش-باعمل-ماہر-صناع
कर्मण्यता — محنت کشي-صناعي
कर्मनिष्ट — عامل-متحرک
कर्मयोग — ایثار-اخلاص بے لوث کام
कर्मरेखा — خط تقدیر
कर्मशील — باعمل-محنت کش-ساعي
कर्महीन — بدنصیب-بے عمل
कर्मालय — کارخانہ-ورکشاپ
कलंक — داغ-الزام
कल — نرم و لطیف آواز
कलन — اختیار کرنا-شمار کرنا-نگلنا-وضع
कलह — نزاع-آویزش

कला آرٹ-فن-صنعت-روشنی
कलाकार فنکار-آرٹسٹ
कला कौशल صنعت وحرفت
कला प्रदर्शनी فنی و صنعتی نمائش
कलावती صناع خاتون-پرفن عورت-حسینہ
कलिकाल کلجگ
कलित شمار کردہ-حسین
कलुष گناہ-عیب
कलुषित, कलुषी گناہ گار-عیب دار
कलोल سیرو تفریح
कल्प قانون-تدبیر-مقصد
कल्पतरु ایک آسمانی یعنی خیالی درخت
कल्पना تصور-تخیل-قیاس-تصنیف
कल्पित فرضی-خیالی-قیاسی
कल्याण فلاح-بہبود-بھلائی
कल्लोल موج
कल्लोलिनी ندی
कवच زرہ-بکتر
कवि شاعر-سورج
कविता نظم-شاعری
कवित्व شاعرانہ صلاحیت
कश्यप کچھوا-ہرن
कष्ट تکلیف-اذیت-رنج
कष्ट दायक تکلیف دہ
कष्ट साध्य مشکل-دشوار
काण्ड واقعہ-حادثہ-شعبہ-فرع
कांत شوہر-چاند-موسم بہار
कान्ति چمک-رونق
कातर مضطرب-پردرد-عاجزانہ
कातरता اضطراب-عاجزی
कानन جنگل
कापुरुष نامرد-بزدل
काम شہوانی خواہش-ہوس
कामदेव کیوپڈ-محبت کا دیوتا
कामधेनु مرادوں کو پورا کرنے والی ایک گائے
कामना آرزو-تمنا-خواہش
कामना पूर्ति تکمیل آرزو
काम प्रवृत्ति شہوانی میلان
काम शास्त्र جنسی علم
कामिनी حسینہ عورت-شراب
काय, काया جسم
कायिक جسمانی-بدنی
कारण سبب-علت-وسیلہ
कारागार, कारागृह قید خانہ
कारा दण्ड سزائے قید

काराधिपति	جیلر- جیل کا افسر
कारावास दण्ड	سزائے حبس
कारुणिक	دردآگین-مہربان همدرد
कार्पण्य	بخالت-ناداري
कार्मिक संघ	تجارتي مجلس- ٹریڈ یونین
कार्य	کام-عمل
कार्य क्षेत्र	میدان عمل- حلقہ کار
कार्य कर्त्ता	کارکن-کام کرنے والا کارندہ
कार्यक्रम	پروگرام-دستور العمل
कार्यक्रम पत्र / कार्यक्रम सूचि	ایجنڈا
कार्य कारिणी समिति	مجلس عاملہ
कार्य काल	مدت ملازمت
कार्य पद्धति / कार्य प्रणाली / कार्य विधि	طریقہ کار
कार्य पाल	سربراہ کار
कार्य पालिका	ایگزیکٹو
कार्य पालिका शक्ति	ایگزیکٹو پاور

कार्य भार	ذمہ داری
कार्य भार ग्रहण	چارج لینا- عہدہ سمبھالنا
कार्य मापक	کار پیما
कार्यालय	کارخانہ-دفتر-ادارہ آفس
कार्यालय प्रति	آفس کاپي
कार्यालय परिव्यय	آفس چارجز
कार्यालय मुद्रा	مہر دفتر
काल	وقت-زمانہ-موت
काल क्षेप	وقت گزاری
काल क्रम	تقسیم اوقات- تقسیم کار
काल चक्र	گردش زمانہ
काल दान	مہلت دینا-التواء
काल रात्रि	موت کي رات تاریک رات
कालातीत	زائدالمیعاد
कालावधि	میعاد
कालिक	ہنگامي-وقتي- میعادي
कालिमा	سیاھی-کلنک
काल्पनिक	خیالي-فرضي
काल्पनिक विषय	فرضي معاملہ

काव्य	شاعري-نظم
काव्य शैली	شاعرانه اسلوب
किंकर	خادم-ملازم-نوکر
किंकर्त्तव्य विमूढ़	هکا بکا-دم بخود حیرت زده
किंचित	قلیل-تهوڑا
किंजल्क	زعفران-زرد
किन्तु	لیکن
किंपुरुष	بدنسل شخص
किंवदन्ती	افواه- سنی سنائي بات
किशलय	کونپل-شگوفه
किशोर	نو خیز لڑکا
कीट	کیڑا
कीट पाल	پولیس انسپکٹر
कीटाणु	جراثیم
कीर्त्तन	مدح و ستائش-بهجن
कीर्ति	نیک نامي-کارنامه
कीर्त्तिमान	نیک نام-شهرت یافته
कुंम कुंम	سیندور-زعفران
कुंज	جهاڑي-شاخسار
कुन्ठ, कुंठित	مدهم-پژ مرده بیوقوف-کند
कुण्ड	چهوٹا تالاب
कुण्डली	کچهنار-پیدائش کے ستارون کي گردش
कुंदन	خالص سونا
कुंभ	گهڑا-هاتهي کا سر
कुकर्म	بد فعلي-بدکاري
कुक्कुट	مرغا
कुक्षि, कुक्षी	معده-پیٹ
कुख्याति	بدنامي
कुगति	بدحالي
कुच	سینه-پستان
कुचक्र	سازش
कुचेष्टा	سعي بد
कुटनी	عورتوں کو اغوا کرکے غیر مردوں سے ملانے والي عورت
कुटिल	بدمعاش-شریر-کج-خم
कुटीर	جهونپڑي
कुटुंब	خاندان-کنبه
कुठार	کلهاڑي-تبر
कुठाराघात	ضرب شدید- کلهاڑي کي چوٹ
कुतुहल	اشتیاق
कुत्सित	ذلیل-عیب-برا
कुदृष्टि	بدنظري-بدنگاهي
कुपथ	بري راه-برا طریقه
कुपात्र	نالائق
कुपित	برهم-برا فروخته
कुपुत्र	ناخلف
कुप्रबंध कुव्यवस्था	بدنظمي بدانتظامي

कुमार — ناکتخدا-نوعمر-بیٹا شاهزاده
कुमार्ग — برا راسته-بد دینی
कुमुद — سرخ کنول-بخیل حریص
कुमुदनी — گل نیلوفر
कुरंग — هرن-بدرنگ
कुरीति — بری رسم
कुरुप — بدصورت
कुलंग — مرغا
कुल — خاندان
कुलक्षण — بری علامت-آثاربد
कुलगोप — سپرنٹنڈنٹ پٹواریان
कुलटा — زانیه-بدچلن عورت
कुल पति — چانسلر-دس هزار طلبه کو تعلیم کے علاوه خوردو پوش دینے والا استاد
कुल वधु — دلهن
कुलीन — عالی نسب-معزز
कुवाक्य — بدکلامی-گالی
कुविचार — براخیال
कुशल — خیریت-ماهر
कुशाग्र — تیز-سریع
कुशाग्रबुद्धि — ذکی-ذهین-تیزفهم
कुष्ट — کوڑھ

कुसमय — براوقت-بے وقت
कुसुम — پهول
कुसुमाकर — باغ-بهار
कूटनीति — شاطرانه پالیسی چال-ڈپلومیسی
कूटनीतिज्ञ — شاطر سیاستدان ڈپلومیٹک
कूप — کنواں
कूपमण्डुक — کنویں کا مینڈک-ایک هی جگه رهنے والا
कूर्च — غرور-نسبت-سر-جهاڑو
कूर्चिका — پهٹا دوده-سوئی کنجی-کلی
कूल — کناره-ساحل
कृत — کارگذاری-کارکردگی-ست جگ
कृत कार्य — کامیاب عمل
कृत कृत्य — کامیاب مدعا
कृतघ्न — نمک حرام-احسان فراموش
कृतज्ञ — شکر گذار-احسان مند
कृतज्ञता — شکر گذاری-احسان مندی
कृतज्ञता प्रकाश — اظهار تشکر
कृतार्थ — مراد مند-کامیاب عمل

कृति, कृत्य — کارگذاری-کارنامہ
कृति संकल्प — عزم کامل
कृति स्वाम्य — حق تصنیف-کاپی رائٹ
कृत्य विद — فرض شناس-عاقل
कृत्रिम — مصنوعی-نقلی
कृपण — بخیل
कृपया — براہ کرم
कृपा — مہربانی-عنایت
कृपा पत्र — کرم نامہ
कृपा पात्र — قابل رحم-مستحق عنایت
कृपालु — مہربان-رحیم
कृमि — کرم-کیڑا
कृशित — نحیف و نزار
कृषक — کسان-کاشتکار
कृषि — زراعت-کاشتکاری
कृषि अनुसंधान परिषद — زرعی تحقیقاتی مجلس
कृषिकार — کسان
कृषिमंत्री — وزیر زراعت
कृषि रसायन — زراعتی کیمیا
कृषि वर्ष — سنہ زرعی-سنہ فصلی
कृषि शिक्षण केन्द्र — زراعتی تعلیمی مرکز

कृषि सचिव — سکریٹری زراعت
कृषि स्थपति — زرعی انجینیر
कृष्ण पक्ष — اندھیرا پاکھ
केन्द्र — مرکز-سینٹر
केन्द्र बिन्दु — مرکزی نقطہ
केन्द्रीय शासन, केन्द्रीय सरकार — مرکزی حکومت
केकी — مور
केतन — گھر-ادارہ-جھنڈا-نشان
केरानी — یوریشین عیسائی-کلرک-منشی
केलि — کیف و نشاط-اختلاط تفریح
केवट — ملاح-ناخدا
केवल — صرف-محض-ممتاز
केश — بال
केशी — شیر-گھوڑا
केसर — زعفران
केसरी, केहरी — گھوڑا-شیر
कैवल्य — وحدت-خالص ہونا
कोकिल — کوئل
कोट — قلعہ-گڑھ
कोटर — درخت کا کھونڈرا
कोटि — کروڑ-درجہ-عہدہ-امتیاز
कोटिच्यूत — برخاست-معزول
कोटिच्यूति — برخاستگی معزولی

कोटिशः	بہ طریق مختلف کروڑھا
कोण	گوشہ-زاویہ
कोदण्ड	کمان-ایک ملک
कोप	غصہ-غضب
कोमल	نرم-نازک-حسین
कोलाहल	شور
कोविद	ماہر-عالم
कोश, कोष	خزانہ-تجوری لغت کی کتاب-جمع شدہ رقم
कोशकार	لغت کا مصنف
कोशल	ایودھیا-ایک راگ
कोशागार	خزانہ-ٹریزری
कोशाधिकारी	افسر خزانہ
कोशाध्यक्ष	خزانچی
कोष्ट	معدہ-ہاضمہ-ذخیرہ
कोष्ठबद्ध	قبض
कौटिल्य	دغا-فریب
कौतुक	شعبدہ-مذاق تماشہ-تفریح اشتیاق
कौतुहल	اشتیاق-حسرت
कौतुहल पूर्ण	پرشوق
कौमुदी	چاندنی
कौशल	ہوشیاری

कौशिक	خزانچی-اُلو
कौषेय	ریشمی-سلکن
कौषेयसंस्था	سلک انسٹی ٹیوٹ
क्रन्दन	گریہ و زاری-رونا
क्रतु	دیوتا-شعور-جان-خواہش
क्रम	سلسلہ-ترتیب
क्रमशः	حسب سلسلہ-بتدریج
क्रमसंख्या	نمبر سلسلہ
क्रमागत	رسم و رواج-حسب دستور
क्रमात	ترتیب وار
क्रमा नुकूल	سلسلہ وار-حسب قانون
क्रमानुसार	علی الترتیب
क्रमिकविकास	تدریجی ترقی
क्रय	خریدنا
क्रय अधिकारी	مارکٹنگ افسر
क्रयविक्रय	خرید و فروخت مارکٹنگ
क्रयाधिकार	حق بیع
क्रान्त दर्शी	علیم کل-خدا
क्रान्ति	انقلاب-بدنظمی-فساد
क्रियमाण	گرم عمل
क्रिया	تدبیر-عمل-کوشش ابتدا-علاج-فعل
क्रिया काण्ड	مذہبی اعمال

क्रियावान — باعمل-کوشاں
क्रिया विशेषण — گرامر میں صفت فعل
क्रिया शून्य — بے عمل-کاہل
क्रीट — تاج
क्रीड़ा — شوخی-عیش و عشرت سیر و تفریح
क्रीड़ास्थल — تفریح گاہ
क्रीत — خریدا ہوا
क्रुद्ध — برہم-غضب ناک
क्रूर — بے رحم-سنگ دل
क्रेता — خریدار
क्रोड़ — آغوش-گود
क्रोड़ पत्र — ضمیمہ
क्रोध — غصہ-غضب
क्लान्त — تھکا ہوا-مضمحل
क्लान्ति — محنت اضمحلال تکان
क्लिष्ट — غمگین-سخت
क्लीव — نامرد
क्लेद — پسینہ
क्लेश — رنج تکلیف

कर

क्ष

क्षण — پل-لمحہ-آن
क्षणदा, क्षणिनी, — رات
क्षण भंगुर — فانی-زوال پذیر
क्षणिक — وقتی-عارضی-بے ثبات
क्षणिका — بجلی-کوندا
क्षत — زخم-جراحت
क्षत विक्षत — مجروح-زخموں سے چور
क्षति — نقصان
क्षतिग्रस्त — نقصان زدہ
क्षतिपूरक — تلافی کرنے والا
क्षति पूरक भत्ता — تلافی الاونس
क्षतिपूर्ति — تلافی نقصان / حصول خسارہ
क्षति पूर्तिवाद — دعویٰ حصول خسارہ
क्षतिमूल्य — معاوضہ-ہرجانہ
क्षत्र — قوت-دولت-قوم-جسم
क्षमता — صلاحیت-استطاعت اختیار
क्षमता शाली — اہل-ذی استطاعت / بااختیار
क्षमा — معافی-مہربانی / تحمل-درگذر-رات
क्षमादान — معافی دینا-بخشش
क्षमा याचना — معافی چاہنا
क्षमालु, क्षमाशील — متحمل معاف کرنے والا-حلیم

क्षम्य قابل عفو-لائق معافي

क्षय دق-هلاکت-زوال

क्षयवान, क्षयी مدقوق-هلاکت پذیر

क्षर هلاک-پاني-بادل-جسم

क्षा زمین

क्षार کهار-شور

क्षिति زمین

क्षितिज افق

क्षितीश راجه

क्षिप्र تیز-سریع

क्षीण کمزور-دبلا پتلا-مدقوق

क्षीर دوده

क्षीरनिधि جوئے شیر

क्षुद्र حقیر-ذلیل-پست

क्षुधा بهوک

क्षुधातुर, क्षुधालु بهوکا

क्षुब्ध مضطرب-بے قرار-بے صبر

क्षेत्र کهیت-میدان-رقبه-علاقه احاطه-حلقه

क्षेत्र अधिकार عملداري ملکیت-علاقه

क्षेत्र गणित زمین کی پیمائش کا حساب

क्षेत्र पति زمیندار-لینڈ هولڈر

क्षेत्र निरीक्षण معائنه حلقه معائنه زمین

क्षेत्रफल رقبه

क्षेप ترک-مذمت-فاصله-گذارنا

क्षेपक پهینکنے والا-قابل مذمت ملحق

क्षेम نجات-خیر و عافیت

क्षेम कुशल خیر و عافیت

क्षोभ غم و غصه-ندامت بے صبری-لالچ

क्षौर حجامت

ख

खंड ٹکڑا-حصه جز

खंडन تردید-تقسیم-تجزي

खंडित تقسیم شده

खग چڑیا-هوا-ستاره-بادل سورج-چاند

खगकेतु, खगनाह, खगेश گروڑ-ایک پرند

खगोल فضائے آسمانی

खगोल विद्या فلکیات

खदान کان-معدن

खद्योत سورج

खन جز-لمحه-فوراً

खनि کان-معدن

खनिज — کان سے نکلی ہوئی چیز-معدنی
खनिज मंत्री — وزیر معدنیات
खनिज सम्पत् — معدنی پیداوار
खनिज विभाग — محکمہ معدنیات
खरतल — کھرا-درشت-تند
खर्व — چھوٹا-بونا
खल — شریر-بدمعاش
खवा — کندھا
खाग — تلوار
खात — جوھڑ-تالاب-گڈھہ
खाता — اکاؤنٹ-حساب-حساب کا رجسٹر
खाद्य — خوراک-غذا
खाद्य मंत्री — وزیر غذا
खाद्य संरक्षण — حفاظت خوراک
खाद्य सचिव — سکریٹری محکمہ خوراک
खाद्य विभाग — محکمہ خوراک
खाद्यान्न — خوردنی اناج
खिन्न — اداس-غمگین
खीज, खीझ — جھنجھلاہٹ
खेद — افسوس-رنج
खेवनहार — ملاح
ख्याति — شہرت
ख्याति नामा — مشہور-نامور

ग

गंड — رخسار-کنپٹی
गंध — بو-مہک
गंभीर — سنجیدہ-اہم-مشکل
गगन — آسمان
गगन चर — طائر-سیارہ فلک سیر
गगन चुम्बी — فلک بوس
गगन भेदी — فلک شگاف
गठन — ساخت-ترکیب
गढ़ — قلعہ
गण — مصاحب-ذات-طبقہ-عوام
गणतंत्र राज्य — نمائندہ حکومت جمہوری حکومت
गणन वाद — دعویٰ حساب فہمی
गणना — شمار-حساب-اکاؤنٹ
गणना परीक्षा — آڈٹ-محاسبہ
गणना पूर्ति — کورم-تکمیل نصاب
गणक — اکاؤنٹنٹ-محاسب منیم
गणिका — طوائف
गणित — حساب-ہندسہ
गणितकार — منیم

गणित शास्त्र — علم هندسه ریاضی نجوم
गणितज्ञ — ریاضی دان-نجومی
गण्य — ممتاز-معزز
गत — سابق-گذشته-حالت
गतांक — گذشته نمبر
गति — طریقه رفتار-حالت وسیله-کوشش
गति अवरोध — ڈیڈلاک-جمود
गतिमान, गतिशील — متحرک باحرکت
गतिविधि — نقل و حرکت
गद्‌ गद्‌ — شادان-فرحان
गदा — ایک هتهیار-گرز
गद्य — نثر
गमन — جانا-سواری-جماع-راه
गमन पत्र — چالان
गरल — زهر
गरल धर — سانپ
गरिमा — عظمت وشان-فخر غرور
गरिष्ठ — بهاری.ثقیل
गरुड़ — ایک پرنده
गर्जन — گرج-رعد
गर्त्त — گڈها غار
गर्भ — حمل
गर्भपात, गर्भस्राव — اسقاط حمل

गर्भाधान — استقرار حمل
गर्भाशय — رحم-بچه دانی
गर्भवती, गर्भिणी — حامله
गर्व — ناز غرور-فخر
गर्विक, गर्विष्ठ, गर्वी — مغرور
गल्प — فسانه-سخن سازی
गवेषणा — ریسرچ-تحقیق و جستجو
गहन — دشوار گذار-اتهاه گهنا-ضد
गह्वर — غار-جنگل-دشوار گذار مقام
गांभीर्य — اهمیت
गात, गात्र — عضو
गाथा — منظوم فسانه
गाध — جگه-ته-حرص-کنارا
गायक — گانے والا-مغنی
गायन — گانا-نغمه
गिरि — پهاڑ
गुंजार — گونج
गुटका — چهوٹے سائز کی کتاب
गुण — خاصیت-تاثیر-وصف خوبی-فائده
गुणकर, गुणकारक — مفید-فائده مند
गुणवान, गुणी — خوبی والا-باهنر

गुणग्राहक, गुणग्राही — قدرداں
गुणज्ञता — قدر شناسي
गुणा — ضرب دينا
गुदा — مقعد-مخرج براز
गुदा मैथुन — اغلام
गुप्त — پوشيده-مخفي
गुप्तचर — جاسوس-خفيه پوليس
गुप्तचर विभाग — محكمه جاسوسي
गुप्तदान — پوشيده خيرات
गुफा — غار
गुरु — مرشد-استاد-آچاريه
ثقيل الهضم
गुरुआघात — ضرب شديد
गुरुकुल — ويد كي تعليم و تربيت كي جگه
गुरुजन — مشائخ-محترم-بزرگ
गुरुता — عظمت-اهميت-بڑائي
ثقالت
गुरुत्व — مشيخت-عظمت-
بزرگي
गुरुवार — جمعرات-پنجشنبه
गूढ़ — مشكل-پيچيده-مخفي
गूढ़ पत्र — پهيلي
गृह — گهر-خانه-اداره

गृहउद्योग — گهريلو-صنعت
गृहणी — بيوي-گهر كي مالكه
गृहमंत्री — وزير امور داخله
गृहविचयन — خانه تلاشي
गृहविभाग — هوم ڈيپارٹ
محكمه امور داخله
गो — گائے-حاسه-شعاع
بجاي-زمين-آنكهه
آواز-سمت-ماں-بكري
زبان
गोचर — چراگاه-حواس وقوى سے
محسوس هونے لائق-ظاهر
गोत्र — بهائي-خاندان-اولاد-نام
गोधुली — صبح و شام كا دهندلكا
गोप, गोपी — اهير
गोपन — پوشيدگي-حفاظت
गोपनीय — پوشيدني-قابل اخفا
गोलाकार — مدور-گول
गोलार्द्ध — نصف دائره-زمين كا
نصف حصه
गोवध — گاو كشي
गोष्ठी — مجلس-گفت و شنيد
خاندان
गौण — معمولي-غير ممتاز
गौरव — عزت و احترام-عظمت
و بزرگي
ग्रन्थ — كتاب-تصنيف

ग्रन्थकार	مصنف
ग्रन्थन	تصنیف-ترتیب-پرونا
ग्रन्थालय	دارالتصنیف-کتب خانہ
ग्रन्थि	گرہ-بندش-مایا جال
ग्रसन	نگلنا-عقوبت
ग्रसित, ग्रस्त	مبتلا-ماخوذ
ग्रह	سیارہ-سورج وغیرہ
ग्रहण	گہن-قبول-حصول ایجاب
ग्रहणीय	قابل قبول-قابل سماعت
ग्रहदशा	بدبختی-بدحالی سیاروں کی حالت
ग्रहीत	پکڑا ہوا-ماخوذ
ग्राम	گاوں-دیہات
ग्राम औषधालय	دیہاتی ہسپتال
ग्राम परिषद्	دیہاتی بورڈ
ग्रामलेखक, ग्रामणी	مکھیا
ग्रामोत्थान, ग्रामोद्धार	ترقی-دیہات
ग्राम्य, ग्रामीण	دیہاتی
ग्रामीण निर्वाचन क्षेत्र	دیہاتی حلقۂ انتخاب
ग्रास	لقمہ
ग्राह	گھڑیال-پکڑنا-علم
ग्राहक	خریدار
ग्राह्य	قابل قبول
ग्रीवा	گردن
ग्रीष्म	گرمی
ग्लान	مریض-درماندہ-کمزور
ग्लानि	ندامت-پشیمانی افسردگی

घ

घट	گھڑا-جسم
घटना	واقعہ-واردات
घटक	گھڑا-دلال-مبلغ
घटनास्थल	جائے واقعہ
घटिका	گھڑی
घटित	رچا ہوا
घटी	گھڑی-سزا
घन	گھنٹہ-بادل-گھنا-کافور
घनिष्ट	گہرا-گاڑھا
घर्षण	رگڑ
घातक	مہلک
घृणा	نفرت
घृणित	نفرت انگیز
घृत	گھی
घोष	نقارہ-گرج
घोषणा	اعلان-پکار-منادی
घोषणा पत्र	اعلان نامہ
घोषित	مشتہر-مطلع
घ्राण	ناک-قوت شامہ

ङ---(یہ حرف نون غنہ کے لئے استعمال ہوتا ہے)

च

चंचल شوخ-بے باک-بے قرار
चंचु چونچ
चंड طاقتور-تیز-سخت
चंद्र چاند-کافور-پانی-سونا
चंपक چمپا
चक्र چکر-پہیہ-بھنور
चक्रवात بگولہ
चक्रव्यूह فوج کی مدور صف
चक्रवर्ती شہنشاہ عالم
चक्राकार گول-دائرہ نما
चक्षु آنکھ
चतुर्थ چوتھا
चतुर्दिक چاروں طرف
चतुष्कोण چوکور
चतुष्पथ چوراہہ
चतुष्पद چوپایہ
चतुःसीमा حدود اربعہ
चपल شوخ-چنچل
चपला بجلی-شوخ عورت
चमत्कार کرشمہ-عجوبہ-شعبدہ
चमत्कृत متعجب-حیرت زدہ
चयन, جمع کرنا-انتخاب
चयनिका گلدستہ انتخاب
चर متحرک-جاسوس-پیامی
चरण قدم
चरम انتہا-آخری
चरमोन्नति انتہائی عروج
चराचर متحرک غیر متحرک
चरित्र اخلاق-کردار-کیریکٹر
चरित्र चित्रण کردار نگاری
चरित्र पंजी کیریکٹر رول-چال چلن کا رجسٹر
चरित्र बन्ध مچلکہ
चरित्रवान نیک چلن
चरित्रहीन بدچلن
चर्म چمڑا
चर्य्या کام کاج-روزی-خدمت گذاری-کردار
चर्य्या पुस्तक ڈائری بک
चर्य्या लेख ڈائریسنگ
चर्य्या लिपिक ڈائری نویس
चर्वण چبانا
चरितार्थ کامیاب
चल متحرک-منقولہ
चल चिकित्सालय چلتے پھرتے ہسپتال
चल पत्र کرنسی-نوٹ
चल सम्पत्ति جائداد منقولہ
चाक्षुष साक्षी چشم دید گواہ
चाटुकारिता خوشامد

चातक	پپیہا
चातुर्य्य	چالاکي
चारित्र्य	اخلاق-کردار
चारी	عمل کرنے والا-چلنے والا
चारु	حسین
चाव	شوق-امنگ-خواهش
चिंतन, चिंतना	غور و فکر
चिंतनीय	غور و فکر کے لائق
चिंता	تشویش-فکر
चिंताकुल, चिंतातुर	فکرزده
चिंताधारा	سلسله فکر-تردد
चिंतित	فکر مند
चिकित्सक	ڈاکٹر-معالج
चिकित्सक प्रमाणक	میڈیکل سارٹیفکٹ
चिकित्सा	علاج
चिकित्सालय	هسپتال شفاخانه
चिकित्सावकाश	میڈیکل چھٹی-رخصت معالجه
चिकित्सिका	لیڈي ڈاکٹر
चिट	سلپ
चित्त	طبیعت-دل
चित्त विभ्रम	ششدر هو جانا-دیوانگي
चित्तवृत्ति	قلبي کیفیت
चित्र	تصویر
चित्रकला	مصوري
चित्रकार	مصور
चित्रकाव्य	تشبیهاتي نظم
चित्रपट	پرده تصویر-فلم
चित्रविचित्र	رنگارنگ-منقش
चित्रित	مصور-رنگین-منقش
चिन्ह	علامت-نشان
चिन्हित	نشان زده
चिबुक	ٹھڈي
चिरंजीव	طویل العمر
चिरंतन	قدیم
चिर	قدیمي-دیرینه
चिरकाल	قدیم زمانه
चिरस्थाई	مستقل-دائمي
चिरस्मरणीय	بهت دنوں تک یاد رکھنے کے لائق
चिरपरिचित	قدیم شناسا
चिरायु	طویل العمر
चीत्कार	چیخ
चीटिका	سلپ-رقعه
चुकता	بے باق
चुंबन	بوسه
चुनाव	انتخاب
चुनौती	الٹي میٹم-للکار-چیلنج
चूण	حد-چوٹي

चूड़ांत	انتہائی حد-بہت زیادہ
चूर्ण	سفوف
चूर्ण विचूर्ण	ریزہ ریزہ
चेतन	حیوان-انسان-خدا
चेतना	شعور-عقل-یاد-ہوش
चेतावनी	انتباہ-تہدید
चेष्टा	کوشش
चैतन्य	علم-فطرت-خدا-باشعور
च्युत	ٹپکا ہوا-بگڑا ہوا معزول

छ

छंद	بحر-نظم-فریب-بندش
छंदो बद्ध	منظوم
छटा	بجلی-روشنی-ادا-جھلک-آرائش
छत्र	چنور-چھتری
छत्र पति	راجہ
छद्म	پوشیدگی
छद्म वेश	فریب دہی-مصنوعی وضع
छल	فریب
छवि	رونق-زینت-حسن
छात्र	طالب علم
छात्रालय	دارالطلبہ-ہوسٹل-بورڈنگ ہاؤس
छात्रवृत्ति	تعلیمی وظیفہ
छिद्र	عیب-سوراخ
छिद्रान्वेषण	عیب بینی-عیب چینی
छिन्न	ٹکڑا-پارہ
छिन्न भिन्न	پارہ پارہ
छोर	حد-کنارہ
छोह	پیار-محبت

ज

जंगम	متحرک-منقولہ
जंगम संपत्ति	جائداد منقولہ
जंघा	ران
जंतु	جانور
जघन्य	ذلیل-کمینہ
जटिल	مشکل
जठराग्नि	بھوک-پیٹ کی آگ
जड़	جامد-احمق-نادان-حماقت-بنیاد-سبب-لاشعور
जड़ता	جمود-بیوقوفی
जन	عوام-رعایا-پیرو-لوگ
जनक	والد-خالق-پیدا کرنے والا
जन गणना	مردم شماری
जन चिकित्साध्यक्ष	سول-سرجن
जननी	ماں
जन निर्माण विभाग	محکمہ تعمیرات عامہ
जन पद	عوام الناس

जनपद न्यायालय میونسپل عدالت

जनपद प्रविधि میونسپل لاء

जनपद सभा भवन میونسپل بورڈ بلڈنگ

जनमर्यादा دنیاوی سلوک برتاو

जनमत رائے عامہ-پبلک رائے

जन रव افواہ

जन वाद
जन तंत्र
जनराज्य } جمہوریت

जन विभाग پبلک ڈپارٹمنٹ

जनश्रुति افواہ

जनशक्ति عوامی طاقت

जन संख्या آبادی

जन संपर्क विभाग پبلک انسٹرکشن ڈپارٹ-محکمہ رابطہ عوام

जन सेवक پبلک ملازم

जनित مخلوق-پیدا شدہ

जन्म تخلیق-پیدائش

जन्म दिवस یوم ولادت-سالگرہ

जन्म पंजी رجسٹر پیدائش

जन्म भूमि جائے پیدائش وطن

जन्म मरण परिसंख्यान اعداد وشمار فوتی پیدائش

जन्म मरण,
कणिक } مکرر فوتی پیدائش

जय فتح-جیت

जयन्ती سالگرہ-تقریب-ولادت

जयपत्र ڈگری

जयपत्र धारी ڈگری دار

जर्जर بوڑھا-فرسودہ

जलचर آبی جانور

जलद بادل

जलज کنول

जलधर بادل

जलधि سمندر

जलपान ناشتہ

जलपोत سمندری جہاز

जल प्रपात آبشار

जलमग्न غرقاب

जलावतरण, { کوئی چیز پانی میں اتارنا

जलावर्त بھنور

जलाशय آبی مرکز

जल विद्युत آبی بجلی

जल वायु परिवर्तन تبدیل آب و ہوا

जल सेना سمندری فوج

जल्प بکواس

जल्पना — ڈینگ مارنا
जागरण — جاگنا-بیداري
जागरित — بیداري
जागरुक / जाग्रत — باشعور-بیدار
जागरुप — عیاں-واضح
जागृति — بیداري
जातक — بچہ-بھکاري
जाति — قوم-نسل-طبقہ-برادري
जाति च्युत — برادري سے خارج
जाति वाचक संज्ञा — اسم نکرہ
जामिनी — رات
जाह्नवी — گنگا
जिज्ञासा — استفسار
जिज्ञासु — علم کي جستجو کرنے والا-متجسس
जिति — فتح
जितेन्द्रिय — نفس پر قابو حاصل کرنے والا
जिलाधीश — کلکٹر
जिह्वा — زبان
जीर्ण — پرانا-بوڑھا-فرسودہ
जीवन चरित्र — سوانح عمري
जीवन व्यवस्था — نظام-زندگي
जीवनी — سوانح حیات
जीविका — روزي-معاش
जीवित — زندہ

ज्ञात — معلوم
ज्ञाता — عالم
ज्ञातव्य / ज्ञान गम्य / ज्ञेय — جاننے کے لایق
ज्ञान — علم-دانائي
ज्ञाननेत्र — چشم بصیرت
ज्ञान वान — دانا-عالم
ज्येष्ठ — بڑا-بڑا بھائي
ज्योति — اجالا-روشني-نظر
ज्योतिर्मय — روشن-درخشان
ज्योतस्ना — چاندني
ज्वर — بخار
ज्वलंत — واضح-روشن
ज्वाला — لپٹ-آگ-شعلہ

झ

झंझा वात — تیز ہوا-آندھي
झंडाभिवादन — تکریم پرچم

ञ

(یہ صرف نون غنہ کے لئے استعمال کیا جاتا ھے)

ट

टंक — سکہ
टंक शाला — ٹکسال گھر
टंकक — ٹائپسٹ

टंकन — ٹایپ رایٹنگ

टंकन यंत्र — ٹایپ رایٹر

टिप्पणी — ادارتی نوٹ

टीकक — ٹیکہ لگانے والا

نوٹ-حروف ठ ठ ड ढ ण سے ایسے الفاظ نہیں آتے جن کے اردو معنی دینے کی ضرورت ہو

त

तंत्र — گروہ-سوت-ثبوت-کام-سبب-نظم حکومت-

तन्द्रा — اونگھ-جھپکی-

तट — قریب-ساحل-

तटवर्ती — ساحلی-

तटस्थ — غیر جانبدار-الگ قریبی

तड़ित — بجلی

तत्काल — اسی وقت-فوراً

तत्कालीन — اس وقت کا

तत्कालिक — موجودہ زمانے کا

तत्कालिक-भुगतान-पत्र — پرونوٹ رقعہ عندالطب

तत्क्षण — فوراً-اسی وقت

तत्व — حقیقت-علت کائنات-عناصر اربعہ-خلاصہ-خدا

तत्वज्ञान — علم الحقائق

तत्वदर्शी — حقائق اشیاء کا ماہر

तत्व विद् — عالم عضویات-خدا

तत्वशास्त्र — علم فلسفہ

तत्वाधान — اهتمام-نگرانی

तत्पर — آمادہ-مستعد

तत्परता — مستعدی-مہارت

तत्सम — سنسکرت کے وہ الفاظ جو صحیح صورت میں مستعمل ہیں

तत्संबन्धी — اس سے متعلق

तथा — اور-اسی طرح

तथाकथित — نام-نہاد برائے نام

तथापि — تاہم

तथ्य — حقیقت

तथ्यान्वेषण समिति — تحقیقاتی کمیٹی

तथैव — اسی طرح

तद्विषयक — حسب موضوع

तदन्तर — بعدازاں

तदाकार — اسی شکل کا

तदनुसार, तदनुकूल तदनुरूप — اس کے مطابق

तदपि — تب بھی

तदुपरांत — اس کے بعد

तद्भव — سنسکرت کے وہ الفاظ جو بگڑی صورت میں مستعمل ہیں

तद्यपि — تب بھی-تاہم

तन्मय — محو-یکسو-منہمک
तन्मयता — محویت-یکسوئی
तप — ریاضت
तपस्या — ریاضت-عبادت
तपस्वी — عابد-مرتاض-ریاضتی
तपोभूमि — عبادت و ریاضت کی جگہ
तम — تاریکی
तमस — تاریکی-گناہ-شہر
तमिस्रा — تاریک
तमोगुणी — شریر-کمینہ-فاسق فاجر-بدخو
तरण — پار کرنا-نجات جنت
तरणि — سورج-کشتی
तरल — رقیق-بے قرار
तरु — درخت
तरुपालन — باغبانی
तरुरोपण — درخت لگانا
तरुण — نوجوان
तरुणी — دوشیزہ
तर्क — دلیل
तर्क संगत — مدلل
तर्क-शास्त्र — علم منطق
तर्कवितर्क — بحث-مباحثہ غور و فکر
तल — سطح-پانی کے نیچے کی زمین

ताण्डवनृत्य — شیطانی رقص
तात्कालिक — فوری
तात्पर्य — مقصد-الحاصل الغرض
तात्विक तथ्य — بنیادی حقیقت
तात्विक सिद्धांत — بنیادی اصول
ताप — حرارت
तापमान — ٹمپریچر-درجہ حرارت
तापमानयंत्र — تھرمامیٹر-آلہ مقیاس الحرارت
तारतम्य — ترتیب-کم و بیش
तारण — مچلکہ
तार्किक — منطقی
तालिका — مسل-اعداد وشمار فہرست-کنجی
तिथि — تاریخ
तिथिक्रम — تاریخ وار
तिमिर — تاریک
तिरस्कृत — ملعون-مردود-ذلیل
तिरस्कार — لعنت-پھٹکار
तिलक — ٹیکہ-شادی کی ایک رسم-ممتاز-شخص
तिलांजलि — تل کی انجلی مراد ختم کرنا چھوڑنا

तीक्ष्ण — تیز
तीव्र — شدید-نہایت-تیز
तुच्छ — ہیچ-حقیر
तुरंग — گھوڑا
तुल्य — برابر-مثل
तुषार — برف-ٹھنڈ
तुष्ट — خوش-رضامند-مطمئن
तृण — گھاس-تنکا
तृतीय — تیسرا
तृप्त — سیر-مطمئن-خوش
तृषा — پیاس
तृष्णा — پیاس-شدید خواہش
तेज — رعب-جلال-وقار
तेजस्वी — بارعب-پرجلال
तोरण — محل یا شہر کا باہری پھاٹک
त्याग — ایثار-ترک کرنا-خیرات
त्याग-पत्र — استعفیٰ
त्याज्य — متروک-قابل ترک
त्रय — تین
त्रयमासिक — سہ ماہی
त्रसित — خوفزدہ-ستم رسیدہ
त्राण — حفاظت
त्राता — محافظ
त्रास — تکلیف-ڈر
त्राहि — الامان
त्रिक — مثلث
त्रिकोण — مثلث
त्रिशूल — ایک اسلحہ-قدرتی جسمانی اور دنیاوی تکلیف
त्रुटि — نقص-بھول-غلطی
त्वचा — جلد-چمڑا-کھال

थ

थल — زمین-خشکی-جگہ
थल-चर — خشکی پر رہنے والے جانور
थाती — امانت-پس انداز مال

نوٹ: اس حرف سے ایسے الفاظ کم آتے ہیں جن کا لغت میں دیا جانا ضروری ہو

द

दंड — سزا-جرمانہ
दंड विधान — قانون تعزیر
दंत कथा — سنے سنائے قصے
दंपति — بیوی-شوہر-زوجین
दंभ — جھوٹی شان-تکبر
दक्ष — ماہر-قابل-دانا
दग्ध — جلا ہوا
दत्तक — متبنیٰ-گود لیا ہوا
दत्तचित्त — محو-منہمک
दया मय — رحیم-مہربان
दया शील — رحیم-مہربان

दर — نرخ-شرح
दरिद्र — مفلس-نادار
दर्प — غرور-تکبر
दर्पण — آئینہ
दर्शक — تماشائی-دیکھنے والا
दर्शन शास्त्र — علم فلسفہ
दर्शनीय — قابل دید
दल — فرقہ-گروہ-پارٹی
दलगत — فرقہ وارانہ-گروہی
दलन — دلنا-کچلنا
दलित — پامال-برباد
दशा — حالت-کیفیت
दशाहीन — بدحال
दान पत्र — عطا یا نامہ
दानव — راکچھس
दानशील — سخی-فیاض
दानादेश — پے منٹ آرڈر
दाम्पत्य — ازدواجی
दायक — دینے والا
दामिनी — بجلی
दायित्व — ذمہ داری-جوابدہی
दायित्वपूर्ण — ذمہ دارانہ
दाण्डिक — تعزیراتی
दाण्डिक आरक्षिक — تعزیراتی پولیس
दारुण — شدید-خوفناک
दार्शनिक — فلسفی-حقائق داں

दासत्व, दासता — غلامی
दाह क्रिया — مردہ جلانا
दिग्दर्शन — مطالعہ-تعارف / رہنمائی
दिग्विजय — ممالک کا فتح کرنے والا
दिन चर्य्या — روزنامچہ-معمولات
दिनेश — سورج
दिनातीत — ایام گذشتہ
दिवस — دن
दिवाकर — سورج
दिव्य — فردوسی-ملکوتی / روشن-درخشاں
दिशा — سمت-طرف
दीक्षा — ہدایت-نصیحت تلقین
दीक्षांत समारोह — جلسہ تقسیم اسناد
दीक्षांत भाषण — تقریر تقسیم اسناد
दीन — نادار-مفلس
दीन बन्धु — غریب پرور-مددگار
दीप — چراغ
दीपमालिका — دیوالی-چراغاں
दीपावली — چراغاں
दीप शिखा — چراغ کی لو
दीप्त — روشن
दीर्घ — طویل
दीर्घ कालीन ऋणपत्र — طویل المیعاد دستاویز

दीर्घायु	طویل العمر
दुख प्रद	تکلیف دہ
दुख दायक	اذیت دہ
दुग्धशाला	دودہ خانہ
दुःशील	بدطینت
दुःसाध्य	دشوار
दुःसाहस	جرات بے جا-جسارت
दुविधा	پس و پیش
दुराग्रह	ضد-اصرار
दुराचरण	بدچلن-بدکردار
दुराचार	بدکرداری
दुरात्मा	بدنفس-بدطینت
दुराशय	بدنیت
दुरुत्साहन	اشتعال دلانا
दुरुपयोग	ناجائز استعمال
दुर्ग	قلعہ
दुर्गपाल	حاکم قلعہ
दुर्गम	دشوارگذار
दुर्गुण	بری خاصیت-بری خصلت
दुर्घटना	حادثہ-افتادبد
दुर्जन	شریر آدمی
दुर्दम्य	شدید-زورآور
दुर्दमनीय	سخت زورآور
दुर्बल	کمزور
दुर्बोध	عسیرالفہم
दुर्भाग्य	بدقسمتی

दुर्भावना	اندیشہ-تردد
दुर्भिक्ष	قحط
दुर्लभ	عسیرالحصول
दुर्वचन	بد کلامی
दुर्व्यवस्था	بدنظمی-بے ضابطگی
दुर्व्यवहार	بدسلوکی-بداخلاقی
दुर्व्यसन	بدکرداری-بدخوئی
दुश्चरित्र	بدچلن-بدکردار
दुष्कर्म	گناہ-بدکاری
दुष्ट	شریر-بدمعاش
दुहिता	لڑکی-دوشیزہ
दूत	پیغام رساں-سفیر
दूतावास	سفارت خانہ
दूरदर्शक यंत्र	آلہ دوربین
दूरदर्शी	دور اندیش
दूषित	عیب دار-خراب
दृढ़	مستحکم
दृढ़ता	استحکام-استقامت
दृश्य	منظر
दृष्टांत	مثال
दृष्टि	بصارت-نگاہ
दृष्टिकोण	زاویہ نظر
दृष्टिविन्दु	نقطہ نظر
दृष्टिगत	نظر آنیوالا
दृष्टिगोचर	جونظرآسکے
दृष्टिपात	نگاہ ڈالنا-دیکھنا

देदीप्यमान	روشن-درخشاں
देय	واجب الادا
देया देश	حکم ادائگی
देवदूत	فرشتہ-پیغمبر-آگ
देश	ملک
देशद्रोही	وطن کا باغی
देशभक्त	وطن کا وفادار
देशान्तर	غیر ملک
देशाटन्	سیروسیاحت
देहान्त	انتقال-وفات
दैनिक	روزانہ-یومیہ
दैनिक अधिदेय	ڈیلی الاونس
दैनिकी दैनन्दिनी	روزنامچہ-ڈائری
दैन्य	افلاس
दैव	قسمت-خالق-آسمان
दैव-योग	غیبی تائید-اتفاقیہ
दैवात्	ناگہانی-اتفاقی
दैहिक	جسمانی
दोष	الزام-عیب-نقص-قصور
दोषमुक्त	رہا-بری الجرم
दोषारोपण	الزام دہی
द्योतक	ظاہر کرنے والا-واضح کنندہ
द्यूत क्रीड़ा	قمار-جوا
द्यूत शाला	قمار خانہ
द्यूत सभिक	نگران قمار خانہ
दौर्बल्य	کمزوری
दौत्य संबन्ध	سفارتی تعلق
द्रव	رقیق
द्रवी-भूत	گھلا ہوا-رحیم رقیق القلب
द्रव्य	چیز-سامان-مال و دولت
द्रव्यादेश	منی آرڈر
द्रष्टा	دیکھنے والا
द्रुत	تیز رفتار
द्रोह	دشمنی-بغاوت
द्वेष	عداوت-دشمنی
द्वन्द्व	حریف-زوج-مقابل
द्वारा	ذریعہ-وسیلہ
द्विकर्मक	فعل بدومفعول
द्वितक	ڈبلی کیٹ
द्वितीय	دوسرا
द्विधा	پس و پیش
द्वीप	جزیرہ
द्वीपसमूह	مجمع الجزائر
द्वेष	رشک و حسد-دشمنی
द्वै	دو

ध

धन	دولت-رقم
धन राशि	رقم
धनवान, धनाढ्य धनिक, धनी	دولتمند
धनिक-वर्ग	دولتمند طبقہ
धन्य	کامیاب-مبارک

धन्य-वाद	شکریہ - مرحبا - مبارکباد
धमनी	شریان - رگ
धरा	زمین
धरणी, धरती	زمین
धरातल	زمین کی سطح
धरोहर	امانت
धर्म	مذہب - دین - فرض - نیک عمل - نیکی
धर्मग्रंथ	مذہبی کتاب
धर्मध्वज	ریاکار - دینداری کی نمائش کرنے والا
धर्मनिष्ठ	دیندار - فرض شناس
धर्म नियमित स्वदेश प्रत्याग	ہجرت
धर्म-पत्नी	بیوی
धर्म-युद्ध	جہاد - مذہبی جنگ
धर्म-शास्त्र	شریعت - مذہبی قوانین
धर्मार्थ	مذہب کے لئے - دیندارانہ
धर्मोपदेश	دینی وعظ
धर्ष	بے صبری - نامردی - عصمت دری - دباؤ
धर्षण	گستاخی - نافرمانی - توہین - حملہ - نسوانیت
धवल	سفید - حسین - دلکش
धातु	معدنی اشیاء - مصدر - اصل - نطفہ - مادہ
धात्री	ماں - گنگا - گائے - زمین - آنولہ
धाम	رفتار - حالت - جلال - مندر - مکان - جسم - سورگ - عالم بالا - پیدائش
धाय	دائی
धारण	اختیار کرنا - استعمال کرنا - قبول کرنا - رکھنا
धारणा	عقیدہ - بصیرت - تصور
धार्मिक	مذہبی
धारा	قانون کی دفعہ - پانی کا بہاو
धारा क्रम	سلسلہ وار
धारावाहिक	مسلسل - روان
धारी	اختیار کرنے والا
धीरता	صبر - سکون - استقلال
धुरंधर	زبردست - بزرگ
धुरी	محور
धूम्र	دھوان
धूम्रकेतु	دمدار ستارا
धूम्रपान	سگریٹ اور تمبا کو وغیرہ پینا
धूर्त्त	دغاباز - مکار
धूल-धूसरित	غبار آلود
धृष्ट	ڈھیٹ بے شرم
धेनु	گائے
धैर्य	تسکین - صبر - استقلال

ध्यान — غور و فکر-تصور-خیال
ध्येय — نصب العین-مقصد
ध्वंस — بربادی-انہدام
ध्वज — نشان-جھنڈا
ध्वजारोहण — پرچم کشائی
ध्रुव — قائم-غیر متحرک-برقرار قطب تارہ
ध्वनि — آواز-گونج
ध्वनि विक्षेपक — مایکروفون
ध्वनि विस्तारक — لاوڈاسپیکر
ध्वस्त — منہدم-تباہ شدہ

न

नक्षत्र — سیارہ
नक्षत्र लोक — سیاروں کی دنیا
नकारात्मक — انکاری-منفی
नख — ناخن
नगण्य — حقیر-ذلیل-چھوٹا-مردہ
नगर — شہر-سٹی-سیول
नगरक्षेत्र — میونسپل ایریا
नगर,निगम — میونسپل کارپوریشن
नगर प्रशासन विभाग — شعبہ بلدیات
नगर पालिका — میونسپلٹی
नगर पार्षद — میونسپل کمشنر
नगर रथ्यायान — میونسپل ٹرام وے
नगर सभा — میونسپلٹی
नगर समिति — میونسپل کمیٹی
नगरांत सभा भवन — ضلع بورڈ بلڈنگ
नगरी — ٹاون-قصبہ
नगरी क्षेत्र — ٹاون ایریا
नग्न — برہنہ-ننگا
नट — ایکٹر
नटी — ایکٹرس-رقاصہ
नटखट — شریر-مفسد-شوخ
नटवर — چیف ایکٹر
नत — جھکا ہوا
नत नयन — نگوں چشم
नत मस्तक — نگوں سر
नत्थी — مسل
नपुंसक — نامرد-بزدل
नपुंसकता — نامردی-بزدلی
नभ — آسمان
नभचर — بادل-پرند-ہوا
नमस्कार — تسلیم-آداب
नमस्ते — سلام کرنے کا کلمہ تسلیم
नम्र — منکسر-نرم خو
नम्रता — عاجزی-انکسار-نرم خوئی
नय — نرم دلی-محبت

नयन — آنکھ
नयन गोचर — دکھائي دينے والا
नय शील — نرم-ملتجي
नर — انسان-آدمي-لوگ
नरक — دوزخ
नरपति — راجہ-بادشاہ
नर पिशाच — انسان نما شيطان
नर पशु — انسان نما حيوان
नरमेध — انسانون کا قتل-وہ يگيہ جس مين انسانون کي قرباني دي جاتي تھي
नर लोक — عالم بشري
नर हत्या — قتل انساني
नर्त्तकी — رقاصہ
नर्त्तन — رقص-ناچ
नर्त्तन शाला — رقص گاہ
नव — جديد-نيا
नव निर्माण — تعمير جديد
नव नीत — مکھن
नव युवक — نوجوان
नव यौवना — دوشيزہ
नवल — نيا-نوجوان-حسين
नवला — دوشيزہ
नव वर्ष — سال نو
नव शक्ति — نئی طاقت
नवार्जित — جديد الحصول
नवागत — نووارد

नवाविष्कृत — نوايجاد
नवीन — نيا-جديد
नवोदित — نوطلوع
नव्य — نيا
नश्वर — فانی
नष्ट — برباد
नष्ट भ्रष्ट — تباہ و برباد
नागर — شہری-بلديہ-ميونسپل
नागर क्षेत्र — ميونسپل حلقہ / ميونسپل ايريا
नागर परिषद — ميونسپل بورڈ
नागर परिषद उपविधि — ميونسپل بائی لا / ميونسپل تحتی قانون
नागर परिषद बंध — ميونسپل بانڈ
नागर परिषद विधान — ميونسپل ايکٹ
नागर परिषद स्थपति — ميونسپل انجينئر
नागर पार्षद — ميونسپل کمشنر
नागर युद्ध — خانہ جنگي-سول وار
नागरविवाह — قانوني شادي-سول ميرج
नागरिक — شہري-متمدن
नागरिकता — شہريت مدنيت
नागरिकवाद — دعوی-شہريت

नागरिकशास्त्र	علم تمدن- سوکس
नाटक	ڈرامہ-تمثیل
नाटक शाला	ڈرامہ گھر
नाट्य	اداکاری-تمثیل
नाट्य कार	ڈرامہ نگار
नाट्य शास्त्र	فن ڈرامہ
नाड़ी	نبض
नाथ	شوہر-مالک
नाद	آواز
नाद सौंदर्य	خوش آوازی
नाना	مختلف-کئی قسم کا
नामक	مسمی-نامی
नामकरण	رسم تسمیہ-نام رکھنا
नाम निर्देशन	نام زدگی
नाम निवेश नाम प्रवेश	اندراج نام داخل خارج
नामपट्ट	سائن بورڈ
नाम रहित नाम विरहित	گمنام
नामांक	رول نمبر
नामांकन	اندراج نام-نامزدگی
नामांतरण	انتقال نام
नामावली	ناموں کی فہرست
नायक	لیڈر-قائد-سردار-ہیرو
नारी	عورت

नावाधिकरण	جہازرانی اڈمیرلٹی
नाविक	ملاح
नाश	تباہی-بربادی-اتلاف ہلاکت
नाश कारी	تباہ کن
नाशवान	فانی
नासिका	ناک
नास्तिक	دہریہ-ملحد-کافر منکر خدا
नास्तिक वाद नास्तिकता नास्तिक्य	دہریت الحاد نیچریت
नाहर	شیر
निन्दा	شکایت-مذمت
निन्दात्मक लेख	عبارت تہمت آمیز
निन्दनीय	قابل شکایت لائق مذمت
निन्दित	معیوب-مذموم
निम्ब	نیم
निःकाम	بے خواہش شخص
निःकपट	راستباز-دغا فریب نہ کرنے والا
निःपाप	بے گناہ-بے قصور
निःशंक	بے خوف-نڈر
निःशब्द	خاموش-پرسکون
निःश्वास	سانس

नि:संकोच — بے جھجک۔ بے تامل
नि:संतान — بے اولاد۔لاولد
नि:संदेह — بے شبہ
नि:शुल्क — مفت۔بلافیس
नि:शुल्क शिक्षा — مفت تعلیم
नि:सार — بے اصل۔بے حقیقت
नि:सीम — بے حد
नि:स्पंद — بے حس و حرکت
नि:स्पृह — بے غرض۔بے رغبت
नि:स्वार्थ — بے غرض
निसृति — روانگی
निकट — قریب۔پاس
निकटवर्ती, निकटस्थ — قریبی
निकर, निकाय — جمعیت۔غول، خزانہ۔رقم
निकराभियोग — اجتماعی جرم
निकुन्ज — بیلوں سے گھرا ہوا کنج
निकृष्ट — حقیر۔ذلیل
निकृति — تحقیر۔توہین
निकेत, निकेतन — گھر۔مکان
निक्षिप्त — مرسلہ۔متروک۔جمع داخل
निक्षेप — پھینکنا۔امانت۔امانت رکھنا۔ڈپازٹ۔رہن
निक्षेपण — ڈالنا۔اجراء۔امانت

निक्षेप ग्रहीता — امانت دار
निक्षेपी — امانت دینے والا
निखिल — کل۔سب۔تمام
निगम — کارپوریشن۔راستہ۔وید
निगमकर — کارپوریشن ٹیکس
निग्रह — ضبط۔تشدد۔اذیت انسداد
निग्राह — غیض و غضب۔لعنت
निघन्टु — طبی الفاظ کی لغت
निचय — فنڈ۔گروہ۔ذخیرہ۔رقم
निचय अंतरण — منتقلی فنڈ
निज — اپنا۔خاص۔ذاتی
निज नाम — اسم ذات
निजी — ذاتی۔انفرادی۔پرسنل
निजी सहायक — پرسنل اسسٹنٹ
निठुर — سخت دل۔بے رحم
नितंब — چوتڑ۔کمر کا پچھلا حصہ
नित — روز۔ہمیشہ
नितांत — نہایت۔بہت زیادہ
नित्य — دائم و باقی۔برقرار۔روزانہ
नित्यकर्म — روزانہ کا معمول
नित्यप्रति — ہر روز
नित्यशः — روز مرہ۔ہمیشہ
निदर्शन — نظیر۔مثال
निदान — بالآخر۔اصل سبب تشخیص

निदारुण — سخت
निदेश — شرط-بندش-حکم-قربت
निद्रा — نیند
निद्रित, निद्रायमान — خوابیدہ
निधन — موت-مفلس
निधान — بنیاد-سرمایہ-مکان قیام
निधि — سرمایہ-متاع-دریا-فنڈ
निधिपाल — کسٹوڈین-محافظ جائداد
निनाद — آواز
निपट — نرا-خالی-بالکل
निपात — بربادی-زوال-موت
निपुण — ماہر-ہوشیار-تجربہ کار
निपुणता — مہارت-ہوشیاری
निबन्ध — مقالہ
निबंधक — رجسٹرار
निबंधन — رجسٹریشن-بندش انتظام
निबंधित — رجسٹری شدہ
निबद्ध — بندھا ہوا
निभृति — محصور-اٹل-پوشیدہ سنسان
निभ्रांत — بے شبہ
निमंत्रण — نوید-دعوت
निमंत्रण पत्र — دعوت نامہ
निमग्न — محو-مستغرق

निमित्त — بسلسلہ-بابت-واسطے-علامت-بنسبت
निमीलन — پلک جھپکانا
निमिष, निमेष — لمحہ-آنکھ کا جھپکنا
निम्न — نیچا-ذلیل-پست
निम्नलिखित, निम्नांकित — مندرجہ ذیل
नियंता — مقنن-منتظم
नियंत्रण — کنٹرول-نگرانی-ضابطہ
नियंत्रण अध्यक्ष — کنٹرول افسر
नियत — معین-مقررہ-محدود ساکن
नियत तिथि — تاریخ متعینہ
नियति — قسمت
नियम — اصول-قانون-ضابطہ حکم-رول
नियमबद्ध — بااصول-باضابطہ
नियमन — ریگولیشن-دستور
नियमानुसार — حسب ضابطہ
नियमावली — ضابطہ نامہ
नियुक्त — مقرر-متعین-تعینات
नियुक्ति — تقرری-تعیناتی
नियोक्ता — امپلائر-تقرر کنندہ
नियोग — مقرر کردہ کمیشن ترغیب-تقرر-حکم
नियोगी — کمشنر

नियोजन — تحریک-تعیناتی
نامزدگی-تقرر-پلاننگ

नियोजित — نامزد-متعین

निरंकुश — مطلق العنان-
نفس پرست

निरंकुश शासन — مطلق العنان
حکومت

निरन्तर — مستقل-مسلسل

निरक्षर — ناخواندہ-حروف
ناشناس

निरक्षरता — ناخواندگی-
ان پڑھ ہونا

निरति — شدید محبت-واصل ہونا

निरतिशय — حد درجے کا-خدا

निरपराध — بے قصور

निरपवाद — بے داغ-بے قصور

निरपेक्षा — حکم عدولی-بے اعتنائی

निरभिमान — بے غرور شخص

निरवद्य — بے قصور

निरसन — پھینکنا-خارج کرنا-
رد کرنا-تنسیخ

निरस्त — منسوخ-خارج-رد

निरस्त्र — غیر مسلح-بے ہتھیار

निरर्थक — لغو-بے معنی

निराकरण }
निराकृति } تردید-حملہ-
خارج کرنا-رد کرنا

राक्राम्य — کسٹم ڈیوٹی-
برآمد ٹیکس

निराकार — غیر مجسم-خدا

निरातंक — بے خوف-بے باک

निरादर — اہانت-بے عزتی-
ناقدری

निराधार — بے بنیاد-بے وسیلہ

निरानन्द — بے کیف

निरापद — محفوظ-

निरामिष — بے گوشت-گوشت
نہ کھانے والا

निरावधि पट्ट — غیر میعادی پٹہ

निरालंब }
निरावलंब } بے سہارا-
بے بنیاد

निराशा — مایوسی-قنوطیت

निराशा वादी }
निराश } یاس پسند
قنوطی

निराश्रय — بے پناہ-بے یارومددگار

निराश्रित — بے پناہ

निराहार — بھوکا-فاقہ کش

निरीक्षक — نگراں-انسپکٹر
داروغہ

निरीक्षण — نگرانی-معائنہ
انسپکشن

निरीक्षण }
अधिकारी } افسر معائنہ

निरीश्वरवादी — منکر خدا

निरीह — کس مپرس-امن پسند
غیر جانبدار-بے چارہ

निरुत्तर — لاجواب
निरुत्साह — بے حوصلہ
निरुद्ध — مسدود-ممنوع-قیدي
زیرحراست
निरुद्वेग — بے فکر-مطمئن
निरुद्यमी — نکما-بےکار
निरुपम — بے مثل
निरुपयोगी — فضول-بیکار
निरुपाय — ناچار-بے بس
निरुपेक्ष — بااعتناء-باقدر
निरूपण — فیصلہ-تعین
निरोध, निरोधन — قید-انسداد
روک ضبط
حراست
निरोधकारी उपाय — انسدادي تدبیر
निर्गमन — اجراء
निर्गम मुद्रा — رائج سکہ
निर्गुण — ہر وصف سے بالا
ہر وصف سے خالي-بیوقوف
निर्जन — سنسان-غیرآباد
निर्जीव — بے حوصلہ-کمزور-بےجان
निर्झर — آبشار
निर्णय — فیصلہ-ججمنٹ
انفصال
निर्णय ग्राहीता — ڈگري ہولڈر
निर्णयात्मक, निर्णायक — فیصلہ کن

निर्णायक मत — انفصالي ووٹ
निर्णीत — ججمنٹ-فیصل شدہ
निर्दल — غیر جانبدار
निर्दलन — پامالي
निर्दय — بے رحم
निर्दिष्ट — مقررہ
निर्देश — حکم-ہدایت-ذکر-بیان
ریفرینس
निर्देशक — ڈائریکٹر
निर्दोष — بے عیب-بے قصور
निर्दोषिता — بے قصوري-صفائي
निर्धन — مفلس-نادار
निर्धार, निर्धारण — تشخیص
تعیین-ارادہ
निर्धारित — مقرر-معین
تشخیص شدہ
निर्निमेष — ٹکٹکي باندہ کر
دیکھنا
निर्बंध — دقت-رکاوٹ-ضد-قید
निर्बल — بے طاقت-کمزور
निर्बोध — بے عقل-انجان
निर्भर — منحصر
निर्मम — بے رحم
निर्मल — خالص-صاف-ستھرا
निर्माण — تعمیر-مینوفکچرنگ
تیاري

निर्माण मंत्री	وزیر تعمیرات
निर्माता	معمار-بنانے والا
निर्मित	تعمیر شدہ-تیار کردہ ساختہ
निर्मूल	بے بنیاد-بے اصل
निर्मूलन	بیخ کنی-بربادی
निर्मोल	بے بہا۔انمول
निर्मोह	بے رحم
निर्याण	سفر-نجات-موت
निर्यात	اکسپورٹ-برآمد
निर्यात अनुमति पत्र	اکسپورٹ لائسنس
निर्यातक	اکسپورٹر
निर्यात कर	اکسپورٹ ٹیکس برآمدی محصول
निर्यात व्यापार	اکسپورٹ ٹریڈ برآمدی تجارت
निर्यात मंत्री	اکسپورٹ منسٹر وزیر برامد
निर्यात शुल्क	اکسپورٹ ڈیوٹی
निर्यास	پودوں اور درختوں سے نکلا ہوا عرق
निर्योग्यता	نااھلیت-ناقابلیت
निर्लज्ज	بے شرم
निर्लिप्त	غیر ملوث غصہ اور حسد سے پاک
निर्वहन	ڈسچارج-برخاستگی
निर्वाचन	الیکشن-انتخاب چناو
निर्वाचन अधिकारी	الیکشن ٹریبونل
निर्वाचन आयुक्त	الیکشن کمشنر
निर्वाचन क्षेत्र	حلقہ انتخاب
निर्वाचन तालिका / निर्वाचन सूची	فہرست انتخاب الیکشن لسٹ
निर्वाचन पदाधिकारी	افسر انتخاب
निर्वाचन विरोधी प्रार्थना पत्र	الیکشن پٹیشن
निर्वाचनात्मक	انتخابی
निर्वाचक	انتخاب کنندہ
निर्वाचक नामावली	الیکٹرل رول
नर्वाचक मण्डली	مجلس انتخاب کنندگان
निर्वाचक सूचि	فہرست ووٹران
निर्वाचित	منتخب
निर्वाचित अध्यक्ष	صدر منتخب
निर्वाचित सदस्य	رکن منتخب
निर्वाद	شکایت-عدول حکمی بے پروائی

निर्वासन جلاوطني - اخراج - اختتام - برآمد
निर्वाह گذارہ - خاتمہ - نبھاو - موت
निर्वाहणिक قائم مقام - نائب
निर्विकार بے عیب
निर्विघ्न بے خلل - بے روک ٹوک
निर्वृत्त مکمل - ختم
निलम्बन معطل کرنا
निवर्तन تنسیخ - مٹانا - واپسي
निवर्तित منسوخ - رد
निवारक دور کرنیوالا - روکنے والا
निवारण ازالہ - انسداد - رهائي
निवास قیام - سکونت
निवासी ساکن - سکونت پذیر
निवासस्थान جائے قیام - سکونت گاہ
निविड़ گھنا - دشوار گذار - سخت
निविष्ट داخل - یکسو - ساکن
निवृत्त ریٹائرڈ
निवृत्ति نجات - فراغت - ریٹائرڈ ہونا
निवृत्ति पुरस्कार ریٹائرڈ کرتے وقت کا انعام
निवृत्ति वेतन پینشن
निवेदन التجا - درخواست
निवेदित معروض
निवेश داخل کرنا - شادي - اندراج - گھر
निवेशित داخل - مندرج
निशा رات
निशाकर, निशापति چاند
निशाचर راکچھس - دیو
निशीथ نصف شب - رات
निश्चय عزم - فیصلہ - خیال - یقین
निश्चयकारी فیصلہ کن
निश्चयात्मक قطعي - غیر مشتبہ
निश्चल ساکن - جامد - بے حرکت
निश्चलता سکون - جمود
निश्चिंत بے فکر
निश्चित طے شدہ
निश्चेष्ट بے ہوش
निश्छल راستباز - بے دغا
निषंग ترکش
निषिद्ध ممنوع - حرام - معیوب
निषेध امتناع
निषेधाज्ञा حکم امتناعی
निषेधात्मक امتناعی
निष्कपट دغا فریب سے پاک - مخلص
निष्कर्मण्य نکما

निष्कर्ष	خلاصہ-اصل
निष्कर्शण	سرقہ بالجبر
निष्कलंक	بے عیب-بے قصور
निष्काम	پر خلوص-بے غرض
निष्कासन	بے دخلی-اخراج-معزولی
निष्कासन वाद	دعوی بے دخلی
निष्कासित	خارج
निष्क्रय	تنخواہ-معاوضہ-کرایہ-اہلیت
निष्क्रमण	اخراج
निष्क्रमणार्थी	نکالعوا-خارج
निष्कृति	بے باقی-واگذاری
निष्कृति पंजिका	رجسٹر بے باقی
निष्ठ	مشغول
निष्ठा	اختتام-فیصلہ-وفاداری-عقیدت
निष्ठा शपथ	حلف وفاداری
निष्पक्ष	غیر جانبدار-بے تعلق
निष्पक्ष साक्षी	غیر جانبدار گواہ
निष्पादन	انجام دینا-تعمیل-تکمیل-اگزکیوشن
निष्प्रभ	بے رونق-پژمردہ
निष्प्रयोजन	فضول-بے مقصد
निष्फल	بے نتیجہ
निस्तब्ध	بے حس و حرکت
निस्तब्धता	خاموشی-سکوت

निहत	ہلاک-مقتول-پھنیٔ اغوا-برباد
निहंग	اکیلا ننگا-بے شرم
निहित	پوشیدہ
नीति	اصول-تدبیر-طرز عمل-طریقہ-اخلاق
नीति घोषणापत्र	میني فیسٹو
नीतिज्ञ	مدبر-اخلاق و اصول کا ماہر
नीति शास्त्र	علم الاخلاق-علم المعاشرت
नीर	پانی
नीरद, नीरधर	بادل
नीरस	بے کیف
नीलिमा	نیلگون-سیاہی-سانولا
नीहार	کہرا
नूतन	نیا-جدید
नूतनता	جدت-نیاپن
नूपुर	پازیب
नृ	انسان-آدمی
नृत्य	رقص-ناچ
नृत्य शाला	رقص گاہ
नृत्य शास्त्र	فن رقص
नृप	راجہ
नृशंसता	بے رحمی-سنگدلی
नेता	قائد-لیڈر
नेत्र	آنکھ
नेतृत्व	لیڈری-قیادت

नेपथ्य	پس منظر-پس پردہ
नेह	محبت-عشق
नैतिक	اخلاقي-اصولي
नैपुण्य	چالاکي-دانائي مہارت
नैवेद्य	ديوتاکاچڑھاوا
नैसर्गिक	فطري-قدرتي
नोदन	ترغيب
नौंदना	رجسٹر
नौका	کشتي
नौसेना	بحري فوج
न्याय	حق-انصاف-جسٹس
न्याय अधिकार	حق سماعت
न्याय ग्राह्य सूचना	عدالتي نوٹس
न्याय दान	اڈمنسٹريشن آف جسٹس
न्याय पालिका	جوڈيشيري-عدليہ
न्याय मंत्री	وزيرعدل
न्याय याचना	استغاثہ
न्याय विभाग	شعبہ عدل
न्याय शुल्क	کورٹ فيس
न्याय संगत	قرين انصاف-عادلانہ-جائز
न्यायाधिकरण	ٹربيونل
न्यायाधिपति	جسٹس
न्यायाधीश	جج منصف
न्यायालय	عدالت-کورٹ-کچہري
न्यायालय अपमान	ہتک عدالت
न्यायालय परिव्यय	رسوم عدالت-کورٹ چارج
न्यायालय साक्षी	گواہ عدالت
न्यायिक कार्य रीति	عدالتي کارروائي
न्यायिक मुद्रांक	مہرعدالت-کورٹ اسٹامپ
न्यायिक शक्ति	جوڈيشيل پاور
न्यास	امانت اعتماد-اعتبار
न्यास धारी	امانت دار
न्यास पत्र	امانت نامہ
न्यास भंग	امانت ميں خيانت
न्यून	حقير-دني-قليل
न्यूनता	نقصان دنائت-قلت-نقص

प

पंक	کيچڑ
पंकज	کيچڑ ميں پيدا ہونے والا يعني کنول

पंक्ति — درجہ-سطر-قطار-صف
पंक्ति बद्ध — صف بستہ
पंक्ति च्युत — صف سے خارج
पंचक — پانچ کا مجموعہ
पंचभूत — عناصر خمسہ
पंचम — پانچواں-حسین-ماہر
पंचांग — جنتری-کلنڈر
पंजी — رجسٹر
पंजी कार — رجسٹرار
पंजीयन / पंजीयनांक — اندراج / رجسٹریشن
पंडित — عالم-ماہر-شاستر کا عالم
पंडु — زرد
पण्डुक — فاختہ
पंथ — راستہ-فرقہ-مذہب
पंथी — راہگیر
पक्व — پکا ہوا-پختہ
पक्वता — پختگی
पक्ष — پارٹی-فریق-حمایت / مہینہ کا نصف حصہ / تعلق-عقب
पक्षक, पक्षकार — فریق
पक्षपात — جانبداری-حمایت
पक्षसमर्थन — پیروی-وکالت
पक्षाघात — فالج
पक्षिणी — مادہ چڑیا-پورنماشی
पक्षी — چڑیا
पक्षोक्ति — بیان دعوی
पक्ष्य — موکل
पग — قدم
पट — پردہ-کواڑ-تصویر
पटल — پردہ-کواڑ-پہلو-آنکھ کا / پردہ-تہ مجموعہ
पटु — ماہر-مشاق-ہوشیار / تندرست-حسین
पटेल — نمبردار-گاؤں کا مکھیا
पट्ट — پاٹ-پردہ-تختہ-بورڈ-شہر / ریشمی کپڑا-دوپٹہ
पठन — پڑھنا-مطالعہ
पठनीय — قابل مطالعہ
पठित — پڑھا ہوا
पण — اقرار-شرط معاملہ / کرایہ-قیمت-ٹھیکہ
पण बंध — ٹھیکہ
पण बंधक — ٹھیکہ دار
पण्य — قابل خرید-سودا-روزگار
पण्यद्रव्य — خرید و فروخت کے سامان
पण्यशाला — دکان
पणाया — لین دین-تبادلہ- / ٹرانزکشن
पतन — زوال-پستی-ادبار-شکست
पतनशील — زوال پذیر-برباد
पतनोन्मुख — زوال رسیدہ

पताका	جھنڈا پرچم
पति	شوہر-مالک-خدا-استاد
पतित	کمینہ-رذیل-ناپاک
पतित्व	زوجیت
पतिधर्म	فرائض شوہری
पतिव्रता	شوہر پرست
पत्नी	بیوی
पत्तन	شہر-قصبہ-ٹاؤن
पत्तनक्षेत्र	ٹاؤن ایریا
पत्र	خط-پتہ-دستاویز-نامہ
पत्रक	نوٹ-پتہ
पत्रकार	اخبار نویس
पत्रकार सम्मेलन	پریس کانفرنس
पत्र कारिता	اخبار نویسی صحافت
पत्रचर्या	روز نامچہ خطوط
पत्रतिथि पत्रदिनांक	تاریخ خط
पत्रपेटी	لیٹربکس
पत्रपंजी	رجسٹر مراسلات
पत्रपुंज	لیٹر پیڈ
पत्र प्रतिनिधि	اخباری نمائندہ
पत्र प्रतिनिधि सम्मेलन	اخباری نمائندہ کانفرنس
पत्र प्रेषक	مرسل

पत्रबंध	فائل
पत्र बंधन	فائلنگ
पत्रमुद्रा	کرنسی نوٹ
पत्र भारक	پیپرویٹ
पत्रवाह पत्र वाहक	خطرساں، ڈاکیہ
पत्रवाहपंजी पत्रवाह पुस्तिका	پیون بک
पत्र व्यवस्थापक	پوسٹ ماسٹر
पत्र व्यवहार	خط وکتابت
पत्र संख्या	نمبر مراسلہ
पत्र संग्रह	مسل-نتھی
पत्र स्थान	ڈاک گھر
पत्रांक	نمبر خط
पत्रा	جنتری
पत्राचार	خط وکتابت
पत्रालय	ڈاک خانہ
पत्रावली	مجموعہ خطوط
पत्रिका	رسالہ-اخبار-خط
पत्री	پہاڑ-درخت-پوند-خط
पत्रीय शुल्काशय	ڈاک ٹکٹ
पथ	راستہ
पथगामी	راہگیر
पथ दर्शक पथ प्रदर्शक	قائد-رہنما-رہبر
पथिक	راہگیر-مسافر
पथ्य	مریض کی غذا

पद — فقره-جمله-عهده-قدم
گيت نجات

पद उत्सादन — عهدهسے
برخاستگي

पद उन्नति — ترقي عهده-پرموشن

पदक — ميڈل تمغه

पदचर, पदचारी — پياده پا

पदचिन्ह — نقش قدم

पदच्छेद — الفاظكي شناخت
تركيب صرفي

पदच्युत — معزول-برخاست

पदच्युति — معزولي-برخاستگي

पद त्याग — استعفیٰ

पद दलित — پامال-روندا هوا

पद न्यास — قدم ركهنا

पद परिचय — تركيب صرفى
شناخت صيغه

पदमाकर — تالاب

पद भार ग्रहण — چارج لينا
عهده سنبهالنا

पद वृद्धि — ترقي عهده

पदवी — خطاب-عهده-ڈگري

पदाक्रान्त — پامال

पदाघात — ٹهوكر مارنا

पदातिक — پياده-خادم

पदाधिकारी — افسر عهدهدار

पदाभिलाषी — اميدوار ملازمت

पदार्थ — شئے-سامان-عنصر
نعمت ماده

पदार्थवाद — ماده پرستي

पदार्थविज्ञान — علم طبيعيات
فزكس

पदार्पण — تشريف آوري-آمد

पदावली — مجموعه نظم

पदाश्रित — پناه گزين

पदिक — پيدل فوج

पदेन — ازروئے عهده

पद्धति — راه-قطار-رسم
طريقه-قانون-دستور

पद्म — كنول

पद्माकर — تالاب

पद्मिनी — كنول-تالاب-هتهني

पद्य — بحر-نظم

पद्यात्मक — منظوم

पय — دوده-پاني

पयद — بادل

पयधि — سمندر

परंतु — ليكن-مگر

परकीया — هرجائي-فاحشه

परतंत्र — غلام-محكوم

परतंत्रता — غلامي

परम — نهايت-بهترين
ممتاز
اعلیٰ-فايئل

परमआज्ञा — آخری حکم
परम धाम — سب سے بہتر مقام بہشت
परम पद — بہترین مقام-نجات
परमसत्ता — اقتدار اعلیٰ
परम सत्ताधारी — مقتدر اعلیٰ
परमावश्यक — اشد ضروری
परमाणु — ایٹم-باریک ترین ذرہ
परमार्थ — بنیادی چیز-کارخیر نیک عمل
परम्परा — روایات-رسم ورواج
परम्परागत — قدیم رسم وروایات
परम पिता — خدا-سب سے بڑا باپ
परम हंस — سنیاسیوں کی ایک قسم
परमेश्वर — خدا
पर राष्ट्र — غیر ملکی-خارجہ
पर राष्ट्र नीति — خارجہ پالیسی
पर राष्ट्र मंत्री — وزیر خارجہ
पर राष्ट्र विभाग — محکمہ خارجہ
पराकाष्ठा — آخری-حد-انتہا
पराक्रम — قوت قدرت-بہادری
पराग — پھول کا زیرہ
परांगमुख — منحرف-خلاف
पराजय — شکست-مغلوبیت

पराजित — مغلوب
पराधीन — تابع-غلام
पराभव — شکست-ادبار
पराभूत — مغلوب-تباہ
परामर्श — مشورہ-صلاح
परामर्शद / परामर्शदाता — مشیر-اڈوائزر صلاح کار
परामर्शदात्री समिति — مجلس شوریٰ اڈوائزری کمیٹی
परारब्ध — قسمت
परावर्तन — مراجعت
परावर्ती — مراجعت کنندہ
परावृत्त — واپس-واپس شدہ مفرور-تبدیل شدہ
पराश्रय — دوسرے کا سہارا
परास्त — مغلوب
पराह्न — دوپہر
परिकलक — شمار کنندہ
परिकलन — شمار کرنا
परिकलित — شمار شدہ
परिकल्पित — من گھڑت-خیالی
परिकीर्ण — حاوی-وسیع
परिक्रम — سرکل-حلقہ-دورہ
परिक्रम अधिकारी — افسر حلقہ
परिक्रम दैनिकी — دورہ ڈائری
परिक्रमण — پھیرا-طواف-دورہ
परिक्रमा — محاصرہ-احاطہ کرنا
परिख्यात — مشہور

परिग्रह	لینا-بددعا-شادي
परिग्रहण	پورے طور پر قبول کرنا
परिग्राह्य	قابل قبول
परिगृहीत	حاصل-قبول شدہ
परिचय	تعارف
परिचय पत्र	تعارفی خریطہ تعارفي کارڈ
परिचय पट्ट	سائن بورڈ-نام کي تختي
परिचर	خدمت گار
परिचर्या	خدمت گذاري تیمارداري
परिचायक	مظہر-تعارف کنندہ
परिचार	خدمت گاري
परिचारक	خدمت گار
परिचारण	خدمت گاري
परिचारिका	خادمہ
परिचालक	اشاعت کنندہ جاري کرنے والا
परिचालन	چلانا-جاري کرنا
परिचालित	شائع-جاري
परिचालित पत्र	سرکلر-گشتي مراسلہ
परिचित	متعارف-شناسا
परिच्छद	پوشاک-سایہ- سامان-وردي
परिच्छन्न	ڈھکا ھوا
परिच्छिन्न	محدود-منقسم
परिच्छेद	کتاب کا باب-حد تقسیم-شعبہ-میعاد
परिजन	خاندان-عزیز-خادم
परिजात	پیدا
परिज्ञान	کامل علم
परिज्ञात	معلوم
परिणत	تبدیل شدہ-منتقل
परिणति	تبدیلي-تنزل
परिणाम	نتیجہ
परिणामदर्शी	انجام بین
परिणाम स्वरूप	بطور نتیجہ
परिणय	شادي
परितप्त	جلا ھوا-دردمند پشیمان
परितप्ति	سوزش-تکلیف
परिताप	تپش-درد-تکلیف
परितुष्ट	خوب مطمئن
परितुष्टि	اطمینان-مسرت
परितृप्त	مطمئن-سیر
परितोष	مسرت-اطمینان
परितोषद	اطمینان دلانے والا
परित्यक्त	چھوڑا ھوا-متروک
परित्यक्त पत्नी	زوجہ مطلقہ
परित्याग	ایثار-ترک-علیحدگي
परित्याग पत्र	بازدعوی

परित्राण — تحفظ-بچاو
परिदर्शन — ترائل-نگرانی
دیکھنا-مطالعہ
परिदर्शक — سپرنٹنڈنٹ-نگراں
परिदान — واپس کرنا-لوٹانا
تبادلہ
परिधान, परिधाय — پوشاک
परिधि — حلقہ-دائرہ-سرکل
درجہ-مقررہ-راستہ
پوشاک
परिधि निरीक्षक — سرکل
انسپکٹر
परिधेय — پوشاک
परिन्यास — بازدعوی
परिपक्व — کامل-پختہ ماہر
परिपत्र — سرکلر-گشتی مراسلہ
परिपाक — پختگی
परिपाटी — رسم رواج-سلسلہ
परिपालन — پرورش پرداخت
تحفظ
परिपुष्ट — قوی-تندرست
परि पार्श्व — بازو-بغل
परिपूर्ण — مکمل-لبریز-سیر
परिपूरक — تکمیل کنندہ
لبریز کرنے والا-سیر کرنے والا-تکملہ
تتمہ
परि पूर्ति — تکمیل
परिपोषण — پرورش-نان نفقہ گزران

परिप्लव — تیرنا-سیلاب-ظلم
परिप्लुत — غرقاب-تر
परिबोधन — انتباہ-تہدید
परिभावना — فکر
परिभाषा — تشریح-اصطلاح
تعریف
परिभाषित — تعریف شدہ
مشرحہ
परिभ्रमण — حلقہ کرنا-سیاحت
بھٹکنا
परिभ्रष्ट — ذلیل-ناپاک
परिमल — خوشبو-ہوا
परिमाण — مقدار-ناپ تول-وزن
رقم-رقبہ
परिमार्जन — اچھی طرح دھونا
صفائی
परिमार्जित — منجھا ہوا-صاف
परिमित — نپا-تلا-مقررہ-معین
परिमेय — قابل پیمائش-تھوڑا
परि रक्षी — پولیس-کانسٹبل
परिरक्षी सस्थान — پولیس
اسٹیشن
परिरंभण — ہم آغوشی
परिलेख — خاکہ-تصویر-تذکرہ
رپورٹ
परिलक्षित — مقصود-پیش نظر

परिवर्जित	حرام-متروک محفوظ
परिवर्त्तक	گھومنے پھرنے چکر کھانے والا-انقلابی
परिवर्त्तन	تغیر-تبدیلی-تبادلہ
परिवर्द्धन	کامل اضافہ
परिवर्द्धित	اضافہ شدہ
परिवार	کنبہ-خاندان
परिवार जन	اہل خاندان
परिवाद	شکایت
परिवाद पत्र	شکایتی کاغذ
परिवादी	شکایت کنندہ
परिवृत्ति	احاطہ-گردش-تقلید-خاتمہ
परिवृद्धि	کامل اضافہ
परिवेश	دائرہ-حلقہ
परिवेष्टन	دائرہ-محاصرہ
परिव्राजक, परिव्राट	سنیاسی
परिव्यय	چارج-صرفہ-فیس-قیمت-معاوضہ
परिव्ययनीय	چارج ایبل
परिशिष्ट	ضمیمہ-تتمہ باقیماندہ
परिशिष्टांक	ضمیمہ نمبر
परिशीलन	بغور مطالعہ کرنا
परिशुद्ध	کامل-صحیح تر
परिशुद्धि	کامل صفائی-نجات
परिशेष	باقی-خاتمہ-ترک
परिशोध	کامل اصلاح وتصحیح
परिशोधन	بےباقی-حق رسی-انتقام
परिश्रम	محنت-مشقت-
परिश्रमी	محنتی-مزدور
परिश्रय	پناہ-سہارا
परिश्रान्त	درماندہ-خستہ
परिश्रुत	مشہور
परिषद	بورڈ-انجمن-مجلس-دربار-کونسل
परिषद अध्यक्ष	صدر مجلس
परिष्करण	صفائی-اصلاح-تزکیہ
परिष्कार, परिष्क्रिया	صفائی-زیور-زینت آرائش
परिष्कृत	صاف-آراستہ
परिसंपद	جائداد-سرمایہ
परिसंख्या	پیروی-شمار
परिसंख्यान, परिसंख्यात	نقشہ اعداد و شمار-شیڈول
परिसंघ	وفاق-کان فیڈریشن
परिसर	قرب وجوار-میدان-پڑوس حالت
परिसिद्धिक	سرکاری گواہ
परिसीमा	آخری حد
परिसीमन	حدبندی
परिस्पंदन	لرزہ

परिस्थिति — ماحول-حالت
परिस्पर्द्धा — موازنہ-مقابلہ
परिस्फुट — شگفتگی-ظاہر-واضح
परि हरण — اغوا-غصب کرنا چھوڑنا
परिहार — نا قدری-نافرمانی بے اعتنائی-اصلاح-ترک
परिहार्य — لائق اصلاح-لائق ترک
परिहास — مذاق-تمسخر
परिहित — محیط
परीक्षण — امتحان-معائنہ-اگزامن
परीक्षणिक — متعلقہ امتحان عارضی کارکن
परीक्षा — آزمائش-امتحان-پرکھ
परीक्षार्थ — بطور امتحان
परीक्षा फल — نتیجہ امتحان-
परीक्षक — ممتحن
परीक्षित — امتحان شدہ
परीक्षोत्तीर्ण — امتحان میں پاس
परीक्ष्य — لائق امتحان
परुष — { سخت-تلخ-ناپسند بے رحم
परोक्ष — لامعلوم-غائب-ماضی-غیب-غیر حاضری-اوٹ-اوجھل
परोक्षकर — بالواسطہ ٹیکس

परोपकार — دوسرے کی بھلائی کرنا
पर्ण — پتہ-صفحہ-فائل
पर्ण कुटी — پتوں سے تیار کی ہوئی جھونپڑی
पर्यन्त — تک-نزدیک-پہلو
पर्यन्तरेखा — خاکہ-نقشہ
पर्यटन — سیر و سیاحت
पर्यटक — سیاح
पर्यवलोकन — جائزہ
पर्यवसान — انجام-اختتام
पर्यवेक्षण — تبصرہ-معائنہ-نگرانی
पर्यवेक्षक — سپروائزر-تبصرہ نگار مبصر
पर्यवेक्षित — معائنہ شدہ
पर्यसन — پھینکنا-دور کرنا-رد کرنا
पर्याप्त — کافی
पर्याप्ततः — کاملاً-پورے طور پر
पर्याय — مترادف-سلسلہ-ترتیب
पर्यायवाचीशब्द — ہم معنی لفظ
पर्यालोचन — معائنہ-مشاہدہ-تحقیق
पर्व — تقریب-تیوہار-جشن-باب
पर्वत — پہاڑ
पर्वतीय — پہاڑی-کوہستانی
पलायक — مفرور
पलायन — فرار-کوچ-خروج

पलायमान / पलायित	مفرور-بھگوڑا
पल्लव	کونپل-شگوفہ
पल्लवित	سرسبز
पल्ली	چھوٹا گاؤں
पवन	ہوا
पवित्र	صاف-پاک-مقدس
पवित्रता	صفائی-پاکی-تقدس
पवित्रीकरण	تزکیہ-صفائی
पशु	حیوان-چوپایہ-مویشی
पशु अपहरण	بیڑ-مویشی
पशु चिकित्सक	مویشی ڈاکٹر
पशु मैथुन	وطی حیوان
पशुत्व	حیوانیت
पश्चात	بعد
पश्चात्ताप / पश्चानुताप	ندامت / پشیمانی
पश्चिम	پچھم-مغرب
पाण्डु	زرد-سفید-یرقان
पाण्डु लिपि / पाण्डु लेख	مسودہ-ڈرافٹ
पाण्डु लेखक	مسودہ نویس / محرر ڈرافٹ
पांडित्य	علمیت
पांशु	دھول-خاک-مٹی
पांशुल	کثیف-گدلا-زانی
पांशुला	زمین-زانیہ-گندی

पाक	پکانا-پکوان-پختگی / معجون
पाकशाला	باورچی خانہ
पाकशास्त्र	فن طعام سازی
पाक्षिक	پندرہ روزہ-جانبدار
पाखंड	ریاکاری-ڈھونگ-تصنع
पाखंडी	ریاکار
पाचक	باورچی-ہاضم
पाचन	انہضام
पाचन शक्ति	قوت ہاضمہ
पाचन क्रिया	عمل انہضام
पाठ	سبق-مطالعہ
पाठक	پڑھنے والا-پڑھانے والا
पाठन	پڑھانا
पाठ प्रणाली	طریقہ تعلیم
पाठशाला	اسکول-مدرسہ / تعلیم گاہ
पाठी	پڑھنے والا
पाठ्य	درسی-قابل مطالعہ
पाठ्य क्रम	نصاب تعلیم
पाठ्य पुस्तक	درسی کتاب
पाण	تجارت-ہاتھ-تعریف
पाणि	ہاتھ
पाणि ग्रहण	ہاتھ پکڑنا-شادی
पात	پتہ گرنا-زوال-بربادی
पातक	گناہ
पातकी	گناہگار

पाताल	زمین کا زیرین طبقہ-ثری
पातिव्रत	شوہر پرست-باعصمت
पात्र	ایکٹر-پتہ-قابل-اہل / گلاس-برتن-کردار
पाथ	پانی-اناج-فضا-سورج / راستہ
पाद	پاؤں-چلنا-کرن زیرین
पादटिप्पणी	حاشیہ-فٹ نوٹ
पादप	درخت
पादुका	جوتا-کھڑاؤں
पान	گلاس-پینا-نہر
पाप	قصور-گناہ
पापाचार	بدچلنی
पापिष्ठ	گناہگار
पारंगत	عالم-دانا-کامیاب
पारखी	پہچاننے والا
पारण	کامیاب ہونا-تکمیل کرنا
पारणपत्र	پاس سند-اجازت نامہ
पारतंत्र्य	غلامی-محکومیت
पारद	پارہ-سیماب
पारदर्शक	شفاف
पारधी	صیاد بہلیا-شکاری
पारलौकिक	عالم بالاسے متعلق
पारस्परिक	باہمی-آپسی
पारावार	آرپار-کنارہ-سمندر
पारिजात	ہرسنگار کا درخت
पारित	پاس-کامیاب-منظور
पारितोषिक	انعام-صلہ-معاوضہ
पारिपार्श्विक	خادم-اردلی
पारिभाषिक	اصطلاحی-تشریحی
पारिभाव्य	رقم ضمانت / کاشن منی
पारिश्रमिक	اجرت-محنتانہ
पारिवारिक आलेख	خاندانی نوشتہ
पारिषद	حاضرین مجلس
पार्थक्य	اختلاف-علیحدگی
पार्थिव, पार्थी	راجہ-مادی-خاکی
पार्वतीय	پہاڑی-کوہستانی
पार्श्व	آس پاس-پہلو
पार्श्ववर्त्ती	مصاحب
पार्षद	ایسوسی ایشن-خادم / مصاحب
पाल	محافظ-پرورش-کنندہ / خیمہ
पालक	پروردگار-محافظ-تعمیل کنندہ
पालन	پالنا-بجاآوری-حفاظت
पालनीय	قابل پرورش-قابل تعمیل

पालित — پالاهوا-تعمیل کردہ محفوظ
पावक — آگ
पावती — رسید وصولی
पावन — مقدس-پاک
पावना — بقایا-واجب الوصول
पावस — برسات
पाश — رسی-بندش-پھندا
पाशी — صیاد
पाश्चात्य — مغربی-یورپین-سابقہ
पाषाण — پتھر-سنگدل
पास्चर संस्थान — چراگاہ
पिक — کوئل
पिक वल्लभ — آم کا درخت
पिच्छलक — سور
पिण्ड — ڈھیر-گولہ-جسم
पिता — باپ
पितामह — دادا-اجداد
पितृ — باپ
पितृगृह — میکہ
पितृदेश — آبائی وطن
पितृभक्ति — آباء پرستی
पितृगण — آباو اجداد
पित्त — صفراء
पित्तघ्न — دافع صفرا
पित्ताशय — طحال
पित्र्य — آبائی
पिपासा — پیاس
पिपासित — تشنہ-پیاسا
पिपासु — آرزومند-پیاسا
पिपीलिका — چیونٹی
पिशाच — بھوت-بدچلن
पिष्ट — پساهوا
पिशुन — چغلخور
पिष्ट पेषण — تکرار کلام
पीठ — بنچ-نشست
पीड़न — تکلیف دینا
पीड़क — تکلیف دہ
पीड़ा — درد-کرب
पीड़ित — تکلیف زدہ-درد مند
पीढ़ी — پشت
पीत — زرد رنگ
पीताम्बर — مردانی ریشمی دھوتی-زرد کپڑا
पीयुष — تریاق-دودھ
पीहर — میکہ
पुं — مرد-مذکر الفاظ
पुंज — غول-ڈھیر-مجموعہ
पुंड — ٹیکہ-قشقہ
पुंडरीक — سفید کنول
पुंमैथुन — اغلام
पुंलिंग — مذکر الفاظ
पुंसंतति — اولاد نرینہ
पुच्छल तारा — دمدار ستارہ

पुण्य	ثواب
पुण्यस्थान पुण्य क्षेत्र	مقدس مقام - تیرتھ
पुण्य तिथि	تاریخ وفات
पुण्यवान पुण्यात्मा	شریف النفس
पुत्र	بیٹا
पुत्रवती	بیٹے والی ماں
पुत्रवधु	بہو
पुत्री	بیٹی
पुनः	دوبارہ - مکرر - ازسرنو
पुनःपुनः	باربار
पुनःकरण	دہرانا - تجدید
पुनःप्राप्ति	دوبارہ حاصل ہونا
पुनः श्रवण	سماعت ثانی
पुनः संगठन	تنظیم جدید
पुनर्मुद्रण	طبع ثانی
पुनरारंभ	دوبارہ شروع کرنا
पुनरावर्तन	واپس آنا
पुनरावृत्ति	تکرار - اعادہ
पुनरासीन	دوبارہ عہدہ پرفائز
पुनरीक्षण	نظر ثانی - ریویژن
पुनरुक्ति	تکرار کلام
पुनरुत्थान	جدید ترقی
पुनरुद्धार	ازسرنو تعمیر - تجدید
पुनर्ग्रहण	دوبارہ عہدہ قبول کرنا
पुनर्घटन	ازسرنو تشکیل تجدید

पुनर्जन्म पुनर्जीवन	حیات ثانی
पुनर्निर्माण	جدید تعمیر
पुनर्वाद	اپیل
पुनर्वाद अनुबोधक	میمورنڈم اپیل
पुनर्वादी	اپیل کنندہ
पुनर्वासन	نوآبادکاری
पुनर्वासन मंत्री	وزیر بحالیات وزیر نوآبادکاری
पुनर्विचार	تجویز ثانی دوبارہ غور
पुनर्विचार निवेदन	اپیل
पुनर्विचार अनुबोधक	یاددہانی اپیل
पुनर्विधान	ازسرنو تخلیق و تعمیر
पुनर्विधायन	تجدید آئین - کسی آئین کو حذف و اضافہ کے بعد دوبارہ مرتب کرنا
पुनर्विधायित	ازسرنو مرتب شدہ آئین
पुनर्विवाह	نکاح ثانی
पुनीत	مقدس
पुनरागमन	دوبارہ آنا - واپسی
पुन्नाग	سفید کنول
पुनर्संस्थापन पुनस्थापन	قیام جدید

पुरः	آگے-پہلے
पुरःदत्त	فیس محصول وغیرہ پیشگی دیا ہوا
पुरःदान	فیس محصول وغیرہ پیشگی دینا
पुरःसंगी	سابق معاون
पुरःसर	پیش رو-شریک-ساتھی
पुर	شہر-گھر-عالم-ٹھیر
पुरभाग रक्षक	سب انسپکٹر پولیس
पुरश्चरण	پیش بندی
पुरस्कार	انعام-تحفہ
पुरस्कृत	انعام یافتہ
पुरा, पुरातन	قدیم-کہنہ
पुराण	قدیم مذہبی صحیفہ
पुरातत्व	آثار قدیمہ
पुरातत्व विभाग	محکمہ آثار قدیمہ
पुरातत्वान्वेषण	تحقیقات آثار قدیمہ
पुरालिपि	قدیم رسم الخط
पुरालिपिशास्त्र	ایپی گرافی
पुरावृत्त	قدیم حالات
पुरोगामी	قائد-پیشرو
पुरुष	مرد-اجداد
पुरुषानुक्रम	سلسلہ نسب آبائی مراسم و روایات
पुरुषानुक्रमिक	نسبی
पुरुषार्थ	مردانگی-جرائت
पुरुषार्थी	بہادر-جری
पुरोहित	پنڈت-پادری
पुलक	فرحت-خوشی
पुलकित	شادمان-مسرور
पुलिन	ساحل
पुष्कर	کنول-تالاب
पुष्करिणी	چھوٹا تالاب
पुष्ट	مضبوط-پختہ
पुष्टि	تصدیق-مضبوطی
पुष्टिकर / पुष्टिकारक	مقوی-مقوی باہ
पुष्प	پھول
पुष्पवाटिका	باغیچہ-گلشن
पुष्पवृष्टि	پھولوں کی بارش
पुष्पांजलि	دیوتا پر پھول کا چڑھاوا
पुष्पित	پھولا ہوا
पुष्य	قوت-پرورش کرنا
पुस्तक	کتاب
पुस्तकालय	کتب خانہ لائبریری
पुस्तकालयाध्यक्ष	صدر کتب خانہ
पुस्तिका	کتابچہ-پمفلٹ
पुहुप	پھول

पूजक عابد
पूजन پوجا-پرستش
पूजनीय, पूज्य لائق پرستش
पूजित معبود
पूंजी سرمایہ
पूंजीवाद سرمایہ‌داری
पूज्यपाद نہایت محترم
جسکے پاؤں پوجا کے لائق ہوں
पूनो چودھویں رات کی چاندنی
पूरक ضمیمہ-تتمہ-پورا کرنے والا
पूरित لبریز-معمور
पूर्ण کافی-مکمل-تمام-پورا
पूर्णकाम سیر بے خواہش
کامیاب-تمنا
पूर्णतः کاملاً-پورے طور پر
पूर्णविवरण کامل تفصیل
पूर्णभूत ماضی بعید
पूर्णायु پوری عمر
पूर्णिमा شب چہاردہم-پورنماشی
पूर्त پرورش-تعمیر
पूर्तविभाग محکمہ تعمیر
पूर्ति سپلائی-رسد-تکمیل
पूर्ति अधिकारी سپلائی افسر
पूर्तिविभाग محکمہ رسد
محکمۂ سپلائی
पूर्ति समारोह جلسہ تکمیل

पूर्व مشرق-سابق-گذشتہ-قدیم
पूर्वक کے ساتھ
पूर्व कथित سابق الذکر
पूर्व कालिक क्रिया فعل ماضی
पूर्व गामी वर्ष سال گذشتہ
पूर्वज آباو اجداد-مورث-پیشرو
पूर्व जन्म سابق زندگی
पूर्व दत्त پیشگی دیا ہوا
पूर्वदान پیشگی دینا
पूर्वपक्ष اندیشہ-الزام-دعویٰ
पूर्वरूप سابق شکل-خاکہ
पूर्व पक्षी مدعی
पूर्व लेख ڈرافٹ-ہنڈی
पूर्व वत حسب سابق
पूर्ववर्ती ماقبل-سابقہ
पूर्व सेवा वेतन پنشن
पूर्वाधिकारी سابق افسر
पूर्वानुराग غائبانہ ابتدائی محبت
पूर्वार्द्ध شروع کا نصف حصہ
पूर्वाह्न دن کا نصف حصہ
पूर्वी مشرقی
पूर्वोक्त سابق الذکر
पृच्छक مستفسر
पृथक علیحدہ-جدا
पृथक निर्वाचन جداگانہ انتخاب

पृथक्करण	علحدہ کرنا-تفریق
पृथक्ता	علحدگی
पृथु,पृथुल	وسیع-عظیم-ماہر بے شمار
पृथ्वी	زمین
पृथ्वीधर	پہاڑ
पृष्ठ	صفحہ پشت
पृष्ठ पोषक	پشت پناہ مددگار
पृष्ठ भूमि	پس منظر
पेय	پینے کے لایق-عرق
पेशल	دلکش-ماہر-پرفریب
पेषण	پیسنا
पैत्रिक	آبائی-موروثی-خاندانی
पैशाचिक	شیطانی-آسیبی
पोत	بحری جہاز-کشتی-بچہ
पोतजलावतरण	جہاز پانی میں اتارنا
पोत स्तंभ	جہاز کا لنگر
पोत स्थान	بندرگاہ-پورٹ
पोत स्थान अधिकारी	پورٹ افسر
पोत विश्राम	ہاربر-جہازی مستقر
पोषक	مربی-پرورش کنندہ-مددگار
पोषण	پرورش-مددگاری-ربوبیت
पोष्य	نوکر
पोष्य,पुत्र	متبنی بیٹا
पौत्र	پوتا
पौत्री	پوتی
पौर	شہر سے متعلق
पौरजन	شہری
पौर संघ	میونسپل کارپوریشن
पौराणिक	ہندو مذہب کی کتاب پران کا ماہر پران کی باتیں
पौरुष	مردانگی-حوصلہ طاقت
पौरुषेय	انسانی
पौष	پوس کا مہینہ
पौष्टिक	مقوی
प्रकम्पन	لرزہ-کپکپی
प्रकट	ظاہر-واضح-پیدا
प्रकटित	واضح شدہ
प्रकथन	تصدیق
प्रकटी करण	وضاحت-اظہار
प्रकरण	تجویز-مسئلہ-باب قصہ-معاملہ-موضوع
प्रकर्ष	اعلیٰ-عمدہ-زیادتی
प्रकल्पना	تعین-تصور
प्रकल्पित	طے شدہ-معین-متصور
प्रकाण्ड	درخت کا تنا-عظیم-وسیع
प्रकाम	کافی-بہت زیادہ

प्रकार قسم-طرح-طریقہ
प्रकाश روشنی-اظہار-طلوع
प्रकाशक شائع کنندہ-ناشر-پبلشر
प्रकाशगृह لائٹ ہاوس
प्रकाशन اشاعت-اظہار-پیدائشی
प्रकाशन विभाग محکمہ نشرواشاعت-پبلیکیشن ڈیپارٹ
प्रकाशनाधिकार حق اشاعت
प्रकाशमान روشن
प्रकाशित { شائع-مشتہرہ / روشن-ظاہر }
प्रकाश्य لائق اشاعت-کھلے طور پر
प्रकीर्ण / प्रकीर्णक { متفرق-کئی اقسام سے مرکب باب }
प्रकीर्ति شہرت-نیک نامی
प्रकृत اصلی-سچا
प्रकृति فطرت-قدرت-خصلت-مادہ
प्रकृति विरुद्ध خلاف فطرت
प्रकृति सिद्ध فطرت کے مطابق
प्रकृतिस्थ جو فطری حالت میں ہو
प्रकोप غیظ وغضب-غصہ
प्रकोष्ठ لابی-ہال-ملاقاتی کمرہ
प्रक्रिया طریقہ-معاملہ-ضابطہ-کارروائی

प्रक्षालन دھونا-صاف کرنا-چھانٹنا
प्रक्षिप्त پھینکا ہوا-مخلوط
प्रक्षेप اضافہ شدہ اسکیم
प्रक्षेपण پھینکنا-علیحدگی-بکھیرنا
प्रखंड ڈویژن
प्रखर تیز تند-سخت
प्रखरता تیزی-سختی-شدت
प्रख्यात مشہور و ممتاز
प्रख्याति شہرت-ناموری
प्रख्यापक استقرار کنندہ
प्रख्यापन استقرار-ڈکلریشن
प्रख्यापनिक { استقراری / ڈکلیٹری }
प्रख्यापित استقرار شدہ-ڈکلیئر
प्रगट ظاہر-واضح-عیاں
प्रगति ترقی-تیز رفتاری
प्रगति अधिकारी افسر ترقیات-پروگریسیو افسر
प्रगति वाद ترقی پسندی-ارتقاء
प्रगति शील ترقی پسند-ترقی پذیر
प्रगल्भ مغرور-ذہین-بے باک-اہم
प्रग्रह لینا-اختیار کرنا
प्रगाढ़ سخت-گھنا-کثیر
प्रघट्टक اصول-پیراگراف

प्रचण्ड تیز-خوفناک-طاقتور

प्रचलन ترویج اجراء-اشاعت

प्रचलित رائج-نافذ-جاری

प्रचलित मुद्रा سکہ رائج

प्रचलित विधि قانون رائج

प्रचार نشر واشاعت-ترویج
تبلیغ-اشتہار-
پبلسٹی

प्रचार विभाग محکمۂ نشر
واشاعت

प्रचार स्थान نشرگاہ-
براڈ کاسٹنگ اسٹیشن

प्रचारित شائع شدہ-مروجہ

प्रचुर کثیر-افراط

प्रच्छद پوشش-پردہ

प्रच्छन्न چھپا ہوا-ڈھکا ہوا

प्रच्छादन پردہ-اوڑھنا-چادر

प्रच्छाया گہن کے وقت چاند کا
زمین پر اور زمین کا چاند پر
پڑنے والا سایہ

प्रजनन تولید-پیدائش

प्रजा رعایا-اولاد

प्रजापति بادشاہ-خالق-خدا

प्रजातंत्र جمہوریت

प्रजासत्ता جمہوری حکومت

प्रजासत्तात्मक جمہوری

प्रज्वलन جلنا-سوزش

प्रज्वलित شعلہ زن

प्रज्ञ عالم-دانا

प्रज्ञता علم ودانائی

प्रज्ञप्ति اطلاع-اڈوائس-بیجک

प्रज्ञप्ति तालिका اطلاعی
فہرست
اڈوائس لسٹ

प्रज्ञा علم ودانائی

प्रज्ञापक اطلاع کنندہ-مشتہر
پوسٹر

प्रज्ञाचक्षु عالم-بصیرت مند

प्रज्ञाशील عقلمند-فہیم

प्रण پختہ عزم-عہد

प्रणत خادم-عاجز-سرفگندہ

प्रणत पाल غریب پرور

प्रणय محبت-التجا-نیاز
عقیدت

प्रणयन تخلیق-تعمیر

प्रणयी محبوب-شوہر

प्रणाद صدائے مسرت-کلبانگ

प्रणाम آداب وتسلیم

प्रणायक قائد-خالق-معمار

प्रणाली دستور-طرز-طریقہ رسم

प्रणिधि خفیہ پولیس-
سی-آئی ڈی

प्रणिधान رکھنا-یکسوئی-
انتہائی

प्रणिपात سر جھکانا آداب و تسلیم
प्रणीत مصنفہ-مصنوع-اصلاح شدہ
प्रणेता مصنف-خالق
प्रतंत्र غلام-محکوم
प्रतंत्रता غلامي-محکومي
प्रतति وسعت
प्रतनु دبلا پتلا
प्रताप جاہ و اقبال-رعب وجلال-دبدبہ
प्रतापवान, प्रतापी بارعب-پرجلال
प्रतारक دغاباز-ٹھگ
प्रतारणा دغابازي-فريب
प्रतारित فريب خوردہ
प्रति ہر-سب-سامنے-ہوبہو-برعکس-نسخہ-کاپي
प्रति उत्तर جواب الجواب
प्रतिकस्वत्व کاپي رائٹ
प्रति कर خسارہ-تلافي نقصان-معاوضہ-ہرجانہ
प्रतिकरक رقم ہرجانہ-متعلقہ ہرجانہ
प्रतिकरण کاونٹر ايکشن جوابي کارروائي
प्रति कार انتقام-تدبير-دادرسي
प्रति कूल برعکس-برخلاف

प्रतिकृति نقل عکس
प्रतिक्रिया ردعمل-جواب-انتقام
प्रति क्रिया वादी, प्रति गामी رجعت پسند-فاشسٹي
प्रतिग्रह کسٹڈي
प्रतिग्रहण قبول کرنا
प्रति ग्रहीत قبول کردہ
प्रतिग्रहीता قبول کنندہ
प्रतिग्राहक, प्रतिग्राही کسٹوڈين-ريسيور
प्रति घात تصادم-ٹکر-جوابي ضرب
प्रतिच्छेद روک بندھ
प्रतिच्छवि, प्रतिच्छाया عکس-تصوير
प्रतिच्छायित منعکس-عکس فگن
प्रतिज्ञा قسم-عہد-اقرار
प्रतिज्ञात جسکے متعلق عہد کہاگيا ہو
प्रतिज्ञा बद्ध پابند عہد
प्रतिज्ञा पत्र عہدنامہ-مچلکہ
प्रतिज्ञा लेख بانڈ-عہدنامہ
प्रति तुलन کاونٹر بيلنس
प्रति दर्शी ناظر
प्रतिदान واپس کرنا-تبادلہ
प्रतिद्वन्द्वी دشمن-حريف-مقابل

प्रतिदेश	سرحدی ملک
प्रतिध्वनि	صدائے باز گشت
प्रतिनन्दन	مبارک باد
प्रतिनिधान	نمائندہ۔نمائندگی،وفد
प्रतिनिधायन	ڈیپوٹیشن
प्रति निधित्व	نیابت-وکالت
प्रतिनिधि	نائب-نمائندہ-مختار
प्रतिनिधि पत्र	مختارنامہ
प्रतिनिधिमण्डल	نمائندہ وفد ڈیلی گیشن
प्रति निचय	ری فنڈ-زرواپسی
प्रतिनिचयन	کوئی رقم واپس کرنا
प्रति निचित	ری فنڈیڈ-زرواپس شدہ
प्रतिनियुक्त	نائب-نمائندہ
प्रतिनियोजन	نمائندہ بنانا-ڈیپوٹیشن
प्रतिनिर्दिष्ट	حوالہ شدہ-ریفرڈ
प्रतिनिर्देश	حوالہ-ریفرینس
प्रति पक्षी	فریق ثانی-حزب مخالف
प्रतिपत्ति	حصول-رقم-قیاس قبولیت--مدلل گفتگو-عزت شان-وقار
प्रतिपुरुष	ڈپٹی-نائب
प्रति पर्श	کاؤنٹر فائل

प्रति पत्र	پٹا-گزین-معلوم-طے شدہ-قبول کردہ-
प्रतिपरीक्षण	جرح-گراس اگزامنیشن
प्रति पादन	تشہیر-انجام دہی-تکمیل-مدلل حمایت
प्रति पावती	چک رسید
प्रति पाल	محافظ-پرورش کنندہ
प्रतिपालक अधिकरण	کورٹ آف وارڈس
प्रतिपालन	پرورش حفاظت-تعمیل
प्रतिपालित	محفوظ-پرورش شدہ
प्रति पूरित	واپسی
प्रति प्रश्न	جرح
प्रतिप्राप्ति	بازیابی
प्रति प्राप्तिका	چک رسید
प्रति फल	معاوضہ-نتیجہ-صلہ
प्रतिफलक	ریفلیکٹر آلہ ضو انداز
प्रति बंध	ممانعت-پابندی-شرط
प्रति बंधात्माक आदेश	حکم امتناعی
प्रति बद्ध	پابند-ممنوع--مشروط
प्रति बाधा	رکاوٹ-مداخلت
प्रति बिम्ब	عکس
प्रति बोध	فہم وشعور

प्रति बोधक آگاہ اور باخبر کرنے والا
प्रतिभा ذہانت-استعداد-جلال
प्रतिभाग سرکاري مالگذاري-
اکسائز ڈیوٹي
प्रतिभाज्य قابل محصول
प्रतिभात روشن-نمایان-معلوم
प्रति भान्वित باوقار-شاندار
प्रतिभावान, प्रतिभाशाली قابل-ذہین
پرجلال
प्रतिभाषा جواب
प्रतिभास عکس-دھوکہ
प्रतिभू ضمانت کرنے والا
प्रतिभूकरण ضمانت کرنا
प्रतिभूपत्र ضمانت نامہ
प्रतिभूयोग्य قابل ضمانت
प्रति भूति زربیعانہ-گارنٹی-
ضمانت
प्रतिभूति न्यास زرضمانت
प्रतिमंडल نمائندہ وفد-
ڈیلي گیشن
प्रतिम مانند-مثل
प्रतिमा مورت
प्रतिमान عکس-مثال-نمونہ
प्रति मूर्ति تصویر-مجسمہ
प्रति मूर्ति कार فوٹو گرافر-مصور
प्रति मोचन سکھورتي-مچلکہ-
ضمانت

प्रति मोचनीय, प्रति मोच्य لائق ضمانت
प्रति योग مخالفت-دشمني-
رقابت
प्रति योगिता موازنہ-مقابلہ-
مخالفت
प्रतिरक्षा دفاع-ڈیفنس
प्रति रुद्ध ممنوع-
प्रतिरूप عکس-تصویر-نقل-
چربہ
प्रतिरूपक جعلي سکے نوٹ
وغیرہ بنانے والا
प्रति रोध مزاحمت-مخالفت
प्रति लिपि نقل تحریر
प्रति लिपित نقل شدہ
प्रति लेखा پاس بک
प्रतिलोम برعکس-مخالف
प्रतिवचन جواب
प्रतिवर्त्तन واپس آنا-گھومنا
प्रतिवर्त्तित واپس شدہ
प्रति वाद تردید-جواب دعوی-
مخالفت
प्रतिवाद साक्षी گواہ مدعاعلیہ
प्रति वादी مدعاعلیہ
प्रतिवास پڑوس
प्रति वासी, प्रतिवेशी ہمسایہ
پڑوسي

प्रति शब्द صدائے بازگشت

प्रति शत فیصدی

प्रतिशुल्क جوابی محصول درآمد
کاونٹرویلنگ ڈیوٹی

प्रति शोध انتقام

प्रति श्रुति گارنٹی-منظوری-
سماعت-قول

प्रति श्रुति पत्र پرامسری نوٹ

प्रतिषेध ممانعت-تردید

प्रतिषेधक منع کرنے والا

प्रतिषिद्ध حرام-ممنوع

प्रतिष्ठा تمکن-عزت-احترام-
کارنامہ-قبولیت نامہ

प्रतिष्ठान قیام-نصب کرنا

प्रतिष्ठापत्र سپاس نامہ

प्रतिसंस्कार مرمت

प्रतिसाम्य یکسانی-موزونیت

प्रतिस्थापन ازسرنو قائم کرنا

प्रतिहत مجروح

प्रतिहार دربان-نقیب

प्रतिष्ठित معزز-محترم-قائم شدہ

प्रति स्पर्द्धा مقابلہ-کشاکش-
رقابت

प्रतिस्पर्द्धी مقابلہ کرنے والا

प्रतिहिंसा بدلہ-انتقام

प्रतीक عکس-نشان-مجسمہ-
شکل

प्रतीकार انتقام-بدلہ

प्रतीक्षा انتظار

प्रतीक्षा गृह ویٹنگ روم

प्रतीक्षक منتظر

प्रतीक्ष्य لائق انتظار

प्रतीत معلوم-محسوس

प्रतीति اعتماد-مسرت-علم-ساکھ

प्रतीप خلاف-ضد-برعکس

प्रतोद { اشتعال دلانا
مجبور کرنا-چابک }

प्रत्न قدیم

प्रत्नजीवविज्ञान علم حیوانات
قدیمہ-پیلیئنٹالوجی

प्रत्यंकन نقل تیار کرنا

प्रत्यंत آخری حد تک

प्रत्यक्ष { براہ راست-بلاواسطہ
مجسم-ظاہر-روبرو }

प्रत्यक्षवाद ظاہر پرستی

प्रत्यक्ष शोधन براہ راست
ادائگی

प्रत्यक्षवादी ظاہر پرست

प्रत्यक्ष उत्तराधिकारी وارث
ظاہر

प्रत्यक्षदर्शी چشمدید

प्रत्यक्ष साक्षी چشمدید گواہ

प्रत्यनन्तर وارث

प्रत्ययपत्र لیٹر آف کریڈٹ

प्रत्यवाय — مایوسی-برا کام-گناہ مخالفت

प्रत्यवेक्षण — نگرانی-چارج

प्रत्यय — اعتماد-بھروسہ-قواعد میں ایک اصطلاح یعنی مرکب الفاظ کا آخری جزو

प्रत्यपकार — برائی کے بدلے کی جانے والی برائی

प्रत्यभिज्ञान — یادداشت، شناخت کرنا

प्रत्यभिज्ञापत्र — تعارفی کارڈ

प्रत्याक्रमण — جوابی حملہ

प्रत्याख्यान — تردید-ازالہ-قبول نہ کرنا

प्रत्यागत — واپس شدہ

प्रत्यागमन — واپسی

प्रत्याघात — جوابی وار-چوٹ

प्रत्यादेश — تردید-ازالہ-ہدایت

प्रत्यानयन — ایک چیز کے عوض ویسی ہی دوسری چیز دینا-مرمت

प्रत्यापतन — لاوارث جائداد کا حکومت کے ہاتھ میں آنا

प्रत्यारोप — جوابی الزام

प्रत्यार्थी — دشمن-مقابل-مدعاعلیہ

प्रत्यालोचन — نظرثانی-جستجو

प्रत्यावर्तन — واپسی-لوٹنا

प्रत्याशा — بھروسہ-امید-آرزو

प्रत्याशित — متوقع امیدوار

प्रत्याहार — ضبطی-بے دخلی-واپس لے لینا-ضبط نفس-تجدید

प्रत्युत — بلکہ

प्रत्युत्पन्न — دوبارہ پیدا شدہ، حسب موقع

प्रत्युत्थान — عروج وترقی

प्रत्युक्ति — جواب

प्रत्युत्तर — جواب الجواب

प्रत्युपकार — احسان کے بدلے احسان

प्रत्यूष — صبح صادق

प्रत्येक — ہر ایک

प्रथम — پہلا-اول

प्रथित — طویل و عریض-وسیع مشہور

प्रथा — رسم ورواج-دستور

प्रद — دینے والا

प्रदत्त — دیا ہوا-عطاکردہ

प्रदर — سیلان رحم

प्रदर्शक — دکھانے والا

प्रदर्शन — مظاہرہ-نمائش-شو

प्रदर्शनकक्ष — شو روم

प्रदर्शनी — نمائش

प्रदर्शिका — گائڈبک-رہنما / کتابچہ

प्रदान — عطا-بخشش

प्रदाह — رشک-حسد-سوزش

प्रदायक — دینے والا

प्रदर्शित — دکھایا ہوا

प्रदाता — عطا کنندہ

प्रदिष्ट — ہدایت دادہ

प्रदीप — چراغ

प्रदीपन — روشن کرنا-چراغاں کرنا

प्रदीप्त — روشن-درخشاں

प्रदुष्ट — گناہ کبیرہ کا مرتکب / بہت بڑا مجرم

प्रदेश — علاقہ-صوبہ-ملک

प्रदेय — لائق عطا

प्रदेशन — ہدایت

प्रदेष्टा — ہدایت کار

प्रदोष — شام-گناہ کبیرہ- / دھندلکا-اخلاقی زوال

प्रद्योत — کرن-چمک

प्रधर्षण — تحقیر-جبروتشدد

प्रधर्षित — حقیر

प्रधान — عام-ممتاز-خاص- / اعلیٰ-بڑا-ہیڈ- / چیف-جنرل / چیرمین-وزیر

प्रधान अधिकारी — افسر اعلیٰ

प्रधान अध्यापक — ہیڈ ماسٹر

प्रधान अध्यापिका — ہیڈ مسٹرس

प्रधान कार्यालय — ہیڈ آفس

प्रधान करणिक — ہیڈ کلرک

प्रधान गणक — چیف اکاؤنٹنٹ

प्रधान गुण — وصف خصوصی

प्रधानता — بڑائی-امتیاز- / خصوصیت-ترجیح

प्रधान नियंत्रक — چیف کنٹرولر

प्रधान निरीक्षक — انسپکٹر جنرل

प्रधान निर्देशक — ڈائریکٹر جنرل

प्रधान न्यायाधीश — چیف جج

प्रधान न्यायालय — چیف کورٹ

प्रधानमंत्री — وزیر اعظم-پریمیر

प्रधान लिपिक — ہیڈ کلرک

प्रधान लेखाधिकारी — اکاؤنٹنٹ / جنرل

प्रधान विचारक / प्रधान विचारपति — چیف جسٹس

प्रधान संचालनाध्यक्ष — چیف ایگزیکٹو افسر

प्रधान संप्रेक्षक — آڈیٹر جنرل- / محاسب اعلیٰ

प्रधान साक्ष्य — خصوصی شہادت

प्रधान सेनाध्यक्ष — سپہ سالار اعظم

प्रधान स्थान — ہیڈ کوارٹر۔صدر مقام
प्रधानाचार्य — پرنسپل
प्रध्वंस — تباہی۔بربادی
प्रनति — عاجزی
प्रपंच — دھوکہ۔فریب
प्रपण्याधिकार — حق شفع
प्रपण्याधिकारी — شفیع یعنی شفع کا حقدار
प्रपन्न — حاصل۔پناہ گزین
प्रपत्र — فارم
प्रपात — آبشار
प्रपितामह — پردادا
प्रफुल्ल — شادان فرحان۔شگفتہ
प्रबंध — انتظام۔اہتمام۔انصرام
ایگزیکٹو
प्रबंध अधिकारी — ایگزیکٹو افسر
प्रबंधक — منتظم۔مہتمم۔منیجر
प्रबंधक समिति — مجلس انتظامیہ۔منیجنگ کمیٹی
प्रबंध पत्र — فارم بندوبست
प्रबल — سخت۔طاقتور۔زبردست
प्रबुद्ध — ہوشیار۔باخبر۔دانا
प्रबोध — جاگنا۔ہشیاری۔تسکین
प्रभा — چراغ۔روشنی۔چمک

प्रभाकर — سورج
प्रभात — صبح
प्रभाव — اثر۔تاثیر۔طاقت
प्रभावोत्पादक — اثر خیز
प्रभाव क्षेत्र — حلقہ اثر
प्रभाव शाली
प्रभाव शील — با اثر
प्रभाव हीन — بے اثر
प्रभास — کامل۔روشن
प्रभु — مالک۔حاکم۔خدا
प्रभुता
प्रभुत्व — اقتدار۔عظمت
प्रभुत्वप्राप्त — بااقتدار
प्रभृति — وغیرہ
प्रमति पत्र — پرمٹ
प्रमत्त — مدہوش۔دیوانہ
प्रमथ — گھوڑا
प्रमदा — دوشیزہ۔حسینہ
प्रमाण — شہادت۔ثبوت۔سند
प्रमाणकर्ता — تصدیق کنندہ
प्रमाणक
प्रमाण पत्र — سند
سارٹیفکیٹ
प्रमाण साक्षी — گواہ ثبوت
प्रमाण स्वरूप — بطور ثبوت
प्रमाणिक — معتبر۔مستند
प्रमाणिकप्रतिलिपि — مستند نقل

प्रमाणित उत्तरपत्र	مصدقہ وصیت نامہ
प्रमाणी करण	تصدیق کرنا
प्रमाद	غلطی-سہو-غفلت
प्रमुख	خاص-ممتاز اعلیٰ پرسنل
प्रमुख सचिव	پرسنل سکریٹری
प्रमुख स्वत्व	حقیت غالب
प्रमुख स्वामी	مالک غالب
प्रमुखाध्यापक	پرنسپل
प्रमुद्रा	اسٹامپ
प्रमेह	جریان
प्रमोद	عیش-مسرت
प्रयतित	عمداً-بہ‌سعی
प्रयतित आत्मघात	عمداً-خودکشی
प्रयतित वध	قتل عمد
प्रयत्न	سعی-کوشش-اقدام
प्रयत्न शील	کوشاں-ساعی
प्रयाण	رحلت-رخصت
प्रयास	کوشش
प्रयुक्त	شامل-مستعمل
प्रयुत्त	ملا جلا
प्रयोग	ریسرچ-تجربہ-استعمال
प्रयोग शाला	دارالتجربہ ریسرچ روم
प्रयोजन	مقصد-غرض
प्रलंब	شاخ
प्रलय	دنیا کا خاتمہ قیامت
प्रलयंकर	قیامت خیز
प्रलाप	بکواس
प्रलेखक	پٹیشن رائٹر
प्रलोभन	ترغیب-تحریص
प्रवंचना	فریب-دھوکہ
प्रवंचित	فریب خوردہ
प्रवचन	تشریح-تلقین-وعظ
प्रवक्ता	اعلانچی
प्रवण	عاجز منکسر
प्रवर	خاندان-نسل
प्रवर्तक	محرک-قائد-مبلغ
प्रवर्त्तन	اجراء-نفاذ-تبلیغ
प्रवाह	دھارا-چشمہ-سلسلہ
प्रविधि	لاء-قانون-دفعہ
प्रविष्ट	داخل
प्रवीण	ماہر
प्रवीणता	مہارت
प्रवृत्त	تیار-مائل-راجع
प्रवृत्तक	مددگار-سرپرست
प्रवृत्तन	سرپرستی-امداد
प्रवृत्ति	رجحان-ذوق میلان
प्रवेश	داخلہ
प्रवेश पत्र	فارم داخلہ پاس داخلہ
प्रवेशानुमत	اجازت داخلہ پاسپورٹ

प्रशंसा	تعریف-تحسین
प्रशंसा पत्र	تعریفی خط
प्रशमन	تباہی-بجھ گئی -مصالحت
प्रशस्त	وسیع-حسین-قابل تعریف
प्रशस्ति	تعریف
प्रशांत	غیر متحرک-ساکن
प्रशांत महासागर	بحرالکاہل
प्रशासक	ایڈمنسٹر
प्रशासन	ایڈمنسٹریشن نظام حکومت
प्रशासनाधिकारी—	ایڈمنسٹریشن افسر
प्रशास्ता	ایڈمنسٹریٹر
प्रशिक्षण	ٹریننگ-تربیت
प्रशिक्षण महाविद्यालय	ٹریننگ کالج
प्रशिक्षण विद्यालय	ٹریننگ اسکول
प्रशिक्षण शिविर	ٹریننگ کیمپ
प्रश्न	سوال-مسئلہ
प्रश्न कर्ता	سائل
प्रश्न पत्र	سوالنامہ- پرچہ سوالات
प्रश्नवाचक	سوالیہ
प्रश्नावली	سوالنامہ
प्रश्रय	پناہ
प्रसंग	متعلق-موضوع-حملہ سیاق عبارت
प्रसन्न	مسرور-خوش
प्रसन्नचित्त	خوش دل
प्रसन्नता	خوشی مسرت
प्रसव	زچگی
प्रसव पीड़ा	درد زہ
प्रसाद	دیوتا کا چڑھاوا-تبرک
प्रसार	توسیع اجراء-وسعت
प्रसारित	وسیع-پھیلا ہوا
प्रसिद्ध	مشہور
प्रसिद्धि	شہرت
प्रसिद्धि पत्र	سرکلر
प्रसूचक	رپورٹر-اطلاع کنندہ
प्रसूचना	رپٹ-خبر
प्रसूचनांकितक	چک رسید
प्रसूति	زچگی
प्रस्तर	پتھر
प्रस्ताव	تعارف-قرارداد-تجویز تمہید-ریزولیوشن
प्रस्तावक	مجوز
प्रस्तावना	تمہید-دیباچہ
प्रस्ताव पत्र	ٹینڈر
प्रस्तावित	مجوزہ

प्रस्तुत پیش-موجود-دائر
प्रस्तुत स्त्री शुल्क مہر موجل
प्रस्थान رحلت-روانگی-کوچ
प्रस्फुटित شگفتہ
प्रहर پہر-وقت
प्रहरी سنتری-پہرے دار-وارڈر
प्रहर्ष نہایت خوشی
प्रहसन مزاحیہ ڈرامہ
प्रहार وار-ضرب-حملہ
प्रहेलिका پہیلی
प्रांगण صحن-آنگن
प्रांत علاقہ-صوبہ-پراونس
प्रांतीय صوبائی-پراونشیل
प्रांतीय विधायिका صوبائی مجلس دستور ساز
प्रांतर دو علاقوں کی سرحد
प्रांजल آسان
प्राक्कथन دیباچہ
प्राकृतिक فطری-قدرتی
प्राखंडिक ڈویژنل
प्रागल्भ्य غرور-بے باکی
प्राच مشرق
प्राची مشرقی سمت
प्रचीन قدیم
प्राचीन काल زمانۂ قدیم
प्राचीनता قدامت
प्राचीर چہار دیواری

प्राचुर्य کثرت-بہتات
प्राच्य مشرقی-قدیم
प्राज्ञ عالم-ماہر
प्राज्य کافی-بہت
प्राण جان
प्राणघात قاتلانہ حملہ-قتل
प्राण त्याग جان دینا
प्राण दण्ड سزائے موت
प्राण दाता جاں بخش
प्राण दान جان بخشی
प्राण नाशक مہلک
प्राणायाम سانس کی ورزش
प्राणी ذی حیات-جاندار
प्रात صبح
प्रातः काल صبح کا وقت
प्रातः स्नान صبح کا غسل
प्रातः स्मरण صبح کی عبادت
प्रातिभासिक فریب نظر
प्राथमिक ابتدائی
प्राथमिक न्यायालय ابتدائی عدالت
प्राथमिक शिक्षा ابتدائی تعلیم
प्रादुर्भाव آغاز-طلوع-روشن تخلیق
प्रदुर्भूत موجود-پیدا
प्रादेश صوبہ-علاقہ-ملک-مقام
प्रादेशिक صوبائی-ملکی

प्राधान्य — بڑائی-فوقیت-برتری
प्रान्तर — ویران-دشوار گذار راہ
प्राप्त — موصول-حاصل
प्राप्त कर्त्ता — وصول کرنے والا
प्राप्ति — وصولی-حصول-ملنا
प्राप्तिका — رسید
प्राप्ति तिथि — تاریخ وصولی
प्राप्ति पंजिका — رجسٹر وصولیابی
प्राप्ति पत्र — رسید-اکنالجمینٹ
प्राप्य — واجب الوصول
प्राप्य अवकाश — واجبی رخصت
प्राप्यक — بل
प्राप्यक समाहर्ता — بل کلکٹر
प्राबल्य — کثرت-زیادتی-غلبہ
प्रामाणिक — درست-معتبر مستند
प्रामाण्य — مستند-معتبر
प्राय — تقریباً-برابر-مثل
प्रायः — اکثر-عموماً-تقریباً
प्राय द्वीप — جزیرہ نما
प्रायश्चित — کفارہ-تلافی
प्रारंभ — آغاز-ابتدا-شروع
प्रारंभिक — ابتدائی
प्रारंभिक जयपत्र — ابتدائی ڈگری
प्रारंभिक निर्णय — ابتدائی فیصلہ
प्रारंभिक पूंजी — ابتدائی سرمایہ
प्रारंभिक शिक्षा — ابتدائی تعلیم
प्रारब्ध — قسمت
प्रारूप } — مسودہ
प्रालेख }
प्रार्थना — التجا-درخواست گذارش
प्रार्थना पत्र — عرضی-درخواست
प्रार्थी — درخواست کنندہ-سائل
प्रालेय — کہر-برف
प्रासंगिक — معاملتی-متعلقہ
प्रासाद — مندر-عمارت-محل
प्रिय — محبوب-پیارا-عزیز
प्रियतम — بہت زیادہ محبوب
प्रियदर्शी — خوش منظر
प्रियपात्र — محبوب-معشوق
प्रिय भाषी — خوش گو
प्रियवर — بے حد عزیز-بہت پیارا-محب محترم
प्रीति — محبت-عشق
प्रीति भोज — عزیزوں کی دعوت
प्रेक्षक — ناظر-محاسب
प्रेक्षण — مشاہدہ-معائنہ
प्रेक्षा — نگاہ-زینت-شاخ
प्रेक्षित — دیکھا ہوا

प्रेक्षी عقلمند
प्रेत متوفي-دوزخي-بھوت
प्रेम पात्र مرکز محبت
प्रेमालाप محبت کي باتيں
प्रेमालिंगन هم آغوشي
प्रेयसी محبوبه
प्रेरक محرک
प्रेरणा تحريک-ترغيب
प्रेरित آماده-راغب کيا هوا
प्रेषक مرسل-فرستنده
प्रेषण روانگي-ترسيل
प्रेषण पंजिका رجسٹر ترسيل
प्रेषक लिपिक کلرک ترسيل
प्रोषित مرسله-بھيجا هوا
प्रोक्ति قيمت مشتهر کرنا
प्रोक्षण پاني چھڑکنا
प्रोत آلوده-ممزوجه
प्रोत्फुल्ल شگفته ترين
प्रोत्साह نهايت جوش-امنگ
प्रोत्साहक حوصله افزا
प्रोत्साहन مشتعل کرنا-حوصله افزائي
प्रोषित پرديس گيا هوا
प्रौढ़ پخته-بالغ-بوڑھا-ادھيڑ
प्रौढ़ शिक्षा تعليم بالغان
प्रौढ़ा ادھيڑ عورت-بالغه
प्रौढ़ि گستاخي-حوصله-تجارت

पल्व مرغ-بلند-زمين
पल्वक تيراک
पल्वन تيرنا-کودنا
प्लावन سيلاب-غرقاب
प्लाव غوطه-غواصي

फ

फल ثمر-نتيجه-فائده
फलदायक فائده مند-نتيجه خيز
फलतः / फल स्वरुप نتيجه کے طور پر
फलीभूत مفيد بار آور
फलोदय فائده-نفع پرافٹ
फल्गु بے معني-لغو
फेन جھاگ
फेनिल جھاگ دار

ब

बंक خم-دشوار-گذار
बंदना دعا-حمد و ثنا
बंधक رهن
बंधक ऋण رهني قرضه
बंधकपट्ट پٹه رهن
बंधन بندش
बंधु بھائي-دوست
बंधुता / बंधुत्व بھائي چاره-اخوت

बंध्या	بانجھ
बद्ध	بستہ-بندھا ہوا
बध	قتل
बधाई	تہنیت-مبارکباد
बाधक	جلاد-قاتل
बधिर	بہرا
बनज	آبی-پیداوار-جنگلی اشیاء
बन्धक कर्त्ता	راہن
बन्धक ग्रहीता	رہن قبول کرنے والا
बन्धक पत्र	رہن نامہ
बंधक मोचनाधिकार	حق واگذاری رہن
बंधक मोचन वाद	دعویٰ انفکاک رہن
बरत	عہد
बरत धारी	عہد کرنے والا
बल	قوت-فورس
बलवान	طاقتور
बर्बर	جنگلی-وحشی
बलात्	زبردستی
बलात्ग्रहण	استحصال بالجبر
बलात्कार	زنا بالجبر
बलि	بھینٹ-قربانی
बलिकनीति	پاور پالیٹکس
बलिदान	دیوتا کو بھینٹ چڑھانا-قربانی دینا ایثار
बलिष्ठ	طاقتور
बवण्डर	طوفان-بگولہ
बहिर्गत	باہر گیا ہوا
बहिर्भूत	الگ-جدا
बहिर्मुख	خلاف
बहिष्कार	مقاطعہ-بائیکاٹ
बहिष्कृत	مقاطعہ شدہ
बहिशुल्क	کسٹم ڈیوٹی
बहु	بہت
बहुव्यय साध्य	کثیر الصرف
बहुधा	اکثر
बहुमत	کثرت رائے-میجارٹی
बहुमूल्य	بیش قیمت
बहुल	زیادہ
बहु वचन	اسم جمع
बहुविवाह	کثرت ازدواج
बहुसंख्यक	کثیر التعداد-اکثریت
बाटिका	باغیچہ-چمن
बाधा	خلل-مزاحمت
बाधक	خلل انداز-مزاحم مانع
बाध्य	مجبور
बाम	برعکس-بایاں
बाला	دوشیزہ-جوان لڑکی

बालक — بچہ
बालिका — کمسن لڑکي
बाल्य काल / बाल्यावस्था } — بچپن
बाष्प — بھاپ
बास — بو-مقام-رھائش-بودوباش
बाहुल्य — افراط-کثرت
बाह्य — باھري-خارجی
बिलम्ब — تاخیر-توقف
बुद्धि — عقل-ذھن
बुद्धिमान — دانشمند-عاقل-ذھین
बुद्धिवाद — عقلیت پسندي
ریشنلزم
बुद्धिहीन — بے عقل
बुभुक्षित — بھوکا
ब्योरा — تفصیل-کیفیت
बृहद — بڑا-عالي شان
बैठक — نشست-اجلاس
बोध — علم-احساس
बोध गम्य — سمجھ میں آنے کے لائق
बोधक — مظھر-بتانے والا
बोधन — علم-احساس
ब्रह्म — ریاضت-خالق کائنات
وحدت الوجود-ذات مطلق-خدا
ब्रह्मचर्य — تجرد-نفس کشي
ریاضت
ब्रह्मचारी — وید کا متعلم-ریاضت و
نفس کشي اورتجرد کي
زندگي گذارنے والا
ब्रह्म विद्या — حقیقت-معرفت
الھیات
ब्रह्म लीन — واصل بحق
ब्रह्मलोक — عالم لاھوت
ब्रह्मवादी — وحدت الوجود کا معتقد
عارف-صوفي
ब्रह्माण्ड — کائنات-عالم-چودھوں
طبق-کھوپڑي
ब्रह्मा — خدا-ذات واحد
ब्रह्मज्ञानी — حق شناس-صوفي
عارف حق
ब्रीड़ा — شرم

भ

भंग — ٹکڑا-تباہ-خلل
भंगुर — فاني
भंडार — خزانہ-نعمت-خانہ
भक्त — پیرو-خادم-حکمبردار
भक्ति — عبادت-بندگي حکمبرداري
भक्षक — کھانے والا
भक्षण — خوراک
भगवान — خدا
भगिता — حصہ داري
भगीरथ — انتھک-غیر معمولي

भगिनी	بہن
भग्न	شکستہ
भग्नहृदय	شکستہ دل
भग्नांश	شکستہ حصہ
भग्नावशेष	کھنڈر - آثار باقی
भग्नाश	مایوسی
भत्ता	الاونس
भद्र	شریف - مہذب
भद्रता	تہذیب - شرافت
भय	خوف
भयंकर	خوفناک
भयभीत	خوفزدہ
भयप्रद	خوفناک
भयमोचन	دافع خوف
भयातुर	خوفزدہ
भयावह	خوفناک
भरण	پرورش
भरण पोषण	پرورش وپرداخت
भर्ता	شوہر - مالک
भर्त्सना	مذمت - شکایت زجر توبیخ
भव	دنیا - پیدائش - سبب - بادل
भवतव्यता	آئندہ - مستقبل
भवदीय	آپ کا
भवन	گھر - محل - دنیا - بلڈنگ
भवितव्य	شدنی
भविष्य	مستقبل
भविष्यत	آئندہ زمانہ
भविष्य निधि	پراویڈنٹ فنڈ
भविष्यवाणी	پیشینگوئی
भव्य	روشن - شاندار
भस्म	راکھ - خاک
भस्मीभूत	بالکل جلا ہوا
भांडागार	خزانہ - مال گودام
भांडागारिक	خزانچی - مہتمم مال گودام
भांडार	ذخیرہ - اسٹاک
भांडार पंजी	اسٹاک بک
भांडार पाल	اسٹاک کیپر
भांडारिक	اسٹاکسٹ
भांति	طرح قسم - طریقہ
भाग्यवान	قسمت ور
भाग्यहीन	بد قسمت
भाज्य	قابل تقسیم
भाटक	کرایہ
भाटक अधिकारी	افسر کرایہ
भाटक पत्र	کرایہ نامہ
भाटक समाहर्ता	کرایہ وصول کرنے والا
भानु	سورج
भामिनी	نوخیز - دوشیزہ
भार	بار - چارج
भारतीय	ہندوستانی

भारतीय दण्ड संहिता	تعزیرات هند
भार धारक	چارج هولڈر
भार प्रमाणक	چارج سرٹیفکیٹ
भारवाहक	باربردار
भारित	زیربار
भार्य्या	بیوي
भाल	گمان-پیشاني
भाव	خیال-جذبه-مقصد فطرت-عادت-طریقه
भावभङ्गी	طورو طریق-انداز
भावना	تخیل-خواهش احساس
भावात्म	مثبت
भावार्थ	مرادی معني-مدعا
भावी	پیش آئند-آئنده
भावीउत्तराधिकारी	آئنده وارث
भावुक भाव प्रवण	بلند خیال اهل دل-جذباتي حساس
भावुकता	جذباتیت
भाषण	تقریر-خطبه-لیکچر
भाषांतर	ترجمه-تبدیل زبان
भाषी	کسي زبان کے بولنے والے
भाषित	گفته-بولی هوئي بات
भाष्य	تشریح-تفسیر
भाष्यकार	شارح-مفسر
भासमान	روشن-ظاهر
भास्कर	سورج
भिक्षुक	گداگر-بدھ سادھو
भिज्ञ	عالم
भिन्न	جدا-مختلف
भिन्नता	تفریق-اختلاف
भीतप्रद	مخدوش
भीरु	بزدل-ڈرپوک
भीरुता	بزدلي
भीषण	خوفناک-شدید
भुगतान	ادائیگي-بے باقي بے منت
भुजा	بازو
भू	اراضي-زمین
भूअभिलेख	ریکارڈ اراضی
भूकंप	زلزله
भूकर	استیٹ ڈیوٹي-سرکاري لگان
भूगर्भ	زمین کا اندروني حصه
भूगर्भ-शास्त्र	علم طبقات الارض علم المعادن-جیالوجي
भूगोल	جغرافیه
भूत	شے-شیطان-ماضي ذي حیات
भूतत्वविद्या	علم المعادن

भूतपूर्व	سابق
भूतल	زمین
भूधर	پہاڑ
भूनिहित धन	دفینہ
भूपति	راجہ-زمیندار
भूमंडल	کرہ ارض
भूमध्य सागर	بحر روم بحر متوسط
भूमि	زمین-اراضی
भूमिका	تمہید-مقدمہ-دیباچہ
भूमिसल्लयन	دخل اراضی انتقال اراضی
भूमिसात	منہدم
भूमि हस्तगन	حصول اراضی
भूराजस्व	لگان اراضی
भूरि	بہت-کافی
भूषण	زیور-آرایش
भूषित	آراستہ-مزین
भूसम्पत्ति	اسٹیٹ ملکیت
भूस्वामी	زمیندار
भृकुटी	ابرو-بھوں
भृत्य	نوکر
भेंट	تحفہ-نذر-ملاقات
भेद	فرق-راز-امتیاز-قسم
भेदन	توڑنا
भेद भाव	فرق و امتیاز
भेषज	دوا
भोग	التذاذ-استعمال-عیش وعشرت
भोगविलास	عیش ولطف سیروتفریح
भोगाधिकार	حق استعمال
भोजनालय	طعام خانہ-ہوٹل
भौगोलिक	جغرافیائی
भौतिक	مادی-جسمانی
भौतिक विज्ञान	فزیکس
भौम	زمینی
भौमिक	زمیندار-زمینی
भौमिक अभिलेख	لینڈ ریکارڈ
भ्रकुटी	ابرو
भ्रम	شک-فریب-غلط فہمی
भ्रमनिवारण	ازالہ غلط فہمی
भ्रमण	سیر وسیاحت-دورہ
भ्रममूलक	جس کی بنا شک پر ہو
भ्रमर	بھونرا
भ्रमात्मक	مشکوک-غلط فہمی پیدا کرنے والا
भ्रष्ट	ذلیل-پست-خراب-گمراہ
भ्रष्टाचार	بے ایمانی-بدکرداری
भ्रष्टाचार निवारण	ازالہ بد کرداری
भ्रांति	غلط فہمی-دھوکہ-شک
भ्रातृत्व	بھائی چارہ

भ्रातृभाव	برادرانہ سلوک جذبۂ اخوت
भ्रू	ابرو۔بھوں
भ्रूण	رحم
भ्रूण-हत्या	حمل کشی
भ्रूभंग	ابرو چڑھانا۔تیوری چڑھانا
भ्रूविक्षेप	تیوری چڑھانا

म

मंगल	خیر۔فلاح۔مریخ
मंगलकारी, मंगलप्रद	فلاح بخش۔ بابرکت۔مبارک
मंच	اسٹیج
मंजरी	کونپل
मंजु, मंजुल	حسین۔دلکش
मंजुला	حسینہ
मंजुषा	پٹاری۔ڈبہ
मंडप	شامیانہ۔قبہ۔آرام گاہ
मंडल	حلقہ۔دائرہ۔کرہ۔ضلع کمشنری۔سرکل کابینہ۔بورڈ
मंडल कारागार	ڈسٹرکٹ جیل
मंडल निचय	ضلع فنڈ
मंडल न्यायालय	ڈسٹرکٹ کورٹ
मंडलपंजीकार	ضلع رجسٹرار
मंडलपरिषद	ضلع بورڈ
मंडल स्थपति	ضلع انجنیر
मंडलाकार	دائرہ نما۔گول
मंडलाधीश, मंडलाधीश्वर, मंडलायुक्त	ڈپٹی کمشنر
मंडली	بورڈ۔انجمن سوسائٹی۔گروہ۔کمپنی
मंडलेश्वर, मंडलमहत्तक	ضلع مجسٹریٹ
मंतव्य	خیال۔رائے۔غوروفکر
मंत, मंत्रण, मंत्रणा	مشورہ۔صلاح۔ اڈوائس
मंत्रण दाता	مشیر۔صلاح کار اڈوائزر
मंत्रणदाता समिति	مشاورتی کمیٹی مجلس شوریٰ
मंत्रणा परिषद	اڈوائزری کونسل کیبنٹ۔مجلس وزراء
मंत्री	وزیر۔مشیر۔سکریٹری۔منسٹر
मंत्रीमण्डल, मंत्रीपरिषद	کابینہ وزارت۔ کیبنٹ۔مجلس وزراء
मंथन	بلونا
मंथर	خزانہ۔نتیجہ۔غصہ خلل۔سست۔بھاری
मंथर गति	سست روی

मंद	پست-سست-بیوقوف
मंदता	سستی-آهستگی-ضعف
मंदाकिनी	کہکشاں
मंदाग्नि	ضعف هاضمه
मक्ष	اپنا جرم چھپانا-غصه
मग	راسته
मगध	جنوبی بہار کا قدیم نام
मग्न	غرق-محو
मज्जन	غسل
मणि	جواهر-ممتاز ترین
मणिधर	سانپ
मतंग	هاتھی
मत	مقصد-اصول-رائے-ووٹ عقیده
मत प्रदर्शन	اظهار رائے
मतभेद	اختلاف رائے
मत गणना	رائے شماری- استصواب رائے
मतग्राहक अधिकारी	افسر رائے شماری
मतदाता	رائے دهنده-ووٹر
मत दान	رائے دهی-پولنگ
मत दान क्षेत्र	پولنگ ایریا حلقه رائے شماری
मत दान स्थान	پولنگ اسٹیشن-مقام رائے دهی
मत पत्र	بیلٹ-پرچه رائے
मत पेटिका	بیلٹ بکس
मतस्य	مچھلی
मतस्यपालन	ماهی پروری
मताधिकार	حق رائے دهی
मतानुयायी मतावलम्बी	پیرو-مقلد
मति	عقل
मति मान्द्य	ضعف عقل
मति भ्रम	فتور عقل
मत्त	بدمست-متوالا
मतैक्य	اتفاق رائے
मद	غرور-نشه-محبت
मदांध, मदमत्त	مخمور- مدهوش مست شراب
मदिर	نشه آگین
मदिरा	شراب
मद्य	شراب-نشه
मद्य पान	شراب نوشی
मद्य निषेध	امتناع مسکرات
मद्य विभाग	محکمه آب کاری
मधु	شهد-بسنت-دوده شیرین-شراب
मधुकर	بھونرا
मधुत्व	شیرینی
मधुप	بھونرا

मधुप्रमेह ذیابطیس
मधुर شیرین-دلکش-سست
मध्य وسط
मध्यक ایوریج-اوسط
मध्यम وسطی-درمیانی
मध्यम पुरुष (گرامر میں) صیغہ مخاطب
मध्यमा وسطی-بیچ کی انگلی
मध्यगत / **मध्यवर्ती** } درمیانی-وسطی
मध्यवर्ती कृषक درمیانی کاشتکار
मध्य वर्ती आज्ञा حکم درمیانی
मध्य युग عہدوسطی
मध्यस्थ } ثالث-دلال غیرجانبدار
मध्यस्थता ثالثی
मध्यस्थता निर्णय ثالثی فیصلہ
मध्यावकाश درمیانی فرصت ریسس
मध्याह्न دوپہر
मध्य एशिया مشرق وسطی
मन دل-خواہش-خیال-طبیعت
मनन مطالعہ-تفکر و تدبر
मनन शील مصروف مطالعہ

मनस्ताप افسوس-پشیمانی
मनीषा عقل
मनीषि عالم-عقلمند
मनुज انسان
मनुष्य انسان
मनुष्यगणना مردم شماری
मनुष्यता, मनुष्यत्व انسانیت
मनुहार خوشامد-التجا-احترام
मनुहार नीति خوشامدانہ پالیسی
मनोकामना دلی آرزو
मनोगत دل میں گذرنے والا-قلبی رجحان
मनोज्ञ دلکش
मनो दशा / **मनोभावना** } ذہنی حالت
मनो दौर्बल्य ذہنی کمزوری
मनोनयन نامزدگی-نامی نیٹ
मनोनीत } پسندیدہ-منتخب مجوزہ-نامزد
मनोयोग طبیعت کی یکسوئی
मनोरंजक دل خوش کن-دلچسپ
मनोरंजन دلچسپی-تفریح
मनोरंजन कर محصول تماشہ
मनोमालिन्य کشیدگی-رنجش

मनोरथ	آرزو-مدعا
मनोरम	دلکش-حسین
मनोविज्ञान	سایکالوجی علم النفس
मनोविकार	دماغی خرابی ذہنی فتور
मनोविश्लेषण	نفسیاتی تجزیہ
मनोवेग	جذبات-ذہنی تحریک
मनोवैकल्य	ناپختگی فہم
मनोवृत्ति	رجحان-میلان ذہنیت
मनोहर	دلکش-دل آویز
मम	میرا-اپنا
ममता ममत्व	محبت و شفقت یگانگت
मयंक	چاند
मयूर	مور
मरण	مرنا-فوت ہونا
मरण व्रत	مرنے کا عہد
मरण शुल्क	فیس اموات ڈیتھ ڈیوٹی
मरणासन्न	قریب مرگ
मरणोत्तर	بعد مرگ
मरीचि मरीचिका	سراب-پانی سی معلوم ہونے والی ریگ
मरु	ریگ

मरु भूमि	ریگستانی زمین
मरु स्थल	ریگستانی خطہ
मर्त्य	انسان-جسم-فانی عالم ارضی
मर्दन	پامالی-کچلنا-ملنا
मर्म	راز-دل
मर्मज्ञ	راز دان
मर्म भेदी	دلدوز
मर्माघात	دلی صدمہ
मर्मान्तक मर्म स्पर्शी	دل کو چھونے والا متاثر کرنے والا
मर्य्याद	رسم-رواج
मर्य्यादा	عزت و ناموس-کنارہ-حد
मल	غلاظت-میل-پاپ
मलद्वार	مقعد
मलय	سفید صندل
मलय गिरि	پہاڑ
मलयानिल	باد بہار-معطر ہوا
मलिंद	بھونرا
मलिन	گندا-دھندلا-اداس
मलीन	میلا-بے رونق
मल्लिका	چمیلی-یاسمن
मल्ल युद्ध	کشتی
मसि	سیاہی-روشنائی
मसि पात्र	دوات
मस्तिष्क	دماغ-سر

महत्	بڑا-اعظم
महत् शीर्षक	عنوان جلي
महत्तक	مجسٹریٹ
महत्तर	میجر-موتر
महत्तम	بزرگ ترین-عظیم
महत्व	بزرگي-اهمیت-عظمت
महत्व पूर्ण	اهم
महत्व हीन	غیر اهم
महत्वाकांक्षा	بهت بڑي تمنا
महर्षि	بهت بڑا بزرگ
महा	اعظم-جنرل-بهت بڑا-زیاده
महा अधिवेशन	جنرل اجلاس
महा काय	عظیم الجثه
महाकाव्य	وه نظم جس میں تمام موسمون قدرتي مناظر اور تمام شعري صنفوں کا بیان هو
महात्मा	شیخ-عظیم المرتبت شخصیت
महा द्वीप	براعظم
महाधिवक्ता	ایڈووکیٹ جنرل
महान	اعظم-جنرل-بڑا
महानता	عظمت-بزرگي
महानाविक	جهاز کا افسراعلی
महानिरीक्षक	انسپکٹر جنرل
महानुभाव	عظیم المرتبت شخص
महान्याय वादी	اٹرني جنرل

महा पुरुष	انسان اعظم
महाप्रतिनिधि	ایجنٹ جنرل
महाप्रलय	قیامت کبری
महाप्रशासक	اڈمنسٹریٹر جنرل
महा प्रस्थान	موت
महा प्राज्ञ	علامه
महाभियोग	امپیچمنٹ
महामंत्री महामात्य	وزیر اعظم
महा महिम महामान्य	حضور معلی هزاکسیلنسی گورنر کا لقب
महामात्र मण्डल	کیبنٹ مجلس وزراء
महामारी	وبا-متعدي بیماري
महा यात्रा	موت-سفر آخرت
महारथी	مجاهد اعظم-بطل عظیم
महालेखा परीक्षक	محاسب اعلی-آڈیٹر جنرل
महावर	عورتون کے پاون رنگنے کا سرخ رنگ
महाशय	نیک طبع-بلند خیال ذي فهم-صاحب-جناب
महासंख्याता	اکاونٹ جنرل

महा संप्रेक्षक	آڈیٹر جنرل
महा सभा	اجتماع عظیم
महा समर महा युद्ध	جنگ عظیم
महा समिति	مجلس عظمیٰ
महाविद्यालय	اعلیٰ درسگاہ کالج
महिमा	عظمت-بزرگی
महिला	عورت-مسمات-خاتون
महिला उद्योग	دستکاری نسواں
महिष	بھینس
मही	مٹی-زمین-دنیا
महीप	راجہ
महोत्सव	جشن عظیم
महोदय	جناب عالی-حضور- صاحب
मांग	مطالبہ-ڈیمانڈ-خواہش
मांडलिक	علاقے کا حکمراں
मांस पेशी	عضلہ
मांसल	پرگوشت-فربہ-لحیم
माणिक	جواہر-اعلیٰ ترین
माता मह	نانا
मातुल	ماموں
मातृ, माता	ماں
मातृका	ماں-دائی
मातृ भाषा	مادری زبان
मातृ भूमि	مادر وطن
मात्र	صرف-برابر
मात्रक	یونٹ-اکائی
मात्रा	مقدار-خوراک-اعراب
मात्रेय पिता मह	جد فاسد
मात्रेय माता मही	جدہ فاسدہ
मादक	نشہ آور
मादक कर	ایکسائز ڈیوٹی
मादकता	نشہ
माध्यम	ذریعہ-وسیلہ-تدبیر
माध्यमिक पाठशाला	مڈل سکول
माध्यमिक शिक्षापरिषद	ہائی اسکول انٹر میڈیٹ بورڈ
माध्याकर्षण	گریوٹیشن
माधुर्य	شیرینی-دلکشی
मान	غرور-درجہ-پیمانہ- معیار-اعزاز
मानक	کسوٹی-معیار-اسٹینڈرڈ
मानकीकरण	اسٹینڈرڈائزیشن معیاری بنانا
मानचित्र	پلان-نقشہ
मानतुला	میزان-اسکیل
मानदण्ड	معیار
मानदेय	اعزازی معاوضہ
माननीय	محترم-آنریبل

मानपत्र ایڈریس-سپاس نامہ
मानव آدمی
मानवता ہیومینٹی-انسانیت
मानवशास्त्र علم الانسان-
انتھروپالوجی
मानवी انسانی-عورت
मानस { انسان-دل-خیال
ذہن و فکر
मानस-पटल پردہ دماغ
मानसिक ذہنی-دماغی
मानसिकप्रवृत्ति دماغی رجحان
मानहानि { ہتک عزت-ازالہ
حیثیت عرفی
ڈفے میشن
मानी مغرور
मानुषिक انسانی
मानो گویا
मान्य محترم-قابل تسلیم
मान्यक اعزازی-آنریری
मान्यक मंत्री اعزازی سکریٹری
मान्यता { عقیدہ-منظوری-
قبولیت
माप ناپ-پیمائش
मापक { ناپ-پیمانہ
پیمائش کنندہ
मापक यंत्र آلہ پیمائش
मापपंजिका { رجسٹر
माप बही پیمائش

माया { قدرت-دولت وثروت
مکروفریب-طلسم
محبت
मायाविनी مکار-فریبی-
چالاک عورت
मायावी طلسمی-قدرتی
मारुत ہوا
मार्जन مانجھنا-صاف کرنا
मार्तण्ड سورج
मार्मिक دلی-قلبی-اندرونی
मार्ग راستہ
मार्ग अवस्कंदन رہزنی
मार्ग प्रदर्शन رہنمائی
मार्ग व्यय سفر خرچ
माल्य ہار-مالا
मास مہینہ
मासिक ماہانہ
मासिकसंख्यान ماہانہ حساب
मित قلت-کم-محدود-مقرر
मित भाषी کم گو
मित व्ययता کفایت شعاری
मिति معیار-اندازہ-حد-میعاد
मिती تاریخ-دن
मित्र دوست
मिथुन مرد و عورت کا جوڑا
मिथ्या بے حقیقت-جھوٹ
मिथ्याचार پر فریب عمل-
دغابازی

मिथ्यालेख	غلط اندراج
मिथ्यावादी	جھوٹا
मिथ्या साक्ष्य	جھوٹي گواهي
मिश्रण	آميزش-ملاوٹ-امتزاج
मिश्रित	آميخته-ملايا هوا
मिष्ट	شيريں-ميٹھا
मिष्ट भाषी	شيرين گفتار
मिष्टान्न	شيريني-مٹھائي
मीन	مچھلي
मीमांसा	قياس-تصفيه تحقيق
मुक्त	نجات يافته-رها واگذار-بري
मुक्त कंठ	بالكل صفائي كے ساتھ واضح طورپر
मुक्त व्यापार	فري ٹريڈ آزاد تجارت
मुक्त हस्त	فراخ دست-فياض
मुक्ता	موتي
मुक्ति	نجات-واگذاري-بريت رهائي
मुक्तिपत्र	بريت نامه رهائي نامه
मुकुट	تاج
मुकुल	نيم شگفته كلي
मुख पृष्ठ	ٹائيٹل-سرورق
मुखर	تلخ گو-بهت بولنے والا
मुखाग्र	حفظ-ازبر
मुखापेक्षी	دوسروں كا منه تكنے والا
मुख्य	خاص-ممتاز-چيف اعظم
मुख्य आयुक्त	چيف كمشنر
मुख्य न्यायाधिपति	چيف جسٹس
मुख्य न्यायाधीश	چيف جج
मुख्य मंत्री	چيف منسٹر صوبے كا وزير اعظم
मुख्यतः	بالخصوص
मुख्याधिकार	اختيار خصوصي اتھارٹي
मुख्यावास	هيڈ كوارٹر
मुग्ध	فريفته-سحر زده-عاشق
मुग्ध कर	فريفته كرنے والا
मुद्रण	طباعت-پرنٹنگ
मुद्रण स्थान	مقام طباعت
मुद्रण यंत्र	پريس-مطبع
मुद्रणालय	دار الطباعت
मुद्रक	طابع-پرنٹر
मुद्रांक शुल्क	اسٹامپ ڈيوٹي
मुद्रांकित	مهر شده
मुद्रा	مهر-سكه-انگشتري-صورت
मुद्रा पत्र	اسٹامپ
मुद्रालय	ٹكسال گھر

मुद्रा बाहुल्य मुद्रास्फालन मुद्रा स्फीति	افراط زر انفلیشن
मुद्रा विस्फीति	افراطزر کودور کرنا-ڈفلیشن
मुद्राशास्त्र	نیو مجسٹیکس
मुद्रित	مطبوعہ-منقش مہر شدہ
मुनि	عابدوزاہد صوفی
मुमुक्षु	نجات کا خواہش مند
मुमूर्षा	موت کی تمنا
मुमूर्षु	قریب مرگ
मुष्टि, मुष्टिक, मुष्टिका	مٹھی
मुहूर्त्त	ساعت سعید
मूक	خاموش-مجبور
मूढ़	متحیر-بے وقوف
मूत्र	پیشاب
मूर्ख	بےوقوف
मूर्च्छा	بےہوشی
मूर्च्छित	بےہوش
मूर्त्त	مجسم-ٹھوس
मूर्त्ति	تصویر-جسم-پیکر-صورت
मूर्त्ति मान	مجسم-متشکل
मूर्द्ध	سر
मूल	جڑ بنیاد-اصل سبب سرمایہ
मूलक	کن-انگیز-خیز

मूलधन	اصل سرمایہ- راس المال
मूल धन मूल्य	مالیت سرمایہ
मूल द्वार	صدر دروازہ
मूल पुरुष	مورث اعلیٰ
मूल भूत	اصلی-بنیادی
मूलवंश	نسل
मूलस्थान	صدر مقام-آبائی وطن
मूल्य	قیمت
मूल्य पत्र	بل-نرخنامہ
मूल्यवान	قیمتی
मूल्यन मूल्यनिर्धारण	تعین قیمت
मूल्यांकन	تخمینہ قیمت
मृग	ہرن-حیوان
मृग लोचना मृग नैना	آہو چشم حسینہ
मृग मरीचिका मृग तृष्णा	سراب-دھوکہ فریب نظر
मृगया	شکار
मृगेन्द्र	شیر
मृणाल	کنول کا ڈنٹھل
मृत	مردہ
मृतक	متوفی-مردہ
मृतक सम्पत्ति	ترکہ متوفی
मृत्तिका	مٹی
मृत्यु	موت

मृत्युकिरण — شعاع موت
मृत्युंजय — فاتح موت
मृत्यु दण्ड — سزائے موت
मृत्यु पत्र — وصیت نامہ
मृत्यु प्राप्त — متوفی-مرا ہوا
मृत्यु लोक — عالم فنا-دنیا
मृत्यु शय्या — بستر مرگ
मृत्यु संख्या — فوتی کی تعداد
मृदु, मृदुल — نرم-نازک-نرم دل خفیف-لطیف
मृदु देही — نازک بدن
मृदुला — نازنین
मृन्मय — خاکی-مٹی کا بنا ہوا
मेघ — بادل
मेघ नाद — بادل کی گرج
मेघाच्छन्न — ابر آلود
मेधा — فہم ودانش
मेधावी — ہوشیار-عالم-دانا
मेरु — ایک خیالی پہاڑ-تسبیح کا دانہ
मेरु दण्ड — خط مستقیم-ریڑھ
मैत्री — دوستی
मैत्रीपूर्ण — دوستانہ-محبت آمیز
मैथुन — مباشرت
मैथुनिक — مباشرتی-سیکشول
मोक्ष — نجات

मोचन — انفکاک رہن-واگزاری نجات
मोचन योग्य — قابل انفکاک
मोचन वाद — دعویٰ انفکاک رہن
मोह — میلان-پیار-محبت
मोहक — دلکش-کشش انگیز
मोहित — فریفتہ-عاشق
मौखिक — زبانی
मौखिक वचन — اقرار زبانی
मौन — خاموش
मौनसम्मति — خاموش منظوری
मौनस्वीकृति — خاموش قبولیت
मौलिक — بنیادی-اصولی
मौलिकअधिकार — بنیادی حقوق
मौलिक सिद्धांत — بنیادی اصول
म्लान — کثیف-پژمردہ-افسردہ
म्लेच्छ — اچھوت-غیر آریہ

य

यंत्र — آلہ-پرزہ-تعویذ-مشین
यंत्र कार — مشینیر
यंत्रणा — تکلیف
यंत्र शास्त्र, यंत्र विद्या — انجنیرنگ-مشینی علم
यंत्रालय — چھاپہ خانہ
यकृत — جگر

यक्ष्मा — دق کا مرض
यतः — چونکہ
यति — نفس پر قابو حاصل کرنے والا متقی
यत्न — کوشش-تدبیر
यत्र तत्र — اِدھر-اُدھر
यथा — جس طرح-جیسے
यथाक्रम — حسب ترتیب سلسلہ وار
यथापूर्व — حسب سابق
यथामति — حسب رائے
यथायोग्य — حسب لیاقت
यथारुचि — حسب پسند
यथार्थ — حق-واقعہ-مناسب
यथार्थता — حقیقت-درحقیقت
यथार्थवाद — حقیقت پسندی
यथावत — واقعی-حقیقی
यथाशक्ति — حسب طاقت
यथाविधि — حسب تدبیر
यथासाध्य — حتی الوسع
यथासंभव — حتی الامکان
यथास्थिति — حسب حیثیت
यथेष्ट — حسب خواہش-کافی
यथोचित — موزوں-مناسب
यदा — جب-جہاں
यदाकदा — شاذ و نادر-جب تب
यद्यपि — اگرچہ

यम — ملک الموت-موت کا دیوتا
यमज — جوڑواں بچے
यमदंड — سزائے موت
यवन — روانی-تیزی-ملیچھ
यवनिका — تھیٹر کا پردہ
यश — نیک نامی
यशस्वी — نیک نام-مشہور
यांत्रिक — مشینی
याचक — گداگر-محتاج
याचना — التجا-درخواست
याचिका — پٹیشن
यातना — تکلیف
यातायात — ٹرافک-آمدورفت، رسل ورسائل
यातायातविभाग — محکمہ رسل ورسائل
यातायातमंत्री — وزیر رسل ورسائل
यातायातनियंत्रक — کنٹرولر آف ٹرانسپورٹ
यात्रा — سفر
यात्री — مسافر
यात्रीगृह — مسافر خانہ
यान — جیسا-سواری گاڑی
यान भत्ता — سواری الاؤنس
यापन — گزارہ کرنا
यापक — یابندہ-ایڈریسی
यावनी — ذات-ھم-مذھب بنانا

यामिनी	رات
युक्त	شامل-جڑا ہوا-مقررہ مناسب
युक्ति	چالاکی-لیاقت-رواج
युक्ति युक्त युक्तिसम्मत	تدبیر-مدلل مناسب
युग	دور-زمانہ
युग धर्म	عصری مذہب
युगपुरुष	زمانے کا سب سے بڑا آدمی
युगसाहित्य	عصری ادب
युगल युग्म	جوڑا
युगान्तर	تبدیل عہد-انقلاب
युद्ध	جنگ
युद्धक	جنگی
युद्ध पोत	جنگی جہاز
युद्ध मंत्री	وزیر جنگ
युद्ध रत	مصروف جنگ
युवक	جوان مرد
युवती	جوان عورت-دوشیزہ
युवराज	شہزادہ
युयुत्सा	خواہش جنگ
युयुत्सु	جنگ کا تمنائی
योग	میل ملاپ-تعلق نتیجہ-میل
योग काल	جوائننگ ٹائم
योगदान	اشتراک
योग फल	جوڑ-میزان
योग्य	قابل-لائق
योग्यता	لیاقت-صلاحیت
योजक	مجوز-ملانے یا جوڑنے والا
योजना	جوڑ-حالت-اسکیم
योजनीय	ملانے کے لائق
योजित	مجوزہ
योद्धा	جنگجو-سپاہی
योनि	شرمگاہ
यौक्तिक	مدلل
यौतुक	جہیز
यौद्धिक	جنگی
यौवन	جوانی-شباب

र

रंक	قلاش
रंगशाला	تھیٹر ہال
रंगभूमि रंग स्थल	مقام تفریح-تھیٹر کا اسٹیج
रंगमंच	تھیٹر ہال کا اسٹیج
रंगमहल	عیش گاہ
रंच	تھوڑا
रंजक	رنگریز
रंजन	رنگ کاری-مصوری نقاشی
रंजित	رنگین
रक्त	خون-سرخ

रक्त चाप	خون کا دباو- بلڈ پریشر
रक्तपात	خون ریزي
रक्तरंजित	خون آلود
रक्त वृष्टि	خونباري
रक्तस्राव	جسم سے خون بہنا
रक्ताक्त	خون کا نشان
रक्ताभ	سرخی آمیز
रक्तिभ	سرخ فام
रक्षक	محافظ- چوکیدار
रक्षण	تحفظ
रक्षण नत्थी	گارڈ فائل
रक्षा	حفاظت
रक्षा कवच	تعویز حفظ
रक्षागृह	محفوظ مقام- زچہ خانہ
रक्षाधिकार पत्र	امانت نامہ
रक्षामंत्री	وزیر دفاع
रक्षाविभाग	محکمہ دفاع
रक्षा सचिवालय	وزارت دفاع
रक्षित	محفوظ
रक्षित राज्य	ماتحت ریاست پروٹیکٹریٹ
रक्षी	کانسٹیبل- پولیس
रचना	تخلیق و تعمیر تصنیف
रचनात्मक	تعمیري
रचयिता	خالق- مصنف
रचित	رچا ہوا- بنایا ہوا
रज	خون حیض- گرد وغبار- رات
रजत	سرخ- سفید- چاندي
रजत उत्सव	جشن سیمیں
रजत जयंती	سلور جوبلي
रजतरात्रि	نقرئي رات
रजनी	رات
रजस	حیض
रण	جنگ
रण क्षेत्र	میدان جنگ
रण दूत	جنگي سفیر
रण पोत	جنگي بحري جہاز
रण भूमि रणांगण	میدان جنگ
रण स्तंभ	یادگار فتح
रतिज रोग	جنسي مرض
रथ्या यान	ٹرام
रम	محبوب پیارا- مسرت بخش
रमण	عیش- مباشرت دلکش- حسین
रमणी	حسین عورت
रमणीक रमणीय	دلکش
रम्य	حسین
रव	آواز- شور
रवन्ना	ٹرانزٹ پاس
रवि	سورج
रश्मि	کرن

रस — کشتہ-عرق-شربت / لطف-کیف-ادبی صنف

रसज्ञ — شعری محاسن کا ماہر

रसातल — تحت الثریٰ

रसायन — کیمیا

रसायन शास्त्र — فن کیمیا

रसिक — رنگین مزاج-عیش پرست

रसिकता — رنگین مزاجی

रहस्य — راز-اسرار

रहस्यमय — پراسرار

रहित — عاری-خالی

राकेश — چاند

राग — دنیاوی عیش کی آرزو / رجحان-تکلیف، حسد / غصہ

रागान्वित — محبت کرنے والا / غضب آلود

राज — حکومت-گورنمنٹ

राजकर — سرکاری ٹیکس

राजकर्त्ता — حکمران

राजकीय — گورنمنٹ / سیاسی-سرکاری

राजकीय अनुदान — سرکاری عطیہ

राजकीय अभियोजक — پبلک پروزکیوٹر

राजकीय आदेश — سرکاری آرڈر

राजकीय कर्मचारी— گورنمنٹ سرونٹ-ملازم سرکار

राजकीय घोषणा — سرکاری اعلان

राजकीय चिकित्सालय — سرکاری ہسپتال

राजकीय पत्र — سرکاری فرمان

राजकीय परीक्षक — گورنمنٹ اگزامنر

राजकीय महाविद्यालय— گورنمنٹ کالج

राजकीयसेवक — سرکاری ملازم

राजग — نزول

राजग भूमि — سرکاری زمین

राजग विभाग — محکمہ نزول

राजतंत्र — شہنشاہیت / طرز حکومت

राजत्व — حاکمیت-بادشاہی

राजदंड — سرکاری سزا

राजदूत — حکومت کا نمائندہ

राजद्रोह — بغاوت

राजद्वार — راجہ کی ڈیوڑھی

राजधर्म — حاکمانہ فرض

राजधानी — دارالحکومت

राज नय — ڈپلومیسی-حکمت عملی

राजनीति — سیاست

राजनीतिक	سياسي
राजनीतिज्ञ	سياستدان
राजपथ	شاهراه
राजपद	شاهي منصب
राज परिषद्	كونسل آف استيٽ
राज पुरुष	استيٽس مين
राज प्रमुख	حكمران اعليٰ
राज प्रासाद	شاهي محل
राजबंदी	سياسي قيدي
राजभक्त	حكومت كا وفادار
राजभवन	شاهي محل
राजभाषा	سركاري زبان
राजमार्ग	شاهراه
राज मुक्त	بري از مالگذاري
राजमुद्रा	سركاري مهر
राजर्षि	راجه كي خاندان سان پيدا ٿيل رشي
राजलिपि	سركاري رسم الخط
राजवंश	شاهي نسل
राजसत्ता	حاكمانه اقتدار
राजसभा	شاهي دربار
राजसिंहासन	تخت شاهي
राजसी	شاهانه
राजस्व	ريونيو - سركاري ٽيكس - لگان
राजस्व अंक पत्रक	ريونيو استامپ
राजस्व न्यायालय	ريونيو كورٽ
राजस्व परिशोध	بندوبست
राजस्व विभाग	محكمه مواصلات
राजाज्ञा	سركاري حكم
राजीव	ڪنول
राज्य	اسٽيٽ - رياست - صوبه
राज्य आदेश	سركاري آرڊر
राज्य त्याग	ترڪ حكومت / ايبڊيكشن
राज्य निधि	سركاري خزانه / اسٽيٽ فنڊ
राज्य नियम	سركاري قاعدو
राज्यनिष्ठाशपथ	حلف وفاداري
राज्य परिषद्	كونسل آف اسٽيٽ
राज्य पाल	گورنر صوبه
राज्य पुस्तकांकन	رجسٽريشن
राज्य पुस्तकांकित	رجسٽرڊ
राज्य प्रमुख	رياستي وفاق كا حاكم اعليٰ
राज्यविधयिका	صوبائي مجلس آئين ساز
राज्य श्री	زينت الملك / رونق حكومت
राज्य सचिव	سكريٽري آف اسٽيٽ

राज्य सदन	گورنمنٹ ہاؤس
राज्य साक्षी	سرکاری گواہ
राज्यसूची	سرکاری فہرست - اسٹیٹ لسٹ
राज्यक्षेत्र	عملداری - حلقہ حکومت
राज्याभिभाषक	ایڈوکیٹ جنرل
राज्याभिषेक	تخت نشینی
राज्यारोहण	تخت نشینی
रात्रि	رات
रात्रि पाठशाला	نائٹ اسکول
राम बाण	بے خطا - اچوک
राम राज्य	حکومت الٰہیہ
रावट	راج محل
रावत	بہادر - سردار - چھوٹا راجہ
राशि	ذخیرہ - ڈھیر
राशिचक्र	عقرب - سرطان وغیرہ بارہ ستاروں کا مجموعہ
राष्ट्र	ملک - قوم - نیشن
राष्ट्र ध्वज	قومی پرچم
राष्ट्र पति	صدر حکومت
राष्ट्रपति सचिवालय	دفتر صدر جمہوریہ
राष्ट्रपरिषद	کونسل آف اسٹیٹ
राष्ट्रपिता	ابوالقوم

राष्ट्र भक्त	قوم پرست
राष्ट्र भाषा	قومی زبان
राष्ट्रमंडल	فیڈریشن - کامن ویلتھ
राष्ट्रमुद्रा	قومی مہر
राष्ट्र लिपि	قومی رسم الخط
राष्ट्र वाद	قوم پرستی
राष्ट्रवादी	نیشنلسٹ قوم پرست
राष्ट्र विप्लवक	باغی - انارکسٹ
राष्ट्र ऋण	قومی قرضہ
राष्ट्र संग्रहालय	قومی میوزیم
राष्ट्र संघ	انجمن اقوام - لیگ آف نیشن
राष्ट्रिक / राष्ट्रीय	قومی - ملکی
राष्ट्रिकता	قومیت
राष्ट्रीय राजपथ	قومی شاہراہ
राष्ट्रीयता	قوم پرستی
राष्ट्रीय करण	کسی چیز کا قومی بنانا
रास	قدیم ہندوستان کا ایک تفریحی مشغلہ
रासायन अधिकारी	کیمیکل افسر
रासायनिक	کیمیاوی
रासायनपरीक्षक	کیمیکل اگزامنر
रासो	شاہنامہ

राहित्य	عاري هونا
राहु	نو سیاروں میں سے ایک
रिक्थ	ملکیت - پراپرٹي
रिक्त	خالي
रिक्तता	خالي هونا
रिक्तस्थान	خالي جگه
रिक्ति	خالي هونا
रिपु	دشمن
रिष्ट	تباهي
रीता	خالي
रीति	طور طریق - رسم رواج قاعده - قانون
रुग्ण	کمزور - مریض
रुचि	خواهش - ذوق - پسند
रुचिकर	مرغوب - پسندیده
रुचिमान	مرغوب - دلکش - حسین
रुचिर	مرغوب - شیرین - حسین
रुणित	بجتا هوا
रुदन	گریه وزاري
रुद्ध	محصور - مسدود
रुद्र	تند - غصه - هولناک
रुद्राक्ष	ایک مشهور درخت کے گول بیج
रुधिर	خون
रुष्ट	ناراض
रूढ़ि	شهرت - ارتقاء - طریقه رواج - کسٹم
रूढ़िवादी	رواج پسند - رسم پرست
रूप	طرح - شکل - حسن - فارم
रूपक	صورت - شبیه - فارم
रूपकार	مجسمه ساز
रूप गर्विता	حسن پر نازاں عورت
रूपधारा	شکل اختیار کرنے والا
रूपभेद	اختلاف هیئت موڈی فکیشن
रूपरेखा	خاکه - خدوخال پلان - اسکیچ -
रूपवान	خوبصورت
रूपसी	حسینه
रूपांकन	فارم پوري
रूपी	شکل اختیار کرنے والا - مثل
रेखांकन	اسکیچنگ
रेखा	خط - لکیر - گنتي - صورت
रेखाकर्म	خطکشي
रेखा गणित	جیومیٹري
रेखा चित्र	نقشه - پلان - خاکه اسکیچ
रेखा चित्रण	نقشه نویسی اسکیچ بنانا
रेखित	خطکشیده
रेखित देयादेश	کراس کیا هوا چیک
रेचन	جلاب

रेणु	ریت-ذرہ
रेणुका	ریت
रोक	ممانعت-پابندی-کیش نقد
रोकड़	سرمایہ-رقم-کیش
रोकड़ पंजी	دستر حساب
रोकड़ बही	کیش بک
रोकड़ बाकी	کلوزنگ بیلینس
रोकड़िया	خزانچی-کیشیر
रोकधर	خزانچی-کیشیر
रोग	مرض
रोगग्रस्त	مریض
रोचक	پسندیدہ-دل چسپ
रोदन	گریہ وزاری
रोधागार	حوالات
रोपण	نصب کرنا-قائم کرنا
रोम	بال
रोमहर्षण	خوف سے رونگٹے کھڑا ہوجانا
रोमांचित	انبساط-رونگٹے کھڑا ہوجانا
रोष	ناراضی-غصہ
रोहिणी	بجلی
रोहित	سورج-سرخ-خون
रौद्र	ہولناک-تند-غصہ
रौप्य	نقرئی-چاندی
रौरव	خوفناک-فریبی-جہنم

ल

लंठ	بیوقوف-گنوار
लंघन	فاقہ-پار کرنا-تجاوز
लंबित	زیر غور-زیر تجویز
लंपट	بدمعاش-آوارہ
लक्ष	لاکھ-نشان
लक्षण	علامت-ماہیت
लक्षित	نشان دادہ-مقررہ
लक्ष्मी	دولت کی دیوی-دولت وثروت
लक्ष्य	نشانہ-نصب العین-مقصد
लग्नक	ضمانتدار
लघु	چھوٹا-تھوڑا-ہلکا
लघुआघात	ضرب خفیف
लघुचेता	پست خیال
लघुता	قلت
लघुशंका	پیشاب کرنا
लघुहस्ताक्षर	مختصر دستخط
लज्जा	شرم وحیا
लज्जावान, लज्जा शील	حیادار
लज्जाहीन	بے شرم
लज्जित	شرمندہ

लता-लतिका	گھاس کی بیل
लब्ध	پایا ہوا-حاصل شدہ
लब्ध प्रतिष्ठ	عزت یافتہ
लभ्य	قابل حصول
लभ्यांश	پروفٹ-نفع
लय	فنا-داخلہ-غائب ہونا غروب ہونا
ललाट	پیشانی
ललाम	حسین-دلکش-ممتاز
ललित	حسین-لطیف
ललित कला	فن لطیف
लवण	نمک
लांछन	داغ-دھبہ-کلنک
लागू	عاید-رائج-اپلیکیبل
लाभ	فائدہ-نفع-پروفیت
लाभकारी	مفید
लाभ दायक	فائدہ مند
लाभ हीन	غیر مفید
लाभांवित	مستفید
लाभांश	تقسیم حصہ ڈیوی ڈینڈ
लाभालाभ	نفع نقصان
लालन पालन	پرورش پرداخت لاڈ پیار
लालसा	آرزو
लालायित	آرزومند-حریص
लालिमा	سرخی
लावण्य	حسن-ملاحت-لطافت
लिंग	مرد کا عضو خاص-علامت جنس
लिखित	مندرجہ-تحریری
लिखित आपत्ति	تحریری اعتراض
लिखित वक्तव्य	تحریری بیان
लिखित सूचना	تحریری نوٹس
लिपि	رسم الخط
लिपिक, लिपिकर लिपिकार	منشی کلرک
लिपि पुस्तक	کاپی بک
लिपिबद्ध	تحریر شدہ-قلمبند
लिप्त	محو-مشغول
लिप्सा	حرص-لالچ
लीन	محو-غرق
लीपिक	کلرک محرر
लीला	تماشہ-سوانگ-شوخی
लीलामय	کرشمہ آگیں
लुप्त	غائب-پوشیدہ
लुब्ध	فریفتہ
लेख	مسودہ-مقالہ-تحریر ڈرافٹ

लेखक مقالہ نگار۔منشی۔قلم کار۔نویسندہ۔مصنف
लेखन لکھنے کا کام
लेखन सामग्री اسٹیشنری
लेखनी قلم
लेखपत्र دستاویز۔وثیقہ
लेख पुस्तिका کاپی بک
लेखा حساب۔تخمینہ۔اکاونٹ
लेखा जोखा वाद دعویٰ حساب فہمی
लेखा परीक्षक محاسب آڈیٹر
लेखा परीक्षा آڈٹ۔محاسبہ
लेखावही اکاونٹ بک
लेखिका راقمہ۔مصنفہ
लेख्य دول۔دستاویز۔وثیقہ
लेख्य संग्रह ریکارڈ
लेश ذرہ تعلق۔کم
लोक دنیا۔عوام۔جمہور۔انسان
लोक अधि सूचना پبلک اطلاع
लोक कंटक कर्म { امر باعث تکلیف عام
लोक कर्म پبلک ورکس
लोक तंत्र جمہوریت
लोकतंत्रात्मक राज्य { جمہوری حکومت
लोक पद عوامی عہدہ
लोक परलोक دنیا و آخرت
लोकप्रिय ہر دلعزیز۔پاپلر
लोक मत رائے عامہ
लोक वास्तु विभाग پبلک ورکس ڈپارٹ
लोक विभाग پبلک ڈپارٹمنٹ
लोक वृत्तांत संग्राहक अधिकारी { اسٹیٹکل افسر
लोक सभा دارالعوام
लोक समाज عوامی معاشرہ
लोक सेवा پبلک سروس
लोक सेवा योग پبلک سروس کمیشن
लोक स्वास्थ्य विभाग { پبلک ہیلتھ ڈپارٹمینٹ۔محکمہ حفظان صحت عامہ
लोक हित مفاد عامہ
लोकाचार اخلاق عامہ
लोकापवाद عوامی شکایت
लोकोक्ति ضرب المثل
लोकोत्तर آسمانی۔عجیب و غریب
लोचन آنکھ
लोप تباہ۔قلت۔غائب ہونا
लोभ حرص

लोम — رونگٹا-بال

लोमहर्षण — رونگٹے کھڑے ہونا-رونگٹے کھڑا کرنے والا

लोलुप — حریص-لالچی

लोह — لوہا

लोहित — سرخ

लौकिक — دنیاوی

लौकिक विवाह — سول-میرج

लौकिक सुखाधिकार— حق آسائش عامہ

लौह — لوہا

लौह पुरुष — آہنی انسان

लौह युग — آہنی عہد

व

वंक, वंकिम — خم-ٹیڑھا

वंग — صوبہ بنگال

वंचक — مکار-دغاباز-فریبی

वंचना — دغا-مکر-فریب

वंचित — محروم-فریب خوردہ

वंटन — تقسیم-الاٹ

वंदन, वंदना — حمد وثنا-سلام عبادت-تحمید

वंदनीय — قابل پرستش-لائق احترام

वंदित — معبود ومحمود

वंदी — قیدی

वंद्य — لائق احترام-لائق ستائش

वंश — نسل-اولاد

वंशज, वंशधर — نسل-اولاد-خلف

वंश वद्धि — نسل کشی

वंश वृत्त — شجرہ نسب

वंश हीन — لاولد

वंशानुक्रम — سلسلہ تناسل

वंशावली — شجرہ-نسب نامہ

वंशी — بانسری

वक्तव्य — اسٹیٹمینٹ-وضاحتی بیان-تقریر

वक्ता — مقرر-بیان کنندہ-واعظ

वक्तता, वक्तृत्य — قوت گویائی-اظہار-بیان

वक्र — بانکا-ٹیڑھا-خمدار

वक्र द्रृष्टि — ٹیڑھی نگاہ-خفگی کی نظر

वक्रोक्ति — عمدہ دلیل

वक्ष, वक्षस्थल — سینہ-پستان

वच — وجہ-عہد-سورج

वचन — فقرہ-قول-عہد-دلیل
قواعد کا عددی صیغہ یعنی واحد وجمع

वचन पत्र	اقرارنامہ-عہدنامہ اگریمنٹ
वचनावली	مجموعہ ملفوظات
वज्र	بجلي-فولاد-هيرا-نيزه
वज्र पात	بجلي گرنا
वट	برگد
वटी, वटिका	گولي-قرص
वणिक	تاجر-بنیا
वत	مانند-برابر-مثل
वत्स	بچهڑا-شاگرد-بچہ
वत्सर	جوان بچهڑا-سال-برس
वत्सल	شفیق-مہربان
वदन	منہ-چہرہ-کلام
वध	قتل-بربادي-هلاکت
वधक वधकारी वधिक	قاتل-مہلک
वधु, वधुटी	بہو-دلہن
वन	جنگل-باغ-پاني
वनचर	جنگلي مخلوق
वनज	کنول-جنگلی یا آبي پیداوار
वनद	بادل
वनवासी	صحرانشین
वनस्पति	نباتات-پیڑ پودا
वनस्पति शास्त्र	علم نباتات
वनिता	محبوبہ-بیوي
वन्य	جنگلي
वपन	سر مونڈنا-تخم ریزي
वपा	چربي
वपु	جسم-شکل-بدن
वपु विचक्षन	جامہ تلاشي
वप्र	ٹیلہ
वमन	قے-امتلاء
वय, वयस	عمر-سن
वयन	بننا-ویونگ
वयन पाठशाला	ویونگ اسکول
वयस्क	بالغ-معمر
वयस्कता	بالغ
वयस्क मताधिकार	بالغ حق رائے دهي
वयो वृद्ध	ضعیف العمر
वरंच	بلکہ-لیکن
वर	شوهر-مالک-مراد بخشش-اعلی-ممتاز
वरज	بڑا
वरण	پردہ-پوجا-دولہا کا انتخاب کرنے کي رسم
वरदान	بخشش-عطا
वरन्	بلکہ
वरयात्रा	بارات
वरांगना	حسینہ-طوائف
वरिष्ठ	ممتاز-لائق عبادت-عظیم
वरुण	پاني-پاني کا دیوتا-سورج

वरेण्य — خاص-اعلیٰ-ممتاز

वर्ग — درجہ-طبقہ-کلاس / گروپ-مربع مہل

वर्ग-विहीन समाज — غیر طبقاتی معاشرہ

वर्गीकरण — طبقہ بندی / کلاسی فیکیشن

वर्ग युद्ध — طبقاتی جنگ

वर्चस्व — جلال-برتری

वर्जन — حرام-ممانعت-ترک اخراج

वर्जनीय — ممنوع-قابل انسداد

वर्जित — حرام-ممنوع

वर्ण — رنگ-نسل-فرق-قسم

वर्णक — ملمع-غلاف

वर्णन — حال-کیفیت-تذکرہ / بیان-تفصیل

वर्णनातीत — حد بیان سے باہر

वर्णनात्मक — بیانیہ

वर्ण भेद — رنگ و نسل کا امتیاز

वर्ण माला — حروف تہجی

वर्ण संकर — دوغلہ

वर्णिक — محرر-منشی

वर्णित — مذکورہ-بیان کردہ

वर्त्तन — برتاؤ-معاملہ-گردش

वर्त्तमान — موجود-موجودہ / زمانہ حال-حاضرہ

वर्तमान काल — زمانہ حال

वर्त्ती — برتنے والا-موجود رہنے والا

वर्तुल — گول-دائرہ نما

वर्त्म — راستہ-شاہراہ

वर्द्धक — مقوی-ممد-معاون-افزا

वर्द्धन — بڑھانا-پرورش و پرداخت

वर्द्धित — بڑھا ہوا-کامل

वर्म — بکتر-گھر

वर्ष — سال

वर्षक — برسانے والا

वर्ष गांठ — سالگرہ

वर्षधर — بادل

वर्षण / वर्षा — بارش

वर्ष फल — کسی شخص کے سال بھر کے ستاروں کے سعد و نحس اثرات کا حال

वर्षिक — سالانہ

वलय — احاطہ-استر-چوڑی

वलि — لکیر-جھری-شکن

वलित — خمیدہ-شکن دار

वल्लभ — محبوب-پیارا

वल्लरी / वल्लिका — گھاس کی بیل

वश — اختیار-قابو-سبب

वश वर्ती — مسخر-تابع

वशीकरण	تسخیر کرنا
वशीभूत	تابع
वश्यता	ماتحت ہونا-متابعت
वसन	چھپر-سکونت-لباس
वसा	چربی
वसुंधरा	زمین
वसु	آگ-پانی-سونا-کرن
वसुधा वसुमति	زمین
वस्ति	ناف کا زیریں حصہ-مثانہ
वस्तु	چیز-شئے-حقیقت
वस्तुत:	درحقیقت-فی الواقعی
वस्तु स्थिति	حقیقت حال
वस्त्र	کپڑا-لباس-پوشاک
वस्त्र विचयन	جامہ تلاشی
वस्त्र हीन	برہنہ
वस्त्रोद्योग	صنعت پارچہ
वहन	باربرداری-نقل وحمل
वहि शुल्क	کسٹم ڈیوٹی
वहिष्कार	بائی کاٹ-مقاطعہ
वहिष्कृत	متروک-مقاطعہ شدہ
वह्नि	آگ
वांछनीय	لازمی-پسندیدہ مطلوب
वांछा	خواہش-آرزو-التفات
वांछित	مطلوبہ-پسندیدہ
वा	یا
वाक	آواز-بات-گفتگو
वाक पटु	لفاظ-زبان آور
वाक पटुता	لفاظی
वाक स्वातंत्र्य	آزادئی تقریر
वाकील	وکیل-ایڈوکیٹ
वाक्य	فقرہ-جملہ
वागीश	شاعر-مقرر-خوش کلام
वाग दत्ता	منگیتر
वाग दान	زبان دینا-وعدہ کرنا
वाङमय	ادب
वाचक	بتانے والا-بولنے والا نام-اشارہ-پیشکار
वाचन	پڑھنا-بولنا-مجلس قانون ساز میں کسی بل یعنی مسودہ قانون کی خواندگی
वापिका वापी	باولی-چھوٹا تالاب
वाम	بایاں-مخالف-برعکس خم
वाम पक्षी	حزب مخالف بایاں بازو
वायविक	فضائی-ہوائی-ایریل
वायु	ہوا-ریاح
वायु पत्र	ہوائی ڈاک-ایروگرام
वायु पथ	ہوائی راستہ-ائیرویز

वायु मण्डल	آسمان-فضا
वायु मार्ग	فضائي راستہ
वायु यान	هوائي جهاز طيارہ-ايرو پلين
वायुयान उड्डयन	هوابازي
वायुयान चालक	هواباز طيارچي
वायुयान यातायात	فضائي رسل ورسائل-ايئر ٹرانسپورٹ
वायुयान स्थान	فضائي مستقر هوائي اسٹيشن
वायु विज्ञान	علم فضا
वायु सेना	هوائي فوج
वार	دن-دروازہ-روک-حملہ
वार कन्या	طوائف
वारण	روک-ازالہ-انسداد
वारद	بادل
वार वधू वारांगना	طوائف
वाराणसी	بنارس كا قديم نام
वारि	رقيق-سيال-پاني
वारुणी	شراب
वार्त्ता	خبر-گفتگو-افواہ-حال
वार्त्ता कर्णिक	گزٹ كلرک
वार्त्तालाप	گفتگو-بات چيت
वार्त्तायन	گزٹ
वार्त्तायित	گزيٹيڈ
वार्त्तावह	سفير-پيغام رساں
वार्त्तावहन	رسل ورسائل
वार्त्ता वहन मंत्री	وزير رسل ورسائل
वार्तिक	تشريح-تفسير
वार्धक्य वेतन	پنشن
वार्षिक	سالانہ
वार्षिक अधिवेशन	سالانہ اجلاس
वार्षिक वित्त विवरण	سالانہ مالي رپورٹ
वार्षिक वृद्धि	سالانہ ترقي
वार्षिकी	سالانہ-سالنامہ
वार्षिकोत्सव	جشن سالانہ
वाष्प	بهاپ
वास	قيام-مكان-بو
वास गृह	رهائشي مكان بلڈنگ
वासना	آرزو-جذبہ-خواهش
वासर	دن-روز
वासित	معطر
वासी	باشندہ
वास्तव	حقيقت-اصل
वास्तविक	حقيقي-صحيح اصلي
वास्तविकता	حقيقت-اصليت

वास्तु	مکان-عمارت-تعمیر
वास्तु कला वास्तु विद्या	فن تعمیر انجنیرنگ
वास्तु काष्ठ	عمارتی لکڑی-ٹمبر
वास्तु विभाग	محکمہ تعمیرات
वाह, वाहक	قاصد-حامل باربردار
वाहन	سواری-بھیجنا باربرداری
वाह्य	ظاہری-بیرونی-خارجی
वाह्यांतर	بیرونی واندرونی
वाहिनी	فوج
वाहु	بازو
विन्दु	قطرہ نقطہ-ذرہ
विंश	بیسواں
विकंपन	لرزش
विकट	دشوارگذار-مشکل خوفناک
विकर	خاص ٹیکس
विकराल	خوفناک
विकर्षण	علم تسخیر-کشش
विकर्म	کارممنوعہ
विकल	بےچین
विकलन	اندراج
विकलित	غمگین-بےچین
विकल्प	غلط فہمی-برعکس تصور
विकल्पित	مشکوک-بےضابطہ
विकसन	شگفتگی-پھوٹنا
विकार	بدنمائی-خرابی ذہنی کیفیت مسخ ہونا-ہوس
विकाश	پھوٹنا-روشنی-وسعت
विकास	شگفتگی-وسعت تدریجی ترقی
विकासवाद	اصول ارتقا
विकास विभाग	شعبہ ترقیات
विकासोन्मुख	ترقی پذیر
विकीर्ण	چاروں طرف منتشر مشہور
विकृत	بدنما-بگڑا ہوا
विकृति	خرابی-بدنمائی عناد-تغیر
विक्रम	قوت-بہادری
विक्रय	فروخت-بکری-سیل
विक्रय कर	محصول بکری سیل ٹیکس
विक्रय पत्र	بیعنامہ-بیچک
विक्रांत	ذیشان-بہادر-ہمتی
विक्रयिका	کیش میمو
विक्रेता, विक्रयी	بیچنے والا-بائع
विक्रेय	قابل فروخت
विक्षत	زخمی
विक्षिप्त	مجنون-بےقرار
विक्षुब्ध	مضطرب غمگین

विक्षेप — ڈالنا-پھینکنا-خلل
विक्षोभ — ذہنی اضطراب
विख्यात — مشہور-ممتاز
विख्यापन — تشہیر-نشرواشاعت
विख्यापन अधिकारी — افسر تشہیر / اناؤنس افسر
विगत — عاری-ماضی-گذشتہ
विगति — درگت-بدحالی
विगम — روانگی-خاتمہ-نجات
विगर्हण — ڈانٹ-زجروتوبیخ
विगलन — خستگی-بوسیدگی / خرابی-اضمحلال
विग्रह — کشمکش-جنگ / آرائش-شعبہ / جسم-صورت
विघटन — برخاستگی
شکست-توڑپھوڑ
विघटित — تباہ وبرباد-ڈسچارج
विघर्षण — گھسنا-رگڑنا
विघात — حملہ-بربادی-خلل
विघ्न — خلل-مزاحمت-دخل
विचक्षण — روشن-علامہ-دوربین
विचयन — تلاشی
विचयन अधिकरण — تلاشی کا وارنٹ
विचरण — چلنا-پھرنا-سیاحت
विचल — مضطرب-منحرف
متزلزل

विचलता — اضطراب / انحراف-تزلزل
विचलित — متزلزل-مضطرب
विचार — غور-وفکر-خیال / فیصلہ-مقدمہ / پرغوروخوض
विचारक / विचारकर्त्ता — مفکر-منصف / جج
विचार धारा — سلسلۂ خیال
विचारणीय — قابل غور-فکرانگیز
विचार पति — مفکر-جج
विचार पद्धति / विचार प्रणाली — طریقۂ فکر
विचार भवन — ٹریبونل
विचार वान — مفکر-عالم / عالی دماغ
विचारविनिमय — تبادلۂ خیالات
विचार शील — مفکر
विचाराधिकार — اختیار سماعت
विचाराधीन — زیرغور
विचारार्थ — برائے غور
विचारालय — عدالت-ٹریبونل
विचिंतन — غوروفکر کرنا
विचिंत — غوروفکر-تحقیق وتجربہ
विचित्त — بےہوش
विचित्र — عجیب وغریب
رنگارنگ

विचित्रता عجوبہ پن
विचित्रालय عجائب خانہ - میوزیم
विचूर्ण سفوف - پسی ہوئی چیز
विचेतन بےہوش
विचेता بےوقوف - بیہوش - سرگرداں
विचेष्ट بےرغبت - بےعمل
विचेष्टा سعی بد
विच्छिन्न منقطع - پارہ پارہ
विच्छेद قطع کرنا - جدائی - انفساخ - فراق
विच्युत معزول
विछोह جدائی
विजन سنسان
विजंभा دوغلہ
विजय فتح
विजय स्मारक فتح کی یادگار - وکٹری میموریل
विजयी فاتح
विजयोत्सव جشن فتح
विजातीय غیر نسل کا
विजित مفتوح
विजेता فاتح
विज्ञ عالم - دانا
विज्ञप्ति اطلاع - اعلان - اشتہار
विज्ञात معلوم - مشہور
विज्ञान علم سائنس - حکمت

विज्ञान वेत्ता / विज्ञानी حکیم - دانا - سائنس داں
विज्ञापक مشتہر
विज्ञापन اشتہار - اڈورٹائز
विज्ञापन व्यवस्थापक منیجر شعبہ اشتہار
विज्ञापित مشتہرہ
विज्ञापित क्षेत्र نوٹیفائڈ ایریا
विटप درخت
विडंबना نقل اتارنا - مذاق اڑانا - تمسخر
वितंडा فریق مخالف
کود باکر اپنی رائے کو کامیاب بنانا
वित्त عالم دانا
वितत وسعت
वितथ حکم کی مجرمانہ خلاف ورزی - جھوٹ
वितथी غیر حاضر، نافرمان
वितरक تقسیم کنندہ - ڈسٹری بیوٹر
वितरण سپلائی - تقسیم - الاٹ
वितरण केन्द्र مرکز تقسیم
वितरणाध्यक्ष افسر تقسیم - ریٹیلنگ افسر
वितरणार्थ برائے تقسیم
वितरित منقسم بٹتا ہوا

वितर्क — جوابی دلیل-شک-قیاس
वितान — سست-خالي / موقع-وسیع
वितीर्ण — کامیاب:فارغ-تقسیم
वितुण्ड — هاتهي
वितुष्ट — غیرمطمئن
वितृण — بےبرگ وگیاه
वितृप्त — مضطرب-غیرمطمئن
वितृष्ण — بےغرض-مستغني
वित्त — مال-سرمایه-فنانس / -مشهور
वित्त मंत्री — وزیرمالیات
वित्त योग — مالي کمیشن
वित्त विधेयक — مالي بل
वित्ति — نفع-علم-امکان
वित्तीय — مالیاتي-فنانشیال
वित्तीय वर्ष — مالي سن
वित्तीय विवरण — مالي رپورٹ
विथुर — چور-راکچهش / نقصان-کم
विद्‌ — عالم-دانا
विदग्ध — رنگین مزاج-عالم / جلاهوا
विदा — رخصت-وداع
विदारक — پهاڑنےوالا
विदारण — پهاڑنا
विदा संदेश — الوداعي پیغام

विदित — ظاهر-معلوم-واضح
विदीर्ण — پهٹاهوا-چاک
विदुष — عالم-فاضل
विदुषी — عالمه-فاضله
विदूषक — مسخرا-بهانڈ
विदूषण — قصوروارٹهہرانا
विदेश — غیرملک-بیرون ملک
विदेश मंत्री — وزیرخارجه
विदेश विभाग — محکمه خارجه
विदेश विनिमय — غیرملکي تبادله / فارن ایکسچینج
विद्ध — زخمي-چهیداهوا-ٹیڑها
विद्यमान — حاضر-موجود
विद्या — علم-فن
विद्या पीठ — جامعه-دارالعلوم
विद्यानुरागी — علم دوست
विद्यार्थी — طالب علم-اسٹوڈنٹ
विद्यारंभ — آغازتعلیم
विद्यालय — کالج-اسکول-درسگاه
विद्युत — بجلي-برق-الیکٹرک
विद्युत गृह — پاورهاؤس
विद्युत मंत्री — وزیربرق
विद्युत्मापक — آله برق پیما
विद्युत विभाग — محکمه برقیات
विद्रुम — مونگا-کونپل
विद्रोह — بغاوت-انارکي

विद्रोही — باغی - انارکسٹ

विद्रोहोन्मुख — آمادۂ بغاوت

विद्वान — عالم - ماہر

विद्वेष — بغض - عناد - دشمنی

विद्वेषी — معاند - دشمن

विधर्मी — غیر مذہب والا

विधवा — بیوہ

विधाता — خالق - خدا

विधान — آئین - دستور - قانون
لاء - ایکٹ - قیام - طرز
اہتمام - تخلیق

विधान परिषद् — مجلس دستور ساز
لیجسلیٹیو کونسل

विधान मण्डल — پارلیمنٹ
لیجسلیچر

विधान वाद — آئین پسندی

विधान वादी — آئین پسند

विधान विभाग — شعبۂ آئین

विधान सभा — لیجسلیٹو
اسمبلی

विधायक — فاعل - مہتمم - خالق

विधायन — ایکٹ - قانونی شکل

विधायिका — لیجسلیچر
دستوریہ

विधायित — آئینی شکل میں
لایا ہوا

विधायिनीशक्ति — لیجسلیچر
پاور

विधारणा — مخالفانہ - مفسدانہ
جانبدارانہ خیال - پریجوڈس

विधि — پروگرام - قانون - لاء - طریقہ
طرز - تدبیر - قسم

विधिक — قانونی

विधिक-उपचार — قانونی چارۂ جوئی

विधिक-प्रतिनिधि — قانونی نمائندہ

विधिकव्यवहार — قانونی کارروائی

विधि कर्त्ता — قانون ساز - لاء میکر

विधितः — قانوناً

विधिज्ञ — قانون داں

विधि परामर्शद — قانونی مشیر

विधि पालन — پابندی قانون

विधिप्रश्न — قانونی سوال

विधि भंग — قانون شکنی

विधि वत् — حسب قانون

विधि विरुद्ध — خلاف قانون

विधिविरुद्ध समुदाय — مجمع خلاف
قانون

विधिशास्त्र — کامن لاء

विधि संगत — قرین قانون

विधुर — غمگین - تکلیف زدہ
مجبور

विधेयक — بل - مسودۂ قانون

विध्वंस — تباهي-بربادي / تخريب-انهدام
विध्वंसक — تباه‌کن-مخربانه
विध्वंसित / विध्वस्त — تباه وبرباد
विनत — عاجز-منکسر-جهکا هوا
विनति — التجا-انکسار-جهکاؤ
विनम्र — منکسر-عاجز-نرم
विनम्र प्रार्थना — عاجزانه درخواست
विनय — استدعا-هدايت / سفارش-پاليسي
विनयन — نرمي-فيصله / ازاله-تعليم
विनय कर्त्ता / विनय वान — ملتجي / منکسر
विनयी — ملتمس
विनशन — تباه وبرباد کرنا
विनश्य — لائق تباهي
विनश्वर — فاني-ناپائيدار
विनष्ट — تباه وبرباد-ذليل-مرده
विना — بغير
विनाश — تباهي-هلاکت
विनाशात्मक — تباه‌کن-مهلک
विनिमय — تبادله-ايکسچينج
विनिमय पत्र — بل آف ايکسچينج

विनिमय मूल्य — شرح تبادله
विनियम — ريگوليشن
विनियमन — ريگوليٹ
विनियंत्रण — کنٹرول هٹانا
विनियोजन — تعيناتي
विनियोग — فروختگي يا عطيه کے طور پر کسي کو جائداد دينا / استعمال-تجربه-ترسيل
विनियुक्त — متعين-مقرر
विनिर्णय — طے کرنا-فيصله کرنا / غور کرنا
विनिर्णायक — جج-حاکم / فيصله کننده
विनिर्दिष्ट — هدايت داده
विनिर्देश — هدايت خصوصي
विनिश्चय — فيصله خصوصي
विनिश्चायक — فيصله کرنيوالا
विनित, विनीत — نيک-نرم خو
विनोद — مزاح-تفريح-تماشه
विनोद प्रिय — ظرافت پسند / مسخره
विन्यास — قائم کرنا-رکهنا
विपक्ष — غير جانبدار-برعکس
विपक्षी — حريف-فريق مخالف
विपत्ति — آفت
विपथ — بري راه
विपथ गामी — غلط رو-بدراه

विपद — مصیبت
विपन्न — تکلیف زدہ
विपरीत — برعکس-خلاف
विपर्ण — رسید-آؤتر فائل
विपर्य्यय — ردوبدل-وہم
विपर्यास — باہمی اختلاف
विपाक — پکنا-انجام-ثمرہ-ذائقہ
विपात — بربادی
विपिन — جنگل
विपुल — کثیر-بہت زیادہ
विपुलता — زیادتی-کثرت
विप्र — برہمن
विप्रलंभ / विप्रलब्ध — محروم-مہجور
विप्लव — بغاوت-بدامنی-فساد شورش
विफल — ناکامیاب-ناکام
विबोध — بیداری-علم ترقی شگفتگی
विभंग — ڈویزن
विभंग स्थपति — ڈویزنل انجنیر
विभक्त — تقسیم شدہ
विभक्ति — تقسیم-تجزیہ
विभव — دولت وسرمایہ
विभव कर — جائداد ٹیکس / سرکمس ٹیکس / ٹیکس

विभा — زینت-کرن-تجلی-روشنی
विभाकर — سورج
विभाग — شعبہ-محکمہ-باب / جزو-تقسیم-سیکشن
विभाग पाल — اہلمد
विभाजक — تقسیم کنندہ
विभाजन — تقسیم
विभाजित — تقسیم شدہ
विभाज्य — قابل تقسیم
विभावन — شناخت-تعارف
विभावन पत्र — تعارف نامہ / آیڈنٹٹی کارڈ
विभावना — ادب میں ایک معنوی حسن شناخت
विभावनीय — لائق فکر
विभावरी — رات
विभाव्य — امکان
विभास — چمک-نور
विभिन्न — جدا-الگ-مختلف / برعکس
विभीत — خوفزدہ
विभीषण — نہایت خوفناک
विभीषिका — ڈراونا-دہشت ناک
विभु — ہمہ گیر-ہرجگہ موجود / دائم-عظیم-مالک-خدا / قوی

विभूति ظہور-کثرت-دولت وثروت
विभूषण زیور-آرائش
विभूषित مزین-آراستہ
विभेद اختلاف-تفرقہ-امتیاز
विभोर مضطرب-محو-مست
विभ्रम غلطفہمي-وہم-شک
विभ्रांत گھومتاھوا-وہمزدہ
विभ्राट اعتراض-فساد-روشن
विमंडित آراستہ-مرصع
विमत مخالف ووٹ
विमति اختلاف رائے-مخالف رائے
विमन / विमनस्क مضمحل-بےدل
विमर्दन کچلنا-پامال کرنا
विमर्श صلاح مشورہ-تحقیق
विमर्ष تنقید-تحقیق
विमल پاک-صاف
विमाता سوتیلي ماں
विमान هوائي جهاز-گاڑي-طیارہ
विमानचालक طیارچي-هواباز
विमान परिवहन هوائي برآمد
विमान बल فضائي طاقت
विमान-यातायात فضائي رسل و رسائل
विमान वेधी طیارہشکن
विमानाक्रमण هوائي حملہ

विमार्ग براراستہ
विमुक्त آزاد-رها
विमुख منحرف-بےتعلق
विमुग्ध فریفتہ
विमूढ़ وهمي-بےهوش-نادان
विमूल بےبنیاد-برباد
विमूल्यन تخفیف قیمت
विमोक्ष نجات
विमोचन نجات دینا / رهاکرنا-ادائگي
वियोग جدائي
वियोजक علیحدہ کرنےوالا
वियोजन علیحدہ کرنا
वियुक्त الگ-غصب
वियुग्म یکتا-بےجوڑ-انوکھا
विरंजन رنگ اڑانا-صاف کرنا
विरक्त بیزار-متنفر
विरक्ति بےزاری-بےتعلقي / رهبانیت
विरचित تعمیرشدہ-تخلیق شدہ مصنفہ
विरत معطل-ریٹائرڈ-متنفر
विरति ریٹائرڈ هونا-علحدہ هونا
विरल شاذ-قلیل-نایاب
विरस بےکیف-خشک-ناپسند
विरह جدائي-فراق-هجر

विराग	بے تعلقی-ترک دنیا
विराजमान	روشن-موجود متمکن
विराट	عظیم الشان
विराम	قیام-استراحت-وقفہ
विराम काल	آرام کا وقفہ
विराम चिह्न	علامت وقف
विराम संधि	عارضی صلح
विरुद्ध	خلاف-برعکس-ناراض
विरूढ़	پیدا متمکن
विरूप	بدشکل-مخالف
विरेचन	جلاب-دستلانا
विरोध	مخالفت-نااتفاقی اختلاف
विरोधाभास	تضاد
विरोधी	مخالف
विरोधी पक्ष	فریق مخالف
विरोधी-प्रदर्शन	مخالفانہ مظاہرہ
विरोधी पीठ	مخالف بینچ
विरोधी संस्था	حزب مخالف
विलंब	تاخیر-دیر
विलंब शुल्क	جرمانہ تاخیر ڈیمرج
विलक्षण	عجیب
विलग	جدا-علیحدہ
विलय	زوال-تباہی-انضمام
विलाप	گریہ وزاری
विलयी करण	الحاق-انضمام
विलिष्ट	منتشر-شکستہ
विलीन	غائب-تباہ-ملحق
विलेख	قبالہ-وثیقہ
विलेखक	قبالہ نویس
विलोकन	معائنہ-دیکھنا
विलोप	غائب ہونا
विवक्षा	مفہوم-مدعا-غرض
विवरण	توضیح-تفصیل نقشہ-کیفیت
विवरणिका	رپورٹ-تفصیل
विवर्ण	بے رنگ-بدرونق
विवर्त्तन	رقص-گردش-دورہ
विवर्त्तित	وہم زدہ-تبدیل
विवर्त्त	وہم-گروہ-رقص-تغیر
विवृत्ति	توضیح، تفصیل-تشریح
विवर्द्धन	اضافہ کرنا-بڑھانا
विवश	محکوم-بے اختیار-مجبور
विवस्त्र	برہنہ عریان
विवाद	بحث مباحثہ-دلیل نظیر-تنازع-مقدمہ کیس-اختلاف رائے
विवाद गत विवाद ग्रस्त	متنازعہ فیہ
विवाद-ग्रस्त भूमि	اراضی متنازعہ

विवाद-ग्रस्त स्थल — موقع متنازعہ
विवादास्पद — مختلف فیہ، قابل بحث
विवाह — شادي-نکاح
विवाह विच्छेद — طلاق
विवाहित — شادي شدہ
विवाहिता — منکوحہ
विवाहोत्सव — تقریب شادي
विवृत — وسیع-کھلا ہوا
विवृति — تفصیل-کیفیت
विवि — دو-دوسرا
विविध — مختلف-متفرق، متعدد
विवेक — فہم و بصیرت-نیک و بد کي تمیز
विवेकी — بصیرتمند-عقیل-فہیم
विवेकाधीन — زیرغور
विवेचना — تحقیق و تفتیش
विवेचित — متحقق-طے شدہ
विशद — صاف-خوش-حسین، واضح
विशारद — ماہر علم و فن، علامہ-ممتاز
विशाल — عظیم الشان-وسیع
विशिष्ट — خصوصي-ممتاز-مشہور
विशिष्टता — امتیاز-خصوصیت
विशुद्ध — خالص-پاکیزہ
विशृंखल — بے ضابطہ-منتشر، سرکش
विशृंखलता — انتشار-سرکشی، بے ضابطہ
विशे — خاص-مخصوص، اسپیشل
विशेषज्ञ — ماہر خصوصی، اسپیشلسٹ
विशेषण — وصف-صفت
विशेष आरक्षी — اسپیشل پولیس
विशेष दूत — سفیر خصوصي
विशेष दैनिकी — سپیشل ڈائري
विशेष संवाद दाता — نامہ نگار خصوصي
विशेषता — خصوصیت-وصف
विशेषाधिकार — اختیار خصوصي، ویٹو پاور
विशेषाधिकार उपार्जन — حصول مراعات خصوصي
विश्रंभ — یقین کامل
विश्रब्ध — پرسکون معتبر-نڈر
विश्रांत — راحت یافتہ-تھکا ہوا
विश्राम — راحت-آرام-سکون، تعطیل

विश्राम दिवस يوم تعطيل
विश्रामवय پينشن كي عمر
विश्रामालय { آرام گاہ- / ريسٹ هاوس
विश्री بدشكل-بےرونق
विश्रुत مشهور-مسموع
विश्रुति تشهير-پبلسٹي
विश्लेष { بيزاري-نفرت / جدائي-عروج
विश्लेषक محقق
विश्लेषण تحقيق-تقسيم-تجزيه
विश्लिष्ट { تجزيه شده / مهجور-واضح
विश्वंभर پروردگار عالم
विश्व كائنات-دنيا-جهان
विश्व कर्मा خلق عالم-خدا
विश्व कोष انسائيكلوپيڈيا
विश्व विख्यात مشهور عالم
विश्व विधान عالمگير نظام
विश्व विद्यालय جامعه
دار العلوم-يونيورسٹي
विश्व व्यापी عالمگير
विश्व संघ وفاق عالم
विश्वसनीय { قابل اعتماد / معتبر
विश्वसनीय सूत्र معتبر ذرائع

विश्वस्त معتمد-معتبر
विश्वास { اعتبار اعتماد / يقين-عقيده
विश्वास अभाव } عدم اعتماد
विश्वास घात { بدعهدي / دغا-بےوفائي
विश्वास पात्र قابل اعتماد
विश्वास प्रस्ताव تجويز اعتماد
विश्वेश्वर خداوند عالم
विष زهر
विषण्ण ملول-شكسته خاطر
غمگين
विषधर سانپ
विषम { آفت-خوفناك / غير معمولي
विषय { موضوع مضمون-عنوان / سبجكٹ-مال-كيس / معامله-امر-جماع
विषयक { متعلقه-موضوع سے / متعلق-عياش
विषय निर्धारिणी समिति—
مجلس مضامين-ايجنڈا كميٹي
विषयवासना شهواني خواهش
विषयसमिति سبجكٹ كميٹي
विषय सूची / विषयानुक्रमणिका } فهرست مضامين

विषाक्त	زھریلا
विषाद	غم-صدمہ-رنج
विषुवत् रेखा	خط استواء
विसंतान	لاولد
विसंभूत	خلاف توقع
विसदृश	برعکس
विसर्ग	ترک-موت-نجات
विसर्जन	معزولی-اختتام-ترک
विसर्जित	معزول-تسمس-ختم
विसर्जितसेवक	برخاست ملازم
विस्तरण	توسیع
विस्तार	تفصیل-وسعت
विस्तारयोजना	توسیعی اسکیم
विस्तारित	توسیع شدہ
विस्तीर्ण विस्तृत	وسیع-مفصل
विस्तृत शीर्षक	عنوان جلی
विस्थापित	جلاوطن-بے خانماں
विस्फार	پھاڑنا-پھیلانا-لرزش
विस्फारित	وسیع-لرزاں پھیلا ھوا
विस्फारित नेत्र	پھیلی آنکھیں
विस्फोट	دھماکہ-پھوٹنا
विस्फोटक	آتشگیر-پھوڑا-بم
विस्मय	حیرت-استعجاب
विस्मयकारी	حیرت انگیز
विस्मरण	فراموشی
विस्मित	متعجب حیرت زدہ
विस्मृत	بھولا ھوا
विस्मृति	فراموشی
विहंग	پرندہ-بادل
विहंग दृष्टि	طائرانہ نظر
विहंगम	سورج-طائر
विहग	چاند-سورج-تارہ-پرند
विहान	صبح
विहार	بودھ پیشواؤں کی خانقاہ-خوش فعلی تفریح
विहित	حسب قانون
विहीन	عاری-خالی-بغیر
विह्वल	بے چین-افسردہ-سراسیمہ
वीक्षण	معائنہ-دیکھنا
वीचि	لہر-موج
वीणा	بین باجہ
वीत	متروکہ-علیحدہ-آزاد
वीत राग	بے غرض-مخلص
वीथिक वीथी	راستہ-گلی محور آفتاب
वीभत्स	عاصی-سنگدل قابل نفرت
वीर	بہادر-جری-جنگجو

वीर केसरी	بطل عظیم-شجاع
वीर गति	شہادت-جنت
वीरता	بہادری-شجاعت
वीर्य	خلاصہ-منی-طاقت جرأت
वीरुध	بیل-پودا
वृंत	کچا اور چھوٹا پھل
वृंद	جمعیت-غول-گروہ
वृंदा	تلسی
वृक	چھتری-کوا-بھیڑیا
वृक्क	گردہ
वृक्ष	درخت
वृक्षरोपण	درخت لگانا
वृत्त	طاری-گذشتہ-پیدا-دائرہ اخلاق-اطوار-کیفیت
वृत्ताकार	دائرہ نما
वृत्तांत	خبر-حال-روداد
वृत्ति	معاش-پیشہ-وظیفہ
वृत्ति कर	پروفیشن ٹیکس
वृथा	عبث-فضول
वृद्ध	بوڑھا-ضعیف
वृद्धावस्था	بڑھاپا
वृद्धि	ترقی-اضافہ-عروج
वृश्चिक	بچھو-عقرب
वृष	سانڈ
वृष्टि	بارش
वृहत्	عظیم-بڑا-زبردست
वृहत्तर	عظیم ترین
वेग	روانی-تیزی-فورس
वेगवान	تیزرو-روان
वेणी	بال کی چوٹی
वेणु	بانسری
वेतन	معاوضہ-مشاہرہ-تنخواہ
वेतन प्राप्यक	پے بل
वेतनभोगी	مشاہرہ پر کام کرنے والا
वेतन मान	معیار مشاہرہ اسکیل آف پے
वेतन वृद्धि	اضافہ تنخواہ
वेत्ता	عالم-ماہر-حکمت داں
वेद	علم-ہندوؤں کی مذہبی کتاب
वेदज्ञ	وید کا عالم
वेदना	درد-غم
वेदांत	فلسفہ وحدانیت الہیات
वेदांती	ویدانت کا عالم-موحد
वेदी	پوجا کا چبوترہ
वेध	چھیدنا-سنجیدگی
वेधक	چھیدنے والا
वेधशाला	رصدگاہ
वेश	پوشاک-لباس

वेशधारी — لباس پهرڻ وارو
वेशभूषा — وضع وقطع
वेश्या — رنڍي-قحبه
वेश्यालय — قحبه خانه
वेष्टन — غلاف-گهيرڻ-لپيٽڻ
वैकल्पिक — تخميني-خودرائي / مشتبهه
वैकुंठ — بهشت
वैचित्र्य — عجوبه پڻ
वैज्ञानिक — علمي-سائنسي / سائنس دان-حڪيم
वैज्ञानिक-अनुसंधान — سائنٽفڪ تحقيقات
वैतनिक — مشاهره پائيندڙ
वैतरणी — ايڪ خيالي دريا
वैताल / वैतालिक — مدح خوان / قصيده گو
वैत्तिक — مالياتي
वैदिक — ويد سان متعلق / ويد جو عالم
वैदेशिक — غير ملڪي- بيروني-فارن
वैदेशिक कार्य — امور خارجه
वैदेशिक नीति — خارجه پاليسي
वैदेशिक-परामर्षद — مشير امور خارجه
वैदेशिकसचिव — فارن سيڪريٽري

वैद्य — عالم، معالج
वैद्यक — فن معالجه-فن طب
वैद्यराज — ملڪ الاطبا / ممتاز معالج
वैद्युत — برقي
वैध / वैधानिक — قانوني-جائز / مطابق قانون / باضابطه
वैधानिक सूचना पत्र — باضابطه اطلاعنامه
वैधव्य — بيوگي
वैफल्य — ناڪامي
वैभव — جائداد-دولت-حشمت
वैभववान, वैभवशाली — شاندار-خوشحال / ذي جاه
वैमनस्य — عناد وتعصب-دشمني
वैमात्रेय — علاقي ڀائي
वैयाकरण — گرامر ڄاڻڻ وارو / صرفي ونحوي
वैयक्तिक — شخصي-ذاتي / انفرادي-پرسنل
वैयक्तिक सहायक — پرسنل اسسٽنٽ
वैर — دشمني-عداوت
वैराज्य — ايڪ ملڪ ۾ ٻن ٻو بادشاهن جي حڪومت

वैराग्य	علیحدگی-ترک دنیا
वैरागी	تارک الدنیا
वैरी	دشمن
वैवाहिक	شادی سے متعلق
वैवाहिक-स्वत्व	حقوق زناشوئی
वैशेषिक	خصوصی
वैश्य	ہندوستانی آریوں کے چار طبقوں میں سے تیسرا طبقہ جسکا کام زراعت اور تجارت وغیرہ تھا
वैषम्य	خوفناکی
व्यंग	طنز-طعنہ
व्यंग चित्र	کارٹون-طنزیہ تصویر
व्यंगात्मक	طنزیہ
व्यंजन	حروف تہجی علامت مظاہرہ
व्यंजना	ظاہرہ-تلمیح-استعارہ
व्यक्त	ظاہر-واضح-معلوم
व्यक्ति	شخص-ذات-فرد
व्यक्तिगत	انفرادی-شخصی
व्यक्तित्व	شخصیت-پرسنالٹی
व्यक्ति वाचक-संज्ञा	اسم معرفہ
व्यक्ति वाद	شخصیت پرستی
व्यग्र	مضطرب-گھبرایا ہوا-محو
व्यतिकरण	کام کا ہونا یا کرنا انتظام-دخل
व्यतिक्रम	بدنظمی-بے ترتیبی خلل-مداخلت
व्यतिरिक्त	علاوہ
व्यतिरेक	بدنظمی-فرق-فقدان
व्यतीत	ماضی-گذشتہ
व्यथा	درد-غم
व्यथित	دردمند-غمزدہ
व्यपगत	ضائع-گذرا ہوا-ختم
व्यभिचारी	زانی
व्यय	خرچ-صرفہ-اخراجات
व्ययन	خرچ کرنا-دینا
व्ययी	فضول خرچ-مسرف
व्यर्थ	لغو-فضول-بے مطلب
व्यवच्छेद	علیحدگی-جزو
व्यवधान	اختتام پردہ صیغہ-جدائی
व्यवसाय	کاروبار-پیشہ-معاش
व्यवसाय-विरुद्ध आचार	امر خلاف پیشہ
व्यवसायी	تاجر-روزگاری
व्यवस्था	اہتمام-انتظام- انصرام-آئین شریعت نظم-آرڈر
व्यवस्थान	معاہدہ-مجلس

व्यवस्थापक — منتظم-منصرم / شارع-منیجر

व्यवस्थापक मण्डल — لیجسلیٹو کونسل

व्यवस्थापिका — منتظمہ / ایگزیکٹو

व्यवस्था-पिका सभा — مجلس انتظامیہ / ایگزیکٹو کونسل

व्यवस्थापत्र — نظام نامہ / شریعت نامہ

व्यवस्थापन — انتظام-انصرام

व्यवस्थित — باقاعدہ-منظم

व्यवहार — معاملہ-برتاو-عمل / کارروائی-دیوانی / مقدمہ سول-کیس

व्यवहारतः — عملاً

व्यवहार तालिका — فہرست مقدمات-کیس لسٹ

व्यवहार-निरीक्षक — کورٹ انسپکٹر

व्यवहार-न्यायालय — سول کورٹ

व्यवहार वाद — سول سوٹ

व्यवहार शक्ति — سول پاور

व्यवहारशास्त्र — علم قانون / علم شریعت

व्यवहार व्यवस्थापक — لارمنصرم

व्यवहारालय — سول کورٹ

व्यवहारालय दर्शन — مقدموں کی شنوائی / ٹرائل آف کیسز

व्यवहारिक — عملی

व्यवहारित — مستعمل-جن پر عمل کیا جائے

व्यवहारी — موکل

व्यवहृति — تجارتی منافع

व्यवहार्य — قابل عمل / قابل استعمال

व्यष्टि — علیحدہ-جزو-فرد

व्यस्त — مصروف-محو / پریشان-طاری

व्यसन — آفت-شوق-عادت-لت

व्याकरण — گرامر-قواعد-زبان

व्याकल्प — بجٹ

व्याकल्प-अनुमान — بجٹ اسٹمٹ

व्याकुल — پریشان-مضطرب

व्याक्रोश — نفرت آمیز طنز

व्याख्या — تشریح-توضیح-تفسیر

व्याख्याता — مقرر-لکچرر-شارح

व्याख्यान — تقریر-لکچر

व्याख्यापक	شارح-مفسر
व्याख्यापन	تشریح کرنا
व्याघ्र	شیر
व्याध	شکاری
व्याधि	پریشانی-بیماری
व्यापक	حاوی-محیط طاری-وسیع
व्यापकअधिकार- प्राप्त अधिकारी	مختار عام
व्याप्त	وسیع-حاوی-طاری -محیط
व्याप्ति	چھانا-پھیلنا-گھونا
व्यापार	تجارت-کاروبار
व्यापार कर	ٹیکس تجارت
व्यापार चिंह	تجارتی نشان ٹریڈمارک
व्यापारदूत	تجارتی سفیر قونصل
व्यापारमण्डल	تجارتی مجلس
व्यापार संघ	ٹریڈیونین
व्यापार सचिव	وزیر تجارت
व्यापी	حاوی-محیط-طاری
व्यायाम	ورزش
व्यालु	ات کاکھانا
व्यावहारिक	عملی
व्यावृत्ति	سیونگ

व्यास	وسعت-خط راست
व्यासक्त	یکسان
व्यासक्ति	نوعی یکسانیت
व्यासेध	ریزرو کرنا
व्याहत	حرام-ممنوع-برا
व्युत्पत्ति	مولد-منبع-ماخذ
व्युत्पन्न	پیدا-تخلیق-پیدائش
व्यूह	گروہ-فوج-تخلیق-جسم نتیجہ
व्योम	آسمان
व्योमचारी	پرند-آسمانی مخلوق
व्योम यान	ہوائی جہاز
व्रज	چلنا-جانا-غول
व्रण	پھوڑا
व्रत	روزہ
व्रती	روزہ دار
व्रीड़ा	نسوانی شرم و حجاب

श

शंक	ڈر-اندیشہ
शंका	شک-خوف-اندیشہ
शंकित	شکی-خوف زدہ
शंकु	نوک دار شے-میخ
शंप	کمر-بجلی
शंबल	زادراہ-کنارہ-حسد
शंबुक	سیپ گھونگھا

शंसिका	مختصر-تنقید-ریمارک
शकुन	ساعت
शकुनि	گدھ
शक्त	باصلاحیت-طاقتور
शक्ति	زور-طاقت-قدرت پاور-انرجی
शक्तिमत्ता	قوت وری
शक्तिमान	طاقتور-قدرت والا
शक्ति संपन्न	صاحب قوت باقتدار
शक्ति हीन	بے طاقت-کمزور
शक्य	قابل عمل-ممکن
शत	سو
शतक	سیکڑہ-صدی
शत दल	کنول
शतधा	سیکڑوں بار
शत प्रतिशत	سوفیصدی
शत शः	سیکڑوں-صدھا
शतांश	سواں حصہ
शताब्दी, शती	صدی
शत्रु	دشمن
शत्रुता	دشمنی
शनि	زحل
शनिवार	یوم شنبہ
शनैः	آہستہ
शपथ	حلف-قسم

शपथ ग्रहण	حلف لینا
शपथ पत्र	حلف نامہ
शब्द	لفظ-آواز
शब्द कोश	لغت-ڈکشنری
शब्द चित्र	لفظی تصویر
शब्द जाल	لفظی صنعت
शब्द प्रमाण	قولی ثبوت
शब्द योजना	نشست الفاظ ترتیب الفاظ
शब्द विरोध	لفظی مخالفت
शब्द संवाद	ٹیلیگراف
शब्दाडंबर	لفظی صنعت لفظوں کی نمائش
शब्दालंकार	شاعری کے لفظی محاسن
शब्दावली	فہرست الفاظ
शमन	انسداد فساد-تشدد-امن
शयन	خواب-سونا
शयन गृह शयनागार शयनालय	خوابگاہ
शयित	خوابیدہ
शय्या	بچھونا-پلنگ
शरण	پناہ
शरण गृह	پناہ گھر

शरणागत शरणापन्न शरणार्थी	پناہ گزین
शरत्	کنوار کاتک کا موسم
शरत् पूर्णिमा	کنوار کی پورنماشی
शरीर	جسم
शरीर त्याग	موت
शरीर रक्षक	محافظ-باڈی گارڈ
शरीर शास्त्र	علم الابدان
शलभ	پروانہ-تتلی
शलाका	سلائی-تنکا-تیر ووٹ کا بیلٹ
शल्य	تیر-ہڈی-گالی-آپریشن
शल्य क्रिया	عمل جراحی چیر پھاڑ
शव	لاش
शवदाह	لاش جلانا
शवपरीक्षा	پوسٹ-مارٹم
शशधर, शशांक, शशि	چاند
शशिमुख	چاند سا چہرہ
शस्य	سبز گھاس
शस्त्र	اسلحہ
शस्त्रधारी	مسلح
शस्त्रविद्या	فن سپہ گری
शस्त्र सज्ज	مسلح
शस्त्रागार	اسلحہ خانہ
शस्त्रास्त्र	اسلحہ جات
शस्त्रीकरण	مسلح کرنا
शस्य	نئی گھاس-کھیتی اناج-فصل
शांकितक	مشتبہ الیہ
शांत	پرسکون
शांतचित्त	پرسکون طبیعت والا
शांति	امن
शांतिभंग	نقض امن
शांति वाद	امن پسندی
शाकाहार	سبز خوری
शाखा	شاخ-برانچ
शाखा कार्यालय	برانچ آفس
शाद्वल	ریگستان کے درمیان کی ہریالی اور بستی
शाप	بددعا
शापग्रस्त शापित	جسے بددعا دی گئی ہو
शाब्दिक	لفظی
शायक	تیر-تلوار
शायी	سونے والا
शारीर विज्ञान	علم الابدان
शारीरिक	جسمانی
शार्दूल	شیر
शाला	مقام-گھر
शालीनता	شرم-انکساری ماتحتی-دولت مندی-چالاکی

शावक — جانوروں کا بچہ
शाश्वत — دائمی - لافانی
शाश्वत-उत्तराधिकार — دائمی وراثت
शासक — حکمران - حاکم
शासन — حکومت - اقتدار
शासन कार्य — امور حکومت
शासन केन्द्र — مرکز حکومت / دار الحکومت
शासन तंत्र — نظم حکومت
शासन प्रणाली — طرز حکومت
शासन प्रबन्ध — نظم حکومت / ایڈمنسٹریشن
शासन विधान — دستور حکومت
शासन सूत्र — سررشتۂ حکومت
शासनिक — سرکاری - متعلقہ حکومت
शासित — محکوم - سزا یافتہ
शासी-निकाय — مجلس انتظامیہ / گورننگ باڈی
शास्ति — حکومت - سزا - جرمانہ
शास्त्र — کتب شریعت - علم
शास्त्रार्थ — مذہبی مناظرہ
शास्त्री — شاستر کا عالم / عالم شریعت - علامہ

शिंजन — شیریں آواز - زیوروں کی جھنکار
शिंजिनी — پازیب - گھنگھرو / انگوٹھی
शिक्षक — ماسٹر - معلم
शिक्षण — تعلیم - ٹریننگ
शिक्षण महाविद्यालय — ٹریننگ کالج
शिक्षण विज्ञान — فن تعلیم
शिक्षण शिविर — ٹریننگ کیمپ
शिक्षणालय — ٹریننگ اسکول
शिक्षा — تعلیم - انسٹرکشن
शिक्षा प्रसार — توسیع تعلیم
शिक्षा माध्यम — ذریعۂ تعلیم
शिक्षार्थी — طالب علم
शिक्षालय — اسکول
शिक्षा विभाग — شعبۂ تعلیم
शिक्षा शुल्क — تعلیمی فیس
शिक्षा संवीक्षक — سپرنٹنڈنٹ
शिक्षित — تعلیم یافتہ
शिखर — پہاڑ کی چوٹی / مندر کا کلس
शिखा — چراغ کی لو - چوٹی
शिथिल — سست - تھکا ہوا
शिथिलता — اضمحلال - کاہلی
शिरस्त्राण — خود

शिरा	شریان
शिरोधार्य	بسروچشم منظور-قبول
शिरोभूषण	تاج-سرپرپہننے کا زیور
शिरोमणि	سرتاج
शिला	پتھر-چٹان
शिलान्यास	سنگ بنیاد رکھنا
शिलावृष्टि	اولے گرنا
शिल्प	دستکاري-فن
शिल्पकार	دستکار-صناع
शिल्प विद्या	علم صنعت دستکاري
शिल्पशास्त्र	علم صنعت
शिल्पिक	صنعتي-ٹیکنکل
शिल्पिक विद्यालय	ٹیکنکل کالج
शिल्पिकशिक्षण	ٹیکنکل ٹریننگ
शिल्पी	صناع-فن کار
शिविर	خیمہ-کیمپ-چھاوني
शिशिर	برف
शिशु	بچہ
शिष्ट	شریف-مہذب
शिष्टता	تہذیب-شرافت
शिष्ट मंडल	خیرسگالی وفد ڈیپوٹیشن
शिष्टाचार	تہذیب واخلاق

शिष्य	شاگرد-طالب علم
शस्त	حکم برداري ضابطہ پسندي
शीघ्र	جلدي-فوراً
शीघ्र गामी	تیزرو
शीत	سردي-زکام
शीत काल	موسم سرما
शीत ज्वर	جاڑے کا بخار
शीतल	ٹھنڈا
शीर्ण	شکستہ-نحیف
शीर्ष	عنوان-سر-چوٹي
शीर्षक	عنوان-سرخي
शीर्ष नाम	عنوان-سرنامہ
शील	کیریکٹر-اخلاق-مشغول اچھا سلوک
शील वान	خوش اخلاق
शीश	سر-پیشاني
शुंड	سونڈ
शुक	طوطا
शुक्र	صاف-آگ-زور-جمعہ
शुक्लपक्ष	مہینے کا اجالا حصہ
शुचि	آگ-صاف-پاک
शुचिता	صفائي پاکیزگي
शुचिता निरीक्षक	سنیٹري-انسپکٹر داروغہ صفائي
शुद्ध	صاف-خالص
शुद्धि	طہارت-صفائي

शुद्धि पत्र — صحت نامہ
शुभ — اچھا-مسرت انگیز-فلاح
शुभ चिंतक — خیر اندیش
शुभाकांक्षी — طالب خیر
शुभागमन — تشریف آوری / خوش آمدید
शुभ्र — سفید
शुभ्रता — سفیدی
शुल्क — چنگی-کرایہ-قیمت / فیس-جہیز
शुल्क स्थान — چنگی گھر
शुल्क सीमांत — سرحدی چنگی
शुल्काशय — ٹکٹ اسٹامپ
शुल्कार्ह — لائق چنگی-ڈیوٹی / ایبل
शुश्रूषा — خدمت-تیمارداری
शुष्क — خشک-بے کیف- / بے مہر-لغو
शुष्मा — آگ-غصہ
शूकर — سؤر
शूद्र — اچھوت
शून्य — خلا-آسمان-خالی مقام
शून्य वाद — بودھوں کا ایک نظریہ
शूर वीर — نہایت بہادر
शूल — ایک قدیم اسلحہ-سیخ / معمولی-درد-غم

शृंखला — سلسلہ-زنجیر-درجہ
शृंखला बद्ध — سلسلہ وار-مرتب
शृंग — پہاڑ کی-چوٹی-سینگ
शृंगार — آرائش
शृंगार कक्ष — آرائش خانہ
शृंगारिक — آرائشی
शृगाल — گیدڑ-ڈرپوک
शेखर — سرتاج-چوٹی
शेष — باقی-ختم-نتیجہ
शेष रोकड़ — روکڑ باقی
शेष नाग — سانپ
शेषांश — آخری جزو-باقیماندہ / حصہ
शैथिल्य — جمود-اضمحلال
शैल — پہاڑ
शैलेन्द्र — ہمالیہ
शैली — رسم رواج-طرز انشاء / چال-اسٹائل
शैवाल — دریائی گھاس-سیوار
शैवालिनी — ندی
शैशव — بچپن
शोक — رنج وغم
शोक ग्रस्त — غمزدہ
शोक पत्र — تعزیت نامہ
शोक संदेश — پیام تعزیت
शोकसभा — تعزیتی جلسہ

शोकाकुल	غم سے بے قرار
शोकातुर	مغموم
शोच	غم-فکر
शोचनीय शोच्य	قابل فکر-غم انگیز
शोण	سرخ-سرخی-خون-آگ
शोणित	سرخ-خون
शोथ	ورم
शोधन	صفائی-اصلاح درستی تلاش-تحقیق بے باقی-جلاب دینا
शोधित	صاف شدہ-بے باق
शोभा	زینت-حسن
शोभायमान	زینت بخش
शोभित	مزین-آراستہ
शोषक	چوسنے والا-جاذب غاصب-تباہ کن
शोषकपत्र	قرطاس جاذب بلاٹنگ پیپر
शोषण	جذب کرنا-تباہ کرنا غریبوں کا خون چوسنا
शोषित	چوسا ہوا-تباہ شدہ
शौच	پاکیزگی-پاخانہ جانا
शौचागार	پاخانہ
शौर्य	بہادری
शौल्किक	فیس سے متعلق

श्मशान	مرگھٹ
श्याम	سانولہ-سیاہ
श्यामपट	بلیک بورڈ
श्रद्धा	احترام-عقیدہ
श्रद्धालु श्रद्धावान	عقیدت کیش
श्रद्धास्पद श्रद्धेय	لائق احترام
श्रम	محنت-ورزش-مزدوری لیبر
श्रम मंत्री श्रम सचिव	وزیر محنت لیبر منسٹر
श्रम विभाग	لیبر ڈپارٹ
श्रमजल, श्रम- विन्दु, श्रमकण	پسینے کا قطرہ
श्रमजीवी, श्रमिक, श्रमी	محنت کش مزدور
श्रमिक संघ	لیبر یونین
श्रवण	کان-سامعہ
श्रवणीय, श्रव्य	سننے لائق
श्रांत	تھکا ہوا-مغموم
श्राप	بددعا
श्रावित	سنا ہوا-شنیدہ
श्री	دولت-ثروت-حسن پاک جناب-محترم-لائق
श्री गणेश	بسم اللہ-آغاز افتتاح

श्रीमंत	امیر-دولتمند-معزز
श्रीमती	محترمہ
श्रीमान	عالی جناب-محترم
श्रीयुत	جناب محترم
श्रीहत, श्रीहीन	بے رونق
श्रुत	شنیدہ
श्रुतानुश्रुति श्रुति	سنی سنائی بات افواہ
श्रेणी	قطار-سلسلہ-غول فوج-سیڑھی
श्रेणी करण	درجہ بندی-طبقہ بندی
श्रेणी बद्ध	قطار باندھے ہوئے
श्रेय	شرف-امتیاز-اعلیٰ بہتر-مبارک-کریڈٹ
श्रेयस्कर	امتیاز بخشنے والا
श्रेष्ठ	اعلیٰ ترین-ممتاز محترم-فلاح یاب
श्रेष्ठता	امتیاز-برتری
श्रेष्ठि चत्वर	اسٹاک-اکسچینج
श्रोत्र, श्रोत,	کان
श्रोता	سامع-سننے والا
श्रोता गण	سامعین
श्लाघा	تعریف-مدح
श्लाघनीय	لائق تعریف
श्लिष्ट	ملا ہوا-چپکا ہوا ذومعنی

श्लील	نیک-شائستہ
श्लेष	اشتراک-ہم آغوشی ذومعنی
श्लेष्मा	بلغم
श्लोक	سنسکرت کے شعر اور فقرے
श्वशुर	سسر
श्वश्रु	ساس
श्वास	تنفس-سانس
श्वेत	سفید
श्वेत पत्र	قرطاس ابیض وائٹ پیپر
श्वेतांगी	سفید اندام-گورا سفید فام
षड्	چھ کا عدد
षड्यंत्र	سازش-خفیہ کارروائی
षोडशी	سولہ سالہ دوشیزہ

स

संकट	دشواری-دقت تکلیف-مصیبت
संकटमय संकट पूर्ण	مصیبت ناک پر صعوبت
संकर	دوغلہ
संकर्षण	کشش
संकलन	تدوین-ترتیب انتخاب-فراہمی

संकल्प — خیال-ارادہ-عہد / کامل-ریزولیوشن

संकीर्ण — تنگ-دني

संकीर्णता — تنگي-دنائت

संकीर्ण हृदय — تنگدل

संकीर्तन — ذکر عبادت

संकुचित — تنگ-سکڑاهوا / متردد-چهوٹا

संकेत — اشارہ-کنایہ

संकेतचिन्ह — اشارتی علامت

संकेतलिपि — مختصرنویسی / شارٹهینڈ

संकेत लिपिक — مختصرنویس

संकोच — جهجک-تامل / حیا-تکلف

संक्रमण — گهومناپهرنا / تدریجي تبدیلي

संक्रामक — چهوت سے پهیلنے والا / متعدي

संक्रामक रोग — متعدي مرض

संक्षमण — معافي-کلنٹون

संक्षिप्त — خلاصہ-مختصر-کم

संक्षिप्त-आलेख — مختصر مقالہ / خلاصہ

संक्षिप्तक — کسي نام کے مختصر / اشارتي حروف

संक्षिप्ती करण — اختصار کرنا

संक्षेप — اختصار

संक्षेपण — مختصرشکل / پیش کرنا

संक्षेपतः — مختصراً-بالاختصار

संक्षोभ — بیقراري-لرزش-انقلاب

संख्यक — نمبري

संख्या — گنتي-عدد-شمار-نمبر

संख्याता — محاسب-اکاونٹنٹ

संख्यान — حساب-بهي-اکاونٹ

संख्यान कर्म — حساب کرنا / اکاونٹنگ

संख्यान करणिक — منیم-اکاونٹنگ / کلرک

संख्यान विभाग — اکاونٹنگ / ڈپارٹمنٹ

संगत — موزون-ساتھ-قرین

संगठन — تنظیم

संगठित — منظم

संगणना — اعدادشمار

संगिनी — رفیقہ

संगीत — موسیقی-نغمہ-میوزک

संगीतज्ञ — ماہرموسیقی

संगीत शाला — موسیقی گاہ

संगृहीत — مجموعہ ذخیرہ

संगोपन — چهپانا-اخفاء

संग्रह — فراہم یا جمع کرنا-مجموعہ / اسٹاک-اسٹور-قبول کرنا

संकलित — مرتبہ-جمع کردہ منتخب

संग्रहकर्त्ता, संग्राहक, — جامع-ذخیرہ اندوز

संग्रहणीय — قابل ذخیرہ لایق مجموعہ

संग्रही — ذخیرہ اندوز-جامع

संग्रहाध्यक्ष — ناظم مجموعہ صدر میوزیم کیوریٹر

संग्रहालय — عجائب خانہ میوزیم

संग्राम — جنگ

संग्राह्य — قابل ذخیرہ-لایق مجموعہ

संघ — فیڈریشن-انجمن جماعت مجلس-کونسل یونین-ایسوسی ایشن

संघटन — آرگنائزیشن-تنظیم

संघटित — منظم

संघ नियम — آرٹیکل آف ایسوسی ایشن

संघन्यायालय — فیڈرل کورٹ

संघराज — وفاقی حکومت

संघर्ष — مقابلہ-تصادم

संघर्षण — رگڑ

संघ विधान पत्र — میمورنڈم آف ایسوسی ایشن

संघ शासन — فیڈرل حکومت

संघ सूचि — یونین لیسٹ

संघात — غول-قیام گاہ-ضرب شدید-ہلاکت

संचय — گروہ-جمع کرنا ذخیرہ کرنا-سہونگ

संचरण — چلنا پھرنا-نقل وحرکت

संचार — چلنا-جاری ہونا متحرک ہونا

संचारक — چلانے والا-متحرک کرنے والا

संचारित — جاری-متحرک

संचालक — ڈائریکٹر-کنڈکٹر مہتمم-چلانے والا

संचालक-मण्डल — بورڈ آف ڈائریکٹرس

संचालन — اهتمام وانتظام قیادت-اجراء حرکت دینا

संचालन अधिकारी — ڈائریکٹر افسر

संचालित — نافذ-جاری

संचिक — فائل

संचिका — فائل بک

संचित — جمع شدہ-ذخیرہ کردہ-ریکارڈ

संचित लिपिक — ریکارڈ کیپر

संजीवन حیات بخش
بحسن وخوبی
زندگی گذارنا

संजीवनी حیاتین-وٹامین
تریاق

संज्ञा ہوش وحواس
عقل-نام-اشارہ

संज्ञाहीन حواس باختہ-بے ہوش

संतत ہمیشہ-مسلسل

संतति اولاد

संतप्त تکلیف زدہ-بہت
زیادہ تپا ہوا

संतरण اچھی طرح سے پار کرنا

संतान اولاد

संताप جان-تکلیف
ذہنی اذیت-اولاد

संतुलन توازن-تناسب
بیلنس

संतुलित متوازن

संतुलित आय-
व्ययक متوازن-
بجٹ

संतुष्ट سیر-مطمئن-خوش

संतुष्टि اطمینان-سیری

संतुष्टि करण مطمئن کرنا

संतोष اطمینان

संतोष जनक اطمینان بخش

संत्रस्त متوحش-خوف زدہ
تکلیف زدہ

संथा ایسوسی ایشن

संदर्भ رجسٹر حوالہ جات
ریفرینس بک

संदर्भअधिकारी ریفرینس افسر

संदर्भ-
लिपिक ریفرینس-
کلرک

संदिग्ध مشکوک

संदेश خبر-پیغام

संदेह شک

संदेह-
जनक مشتبہ-
شک پیدا کرنے والا

संधान تحقیق-ریسرچ

संधि مصالحت-معاہدہ

संधि भेदन نقب زنی

संध्या شام-ایک پوجا

संपत्ति دولت-جائداد
سرمایہ

संपत्तिकर ٹیکس جائداد
پراپرٹی ٹیکس

संपत्ति संबन्धी न्यायालय-
عدالت دیوانی

संपद طبیعت-دولت-کثرت
حصول-سرمایہ-شیرز

संपदा دولت-جائداد-اسٹیٹ

संपदा शुल्क	جائداد کا محصول
संपन्न	سمپت-بھرا پرا کامیاب-مراد مند
संपरीक्षक	محقق
संपरीक्षा	ریسرچ-تحقیق
संपर्क	آمیزش-قربت-ربط-تعلق
संपर्कित	متعلق
संपात	ایک ساتھ گرنا-واقع ہونا
संपादक	ایڈیٹر-مدیر-مرتب
संपादकीय	اداریہ-ایڈیٹوریل
संपादन	ادارت-ترتیب تعمیل-تنظیم اہتمام-اگزیکیوشن
संपादन तिथि	تاریخ تعمیل
संपादन-स्थपति	اگزیکٹو انجنیر
संपादित	مرتب شدہ
संपाद्य	لائق ترتیب-پرابلم
संपूर्ण	مکمل-تمام-پورا-خوب
संपूर्ण प्रभुत्व संपन्न लोक-तंत्रात्मक गण राज्य	کامل خود مختار عوامی جمہوریہ
संपूर्णतः	بالکل-کلیتہً-کاملاً
संपूर्ति	فراہمی-تکمیل-سپلائی
संपूर्तिअधिकारी	سپلائی افسر
संपूर्ति-विभाग	محکمہ سپلائی محکمہ رسد
संप्रति	ابھی-فی الحال
संप्रदान	حوالہ کرنا-تقسیم دان دینا-نذر پیش کرنا
संप्रदाय	گروہ-فرقہ-جماعت امت
संप्रदाय वाद	فرقہ واریت
संप्रेक्षक	محاسب-آڈیٹر
संप्रेक्षण संप्रेक्षा	آڈٹ کرنا-محاسبہ
संप्रेक्षा टिप्पणी	آڈٹ نوٹ
संप्रेक्षित	تحقیق شدہ
संबद्ध	متعلقہ-بندھا ہوا- منسلک-وابستہ
संबंध	تعلق-رشتہ
संबंध अधिकारी	افسر متعلقہ
संबंध कारक	گرامر میں حالت اضافی
संबंध विच्छेद	ترک تعلق- علحدگی
संबंधित	وابستہ-متعلقہ
संबंधी	متعلقہ-عزیز-رشتہ دار
संबल	زادراہ
संबोधन	تخاطب-جگانا-پکارنا

संबोधित — جسے خطاب کیا جائے

संभरण — خورد ونوش کا انتظام یا سامان

संभरण निधि — پراویڈنٹ فنڈ

संभव — ممکن۔واقع ہونا
تخلیق۔اتحاد

संभवतः — غالباً۔ممکن ہے۔شاید

संभावना — قیاس۔امکان

संभावित — ممکن۔متوقع

संभाव्य — ممکنہ

संभाव्यतः — غالباً

संभाषण — گفتگو۔تقریر

संभूय — مشترکہ

संभूय समुत्थान — مشترکہ کاروبار

संभोग — متمتع ہونا۔لطف اندوز ہونا۔جماع

संभेद — تمیز۔تفریق۔تجزیہ

संभ्रम — گردش۔گھبراہٹ
ہلچل۔اضطراب

संभ्रांत — توہم زدہ۔گھبرایا ہوا
معزز

संयत् — مربوط۔مسلسل
مقررہ۔مقام تنازع

संयत — جکڑا ہوا۔روکا ہوا۔منظم
زاہد۔متقی۔مربوط

संयम — زہد۔تقویٰ۔ضبط نفس

संयमी — زاہد۔متقی۔پرہیزگار

संयुक्त — مشترکہ۔متحدہ

संयुक्तक — منسلکہ رقعہ

संयुक्त परिवार — مشترک خاندان

संयुक्त-राष्ट्र संघ — مجلس اقوام متحدہ

संयुक्त सचिव — شریک معتمد
جائنٹ سکریٹری

संयोग — اتفاق۔اتحاد
اشتراک۔معاہدہ

संयोग वश — اتفاقاً

संयोजक — جوڑنے والا۔اسکیم بنانے والا

संयोजन — جوڑنا۔ملانا
انتظام۔اہتمام

संरक्षक — پناہ دینے والا۔محافظ
گارجین۔نگراں

संरक्षण — نگرانی۔تحفظ

संलग्न — ملحق۔وابستہ
مشغول۔منہمک

संलाप — گفتگو

संलेख — قانونی دستاویز قبالہ وغیرہ

संवत — سن۔سال

संवत्सर — برس۔سال

संवरण — مٹانا-ڈھانکنا-چھپانا
संवर्द्धन — اضافہ-ترقی
संवाद — خبر-رپورٹ-بات چیت
संवाद दाता — خبر رساں-رپورٹر
संवाद-समिति — خبر رساں ایجنسی
संविदा — ٹھیکہ-کنٹراکٹ-معاہدہ
संविदा प्रविधि — ٹھیکہ کا قانون
संविदा भंग — ٹھیکہ کا ٹوٹنا
संविधान — دستور-حکومت کا آئین
संविधान परिषद — مجلس دستورساز
संवीक्षक — سپرنٹنڈنٹ
संवेदन — احساس رنج و مسرت-علم
संवेदन पत्र — تعزیت نامہ
संवेदना संदेश — پیغام ہمدردی
संवृत — ڈھکا ہوا-پوشیدہ-محفوظ
वृद्धि — فروغ-ترقی-اضافہ
संशय — شک-اندیشہ-وہم
संशयालु — مذبذب-شکی
संशुद्ध — خالص-صحیح ترین ترمیم شدہ
संशोधक — مصلح-ترمیم کرنے والا
संशोधन — تصحیح-ترمیم-اصلاح کرنا
संशोधित — ترمیم شدہ-اصلاح شدہ
संसद् — پارلیمنٹ
संसत्-सचिव — پارلیمنٹری سکریٹری
संसर्ग — تعلق-رشتہ-میل ملاپ
संसर्गरोध — تنازع-لڑائی-جھگڑا
संसार — جہان-دنیا-عالم
संस्करण — اشاعت-اڈیشن پاک کرنا
संस्कृत — قدیم آریائی زبان
संस्कृति — تہذیب-ثقافت آرائش-طہارت
संस्था — تحریک-قیام-اظہار رسم-اہتمام-انجمن انسٹی ٹیوٹ جماعت-مجلس
صنعت-پیشہ-ایسوسی ایشن
संस्थान — جگہ-حالت
संस्थापक — بانی-قائم کرنے والا
संस्थापन — جاری کرنا-اسٹابلشمنٹ تاسیس-قیام
संस्मरण — تذکرہ-یاد
संहति — اجتماع-اشتراک-امتزاج
گروہ-ٹھیر-ٹھوس

संहार	تباہی-ہلاکت-خلاصہ خاتمہ-جمع کرنا
संहारक	مہلک-قاتل
संहित	جمع کردہ-ملحق
संहिता	مجموعہ-کوڈ-الحاق
सकर्मकक्रिया	(قواعد میں) فعل متعدی
सक्रिय	فعال-عملی
सक्षम	اہل-موزون
सगोत्र	ہم قبیلہ
सघन	گھنا-ٹھوس
सचरित्र	نیک کردار
सचिव	وزیر-سکریٹری-منسٹر
सचिवालय	سکریٹریٹ
सचेत	باہوش-خبردار
सचेतन	باشعور-باہوش
सचेष्ट	ساعی،کوشاں
सजग	ہوشیار-بیدار
सजल	پراشک-نم-پرآب
सजाति	ہم قوم
सजीव	جاندار-زندہ
सज्जन	نیک طینت-شریف
सज्जनता	شرافت
सज्जा	آرائش-پوشاک
सज्जित	مزین-آراستہ
सज्ञान	عقلمند
सतत	ہمیشہ-مسلسل
सततपट्ट	پٹہ استمراری
सतर्क	خبردار-ہوشیار
सतर्कता	احتیاط-ہوشیاری
सतीत्व	عصمت-عفت
सतीत्व हरण	عصمت دری
सत्	حق-دائم-اعلیٰ
सतृष्ण	تشنہ
सत्कर्म	نیک کام
सत्कार	مدارات-تواضع
सत्ता	اختیار واقتدار وجود-طاقت
सत्ताधारी	بااقتدار-حاکم
सत्पुरुष	خداپرست-دیندار
सत्यंकार द्रव्य	زرپیشگی
सत्य	حقیقت-سچائی
सत्यता	راستبازی-حقانیت
सत्यनिष्ठ	حق پسند-خداپرست
सत्य प्रतिज्ञ	صادق القول قائم العہد
सत्य वादी	حق پرست
सत्याग्रह	حق وعدل کیلئے اصرار کرنا
सत्यापन	تصدیق کرنا
सत्यापनलेख	تصدیق نامہ سرٹیفکیٹ

सत्र — علاقہ-یگیہ-لنگرخانہ
اجلاس-سیشن-ٹرم

सत्र न्यायाधीश — سیشن جج

सत्र न्यायालय — سیشن کورٹ

सत्रावसान — پارلیمانی
اجلاس کی
برخاستگی-
پروروگ

सत्व — سکون-تجلی-وجود
ہستی

सत्व गुण — نیکی کی طرف راغب
کرنے والے اوصاف

सत्वर — جلد-تیز

सत्वर सैन्य — تیزرو فوج

सत्संग — نیک صحبت

सदन — جائے قیام-مکان-ہاؤس

सदय — رحمدل

सद्विवेक — نیک و بد کی تمیز

सदस्य — رکن-ممبر

सदस्यता — رکنیت-ممبری

सदा — ہمیشہ

सदाचार — نیک چلنی-تقویٰ

सदाचारी — نیک چلن-متقی

सदाशय — نیک طبع-نیک خیال

सदुपदेश — وعظ-نیک نصیحت

सदुपयोग — بہتر استعمال

برابر-مثل

सदैव — ہمیشہ

सद् — نیک-بہتر-خوش

सद्गति — اچھی رفتار
اچھی حالت

सद्गुण — نیک صفت

सद्गुरु — نیک استاد

सद् ग्रन्थ — اچھی کتاب

सद् प्रयत्न — اچھی کوشش

सदभाव — اچھا خیال
اچھی نیت

सद्य — معاً-فوراً-اسی وقت-آج

सधवा — سہاگن-وہ عورت جس
کا شوہر زندہ ہو

सनातन — از منہ قدیم-قدیم
رسم و رواج

सनातन धर्म — قدیم مذہب

सन्न — متحیر-بھونچکا

सन्नद्ध — بندھا ہوا-پاس کا
تیار

सन्नयन — دخل حاصل کرنا
انتقال اراضی-لے جانا

सन्नयन लेखक — دستاویز نویس

सन्नयन लेखन — دستاویز نویسی

सन्नयन विद्या — فن دستاویز نویسی

सन्निकट — قریب تر-علقریب

सन्निधि — قربت-پڑوس

सन्निपात — ایک ساتھ گرنا-اشتراک

सन्निविष्ट — قریب کا-قائم-ایک ساتھ رکھا ہوا

सन्निवेश — ایک ساتھ بیٹھنا رکھنا-لگانا-حالت تجویز-تخلیق کارپوریشن

सन्निहित — قریبی-رکھا ہوا تیار

सपत्नीक — مع اہلیہ

सप्त — سات

सप्तम — ساتواں

सप्तर्षि — آسمان میں سات رشی مشرق میں سات ستاروں کا جھرمٹ

सप्ताह — ہفتہ

सप्रसन्न हृदय — بطیب خاطر

सप्राप्तिका प्राप्यक — رسیپٹیکل

सफल — کامیاب

सबल — طاقتور

सभा — انجمن-مجلس جلسہ-اسمبلی

सभागृह — ٹاؤن ہال

सभापति — صدر مجلس چیرمین-اسپیکر

सभापतित्वपद — عہدہ صدارت

सभा प्रधान — چیرمین

सभा सचिव — پارلیمنٹری سکریٹری

सभासद — رکن مجلس-درباری

सभिक — جوا کھلانے والا

सभीत — خوفزدہ

सभ्य — مہذب-شریف

सभ्यता — تہذیب و تمدن-شرافت

सम — برابر-ہم وزن-مثل

सम कक्ष — ہم مرتبہ

समकालीन — ہم عصر

समक्ष — بالمقابل-سامنے

समग्र — سب-کل

समज्या — بیورو

समतल — ہموار

समता — مساوات

समत्वाधान पत्र — امانت نامہ

समदर्शी — سب کو یکساں دیکھنے والا

समनुज्ञा — منظوری-لائسنس دینا

समनुज्ञात — منظور کردہ

समनुज्ञापक अधिकारी — لائسنسنگ افسر

समनुज्ञापत्र — لائسنس

समन्वय — اشتراک-آمیزش امتزاج

समय — وقت۔زمانہ
समय सारिणी — ٹائم ٹیبل
समर — جنگ
समर भूमि — معرکہ کارزار / میدان جنگ
समरस — ہم مذاق-ہم ذائقہ / اکیہار-دائم الحال
समर सामग्री — سامان جنگ
समर्पक — حوالہ کرنے والا
समर्पण — سپردگی-نذر کرنا / حوالہ-تیاگی کیت
समर्पित — حوالہ کردہ
समर्पितक — حوالہ کردہ مال
समर्पिती — جسکے حوالہ کیا جائے
समर्थ — اہل-طاقتور
समर्थक — موئد
समर्थन — تائید-حمایت
समर्थ-न्यायालय — عدالت مجاز
समर्थित — تائید شدہ
समवर्ती — ہمسر-ہم سفر / ہم جلیس
समवाय — گروہ-غول-کمپنی
समवाय संस्था — کوآپریٹو سوسائیٹی
समवेत — اکٹھا جمع کردہ

समवयस्क — ہم عمر
समष्टि — کل-شمول-مجلس
समष्टि वाद — کمیونزم / اشتمالیت
समष्टि वादी — کمیونسٹ
समस्त — کل-تمام-سب-سارا
समस्या — مشکل مسئلہ-مصرع
समस्या पूर्ति — مصرع طرح پر نظم کہنا
समांतर — خط متوازی
समाकुल — پریشان-مضطرب
समाख्यान — کیفیت-اکاونٹ
समागत — آیا ہوا
समागम — آمدورفت-آنا / ملنا-معاشرت / ایسوسی ایشن
समाचार — اطلاع-خبر
समाचार पत्र — اخبار-نیوز پیپر
समाचार-समिति — خبررساں ایجنسی
समाज — معاشرہ-مجلس / فرقہ-جماعت
समाज शास्त्र — علم المعاشرت
समाजवाद — اشتراکیت-سوشلزم
समाजी — معاشرتی-سوشل
समादर — قدر و عزت

समादेश — حاکمانہ ہدایت حکم امتناعی
समादेशक — ہدایت کار-کمانڈر
समादृत — معزز-محترم
समाधान — تنقید-ازالہ-حل
समाधि — یوگ کا ایک عمل-قبر
समान — یکسان-برابر
समानता — برابری-مساوات
समानाधिकरण / समानाथ — ہم معنی الفاظ
समानान्तर — خطو[illegible]ی
समापक — تکمیل کنندہ-خاتم
समापन / समापवर्त्तन — اختتام تکمیل
समाप्त — ختم-مکمل
समाप्ति — اختتام-تکمیل
समापत्ति — مصیبت-سانحہ حادثہ
समारंभ — آغاز
समारोह — جشن-تقریب دھوم دھام
समालोचक — ناقد
समालोचना — تنقید-تبصرہ
समालोचनार्थ — برائے تبصرہ
समावर्त्तन — مراجعت لوٹنا-جلسہ تقسیم اسناد

समाविष्ट — مرکب-ملایا ہوا درج-داخل
समावेष — آمیزش-مرکب کرنا-شامل کرنا
समास — مرکب الفاظ-ملاپ چند اشیاء کا ایک مین ملنا
समाहरण — فراہمی-جمع کرنا-کلیکشن
समाहर्ता — جمع کنندہ-کلکٹر
समाहार — جھنڈ-مجموعہ-ملاپ
समाहित — منظور-مرکوز پرسکون-ختم آراستہ-مجموعہ
समिति — کمیٹی-انجمن-مجلس
समिद्ध — مشتعل-روشن
समिध — آگ
समीकरण — برابر کرنے کا عمل
समीक्षक — محقق-ناقد
समीक्षा — معائنہ-تنقید-آڈٹ
समीचीन — درست-مناسب
समीप — قریب
समीर / समीरण — ہوا
समुचित — بالکل-مناسب مکمل
समुच्चय — بہت سی چیزوں کی آمیزش

समुज्वल — خوب-روشن
समुत्थान — طلوع-آغاز
समुत्सुक — انتہائي مشتاق
समुदाय — گروہ-فرقہ- جماعت-کالج
समुद्र — سمندر
समुद्रीय — سمندری-بحري
समुन्नत — نہایت ترقي-یافتہ
समुन्नति — انتہائي ترقي-بلندي
समूह — جھنڈ-مجموعہ-گروہ
समृद्ध — دولت مند-خوشحال
समृद्धि — خوشحالي
सम्मत — ہم رائے
सम्मति — مشورہ-اجازت-رائے مجلس-کمیٹي
सम्मान — احترام-عزت
सम्मानित — معزز-عزت افزائي
सम्मिलन — ملاپ-ملاقات
सम्मिलित — ملاہوا-مشترک
सम्मिलित व्यवसाय कुलक — جائنٹ اسٹاک کمپني
सम्मिश्रक — آمیزش کرنے والا کمپونڈر
सम्मिश्रण — ترکیب-آمیزش
सम्मुख — سامنے-بالمقابل
सम्मेलन — جلسہ-اجتماع کانفرنس

सम्मोहन — علم تسخیر
सम्यक् — مکمل-کل-ہر طرح سے
सम्राज्ञी — ملکہ
सम्राट — شہنشاہ
सर — تالاب
सरकार — حکومت-گورنمنٹ
सरल — آسان
सरली करण — آسان کرنا
सरस — پُرکیف-دلکش-رسیلا
सरसीरुह — کنول
सरस्वती — علوم وفنون کي دیوي
सराहना — تحسین-تعریف
सराहनीय — قابل تحسین لائق تعریف
सरि — ندي
सरिता — ندي-دریا-دھارا
सरीखा — مثل-جیسا
सरीसृप — رینگنے والے جانور
सरोज — کنول
सरोजिनी — کنولوں سے بھرا ہوا تالاب
सरोरुह — کنول
सरोवर — تالاب
सरोष — غصہ کے ساتھ
सर्ग — جلانا-تخلیق-سیل-نوع کسي کتاب کا ایک باب
सर्जन — تخلیق

सर्प	سانپ
सर्व	کل-سب-تمام
सर्व कालिक	دائمي
सर्व क्षमा	عام معافي-عام رهائي
सर्वग्रास	پورا گهن
सर्व ग्राह्य मुद्रा	کرنسي نوٹ
सर्वजित्	فاتح کل-سب کو جیتنے والا
सर्वज्ञ	علیم کل-خدا
सर्वतः	کاملاً-هر طرح سے
सर्वतोमुखी	کل رخا-هر سمتي همه گیر-هر جگه موجود-خدا
सर्वत्र	سب جگه
सर्वथा	یکسر-بالکل-هر طرح سے
सर्व दलीय कार्यक्रम	آل پارٹیز پروگرام
सर्वदर्शी	سب کچھ دیکھنے والا
सर्वदा	همیشه
सर्वदैव	همیشه
सर्वनाम	(قواعد میں) ضمیر
सर्वनाश	کامل تباهي
सर्व प्रधान	اعلی-اعظم جنرل-چیف
सर्व प्रधान-आरक्षी निरीक्षक	ڈائریکٹر جنرل آف پولیس
सर्व प्रधान-चिकित्सालय	جنرل هسپتال
सर्व प्रधान न्यायाधीश	چیف جسٹس
सर्वप्रधानपत्र-व्यवस्थापक	پوسٹ ماسٹر جنرل
सर्व प्रिय	مقبول عام
सर्व भक्षी	سب کچھ کھا جانے والا
सर्व मान्य सत्य	مسلمه حقیقت
सर्व व्यापी	هر جگه موجود عالمگیر
सर्व शक्तिमान	قادر کل-خدا
सर्व श्री	صاحبان-حضرات
सर्व श्रेष्ठ	سب سے فائق اور ممتاز
सर्व सम्मति	اتفاق رائے
सर्व साधारण	عوام الناس
सर्व सामान्य	عمومي عوامي بالکل معمولي
सर्वस्व	سب کچھ
सर्वांग	سرتاپا
सर्वांगीण	سرتاپا-کاملاً
सर्वाधिकार	اختیار کامل جمله حقوق
सर्वाधिकार-सुरक्षित	جمله حقوق محفوظ
सर्वेश्वर	سب کا مالک-خدا

समुज्वल — خوب-روشن
समुत्थान — طلوع-آغاز
समुत्सुक — انتہائی مشتاق
समुदाय — گروہ-فرقہ-جماعت-کالج
समुद्र — سمندر
समुद्रीय — سمندری-بحری
समुन्नत — نہایت ترقی-یافتہ
समुन्नति — انتہائی ترقی-بلندی
समूह — جھنڈ-مجموعہ-گروہ
समृद्ध — دولت مند-خوشحال
समृद्धि — خوشحالی
सम्मत — ہم رائے
सम्मति — مشورہ-اجازت-رائے-مجلس-کمیٹی
सम्मान — احترام-عزت
सम्मानित — معزز-عزت افزائی
सम्मिलन — ملاپ-ملاقات
सम्मिलित — ملاہوا-مشترک
सम्मिलित व्यवसाय कुलक — جائنٹ اسٹاک کمپنی
सम्मिश्रक — آمیزش کرنے والا-کمپونڈر
सम्मिश्रण — ترکیب-آمیزش
सम्मुख — سامنے-بالمقابل
सम्मेलन — جلسہ-اجتماع-کانفرنس

सम्मोहन — علم تسخیر
सम्यक् — مکمل-کل-ہر طرح سے
सम्राज्ञी — ملکہ
सम्राट — شہنشاہ
सर — تالاب
सरकार — حکومت-گورنمنٹ
सरल — آسان
सरली करण — آسان کرنا
सरस — پرکیف-دلکش-رسیلا
सरसीरुह — کنول
सरस्वती — علوم وفنون کی دیوی
सराहना — تحسین-تعریف
सराहनीय — قابل تحسین-لائق تعریف
सरि — ندی
सरिता — ندی-دریا-دھارا
सरीखा — مثل-جیسا
सरीसृप — رینگنے والے جانور
सरोज — کنول
सरोजिनी — کنولوں سے بھرا ہوا تالاب
सरोरुह — کنول
सरोवर — تالاب
सरोष — غصہ کے ساتھ
सर्ग — جلانا-تخلیق-سیل-نوع-کسی کتاب کا ایک باب
सर्जन — تخلیق

सर्प سانپ
सर्व کل-سب-تمام
सर्व कालिक دائمي
सर्व क्षमा عام معافي-عام رهائي
सर्वग्रास پوراگهن
सर्व ग्राह्य मुद्रा کرنسي نوٹ
सर्वजित् فاتح کل-سب کوجیتنےوالا
सर्वज्ञ علیم کل-خدا
सर्वतः کاملاً-هرطرح سے
सर्वतोमुखी کل رخا-هرسمتي
همه گیر-هرجگه موجود-خدا
सर्वत्र سب جگه
सर्वथा یکسو-بالکل-هرطرح سے
सर्व दलीय कार्यक्रम آل پارٹیز پروگرام
सर्वदर्शी سب کچھ دیکھنے والا
सर्वदा همیشه
सर्वदैव همیشه
सर्वनाम (قواعدمیں)ضمیر
सर्वनाश کامل تباهي
सर्व प्रधान اعلی-اعظم جنرل-چیف
सर्व प्रधान-आरक्षी निरीक्षक ڈائریکٹر جنرل آف پولیس
सर्व प्रधान-चिकित्सालय جنرل هسپتال
सर्व प्रधान न्यायाधीश چیف جسٹس
सर्वप्रधानपत्र-व्यवस्थापक پوسٹ ماسٹر جنرل
सर्व प्रिय مقبول عام
सर्व भक्षी سب کچھ کھاجانےوالا
सर्व मान्यसत्य مسلمه حقیقت
सर्व व्यापी هرجگه موجود عالمگیر
सर्व शक्तिमान قادرکل-خدا
सर्व श्री صاحبان-حضرات
सर्व श्रेष्ठ سب سے فائق اور ممتاز
सर्व सम्मति اتفاق رائے
सर्व साधारण عوام الناس
सर्व सामान्य عمومي-عوامي بالکل معمولي
सर्वस्व سب کچھ
सर्वांग سرتاپا
सर्वांगीण سرتاپا-کاملاً
सर्वाधिकार اختیارکامل جمله حقوق
सर्वाधिकार-सुरक्षित جمله حقوق محفوظ
सर्वेश्वर سب کامالک-خدا

सर्वेश्वर वाद — وحدت الوجود
सर्वेसर्वा — ڊڪٽيٽر-مختارمطلق
सर्वोच्च — اعليٰ
सर्वोच्चअधिकार — اقتداراعليٰ
सर्वोच्च अधिकारी — حاڪم اعليٰ
सर्वोच्च-न्यायालय — عدالت العاليه / سپريم ڪورٽ
सर्वोच्च समादेश — سپريم ڪمانڊ
सर्वोत्कृष्ट — سڀ سي عمده
सर्वोत्तम — افضل ترين-اعليٰ ترين
सर्वोपरि — اعليٰ-مقدم
सलज्ज — محجوب-شرم آگين
सलिल — پاڻي
सलील — تماشه-شوخ-تفريح پسند-کلاڙي
सवर्ण — هم نسل
स-विकल्प — مشڪوڪ
सविता — سورج
सविनय-अवज्ञा — عاجزانه عدول حڪمي
सविनयनिवेदन — عاجزانه گذارش
सविशेष — بالخصوص-خصوصاً
सविस्तार — مفصل-باتفصيل
सवेतन-अवकाश — بامشاهره رخصت
सव्य — داياں باياں-برعڪس

सशंक — فڪرمند-متردد-مشوش
सशपथ कथन — حلفيه بيان
सशस्त्र — مسلح
सस्त्रीक — مع اهليه
सस्मित — متبسم
सह — ساٿي-شريڪ-معاون-هم
सह अपराधी — شريڪ جرم
सह उत्तराधिकारी — شريڪ وراثت
सहकार — امدادباهمي-ڪوآپريشن
सहकार समिति — ڪوآپريٽو سوسائٽي
सहकारिता — امدادباهمي ڪوآپريٽيو
सहकारी — اسسٽنٽ-معاون رفيق-شريڪ ڪار
सहकारीसंस्था / सहकारीसमिति — انجمن امداد باهمي
सहकारीकृषि — مشترڪه کيتي
सह खातेदार — شريڪ حق اراضي
सहगमन — رسم ستي-ساتھ چلنا
सहगान — مشترڪ گانا-ڪورس
सहगामी — پيرو-شريڪ سفر
सहचर — ساٿي-رفيق
सहचरी — سهيلي-رفيقه-بيوي
सहज — فطري-آسان-معمولي

सहज बुद्धि	معمولی عقل
सहजात	هم جنس-هم قوم جوڑواں بچے
सहजातिक	هم قوم
सह धर्मिणी	بیوی
सहधर्मी	هم مذهب
सहन	تحمل-برداشت
सहन शील	بردبار متحمل مزاج
सहन शीलता	بردباری-تحمل
सह पाठी	هم سبق-هم جماعت
सह प्रतिवादी	شریک مدعا علیه
सहभावी	هم جلیس هم سفر-همدم
सहभोज	دعوت عام
सहमत	متفق الرائے
सहमति	قبولیت هم خیالی-اتفاق رائے
सहमति पत्र	قبولیت نامه
सहयोग	تعاون-اشتراک
सहयोगी	معاصر-معاون شریک کار
सहवास	صحبت-مباشرت
सहसा	ناگهاں-اچانک
सहस्र	هزار
सहस्राब्दी	هزار ساله مدت
सहांश	کانٹری بیوشن-چنده زر اشتراک-اپنے حصے کی رقم یا کوئی چیز دینا
सहांशिक	کانٹری بیوٹر-اپنے حصے کی رقم یا کوئی چیز دینے والا
सहानुभूति	همدردی
सहाय	مدد
सहायक	مددگار-اسسٹنٹ معاون-رفیق
सहायक-अनुदान	امدادی عطیه
सहायक-उपकरग्राह	سب ڈپٹی کلکٹر
सहायक खाद्य	معاون خوراک
सहायक प्रधानाध्यापक	اسسٹنٹ هیڈ ماسٹر
सहायक लिपिक	سکینڈ کلرک
सहायक संपादक	مدیر معاون
सहायक सूत्र धार	سب اورسیر
सहायक स्थपति	اسسٹنٹ انجینیر
सहायता	امداد-اعانت-مدد
सहायताप्राप्त शिक्षालय	امدادی اسکول
सहित	ساتھ-مع-با
सहिष्णु	بردبار-متحمل مزاج

सहिष्णुता	تحمل-بردباري
सहृदय	رحمدل-خوش اخلاق-نیک دل
सहोदर	حقیقي بھائي
सह्य	لائق برداشت
सांकेतिक	اشاراتي
सांकेतिक नाम	اشاراتی نام
सांकेतिक भाषा	اشاراتي زبان
सांकेतिक लिपि	شارٹ ھینڈ مختصر نویسي
सांख्यिकी	علم العدد-استیٹسٹکس
सांगोपांग	تمام-کل
सांघातिक	مھلک
सांघिक	فیڈرل-وفاقي
सांत्वना	اطمینان دلانا-تسلي دینا
सांध्य	شام سے متعلق
सांपत्तिक	متعلقہ جائداد
सांप्रत	ابھي-اس وقت
सांप्रतिक	جاری-کرینٹ-في الوقت
सांप्रदायिक	فرقہ وارانہ
सांप्रदायिकता	فرقہ واریت
सांवत्सरिक	سالانہ
सांसद	ایوانی-پارلیمنٹري
सांसदी	پارلیمنٹرین
सांसर्गिक	ارتباطی-مجلسي-تعلقاتي
सांसारिक	دنیاوي
सांस्कृतिक	ثقافتي-تہذیبي-تمدني
सा	ساتھ-مع-برابر-مثل
साकार	مجسم
साकेत	ایودھیا
साक्षर	حرف شناس-خواندہ
साक्षरता	خواندگي-حرف شناسی
साक्षात्	ملاقات-سامنا-مجسم
साक्षात् कार	مقابلہ-ملاقات
साक्षी	گواہ-شاہد
साक्ष्य	شہادت-گواھي
साक्ष्यदान	گواھي دینا
साक्ष्यप्रविधि साक्ष्यविधान	قانون شہادت لاء آف ایویڈنس
साख	اعتماد-کریڈٹ
सागर	سمندر
साग्रह	بضد-باصرار
साचित्य	ھوشیاري
सातंक	خوف وھراس کے ساتھ

सात् — ایک لاحقہ جو لفظوں کے آخر میں الگ کر ملا ہوا یا شکل میں آیا ہوا کے معنی دیتا ہے

सातत्य — دوام۔ ہمیشگی

सात्विक — نیک۔ صالح

सादृश्य — یکسانیت
همرنگی۔ مماثلت

साध — شوق۔ خواہش۔ تمنا

साधक — کامل۔ مشاق
عابد۔ صوفی

साधन — تعمیل۔ تکمیل۔ تدبیر
وسیلہ ذریعہ

साधनपत्र — واوچر۔ حساب کا رقعہ

साधना — اتمام۔ تکمیل
عبادت و ریاضت

साधनिक — انتظامیہ۔ ایکزیکٹو

साधनिक अधिकारी — افسر انتظامیہ
ایکزیکٹو افسر

साधनिका — محکمہ انتظامیہ
دی ایکزیکٹو

साधर्म्य — ہم مذہبیت

साधार — بابنیاد۔ باوسیلہ

साधारण — جنرل۔ عام
معمولی۔ آسان

साधारणतः — عموماً۔ بالعموم

साधारण दैनिकी — عام روزنامچہ

साधारण निर्वाचन — جنرل الیکشن
انتخاب عام

साधारण प्रतिनिधि — مختار عام

साधारण बंधक — رہن سادہ

साधिका — دستاویز۔ واوچر

साधिकार — ذمہ دارانہ۔ مختارانہ

साधित — عمل کردہ۔ معمول

साधु — صوفی۔ فقیر۔ نیک
کلمہ تحسین

साध्य — آسان۔ قابل عمل۔ قوت

साध्या — غور طلب نکتہ

साध्वी — شوہر پرست۔ باعفت

सानन्द — بخوشی۔ بہ آرام

सान्निध्य — نزدیکی۔ قربت

सापेक्ष — باہم محتاج۔ بے استغناء
التواء۔ زیر غور

सापेक्षवाद — نظریہ احتیاج باہمی

साप्ताहिक — ہفتہ وار۔ ویکلی

साफल्य — کامیابی

साभार — بشکریہ

सामंजस्य — موزونیت۔ امتزاج
مطابقت
اشتراک

सामंत — جنگجو فوجی۔ سردار

सामंत तंत्र — سردارانہ اور جاگیر دارانہ حکومت

साम	ایک-وید-ویدکے منظوم منتر
सामग्री	اسباب-سامان-چیز
सामयिक	زمانی-وقتی حسب حال
सामयिकता	زمانیت-وقتیت
सामयिक पत्र	اخبار-موقت الشیوع
सामयिक विधान	وقتی آئین حسب حال دستور
सामरिक	جنگی-فوجی
सामर्थ्य	طاقت-اہلیت اختیار
सामाजिक	سماجی معاشرتی-سوشل
सामाजिक चिकित्सा	سوشل میڈیسن
सामाजिक-रूढ़ि	سماجی مراسم معاشرتی اقدار
सामाजिक सेवा	سوشل سروس
सामान्य	عام-معمولی جنرل-عوامی
सामान्य कर्णिक	معمولی کلرک
सामान्यतः	عموماً-معمولاً
सामान्य मुद्रा	کامن سیل
सामान्य विभाग	شعبۂ عمومی
सामान्य विधि	دستور عمومی کامن لا
सामीप्य	قربت-نزدیکی
सामुदायिक	جماعتی-گروہی
सामुद्रिक	سمندری-بحری
सामुद्रिक विद्या	علم الید-علم قیافہ
सामूहिक	اجتماعی
साम्य	اشتمالی-مساوات برابری
साम्यवाद	اشتمالیت-کمیونزم
साम्या	مساوی برتاؤ-اکویٹی
साम्या मूलक	مساویانہ
साम्यावस्था	مساوی حالت
साम्राज्य	اقتدار-سامراج-ایمپائر
साम्राज्यवाद	شہنشاہیت امپریلیزم
सायं	شام
सायंकाल	شام کا وقت
सायक	تیر
सारंग	خدا-سورج-چاند ہاتھی-گھوڑا-شیر ہرن-تالاب-باغ-بجلی
सार	خلاصہ-مادہ-اصلی جوہر-مغز
सार गर्भित	حقیقت آگیں
सारथी	رتھبان-سمندر

सारस्य — دلکشی

सारणी — نالہ-جوئبار / چھوٹی ندی

सारांश — حاصل-خلاصہ / ماحصل

सारिका — میناچڑیا

सारुप्य — جمال-مماثلت

सार्थ — بامعنی

सार्थक — بامعنی-کامیاب-مرادمند

सार्व — کل-سب-عام-جنرل

सार्व कालिक — دائمی

सार्व जनिक — عوامی-عامہ

सार्वजनिक अधि सूचना — پبلک نوٹیفکیشن

सार्वजनिक अभियाचना — پبلک ڈیمانڈ

सार्वजनिक कल्याण — مفادعامہ / رفاہ عام

सार्वजनिक निर्माण-विभाग — محکمہ تعمیرات عامہ

सार्वजनिक निर्वाचन — جنرل الیکشن

सार्वजनिक व्यवस्था — عوامی نظام / پبلک آرڈر

सार्वजनिक स्थान — پبلک مقام

सार्वदेशिक — بین الملکی-

सार्वप्रशासन — جنرل اڈمنسٹریشن

सार्व भौतिक — تمام عناصر سے تعلق رکھنے والا

सार्व भौम — عالمگیر

सार्व भौम शक्ति — عالمگیر اقتدار

सार्व भौमिक — عالمگیر / بین الارضی

सार्व राष्ट्रीय — بین الملی

सार्विक — کلی-یونیورسل / اجتماعی

सावधान — ہوشیار-خبردار / محتاط

सावधानता / सावधानी — ہوشیاری-خبرداری-احتیاط

सावधि — میعادی-مدتی

साश्रु — اشک آلود

साहचर्य — صحبت

साहस — ہمت-جرأت-دلیری

साहसिक / साहसी — ہمتی-جری-دلیر

साहाय्य — مدد-اعانت

साहित्य — ادب-لٹریچر-اجتماع

साहित्यिक — ادیب-ادبی

सिंधु — سمندر-دریا

सिंधुर — ہاتھی

सिंह — شیر

सिंहद्वार	صدر دروازہ
सिंह नाद	شیر کی گرج
सिंहाव-लोकन	شیر کی طرح مڑ کر دیکھنا - سابقہ حالات کا جائزہ لینا
सिंहासन	تخت شاہی
सिंचित	سینچا ہوا - نم
सिकता	ریت - بالو
सित	سفید
सिद्ध	کامیاب - ثابت - کامل مہاتما
सिद्ध हस्त	ماہر - دستگاہ رکھنے والا
सिद्धांत	اصول - مقصد - نظریہ
सिद्धि	ثبوت - کمال - کامیابی
सीमांत	سرحد - فرانٹیر
सीमांतिक	سرحدی
सीमा	سرحد - حد - مطالبہ باؤنڈری
सीमाकर	ٹرمنل ٹیکس
सीमा बद्ध	محدود - حد بندی
सीमा वर्ती	سرحدی
सीमा शुल्क	کسٹم ڈیوٹی
सु	بہتر - حسین - نیک
सुकंठ	خوش گلو
सुकर	آسان - سہل
सुकर्म	نیک عمل - نیکوکار
सुकवि	اچھا شاعر
सुकुमार	نازک
सुकुमारता	نزاکت
सुकृत	خوش قسمت دیندار - نیک عمل
सुकृति	کار خیر - عمل ثواب
सुख	آرام راحت
सुख कर	عیش آگیں
सुख जनक	راحت آفریں
सुखद	آرام دہ
सुख प्रद	راحت بخش
सुख वर्द्धक	راحت افزا
सुखांत	کامیڈی - طربناک - خوش انجام
सुख्याति	شہرت - نیک نامی
सुगंध	خوشبو
सुगंधित	خوشبودار - معطر
सुगमता	آسانی
सुगम्य	آسان - سہل
सुचरित्र	نیک کردار
सुचारू	بہتر طور پر
सुतरां	اسلئے
सुदर्शन	دلکش - خوش منظر
सुदूर	بہت دور - بعید
सुदूर पूर्व	مشرق بعید

सुदृढ़	نہایت مستحکم
सुधा	تریاق-دودھ پانی-زمین
सुधाकर	چاند
सुधार	اصلاح-ریفارم
सुधारक	مصلح-ریفارمر
सुधार विभाग	محکمہ اصلاحات
सुधारालय	بچوں کا جیل ریفارمیٹری
सुधीर	عالم-عقل مند-صابر
सुनयना	حسین چشم عورت
सुपक्व	خوب پختہ
सुपथ	راہ راست
सुपात्र	موزوں-اہل-لائق
सुपुत्र	لائق بیٹا
सुप्त	خوابیدہ
सुप्ति	نیند-خواب
सुप्रतिष्ठा	تمکن-امتیاز-اعزاز
सुप्रसिद्ध	مشہور-ممتاز
सुफल	اچھا نتیجہ- خوش انجام
सुबुद्धि	عقلمندی-ذکاوت
सुबोध	ذہین-ذکی
सुभाषित	اچھی طرح سے کہا ہوا
सुभाषी	خوش گفتار
सुमति	نیک رائے
सुमन	پھول-شیریں
सुमार्ग	نیک راہ
सुमेरु	بلند ترین-قطب شمالی-تسبیح کا امام
सुयश	ایک خیالی پہاڑ
सुयोग	حسن اتفاق-اچھا موقع
सुयोग्य	لائق ترین
सुर	فرشتہ-دیوتا
सुरक्षा	تحفظ-دفاع-ڈیفنس
सुरक्षा परिषद्	حفاظتی کونسل
सुरक्षा विभाग	محکمہ دفاع
सुरक्षित	محفوظ
सुरक्षी करण	تحفظ
सुरधाम	بہشت
सुरभि	خوشبو-سونا-شراب موسم بہار-گائے-زمین
सुरभित	خوشبودار
सुरम्य	نہایت دلکش
सुरलोक	بہشت-عالم بالا
सुरा	شراب
सुरापान	شراب نوشی
सुरुचि	خوش ذوقی
सुलभ	سہل الحصول
सुलोचना	حسین آنکھوں والی
सुवर्ण	خوش رنگ
सुवास	خوشبو
सुवासित	خوشبودار

सुविचार — اچھا خیال
सुविज्ञ — بہت ہوشیار-چالاک
सुविधा — سہولت-رعایت
सुविधा पूर्वक — باسانی
सुशिक्षित — تعلیم یافتہ-مہذب
सुशील — خوش خلق-نیک چلن
सुशोभित — نہایت مزین
सुश्री — حسین ترین / زینت بخش
सुश्रुषा — خدمت-تیمارداری / نرسنگ
सुषमा — نہایت زینت
सुषुप्त — گہری نیند میں سویا ہوا
सुषुप्ति — گہری نیند
सुष्ठ, सुष्ठु — نیک اعلیٰ-ممتاز- / حسین
सुसंगति — نیک صحبت
सुसंपन्न — خوشحال-آسودہ
सुसज्जित — نہایت آراستہ
सुस्वाद — خوش ذائقہ
सुहृद — نیک دل-دوست
सुहंगम — آسان
सूक्ष्म — ذرہ-لطیف-بہت چھوٹا
सूक्ष्मता — باریکی
सूक्ष्म दर्शक यंत्र — آلہ خوردبین
सूक्ष्म दर्शी — باریک بین

सूक्ष्म दृष्टि — باریک بین نگاہ
सूचक — مظہر-جاسوس-مخبر
सूचना — خبر-اطلاع-نوٹس
सूचना पट्ट — نوٹس بورڈ
सूचना पत्र — نوٹس-اطلاع / نامہ-اشتہار
सूचना मंत्री — وزیر اطلاعات
सूचना विभाग — محکمۂ / اطلاعات
सूचनार्थ — اطلاعاً
सूचिका — سوئی
सूचित — مطلع-باخبر
सूची / सूची पत्र — فہرست / انڈیکس
सूच्य — قابل اطلاع
सूतिका — زچہ
सूतिका गृह — زچہ خانہ
सूत्र — ذریعہ-رابطہ-دھاگا-اصول / فارمولا-پتہ-لکیر-انتظام
सूत्रधार — اورسیر
सूत्रपात — بنائے کار-آغاز
सूर्य — سورج-آفتاب
सूर्य स्नान — غسل آفتابی
सूर्यास्त — غروب آفتاب
सूर्योदय — طلوع آفتاب
सृजन — صنعت-تخلیق

सृष्टि	دنیا-تعمیر-تخلیق-فطرت
सृष्टि कर्ता	خالق-معمار
सृष्टि विज्ञान	علم کائنات
सृति	راہ-نکلنا-چلنا
सेचन	آب پاشی
सेतु	پل-بندھ-حد
सेना	فوج
सेनाधिपति	سپہ سالار
सेनाध्यक्ष सेनानायक सेनानी	مارشل-سپہ سالار
सेना न्यायालय	فوجی عدالت
सेना सुख	فوج کا خاص حصہ
सेवक	خادم-ملازم-سرونٹ
सेवन	استعمال-تیمارداری
सेवन विधि	طریقہ استعمال
सेवनीय	قابل استعمال
सेवा	خدمت-چاکری-ملازمت
सेवा अभिलेख	سروس ریکارڈ
सेवा पंजी	سروس بک
सेवा पत्र	شرائط ملازمت
सेवा पुस्तिका	سروس بک
सेवा प्रतिबन्ध	قواعد ملازمت
सेवावधि विस्तरण	توسیع میعاد ملازمت
सेवा विवरणी	سروس رپورٹ

सेवावधि	میعاد ملازمت
सेविका	خادمہ
सैद्धांतिक	اصولی-اصول پسند
सैन	اشارہ
सैनिक	فوجی-سپاہی-جنگی
सैनिक क्षेत्र	فوجی علاقہ
सैनिक न्यायालय	فوجی عدالت
सैनिक परामर्षद	فوجی مشیر ملٹری ایڈوائزر
सैनिक प्रशिक्षण	فوجی تربیت
सैनिक विधान	فوجی قانون
सैनिकी करण	عوام کو فوجی بنانا
सैन्य	فوجی جنگی-حربی
सैन्य चिकित्सक	سرجن
सैन्य संचालक	سپہ سالار
सैन्य सचिव	وزیر فوج ملٹری سکریٹری
सैन्य सज्जा	فوج کو مسلح کرنا
सैन्य विद्यालय	فوجی درسگاہ
सैन्य विभाग	محکمہ افواج
सोपाधिक	مشروط-پابند
सोपान	سیڑھی-زینہ
सोम	چاند
सौन्दर्य	حسن

सौकुमार्य — لطافت-شباب-نزاکت
सौजंय — یگانگت-توسل احسان-نیکی
सौभाग्य — خوش قسمتی-سہاگ
सौभाग्यवती — سہاگن-خوش نصیب
सौम्य — سرد-حسین-متین
सौम्यता — حسن-سنجیدگی
सौर्य — شمسی-آفتابی
सौर्य जगत — نظام شمسی
सौर्य मास — شمسی مہینہ
सौर गृह — زچہ خانہ
सौरभ — خوشبو
सौष्ठव — موزونیت-حسن
सौहार्द — ہمدردی-اخوت دوستی
सौहृद — نیک دل-دوست
स्कंद — جسم-نکلنا-سیل-بربادی
स्कंध — شانہ-اسٹاک-مجموعہ جنگ
स्कंधक — اسٹاکسٹ
स्कंध धारी — اسٹاک ہولڈر
स्कंध पंजी — اسٹاک بک
स्कंध पाल — اسٹاک کیپر
स्खलन — جراحی-انزال-گرنا نقل کرنا

स्खलित — پست-گرا ہوا-مذلل
स्तंभ — مینار-ستون-کالم
स्तंभक — قابض-ممسک
स्तंभन — امساک-رکاوٹ
स्तन — سینہ پستان
स्तनन — گرج-کڑک
स्तब्ध — متحیر-خاموش-مبہوت
स्तर — سطح
स्तरण — پھیلانا-بکھیرنا
स्तव — ستائش-حمد
स्तवक — گلدستہ-حمد کرنے والا
स्तवन — حمد و ستائش کرنا
स्तुति — تعظیم-تحمید
स्तुत्य — قابل حمد و ستائش
स्तूप — بلند ٹیلہ جسکے نیچے کوئی متبرک تاریخی یادگار دفن ہو
स्तोभक — خفیہ-جاسوس
स्तोत्र — منظوم-تحمید
स्त्री — عورت
स्त्रीत्व — نسوانیت
स्त्रीधर्म — حیض
स्त्री प्रसंग — مباشرت
स्त्रीलिंग — (قواعد میں) صیغہ مونث
स्त्रैण — نسوانی-عورت پرست
स्थगन — التوا-چھپانا

स्थगित — ملتوی-پوشیدہ
स्थल — خشکی-مقام-جگہ
स्थल चर — خشکی پر رہنے والا
स्थल युद्ध — بری جنگ
स्थल सेना — بری فوج
स्थलांतरण — تبدیل مقام
स्थविर — بوڑھا-بدھ، سادھو
स्थाणु — جامد-ستون-ٹھونٹھ
स्थान — مقام-زمین-جگہ-عہدہ
اسٹیشن-سیٹ
نشست-اسامی
स्थान च्युत — معزول
स्थान पाल — داروغہ
स्थान बद्ध — نظربند
स्थानान्तर
स्थानांतरण — ایک جگہ سے
دوسری جگہ
منتقل ہونا
تبادلہ-ٹرانسفر
स्थानापन्न — قائم مقام
स्थानाभाव — جگہ کی عدم موجودگی-کمی
स्थानिक — مقام مذکور-مقامی
لوکل
स्थानिक कर — مقامی ٹیکس
स्थानिक निचय — مقامی فنڈ
स्थानिक परिषद — مقامی بورڈ

स्थानिक
लोकाचार — مقامی چلن
مقامی رسم ورواج
स्थानिक स्वशासन अधिक्षेत्र
لوکل سیلف گورنمنٹ
स्थानीय — لوکل مقامی
स्थानीय करण — مرکوز کرنا
مجتمع کرنا
स्थानीयक्षेत्र — لوکل ایریا
स्थानीय गण — لوکل بورڈ
स्थानीय
अधिकारी — لوکل اتھارٹی
स्थानीय मण्डली — لوکل بورڈ
स्थानीय शासन — لوکل گورنمنٹ
स्थानीय
स्वशासन — لوکل سیلف
گورنمنٹ
स्थापक — موسس-بانی
स्थापत्य — فن تعمیر-انجنیرنگ
स्थापन — نصب کرنا-نیا کام
جاری کرنا
स्थापना — قائم کرنا-بنا ڈالنا
اسٹابلش مینٹ
स्थापित — قائم نصب-ممتاز-منظم
स्थायी — مستقل-مستحکم
स्थायी आदेश — اسٹینڈنگ آرڈر
مستقل ہدایت
स्थायी कोश — مستقل سرمایہ
پرمانینٹ فنڈ

स्थायी-समिति — مستقل مجلس
اسٹینڈنگ کمیٹی

स्थावर — ساکن غیر متحرک
غیر منقولہ

स्थावर संपत्ति — غیر منقولہ
جائداد

स्थित — قائم واقع-منحصر-موجود

स्थिति — قیام-حیثیت-حالت

स्थितिक — قائم-مستقل

स्थिर — مستقل-مستحکم
ساکن-جامد

स्थिर चित्त — مستقل مزاج

स्थिरता — استقلال-قیام-استقامت

स्थिरीकरण — تعین-تقرر

स्थूल — کثیف-حاوی-موٹا

स्थूल आय — مجموعی آمدنی
جس میں سے لاگت اور خرچ نہ نکالا گیا ہو

स्थूल लाभ — مجموعی نفع

स्नात — غسل شدہ

स्नातक — فاضل-گریجویٹ-زمانہ
تجرد ختم کرکے ازدواجی زندگی
میں داخل ہونے والا

स्नान — غسل

स्नानागार — غسل خانہ-حمام

स्नायविक — اعصابی

स्नायु — رگ-اعصاب-نروس

स्निग्ध — روغن دار-چکنا-مہربان

स्नेह — محبت-شفقت-رحم

स्पंदन — حرکت تھرتھرانا-پھڑکنا

स्पंदन हीन — بے حس و حرکت

स्पंदित — متحرک-لرزیدہ

स्पर्द्धा — تصادم-مقابلہ حوصلہ
مسابقت

स्पर्द्धी — مقابل

स्पर्श — لمس-مس کرنا-چھونا

स्पर्शी — چھونے والا

स्पर्शेन्द्रिय — قوت لامسہ-جلد

स्पष्ट — صاف-ظاہر-عیاں

स्पष्टतया — صاف صاف

स्पष्ट वक्ता
स्पष्टवादी — صاف گو

स्पष्टी करण — توضیح-انکشاف

स्पष्टोक्ति — توضیحی بیان
صاف گوئی

स्पृश्य — چھونے کے لائق

स्पृहा — خواہش-آرزو

स्फटिक — ایک سفید شفاف
پتھر-شیشہ-بلور

स्फालन — افراط-اضافہ-بڑھنا-ابھرنا

स्फीत — ابھرا ہوا-بڑھا ہوا

स्फीति — اضافہ-بڑھنا-ابھرنا
افراط

स्फुट / स्फुटित	شگفتہ-عیاں-واضح
स्फुरण / स्फूर्ति	تھرتھرانا-کانپنا-پھڑکنا / چستی-حرکت
स्फुलिंग	چنگاری
स्फोट	پھوڑا-پھنسی
स्फोटन	پھوڑنا-دھماکہ کرنا
स्मरण	یاد-ذکر
स्मरण पत्र	میمورنڈم-یاددہانی
स्मरण शक्ति	قوت یادداشت / حافظہ
स्मरणीय	یاد رکھنے کے لائق
स्मारक	یادگار-میموریل
स्मारिका	یاددہانی
स्मार्त्त	یادگاروں کا مقلد
स्मित	شگفتہ-تبسم
स्मृत	یاد کیا ہوا
स्मृति	یاد
स्मृति चिह्न	نشانی-یادگار
स्मृति पत्र	یادداشت-میمورنڈم
स्यंदन	ٹپکنا-گلنا-رتھ-ہوا
स्यात्	شاید
स्रवण	بہاؤ-سیل
स्रष्टा	خالق
स्राव	سیل-بہاؤ
स्रोत	دھارا-دریا-چشمہ / سرچشمہ

स्व	خودی-ذاتی-اپنا
स्वकीय	اپنا
स्वकीया	شوہر پرست
स्वख्यापन	اپنی تشہیر آپ کرنا
स्वगत	آپ ہی آپ
स्वगत कथन	آپ ہی آپ / باتیں کرنا
स्वच्छ	صاف-خالص-عیاں-سفید
स्वच्छंद	بے باک-آزاد / مطلق العنان
स्वजन	عزیز-رشتہ دار
स्वजंमा	خودبخود پیدا شدہ-خدا
स्वजाति	ہم قوم
स्वतंत्र	خودمختار-آزاد
स्वतः	خودبخود
स्वतः सिद्ध	ثابت بالذات / مسلم الثبوت
स्वतएव	خودبخود
स्वत्व	اختیار-حق
स्वत्व त्याग	ترک حق
स्वत्वाधिकार	حق ملکیت
स्वत्वाधिकार पत्र	سند ملکیت
स्वदेश	اپنا وطن
स्वधर्म	اپنا مذہب
स्वनाम धन्य	نیک نام
स्वपूजा	پرستش نفس-ذاتی / پرستش

स्वप्न — خواب
स्वप्न दोष — احتلام
स्वप्निल — خواب سے متعلق / خوابیدہ
स्वभाव — مزاج-تاثیر-فطرت / عادت
स्वभावतः — فطرتاً
स्वभाव सिद्ध — فطري
स्वयं — آپ سے آپ-خود
स्वयं पाक — خود پکا کر کھانے والا
स्वयं भू — از خود پیدا
स्वयं सिद्ध — ثابت بالذات
स्वयं सेवक — والینٹئر-رضاکار
स्वयं मेव — از خود
स्वर — آواز
स्वरभंग — آواز بیٹھنے کا مرض
स्वराज्य — حکومت خود اختیاري
स्वरूप — بطور، مثل-شکل / مجسمہ-حلیہ
स्वरूप वान / स्वरूप — حسین
स्वर्ग — بہشت
स्वर्ग वधु — حور جنت
स्वर्ग वास — انتقال-موت
स्वर्ग वासी — جنت مکان-فوت شدہ

स्वर्गारोहण — انتقال کرنا
स्वर्गिक / स्वर्गीय — بہشتی / متوفي-جنت نشین
स्वर्ण — سونا سنہرا
स्वर्ण कीट — جگنو
स्वर्णाभ — سنہرا
स्वर्ण जयंती — گولڈن جبلی / جشن طلائي
स्वर्ण दिवस — سنہرا دن، یوم مبارک / یوم عظیم
स्वर्ण मय — طلائي-زرین
स्वर्ण मुद्रा — پونڈ-اشرفی / طلائي سکہ
स्वर्ण युग — بہترین زمانہ
स्वर्णोत्सव — جشن طلائي
स्वल्प — بہت کم-قلیل ترین
स्वलिखित — بقلم خود / خودنوشت
स्वविवेक — عقل وتمیز-فیصلہ
स्वस्ति — ایک دعائیہ کلمہ / مبارکباد-زندہ باد
स्वस्तिक — ایک مبارک نشان
स्वस्थ — تندرست
स्वस्थ प्रज्ञ — صحیح الدماغ
स्वास — سانس

स्वाक्षर	دستخط
स्वागत	استقبال-خیرمقدم
स्वागतकारिणी-समिति	مجلس استقبالیہ
स्वागताध्यक्ष	صدرمجلس استقبالیہ
स्वातंत्रय	آزادی
स्वातंत्रयोत्सव	تقریب آزادی
स्वाद	ذائقہ
स्वादिष्ट	لذیذ-مزیدار
स्वाधिकार	آزادی-خودمختاری
स्वाधीन	خودمختار-آزاد
स्वाधीनता	خودمختاری-آزادی
स्वाध्याय	تحقیق-مطالعہ
स्वाभाविक	فطری-قدرتی
स्वाभिमान	خودداری
स्वामि	شوہر-مالک
स्वामिक	مالکانہ-مالک والا
स्वामित्व	مالکیت
स्वामि भक्त	آقاپرست-وفادار
स्वामि स्व	رائلٹی
स्वामिहीनत्व	بےمالکیت
स्वायत्त	خودمختار
स्वायत्त-शासन	حکومت خود اختیاری
स्वार्थता	خودغرضی
स्वार्थ त्याग	ایثار نفسی
स्वार्थ पर	خودغرض
स्वार्थपरता	خودغرضی
स्वार्थपरायण	خودغرض
स्वार्थ साधन	تکمیل اغراض
स्वार्थान्ध	غرض کا اندھا
स्वार्थी	خودغرض
स्वावलंबन	خودکفالتی
स्वावलंबी स्वाश्रय	خودکفیل
स्वास्थ्य	صحت-تندرستی-ہیلتھ
स्वास्थ्य-अधिकारी	افسرحفظان صحت-ہیلتھ افسر
स्वास्थ्य कर	صحت بخش
स्वास्थ्यपाल	افسرحفظان صحت-ہیلتھ افسر
स्वास्थ्य-प्रमाणक	ہیلتھ سرٹیفکیٹ
स्वास्थ्य प्रमाण पत्र	تصدیق نامہ صحت
स्वास्थ्य वर्द्धक	صحت افزا
स्वास्थ्य विज्ञान	علم صحت
स्वास्थ्य-विभाग	محکمہ حفظان صحت

स्वीकरण	ایجاب-قبول کرنا
स्वीकार	تسلیم-رضا-قبول
स्वीकारात्मक	اثباتي-اقراري
स्वीकारोक्ति	بیان اقرار جرم
स्वीकृत	منظور شده
स्वीकृत-साहाय्य	منظور شده گرانٹ
स्वीकृति	منظوري-رضامندي
स्वीकृतिपत्र	ایجاب نامه-راضي نامه
स्वीय	اپنا-عزیز
स्वीयविधि	پرسنل لاء
स्वेच्छा	اپني پسند-رضامندي
स्वेच्छा चार	خودپسندي
स्वेच्छया	رضاکارانه
स्वेद	پسینه-بھاپ
स्वेद कण	پسینه کا قطره
स्वैच्छिक	برضائے خود-رضاکارانه
स्वैर	سست-آزاد-مطلق العنان
स्वैर चारी	بدنفس-خود پسند مطلق العنان
स्वैरिणी	بدکردار عورت
स्वोपार्जित	اپني محنت کي اپني کمائي ہوئي

ह

हठ	ضد-اصرار
हठ धर्मी	اصرار پسند-ضدي
हठात्	ناگہان-باصرار زبردستی-ضرور
हठी	ضدي
हत	مقتول-ہلاک-تکلیف زده
हत बुद्धि	بیوقوف
हत भागा	قسمت زده
हतोत्साह	بےحوصله
हत्या	قتل
हत्यारा	قاتل
हनन	ضرب لگانا-ہلاک کرنا-قتل کرنا
हय	گھوڑا
हरण	غصب کرنا-چھیننا-لے جانا
हरित	ہرا-سبز
हर्ष	مسرت-خوشي
हर्ष ध्वनि	صدائے مسرت
हर्षित	خوش-مسرور
हस्त	ہاتھ
हस्त क्षेप	دست اندازی مداخلت
हस्तक्षेप योग्य	قابل دست اندازي
हस्त गत	حاصل-دستیاب
हस्त रेखा	ہاتھ کی لکیریں
हस्त लिखित	قلمي نوشته قلمي مسوده

हस्तलिपि — مسودہ-دستی تحریر
हस्त शिल्प — دستی صنعت
हस्ताक्षर — دستخط
हस्ताक्षरित — دستخطی / دستخط شدہ
हस्तांतरण — کوئی چیز ایک ہاتھ سے دوسرے ہاتھ منتقل ہونا
انتقال-تبدیلی
हस्तांतर पत्र — دستاویز انتقال
हस्तांतरित — منتقل-سونپا ہوا
हस्ती — ہاتھی
हानि — نقصان
हानिकर / हानिकारक — مضرت رساں / نقصان دہ
हार्दिक — قلبی-دلی
हानि मूल्य — معاوضہ خسارہ
हास — ہنسی
हास्य — مزاح-ظرافت-تمسخر
हास्यक — لطیفہ
हास्यप्रद / हास्यास्पद — مضحکہ خیز
हास्यरस — مزاحیہ
हाहाकार — الامان-کہرام
हिंसक — درند-تشدد پسند

हिंसा — قتل-ظلم-تشدد
हिंसात्मक — ظالمانہ-قاتلانہ
हिंस्र — قاتل-خونی
हित — فائدہ-بھلائی
हितकर / हितकारी — فائدہ مند
हित चिंतक — خیر اندیش
हितैषी — خیر خواہ
हिम — برف-کہرا
हिमकर — چاند
हिमानी — برف کی چٹان-کہر برف
हिमांशु — چاند
हिय — دل-سینہ
हिरण्मय — سنہرا
हिरण्य — سونا-جوہر حیات
हिल्लोल — امنگ-ترنگ-لہر
हीरक — ہیرا
हीरक जयंती — ڈائمنڈ جبلی
हीन — حقیر-ذلیل دنی-خالی عاری
हीनता — حقارت-ذلت-دنائت
हृत — لٹا ہوا-چھینا ہوا
हृत्पिण्ड — دل-کلیجہ
हृदय — دل
हृदयंगम — دل نشیں

हृदय ग्राही	دلکش	हेतुवाद	علم منطق
हृदय विदारक	دلدوز	हेतुहेतुमद्भूत काल	ماضي تمنائي
हृदय वेधी	دلشکن	हेम	برف-سونا
हृदयेश	دلدار-دل کا مالک	हेमा	گوری یا کندنی رنگ کی حسینه
हृद्रोग	امراض قلب	होड़	مقابله-شرطبازي
हृद्रोध	حرکت قلب بند هو جانا-هارت فیل هونا	होलिका	هولي
हृष्ट पुष्ट	تندرست صحیح موٹا تازه	ह्रस्व	چھوٹا-پست
हेठा	پست-نیچا	ह्रास	پستي-زوال-کمزوري
हेतु	سبب-مقصد-واسطے		

मुद्रकः—श्री. ग. गुर्जर, काशीराज मुद्रणालय रामनगर, (बनारस)।

اردو ہندی لغت (جدید اتیشن)

(مرتبہ — مولانا ابو معصد امام الدین — رام نگری)

یہ سب سے پہلا اردو ہندی لغت ہے جو اول بار سنہ ۱۹۴۸ء میں شائع ہوا تھا اس کے بعد بھی اب تک کوئی دوسرا اردو ہندی لغت کسی اجتماعی یا انفرادی ادارے کی جانب سے شائع نہیں ہوا اب اس کا جدید اتیشن نہایت اہتمام سے شائع ہوا ہے پہلا ایڈیشن بہت مختصر صرف ۸۰ صفحے کا تھا اور ملک میں ایک بڑے "اردو ہندی لغت" کی شدید ضرورت محسوس کی جارہی تھی نئے اتیشن سے یہ ضرورت بخوبی پوری ہوگئی ہے —

اس ایڈیشن کی خصوصیات حسب ذیل ہیں —

(۱) ہر طبقے کی ضرورتوں کو پیش نظر رکھتے ہوئے اس ایڈیشن کو از سر نو مرتب کیا گیا ہے اور ہزاروں سیاسی، معاشی، علمی، ادبی، دفتری، اور سائنٹفک نئے الفاظ جو آج کل اردو میں استعمال ہورہے ہیں اور پہلے کی لغت کی کتابوں میں نہیں ملتے اس ایڈیشن میں داخل کردئے گئے ہیں —

(۲) انگریزی کے ایسے الفاظ کا بھی جو آج کل دفتروں کچہریوں اور اخباروں میں مروج ہیں ایک بڑا ذخیرہ اس لغت میں شامل کرکے ان کی ہندی دے دی گئی ہے —

(۳) لغت کی کتابوں میں عموماً مفرد الفاظ دئے جاتے ہیں اردو ہندی لغت میں ضرورت کے مرکب الفاظ بھی دئے گئے ہیں اسلئے کہ مرکب اردو الفاظ کا ہندی بدل بنانا یا تلاش کرنا نہایت مشکل ہے جو ہر شخص کے بس کا کام نہیں

(۴) پہلا اڈیشن صرف ۸۰ صفحات پر شائع ہوا تھا اور لکھنو پریس میں چھپا تھا اسلئے اس میں بہت تھوڑے الفاظ تھے جدید اڈیشن تقریباً تہائی سو صفحے پر شائع ہوا ہے یعنی سہ گنا حجم پر، اسکے علاوہ چھپائی ٹائپ میں ہوئی ہے جس سے فی صفحہ بھی میٹر زیادہ آیا ہے اسلئے پہلے اڈیشن کی نسبت نئے اڈیشن میں تقریباً پانچ گنا الفاظ زیادہ ہیں

(۵) لغت کی عام کتابوں کی طرح اس کتاب میں محض حجم بڑھانے کیلئے نہ تو ایسے الفاظ دیے گئے ہیں جن کے معنی معلوم بھی جانتے ہیں اور نہ ایسے غیرمانوس دورازکار الفاظ بھرے گئے ہیں جو ایک فیصدی بھی استعمال میں نہیں آتے بلکہ نہایت منتخب اور ضروری الفاظ دئے گئے ہیں اس اعتبار سے ایک ہزار صفحات کا لغت آپ کے لئے جتنا کارآمد ہوسکتا ہے یہ لغت اس سے زیادہ کارآمد اور مفید ہے—

(۶) پہلے ایڈیشن کا کاغذ معمولی تھا اس بار دبیز مضبوط کاغذ لگایا گیا ہے پہلا ایڈیشن غیر مجلد تھا یہ مجلد اور مع گردپوش ہے ان سب خصوصیات کے اعتبار سے اس ایڈیشن کی قیمت پانچ روپیہ ہونی چاہئے تھی کیونکہ پہلے ایڈیشن کی قیمت ۱ روپیہ ۸ آنہ تھی لیکن صرف ۳ روپیہ ۸ آنہ قیمت رکھی گئی ہے—

جن حضرات کے پاس پہلا اڈیشن ہے وہ بھی جدید اڈیشن سے بے نیاز نہیں ہوسکتے لہذا انہیں بھی یہ ایڈیشن طلب کرنا چاہئے آرڈر بھیجنے میں جلدی کیجئے جس ترتیب سے آرڈر موصول ہونگے اسی ترتیب سے تعمیل کی جائے گی—

پتہ—اسلامی ساہتیہ سدن

رام نگر بنارس اسٹیٹ